

แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา

A GUIDELINE TO UNDERTAKING DESIRABLE JEWELLERY BUSINESS
BASED ON THE PRINCIPLES OF BUDDHISM

นางสาววรรณทิพา สังขสูตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

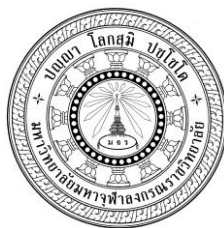
แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา

นางสาววรรณทิพา สังขสูตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

A GUIDELINE TO UNDERTAKING DESIRABLE JEWELLERY BUSINESS
BASED ON THE PRINCIPLES OF BUDDHISM

Miss Wanthipha Sangkasoot

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย เรื่อง
“แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบบัณฑิตวิทยาลัย

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

ประธานกรรมการ

(ผศ.ดร.มนตรี สิริโรจนานนท์)

กรรมการ

(พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร.)

กรรมการ

(ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมบัณฑิตวิทยาลัย

พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร.

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม

กรรมการ

(นางสาววรรณทิพา สังขสูตร)

ชื่อผู้วิจัย

ชื่อวิทยานิพนธ์	: แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา
ผู้วิจัย	: นางสาววรรณทิพา สังขสูตร
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระราชปริยัติกวี (สมจินต์ สมมาปญโญ) ศ.ดร., ป.ธ.๙, ศษ.บ. (การสอนมัธยมศึกษา), พธม. (พระพุทธศาสนา) Ph. D. (PaLi & Buddhist) : ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม, ปอบ. (ประกาศนียบัตร อภิธรรมบัณฑิต), บ.ศ. ๙ (บาลีศึกษา ๙ ประโยค) ศศ.บ. (ภาษาอังกฤษ), ศษ.บ. (ภาษาไทย), พธ.ม. (พระพุทธศาสนา), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน ๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา
วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

ผลการวิจัยพบว่า อัญมณีคือแร่รัตนชาติที่เกิดขึ้นมาพร้อมโลก เป็นมรดกโลก มีความงดงาม มีคุณค่า มีความสำคัญใช้ทำเป็นเครื่องประดับในอดีตจนถึงปัจจุบัน จึงมีผู้สนใจประกอบอาชีพธุรกิจการค้าอัญมณีจำนวนมากรวมไปถึงต้องการครอบครอง ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบันที่สำคัญคือการขาดความซื่อสัตย์สุจริต โดยหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ได้แก่ สุจริตธรรม (ความจำเป็นเกี่ยวกับการค้าขาย) คือ ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ ไม่ละเว้นหน้าที่ และ ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ เป็นพื้นฐานสำหรับผู้ประกอบการค้าทุกประเภท

แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา นอกจากสุจริตธรรมแล้ว ยังต้องมีหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและการดำเนินชีวิตของผู้ร่วมองค์กรในธุรกิจการค้าอัญมณี หลักพุทธธรรมซึ่งเป็นประโยชน์ในปัจจุบันอันประกอบด้วย หลักสังคหวัตถุ

ธรรม (หลักธรรมเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์) และ พรหมวิหารธรรม (ธรรมที่เป็นที่ตั้งของผู้นำ)
เพื่อให้ได้คุณภาพต่อคน คุณภาพสินค้า และคุณภาพการบริการ

Thesis Title : The Application Undertaken Towards
The Establishment Of Jewellery Business
According To The Principles Of Buddhism

Researcher : Miss Wanthipha Sangkasoot

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phra Rajapariyatkavi, (Somjin Sammpāñño), Prof. Dr.
Pali IX, B.Ed (Secondary Education), M.A. (Buddhist
Studies), Ph.D (Pali & Buddhist Studies).

: Asst. Prof. Dr.Maechee Kritsana Raksachom,
Advanced Certificate in Abhidhamma, Pali IX,
B.A. (English), B.A. (Thai Language),
M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : March 31, 2018

Abstract

This thesis entitled “A Guideline to Undertaking Desirable Jewellery Business Based on the Principles of Buddhism” has three objectives: 1) to study the problems encountered in undertaking the process involved in the Jewellery business at present, 2) to study the Principles of Buddhism as guidelines to undertaking the Jewellery business, and 3) to study the application undertaken in the Jewellery business according to the principles of Buddhism. The research methodology used in this study involved a documentary research.

In this research, it was found out that gems originated at the same period of the earth’s existence. Ever since, a lot of people have been interested in the beauty and priceless worth of these gems and consequently resulted to increasing number of entrepreneurs in the Jewellery business. Problems occurred in this business were caused by lack of honesty and sincerity among business owners. In order to minimize such problems, it is necessary to apply “*Sucarit-dhamma*” in the process.

Generally, to be a successful entrepreneur one must perform his duty efficiently, avoid taking one's duty for granted, and fulfilling one's duty honestly.

Apart from this, the desirable ways to run business of Jewellery based on Buddhism to embrace Buddhadhamma are "*Saṅgahavathu-dhamma*" in living together and "*Brahmavihāra-dhamma*" in the entrepreneurs' ways of life in their organizations. Those Buddhadhammas are of four bases of social solidarity, four sublime states of mind. By virtue of these principles, man's, product's and service's value can be made available sustainably.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๖
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๖
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๖ ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๔
๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๕
๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๖

บทที่ ๒ ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน

๒.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอัญมณี	๑๗
๒.๑.๑ ความหมายของอัญมณี	๑๗
๒.๑.๑.๑ ความหมายและความสำคัญของเพชร	๒๐
๒.๑.๑.๒ ความหมายและความสำคัญของเพชรพลอย Gems	๓๒
๒.๑.๒ คุณสมบัติของอัญมณี	๔๖
๒.๑.๒.๑ ประเภทของอัญมณี	๔๖
๒.๒ ความงาม ความเชื่อและคุณค่าของอัญมณี	๔๗
๒.๒.๑ ความงามของอัญมณี	๔๗
๒.๒.๒ ความเชื่อและคุณค่าแห่งอัญมณี	๕๐
๒.๓ ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน	๕๗
๒.๓.๑ สภาพเศรษฐกิจและการเมืองปัจจุบัน	๕๘

๒.๓.๒ ผู้ประกอบการค้ากับผู้ประกอบการค้า	๕๘
๒.๓.๓ ผู้ประกอบการค้ากับลูกจ้าง	๕๘
๒.๓.๔ ความไม่ซื่อสัตย์ของคนส่งเพชรพลอย	๕๘
๒.๓.๕ ผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ	๕๙
๒.๓.๖ การขายอัญมณีให้กับนักท่องเที่ยว	๕๙

บทที่ ๓ หลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี	๖๐
๓.๑ ประวัติและความเป็นมาเกี่ยวกับอัญมณีในพระพุทธศาสนา	๖๐
๓.๑.๑ ร่องรอยทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับอัญมณี	๖๑
๓.๒ หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการค้าทั่วไป	๖๗
๓.๒.๑ มิฉฉาวฉฉฉา (การค้าที่ควรหลีกเลี่ยง)	๖๗
๓.๒.๒ คุณสมบัติของพ่อค้าที่พึงประสงค์ตามหลักปาปฉฉฉฉฉฉ	๖๘
๓.๒.๓ ลักษณะของพ่อค้าไม่ดี (ปฐมปาปฉฉฉฉ)	๖๙
๓.๒.๔ หลักพุทธธรรมสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ	
ในฐานะเป็นเจ้าของกิจการตนเอง	๖๙
๓.๒.๕ หลักสุตฉฉฉฉฉฉ ความจำเป็นเกี่ยวกับการค้าขาย	๗๐
๓.๓ หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน	๗๒
๓.๓.๑ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการด้วยกัน	๗๒
๓.๓.๒ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการกับลูกจ้าง	๗๓
๓.๓.๓ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ	๗๔
๓.๓.๔ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการกับคนส่งเพชรพลอย	๗๕
๓.๔ หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต	๗๖
๓.๔.๑ สุขในการแสวงหาทรัพย์อันชอบธรรม (กามฉฉฉฉ)	๗๖
๓.๔.๒ อธิฉฉา ๔ ธรรมเพื่อความสำเร็จ	๗๘
๓.๓.๓ กัลยาณฉฉฉฉ ๗	๗๘
๓.๓.๔ ฆรวาฉฉฉฉ	๗๙
๓.๕ สรุปหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี	๘๐

บทที่ ๔ แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา	๘๒
๔.๑ ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี	๘๒
๔.๑.๑ ธุรกิจขนาดใหญ่	๘๒

๔.๑.๒ ธุรกิจขนาดกลาง	๘๓
๔.๑.๓ ธุรกิจขนาดเล็ก	๘๔
๔.๑.๔ ธุรกิจแบบค้าปลีก	๘๔
๔.๑.๕ ธุรกิจการค้าอัญมณีนักท่องเที่ยว	๘๖
๔.๒ หลักพุทธธรรมสำคัญที่ใช้ส่งเสริมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี	๘๗
๔.๒.๑ ธุรกิจขนาดใหญ่	๘๗
๔.๒.๒ ธุรกิจขนาดกลาง	๘๗
๔.๒.๓ ธุรกิจขนาดเล็ก	๘๘
๔.๒.๔ ธุรกิจแบบค้าปลีก	๘๙
๔.๒.๕ ธุรกิจการค้าอัญมณีกับนักท่องเที่ยว	๙๐
๔.๓ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการค้าอัญมณี	๙๐
๔.๓.๑ ธุรกิจขนาดใหญ่	๙๑
๔.๓.๒ ธุรกิจขนาดกลาง	๙๑
๔.๓.๓ ธุรกิจขนาดเล็ก	๙๒
๔.๓.๔ ธุรกิจแบบค้าปลีก	๙๓
๔.๓.๕ ธุรกิจการค้าอัญมณีกับนักท่องเที่ยว	๙๔
๔.๔ สรุปปัญหาและวิธีแก้ไขโดยใช้หลักธรรมมาประยุกต์ใช้สำหรับ ธุรกิจการค้าอัญมณีทุกขนาด	๙๗
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๙๘
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๘
๕.๑.๑ ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน	๙๙
๕.๑.๒ หลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี	๑๐๐
๕.๑.๓ แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา	๑๐๐
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๐๒
๕.๒.๑ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	๑๐๓
บรรณานุกรม	๑๐๔

ภาคผนวก	๑๐๙
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๑๐
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๑๑๕
รายชื่อผู้ประกอบการค้าอัญมณี จำนวน ๗ คน	
ที่ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)	๑๑๖
หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๑๑๗
หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๒๑
ถอดเทปบทสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๒๙
รูปภาพสัมภาษณ์ประกอบงานวิจัย	๑๕๕
รูปภาพแสดงการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทย	๑๕๙
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. อักษรย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙ โดยระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.ส. (ไทย) ๙/๑๖๖/๕๓-๕๔ หมายถึงสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ ๙ ข้อ ๑๖๖ หน้า ๕๓ ถึง ๕๔ ผู้วิจัยได้เรียงตามลำดับคัมภีร์ ดังนี้

พระสุตตันตปิฎก

ขุ.อิติ	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหารวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง จตุกก	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตุกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฐก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ขุ.ธ.อ.	(ไทย)	=	ขุททกนิกาย	ธรรมบทอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.อ.	(ไทย)	=	ขุททกนิกาย	อรรถกถา	(ภาษาไทย)

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

(๑) พระไตรปิฎก

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กฤษณะ เวชพร, **อัญมณีวิทยา**, เชียงใหม่ : นพรัตน์วิทยา.

ชัยมงคล, **มงคลอัญมณีเสริมชีวิต**, กรุงเทพมหานคร: สร้อยทอง, ๒๕๔๔.

ดร.ชาญชัย อาจินสมาจาร. **“จริยธรรมทางธุรกิจ”**. กรุงเทพมหานคร: หจก. พรอสเพอร์ เซอร์วิส ซัพพลาย ๒๕๕๒.

ดร.วัชรารักษ์ เชื้อนแก้ว. **โลกอัญมณี**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หลักพิมพ์, ๒๕๔๗,

นายวิชาติ ดุรงค์พิทยา, **อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิชาติ ดุรงค์พิทยา**, กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ผศ. ดร. ปัญจวรรณ ธนพิสุทธ์, **อัญมณีวิทยาเบื้องต้น**, เชียงใหม่: ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปฐมากร คุ่มเดช, **ธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, พ.ศ. ๒๕๔๔, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุรวัดน์.

ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรียบเรียง,
๕๖ ปี คณะครุศาสตร์ มหาจุฬารำลึก, พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กัณฑ์ เทศน์ สัจจธรรมกถา.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.๙ ราชบัณฑิต), **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์**

“คำวัด” พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันสื่อธรรม, ๒๕๕๑.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **ธรรมานุญชีวิตพุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**, นครปฐม: ระฆังทอง, ๒๕๔๗.

_____. **พจนานุกรมฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑.

_____. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม.

_____ .**พจนานุกรมฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม, ๒๕๕๖.

พระพรหมมณี (พิมพ์ ธรรมธโร), **สากลศาสนา ภาค ๑-๒**, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๕.

พระมหาวิมลชัย วชิรเมธี, **ความสุขในกำมือ**, นนทบุรี: สำนักพิมพ์ปราณ, ๒๕๕๖.

พระอาจารย์บุญมี มาลาวชิโร. **พุทธบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: อิงค์ปัยอนด์บุ๊คส์, ๒๕๕๓.

เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร. **จิตวิทยามนุษย์เชิงธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วังอักษร, ๒๕๔๗.

มณีขจิต, **ถนนสายเพชรพลอย**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๕.

มณีขจิต (นามแฝง), **เพชรพลอย อัญมณีแห่งความงาม**, กรุงเทพมหานคร: มติชน, ๒๕๕๔.

รศ.ดร. เสรีวัฒน์ สมิทธิ์ปัญญา, **หลักการวิเคราะห์อัญมณี (Principles of Gem Identification)**, กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๐.

ริชาร์ดเอส บราวน์, **ดาราอัญมณี**, แปลโดยชนิษฐา สุริยวงศ์, กรุงเทพมหานคร: มติชน, ๒๕๔๕.

วรภัทร์ ภูเจริญ. **การบริหารวิถีพุทธ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: อริยชนจำกัด ๒๕๓๗.

สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, **ธุรกิจเจียระไนเพชรพลอย**, ปทุมธานี:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, **คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์.

สุริยศักดิ์ อมตกุล, **อัญมณีและหินสีนำโชค บำบัดโรค เสริมดวงชะตา**, กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ศักดา ศิริพันธ์(ราชบัณฑิต), **อัญมณีในเครื่องประดับ**, กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒.

“ศิขริน” เรียบเรียง, **คริสตัล พลังแห่งสีสันอัญมณี**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้าพรินติ้ง.

หม่อมราชวงศ์หญิงมาลินี จักรพันธ์, **เคล็ดลับสารพันอัญมณี**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน ๒๕๔๔.

อ.ธัญญา พยากรณ์, นเรนทร นเรนทรเสนี, **มหัศจรรย์แห่งอัญมณีและหินสี**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เพชรกะรัต จำกัด, ๒๕๕๗.

อภิชัย พันธเสนและคณะ. **พุทธเศรษฐศาสตร์ ฉบับนิสิต นักศึกษา และประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้าวิชาการจำกัด ๒๕๔๙.

อภิศักดิ์ สุริยปกรณ. ๓๐ กลยุทธ์ เคล็ดลับ ปรัชญา เพื่อนักบริหารรุ่นใหม่. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์โอเอ็ม, ๒๕๔๗.

อาจารย์สุมาลี เทพโสพรรณ, วิเคราะห์อัญมณี, พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุธา
การพิมพ์.

(๒) บทความ:

เอกสารจากสถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ(องค์การมหาชน). สถานการณ์

การส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับไทยระหว่างเดือนมกราคม-สิงหาคม

ปี ๒๕๕๙. แหล่งที่มา: Bangkok Gems งานแสดงสินค้าอัญมณีแห่งประเทศไทย (๒๓
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐).

(๓) วิทยานิพนธ์:

ปรีชา ช่างขวัญยืน. “การศึกษาจริยศาสตร์สังคมในพุทธศาสนาเชิงวิจารณ์”. วิทยานิพนธ์ปริญญา

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๒๐.

สุริรัตน์ ยิสารคุณ, “ศึกษาวิเคราะห์แก่นพรัตนในเชิงสุนทรียศาสตร์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยา), ๒๕๕๖.

พระอนุวัต สิริจินโท. “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทาในสังคมไทย”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย), ๒๕๕๒.

พิสมัย สอนบุญมี. “การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาเศรษฐกิจศาสตร์กับปรัชญาพระพุทธศาสนา”.

วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)
๒๕๓๗.

สมโภช ศรีพันธ์. “ศึกษาวิเคราะห์เศรษฐกิจศาสตร์ตามแนวพระไตรปิฎก”. วิทยานิพนธ์ปริญญา

พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒๕๓๖.

สุนทรภรณ์ เตชะพะโลกุล. “เศรษฐกิจศาสตร์แนวพุทธกับวิถีการพัฒนาของไทย”. วิทยานิพนธ์

ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตคณะเศรษฐศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์). ๒๕๓๔.

สุภาวดี นัมคณิสสรณ์. “ธุรกิจกับพุทธจริยศาสตร์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

(บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). ๒๕๓๙

Alibaba.com, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.brilliant-cz.com/product/cz-04-princess-cut/>, ๒๐ ก.พ. ๖๑.

Bangkok Gems & Jewelry Fair 61st Edition February ๒๐๑๘, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://hisojewelry.com/2016/08/27/4-c->, ๑๖ก.พ. ๖๑.

BLOGGANG WEPLOG FOR YOU AND YOU GANG, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=jewelmoda&month=01-2011&date>, ๑๗ ก.พ. ๖๑.

BUILD FRE WEBSITE OF YOU OWN ON TRIPOD, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://famousdiamonds.tripod.com/wittelsbachdiamond.html>, ๒๐ ก.พ.๖๑.

Carob Jewelry, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://carobjewelry.com/quality-diamond/>, ๑๖ ก.พ. ๖๑.

Diamond For You, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.mysevengems.com/%E0>, ๑๗ ก.พ. ๖๑.

International Investment Consulting, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.myglitzjewels.com/the_4c-, ๑๖ ก.พ.๖๑.

ManJeweler เพชร พลอย ทอง นาฬิกา ของเก่า ของสะสม ใหม่ หลุดจํานํ้า – หมอแมน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา:<http://tipanetshop.com/detailClubForum.do?clubForumId=33849&clubForumMenuId=49582&clubId=24804>, ๒๐ ก.พ. ๖๑.

MGR ONLINE, โลภวิทยาการ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/science/detail/9590000058295>, ๒๐ ก.พ. ๖๑.

Patchra Personal Library, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.patchra.net/minerals/gems/diamond10.php>, ๑๗ ก.พ. ๖๑.

province090, พลอยไพลิน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/province090/>, ๒๑ ก.พ. ๖๑.

VENUS DAIMOND Thailand's Expert in Large Daimonds [1-30 carat], [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.venusdiamondintertrade.com/view_know.php?kw=8, ๒๐ ก.พ. ๖๑.

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อัญมณี (Gems) เป็นผลึกแร่ที่สวยงามมากที่โลกได้สร้างสรรค์ขึ้น ความงามนั้นจะคงอยู่ชั่วนิรันดร์เนื่องจากมีความคงทน และได้สะสมประวัติศาสตร์ของตัวมันเองมาช้านานตั้งแต่ก่อนคริสตกาล ชาวอียิปต์ได้นำอัญมณีหลายชนิดไปประดับในตราประจำตำแหน่งของพระในศาสนาอียิปต์ คนในยุคต่าง ๆ ใช้อัญมณีบางชนิดเป็นเครื่องรางปกป้องคุ้มครองภัย เช่น คนอินเดีย เชื่อว่า อัญมณีที่สำคัญแต่ละชนิดเป็นสัญลักษณ์ของดาวนพเคราะห์ กษัตริย์นานาประเทศก็ใช้ประดับอาภรณ์และปฏิบัติกันสืบทอดกันมา วงการแพทย์ใช้อัญมณีบางชนิดเพื่อรักษาโรค เรื่องราวอัญมณีถูกนำไปเชื่อมโยงกับวิชาโหราศาสตร์ อาทิ กำหนดอัญมณีประจำจักรราศี และประจำเดือนเกิด อัญมณีหลายชนิดถูกนำไปใช้ในเทคโนโลยี และมนุษย์ใช้เป็นเครื่องประดับเพื่อความสวยงาม เพื่อแสดงฐานะทางสังคมและใช้เป็นทรัพย์สินมาตั้งแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบัน และจะยังคงใช้ต่อไปในอนาคต^๑ อัญมณีหรือที่เรียกว่า แร่รัตนชาติ^๒ นั้น คือ หินแร่ที่มีค่าสูง ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอาจจะเป็นแก้วผลึกเช่น เพชร ทับทิม ไพลิน^๓ บุษราคัม มรกต ตลอดจนหินปะการังบางชนิดและไข่มุกด้วย คุณสมบัติที่ทำให้รัตนชาติมีค่าขึ้นอยู่กับความสวยงาม ความแข็งและความคงทนถาวร หายาก อยู่ในความนิยมตามกาลสมัย ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นตลาดอัญมณีอันดับ ๑ ใน ๖ ของโลก จึงนับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญไม่แพ้เรื่องอื่น ๆ หินอัญมณี เพชร พลอยต่าง ๆ หรือที่เรียกในทางวิทยาศาสตร์ แร่รัตนชาตินั้น จะมีลักษณะและคุณสมบัติที่สำคัญคือ มีความสวยงาม มีความแข็งคงทนต่อการถูก ขูดขีดและเป็นที่หาได้ยากซึ่งขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อม พื้นที่ในแต่ละประเทศ เช่น ประเทศไทยเราถือว่ามี ทับทิม บุษราคัมที่มีคุณภาพ สีสวย มีชื่อเสียงไปทั่วโลกเช่นเดียวกับประเทศพม่าและจีนนั้นมีหยก เป็นรัตนชาติที่คนทั่วโลกยอมรับ ส่วนประเทศญี่ปุ่นและนิวซีแลนด์ มีไข่มุกธรรมชาติที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของคนทั่วโลก และในประเทศอิตาลี ก็เป็นประเทศที่มีเพชร มีคุณภาพน้ำงามที่สุดในโลก^๓ ด้วยความ

^๑ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ศักดา ศิริพันธ์ (ราชบัณฑิต), อัญมณีในเครื่องประดับ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุธาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

^๒ ธัญญา พยากรณ์, นเรนทร นเรนทรเสนี, มหัทศจรยแห่งอัญมณีและหินสี, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เพชรกระรัต จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๑๒.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐.

งามจากประกายที่เจิดจรัสและความแข็งที่ไม่เป็นรองวัตถุใด ๆ ในโลกนี้ พร้อมด้วยพลังธรรมชาติ มหาศาลที่บ่มเพชรได้พิภพเป็นเวลายาวนาน “เพชร” จึงทรงคุณค่าแก่การครอบครอง ทั้งทางด้าน จิตใจ ร่างกาย และสังคม และด้วยความหายากมูลค่าของเพชรจึงสูงมากกว่าอัญมณีชนิดอื่น^๔ ในสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้ใช้เป็นเครื่องประดับแสดงถึงตำแหน่งและเกียรติยศ เครื่องราชูปโภค ในพระราชพิธีสำคัญ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ ของที่เป็นเครื่องประดับต่างๆ ของพระราชวงศ์ ของที่เป็นบำเหน็จรางวัล เครื่องประดับต่าง ๆ ของขุนนาง และข้าราชการชั้นสูง ในสังคมไทย^๕ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับแก้วนพรัตน์ นพเก้าของดี ๙ ประการ

เพชรดี	หมายถึง	เพชร (Diamond)
มณีแดง	หมายถึง	ทับทิม (Ruby)
เขียวใสมรกต	หมายถึง	มรกต (Emerald)
เหลืองใสบุษราคัม	หมายถึง	บุษราคัม (Yellow Sapphire)
แดงกำโกเมน	หมายถึง	โกเมน (Garnet)
สีหมอกเมฆนิลกาฬ	หมายถึง	ไพฑูริ (Blue Sapphire)
มุกดาหารหมองมัว	หมายถึง	ไข่มุก, มุกดาหาร (Pear or Moonstone)
แดงสลัวเพทาย	หมายถึง	เพทาย (Zircon)
สังวาลสลายไพฑูริย์	หมายถึง	ไพฑูริย์ (Crystal bery Cat's eye) ^๖

จริยธรรมทางธุรกิจไม่ใช่ของใหม่แต่การรับรู้มันใช่ และเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการบริหารที่มี ประสิทธิภาพขององค์การธุรกิจ ในความหมายที่กว้างกว่าจริยธรรมหมายถึงคุณลักษณะที่คงที่ของ พฤติกรรมที่สังเกตได้ในการกระทำที่รอบคอบในปัจเจกบุคคล เนื่องจากเป็นศาสตร์ทางปรัชญาและ ปฏิบัติอีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับหลักศีลธรรมการกระทำของมนุษย์ เนื่องจากจริยธรรมทางธุรกิจถูกเข้าถึง และให้คำจำกัดความจากมุมมองต่าง ๆ อย่างไรก็ตามอาจยากต่อการให้คำจำกัดความ พลังของชีวิต ของธุรกิจและความสำคัญของความผันผวนในวัฒนธรรมของมัน ความสำคัญของจริยธรรมทางธุรกิจ ไม่อาจเน้นมากจนเกินไปเพราะมันแยกปัจเจกบุคคลที่ดีกว่าออกจากปัจเจกบุคคลที่ชั่วร้าย

^๔ วุฒารักษ์ เชื้อนแก้ว, **โลกอัญมณี**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หลักพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๓๓.

^๕ นางสาวสุรรัตน์ ยิสารคุณ, “ศึกษาวิเคราะห์แก้วนพรัตน์ในเชิงสุนทรียศาสตร์”, **วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๖), หน้า ๑๐๕.

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

ท้ายสุดผู้บริหารควรสร้างนิสัยในการมองมิติจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอในสถานการณ์ธุรกิจทุกสถานการณ์ที่เขাপบโดยบังเอิญ^๗

จริยธรรมทางธุรกิจเป็นกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรของการปฏิบัติทางธุรกิจ ไม่อาจเจริญรุ่งเรืองได้ถ้าหากไม่มีวิสาหกิจเสรี ดังนั้นการพัฒนาทั้งหมดในสังคมจึงทำประโยชน์ให้กับ โครงสร้างและรากฐาน เนื่องจากจริยธรรมทางธุรกิจเกี่ยวข้องกับการทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ธุรกิจ จึงควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติทางธุรกิจเพราะมีผลต่อประโยชน์ของปัจเจกบุคคล บริษัท ชุมชนธุรกิจและสังคมโดยรวม ปัจเจกบุคคลเป็นมนุษย์ที่มีเอกลักษณ์เด่นชัดจึงต้องการความ รับผิดชอบทางจริยธรรม เสรีภาพทั้งหลายมีขอบเขตด้วยสิทธิของผู้อื่น รัฐบาลปกป้องสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนใช้โดยปัจเจกบุคคลเท่านั้น รัฐบาลควรทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อส่งเสริมสวัสดิการทั่วไปของ ประชาชน^๘

สภาพทั่วไปและปัญหาในการประกอบอาชีพธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบันที่พบเจอ การค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทย เป็นกลุ่มการค้าหนึ่งที่สนับสนุนให้รัฐบาลไทยเข้าร่วมลงนาม ความตกลงการค้าเสรีในเอเชียแปซิฟิกภายใต้ชื่อ “ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก หรือ Trans Pacific Strategic Economic Partnership Agreement หรือ TPP” เนื่องจากตลาดเอเชีย แปซิฟิกเป็นตลาดส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับที่มีขนาดใหญ่ของไทย โดยประเทศสมาชิกทั้ง ๑๒ ประเทศ มีมูลค่าตลาดการส่งออกในปี ๒๕๕๘ มูลค่ารวม ๑,๙๓๐.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ ๒๘ ของมูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทยไปตลาดโลก แบ่งเป็นการ ส่งออกเพชรมูลค่า ๑๙๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑ ของมูลค่าการส่งออกเพชร ทั้งหมดของไทยไปตลาดโลก) พลอยสีมูลค่า ๑๖๗.๙ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑ ของ มูลค่าการส่งออกพลอยสีทั้งหมดของไทยไปตลาดโลก) เครื่องประดับเงินมูลค่า ๗๕๐.๒ ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ (คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๓ ของมูลค่าการส่งออกเครื่องประดับเงินทั้งหมดของไทยไปตลาดโลก) เครื่องประดับทองมูลค่า ๖๘๐.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕ ของมูลค่าการส่งออก เครื่องประดับทองทั้งหมดของไทยไปตลาดโลก) และเครื่องประดับเทียมมูลค่า ๑๓๔.๘ ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ (คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕ ของมูลค่าการส่งออกเครื่องประดับเทียมทั้งหมดของไทยไปตลาดโลก) กลุ่มประเทศสมาชิกใน TPP ตลาดใหญ่ที่สุดของอัญมณีและเครื่องประดับส่งออกของไทยคงหนีไม่พ้น สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้ครองส่วนแบ่งตลาดมากถึงร้อยละ ๖๗ รองลงมา คือ ญี่ปุ่น คิดเป็นสัดส่วนร้อย ละ ๑๓.๐ สิงคโปร์ ร้อยละ ๕.๘ และหากจำแนกเป็นรายสินค้าก็พบว่า (๑) เพชร ตลาด TPP ที่ไทย

^๗ ขาญชัย อาจินสมาจาร. “จริยธรรมทางธุรกิจ”, (กรุงเทพมหานคร: หจก.พรอสเพอร์ เซอร์วิส ซัพพลาย ๒๕๕๒), หน้า ๑๗.

^๘ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๙.

ส่งออกหลัก คือ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ ๕๕.๓ และ ญี่ปุ่น ๓๙.๓ (๒) พลอยสี ตลาดหลัก คือ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ ๗๗.๕ และญี่ปุ่น ร้อยละ ๑๑.๙ (๓) เครื่องประดับเงิน ตลาดหลัก คือ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ ๗๖.๔ และออสเตรเลีย ร้อยละ ๑๒.๘ (๔) เครื่องประดับทอง คือ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ ๖๐.๖ และญี่ปุ่น ร้อยละ ๑๘.๑ และ (๕) เครื่องประดับเทียม คือ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ ๕๒.๕ และสิงคโปร์ ร้อยละ ๓๘.๑^๙

ความสำคัญของปัญหาที่พบเจอ

ปัญหาการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน ของธุรกิจการค้าอัญมณี ๖ ขนาด ได้แก่ ธุรกิจการค้าอัญมณีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก แบบค้าปลีก, Made-to-order ค้าขายกับนักท่องเที่ยวและข้อมูลจากนายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ

๑) **สภาพเศรษฐกิจและการเมืองปัจจุบัน** ส่งผลกระทบอย่างมากต่อธุรกิจการค้าอัญมณี ทำให้ผู้ซื้อ หันไปเลือกสินค้าอัญมณีจากประเทศใกล้เคียง Hongkong Gems ที่อาจมีราคาสูงกว่าแต่ปลอดภัยกว่าทางด้านความมั่นคง คำตอบข้อนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจอัญมณีทำรายได้และเม็ดเงินเข้าสู่ประเทศไทยมหาศาล โดยเฉพาะประเทศไทยมีแหล่งอัญมณีสำคัญและมีคุณค่าอยู่มากมาย ได้แก่ ทับทิมแดงสยาม ไพลินน้ำเงินกาญจนาบุรี บุษราคัมสีแหม้งจากจังหวัดจันทบุรี

๒) **ผู้ประกอบการค้ากับผู้ประกอบการค้า** ตัดราคาขายกันเอง เช่น ตั้งราคาขายต่ำกว่าทุน เพื่อแย่งฐานลูกค้ากันเอง ดังนั้นมาตรฐานราคาของอัญมณีจึงไม่มีราคากลาง

๓) **ผู้ประกอบการค้ากับลูกจ้าง** ลูกจ้างขาดความซื่อสัตย์สุจริต บางรายนำพลอยคุณภาพเกรด A ที่ผู้ประกอบการให้นำไปเจียรไนเพื่อทำการขาย แล้วสับเปลี่ยนนำพลอยเกรดรองลงไป อาทิ เกรด B มาให้แทน ผู้ประกอบการต้องเสียเวลาตรวจสอบซ้ำ ๆ หรือถึงขั้นส่งต่อไปยังลูกค้าแล้วพบเจอภายหลัง จึงทำให้ผู้ซื้อขาดความเชื่อถือ และอาจไม่กลับมาใช้บริการอีก

๔) **ความไม่ซื่อสัตย์ของคนส่งเพชรพลอย** เมื่อนำเพชรพลอยมาเสนอขายไม่ซื้อตรงต่อเจ้าของกิจการ โดยเสนอคุณภาพเพชรพลอยผิดเกรด ทำให้ผู้ขายต้องเสียเวลาคัดสรร แยกคุณภาพของเพชรพลอยซ้ำอีกครั้ง

๕) **ผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ** เมื่อผู้ประกอบการขาดดุลการค้าจากปัจจัยที่เข้ามาหลาย ๆ ด้าน จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องเพิ่มราคาต้นทุน ราคาจึงสูงขึ้นเมื่อทำการขายไปยังผู้ซื้อ มองได้ว่าผู้ประกอบการค้าไม่มีคุณธรรม ค้าขายกำไรเกินควร

^๙ เอกสารจากสถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ(องค์การมหาชน), สถานการณ์การส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับไทยระหว่างเดือนมกราคม-สิงหาคม ปี ๒๕๕๙, แหล่งที่มา: Bangkok Gems งานแสดงสินค้าอัญมณีแห่งประเทศไทย, (๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐).

๖) การขายอัญมณีให้กับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการบางรายนำสินค้าปลอมปน เกรดต่ำ เช่น พลอยฉีดยา (เพิ่มสีให้สดจากธรรมชาติเดิม) จากคนส่งพลอยที่ไม่ซื่อสัตย์บางราย ผู้ประกอบการได้ขายต่อไปยังนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวตรวจสอบภายหลังและรู้ว่าไม่ตรงกับมาตรฐานที่ได้คุยกันไว้จึงเกิดความไม่ไว้วางใจ ทำให้ยอดขายไม่เพิ่มขึ้น

จากปัญหาหลักที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่า ความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรมและจริยธรรมที่ผู้ประกอบการควรคำนึงและนำมาเป็นแนวทางใช้ในการประกอบธุรกิจ ดังพระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ ๙ ตอนหนึ่งที่ด่ารัสไว้ว่า “คนจะได้ชื่อว่ามีคุณธรรม ต้องมีความจริง ๕ ประการ คือ ๑) จริงต่อการทำงาน หมายถึง ทำอะไรทำจริง มุ่งให้งานสำเร็จเกิดประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนรวมได้จริงๆ ๒) จริงต่อหน้าที่ หมายถึง ทำจริงในงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเรียกว่า หน้าที่ ทำงานเพื่องาน ทำงานให้ดีที่สุด ไม่เลินเล่อ ไม่หะหลวม ไม่หลีกเลี่ยงบิดพลิ้ว คือ หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ต้องเอาใจใส่หน้าที่ให้งานสำเร็จเกิดผลดี ๓) จริงต่อวาจา หมายถึง การพูดความจริง ไม่กลับกลอก รักษาความสัตย์อย่างเคร่งครัดพูดจริงทำจริงตามที่พูด ๔) จริงต่อบุคคล หมายถึง มีความจริงใจต่อคนที่เกี่ยวข้องต่อมิตรและผู้ร่วมงานจริงใจต่อเจ้านายของตน เรียกว่า มีความจงรักภักดี จริงใจต่อผู้มีพระคุณ เรียกว่า มีความกตัญญูทดแทน ๕) จริงต่อความดี หมายถึง มุ่งประพฤติแต่ความดีจนติดเป็นนิสัย เป็นบุคคลที่ประกอบด้วยคุณธรรม คือ หิริ ความละอายบาป ละอายใจต่อการทำชั่ว โอตตัปปะ ความกลัวบาป เกรงกลัวต่อความชั่ว “ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง เด็ก ๆ จึงต้องฝึกฝนอบรมให้เกิดมีขึ้นในตนเอง เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์และมีชีวิตที่สะอาดที่เจริญมั่นคง”^{๑๐} จากคำให้สัมภาษณ์ของคุณหนึ่ง สุริยีน ซีอีโอ แห่ง “Beauty Gems” แชมป์ขายอันดับหนึ่งของภูมิภาคอาเซียน ลูกค้าส่วนใหญ่ของคุณหนึ่งคือสุลต่านและกษัตริย์จากตะวันออกกลาง “ผมเองไม่ได้เป็นคนเก่งแต่ผมมีความอดทน อยู่ตรงไหนก็คิดถึงงาน ทำงานแล้วต้องเสร็จ เพราะคิดไว้ก่อนที่จะทำแล้วว่า ต้องอดทนเรามีคู่แข่งต้องทำอะไรพิเศษกว่าคนอื่น ต้องมีการประชุม คัดสรรงาน คัดสรรบุคลากร เน้นที่บุคลากรต้องมีความซื่อสัตย์มีความรักต่อองค์กร รักงานที่ทำ ผลงานนั้นฝึกกันได้แต่คุณธรรมนั้นฝึกกันไม่ได้ ผมเน้นบุคลากรที่จิตใจดีงามเราจะได้ ทุกคนสามารถเป็นตัวแทนเราได้ ทำงานแทนเราได้”^{๑๑}

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน ศึกษาหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี และศึกษาแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา จึงเห็นสมควรที่ควรนำเสนอแนวทางการ

^{๑๐} พระบรมราโชวาทในหลวงรัชกาลที่ ๙ พระราชทานเพื่ออัญเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

^{๑๑} สัมภาษณ์ คุณสุริยีน สุริยัตถกุล, CEO แห่ง Beauty Gems, หนังสือ “Magazine Advance Buisness”, April 4, 2015.

แก้ปัญหาที่ค้างคาในอดีตจนถึงปัจจุบันและเป็นแนวทางนำมาใช้กับธุรกิจการค้าอัญมณีในอนาคตให้เกิดประโยชน์สุขต่อตนเองและผู้อื่น ประสบความสำเร็จในวิชาชีพโดยมีหลักธรรมครอบคลุมชีวิตแบบมีสติปัญญา

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๒ หลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓ แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจะศึกษาถึงความรู้เบื้องต้นที่เกี่ยวกับอัญมณี ความงามและคุณค่าของอัญมณี อัญมณีและความเชื่อ รวมถึงปัญหาในการประกอบธุรกิจอัญมณีในสังคมปัจจุบัน และหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี อัญมณีในประเทศไทย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร

ผู้วิจัยจะศึกษาจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัทยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙ อรรถกถา หนังสือแร่ธาตุอัญมณี อัญมณีในเครื่องประดับ, มหัทศจรยแห่งอัญมณีและหินสี, โลกอัญมณี

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าอัญมณี จำนวน ๗ คน ดังนี้

๑. นายบุญกิต จิตงามปลั่ง นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ

๒. นายสุรียน ศรีอรรถกุล C E O “Beauty Gems” ธุรกิจอัญมณีอันดับหนึ่งของประเทศไทย ธุรกิจอัญมณีขนาดใหญ่

๓. นางอริดี พาณิชย์อำนวยการสุข เจษฎาจิวิเวลลี โรงงานเจียรไนพลอยไพลิน จังหวัดกาญจนบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดกลาง

๔.นางศิริพร แสนสุขตระกูล ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดเล็ก

๕. นางวิรงค์รอง เขาว์พาณิชย์เจริญ ผู้บริหารร้านหาทอง กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก

๖. นางสาวเพ็ญศรี ภูมณเฑียรชัย ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก และ Made-to-order (การทำจิวเวลลี่แต่ละชิ้นตามความต้องการของลูกค้าเท่านั้น)

๗. นางบุญนำ บุญวงศ์ ร้าน Bombay ดีก Jewelry Trade Center สีลม กรุงเทพมหานคร

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ ผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยหมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขาย ผู้ซื้อ ผู้รับผลประโยชน์ สินค้าประเภทอัญมณีและอัญมณีในที่นี้หมายถึงเพชรและพลอยเนื้อแข็ง เช่น ทับทิม ไพลิน บุศราคัม เป็นต้น

๑.๕.๑.๑ ผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีขนาดใหญ่ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยหมายถึง ผู้ประกอบการ ผู้ส่งออก ผู้ขาย ผู้ซื้อ ผู้รับผลประโยชน์ สินค้าอัญมณีระดับชาติ ติดต่อกับขายกับต่างประเทศนำรายได้ เม็ดเงินสู่ประเทศไทยและมีพนักงานไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ คน

๑.๕.๑.๒ ผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีขนาดกลาง ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยหมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขาย ผู้ซื้อ ผู้รับผลประโยชน์สินค้าอัญมณีระดับชาติ ติดต่อกับขายกับต่างประเทศ นำรายได้ เม็ดเงินสู่ประเทศไทย และมีพนักงานไม่เกิน ๕๐ คน

๑.๕.๑.๓ ผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีขนาดเล็ก ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยหมายถึง ผู้ประกอบการ ผู้ส่งออก ผู้ขาย ผู้ซื้อ ผู้รับผลประโยชน์ ขายในประเทศไทย ออกใบอนุญาตนิติบุคคลการเป็นช่วง ๆ แล้วแต่โอกาส และมีพนักงานไม่เกิน ๒๐ คน

๑.๕.๑.๔ ผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีค้าปลีก ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยหมายถึง ผู้ประกอบการ ผู้ส่งออก ผู้ขาย ผู้ซื้อ ผู้รับผลประโยชน์ ขายในประเทศไทย ออกใบอนุญาตนิติบุคคลการบ้างเป็นช่วง ๆ แล้วแต่โอกาส และมีพนักงานตามสมควรแก่งานขึ้นอยู่กับปริมาณยอดขายโดยรวม

๑.๕.๑.๕ ผู้ประกอบการค้าอัญมณีกับนักท่องเที่ยว ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยหมายถึง ผู้ประกอบการ ผู้ส่งออก ผู้ขาย ผู้ซื้อ ผู้รับผลประโยชน์ สินค้าอัญมณี ติดต่อกับบริษัททัวร์

เพื่อนำนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ชมสินค้า ซื้อสินค้า ตามสถานที่ตั้งร้านของตนเอง ที่ได้กำหนดเอาไว้ และมีพนักงานไม่เกิน ๒๐ คน

๑.๕.๒ หลักพุทธธรรม หมายถึง หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติให้ดีงาม เหมาะสมเป็นที่นิยมชอบหรือยอมรับของสังคม เพื่อความสันติสุขแห่งตนเองและความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม

๑.๕.๓ แนวทางนำหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง การนำเอาหลักธรรมไปใช้กับผู้ประกอบการ พนักงานและผู้ซื้อให้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจด้วยคุณธรรม จริยธรรม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น โดยมีจุดมุ่งหมายคือ ความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ต่อสังคมและรักษาสິงแวดล้อม ให้คุณค่าสังคม

๑.๖ ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก) หนังสือและตำรา

๑.๖.๑ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ศักดา ศิริพันธ์ (ราชบัณฑิต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ อัญมณีในเครื่องประดับ ในปัจจุบันคนทุกชาติโดยเฉพาะผู้หญิงใช้อัญมณีและเครื่องประดับเพื่อตกแต่งร่างกายให้สวยงามและเพื่อแสดงฐานะในสังคม นอกจากนี้ยังใช้อัญมณีเป็นของขวัญให้กันและกันในโอกาสสำคัญของชีวิตอีกด้วย ยิ่งกว่าหนึ่งล้านคนมีอาชีพอยู่ในวงการผลิตและการค้าอัญมณีและเครื่องประดับ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตและการค้าอัญมณีของโลก โดยเฉพาะทับทิมและไพลิน และเป็นศูนย์กลางการผลิตเครื่องประดับที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก โดยที่อัญมณีและเครื่องประดับสินค้าส่งออกที่สำคัญลำดับต้น ๆ ของประเทศ ทำรายได้ให้แก่ประเทศในพ.ศ. ๒๕๕๑ มีมูลค่าสูงถึง ๑๖๑,๐๐๓ ล้านบาท การขายเป็นส่วนหนึ่งของการตลาด เป้าหมายของการตลาด คือทำให้การขายเฟื่องฟู การกิจของการตลาดได้แก่ การค้นหาความต้องการของลูกค้าที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง ตลอดจนตระเตรียมหรือคิดหาทางที่จะผลิตอัญมณี และเครื่องประดับที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า เมื่อการตลาดประสบความสำเร็จมาก ๆ คนก็จะชอบผลิตกันที่ใหม่ ๆ คำพูดปากต่อปากจะสะพัดออกไป ทำให้การขายเฟื่องฟู^{๑๒}

๑.๖.๒ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ธรรมานุญชีวิตพุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม” ว่าคนปัจจุบันจำนวนมากในวงการธุรกิจมองชีวิตว่าเป็นการต่อสู้ระหว่างผลประโยชน์ที่ขัดกัน จึงเกิดเป็นนายจ้างกับลูกจ้าง เมื่อคนถือเอาทรัพย์กับอำนาจเป็นจุดหมายของชีวิต สังคมก็กลายเป็นสนามต่อสู้ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวที่ขัดกัน เราก็เลยต้องเที่ยวหาจริยธรรม

^{๑๒} ศาสตราจารย์กิตติคุณ ศักดา ศิริพันธ์ (ราชบัณฑิต), อัญมณีในเครื่องประดับ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการ), หน้า ๒๓๙.

สำหรับปกป้องผลประโยชน์เหล่านั้นนี้คือ “จริยธรรมเชิงลบ” กล่าวคือสังคมยึดหลักผลประโยชน์แบบเห็นแก่ตัว โดยยึด สิทธิของแต่ละคนที่จะแสวงหาความสุข ก็เลยต้องการจริยธรรม ดังเช่น สิทธิมนุษยชน มากอยกันไว้ในระหว่างที่วิ่งหาความสุขนั้น หลักพุทธจริยธรรมเป็น จริยธรรมเชิงบวก ประโยชน์สุขคือจุดหมาย หาใช้ทรัพย์และอำนาจไม่ พระพุทธศาสนาถือว่าสังคมเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้ทุกคนมีโอกาสอันเท่าเทียมกัน ที่จะพัฒนาตนเองและเข้าถึงประโยชน์สุขได้มากที่สุดและนำเอา จริยธรรมมาใช้เพื่อเกื้อหนุนจุดหมายที่กล่าวนี้^{๑๓}

๑.๖.๓ พระอาจารย์บุญมี มาลาวชิโร ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “พุทธบริหาร” ว่าในปัจจุบัน เมืองค์กรธุรกิจหลายแห่งได้เริ่มนำพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงาน วิธีแห่งพุทธเป็น การรู้จักดำเนินชีวิต ด้วยความพอดี รู้จักพอ ให้ความเคารพไว้วางใจในมนุษย์ จะได้มีมิตรภาพที่ แท้จริงและมั่นคง ในขั้นตอนการทำงานต้องรู้จักพิจารณางานให้ เป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน ไม่ทำ แบบขวานผ่าซากบางอย่างก็ไม่อาจถือหลักเกณฑ์เดียวกันทุกงานได้ ต้องมีเหตุผลที่ถูกต้อง รู้จัก แยกแยะด้วยสติปัญญา หลักการของพระพุทธศาสนาที่สามารถนำไปใช้นั้นสิ่งสำคัญที่สุดขึ้นอยู่กับ ผู้บริหารเป็นสำคัญ หากผู้บริหารเปิดใจยอมรับที่จะนำหลักการของพุทธศาสนาไปใช้ก็ให้องค์กรเกิด ความเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง^{๑๔}

๑.๖.๔ เพิ่มศักดิ์ วรลยางกูร กล่าวไว้ในหนังสือ “จิตวิทยามนุษย์เชิงธุรกิจ” ว่าการทำงานในวงการธุรกิจในปัจจุบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลทุกสาขาอาชีพจะต้องมี ความสำนึกถึงความ รับผิดชอบมีคุณธรรม มีจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน จึงจะทำให้ผลงานนั้น เจริญก้าวหน้า ถ้าขาดคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน ก็จะทำก่อความเดือดร้อน มาสู่ตนเอง ประชาชน สังคม และประเทศชาติในภายหลัง เพราะทุกคนมุ่งแต่ความละโมภหวังผล กำไรจากการค้า และบริการนั้น ๆ จนเกินความจำเป็น ดังนั้นเพื่อให้สังคมและประเทศชาติอยู่รอด จึง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการทุกสาขาอาชีพ จะต้องมีความสำนึกถึงคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณในวิชาชีพมาใช้ในการทำงานในการประกอบอาชีพของตน^{๑๕}

๑.๖.๕ วรภัทร์ ภูเจริญ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “การบริหารวิถีพุทธ” ว่าคนที่ทำธุรกิจก็ต้อง หวังผลกำไรกันทั้งนั้น ข้อนี้คงไม่มีใครไม่เห็นด้วย ซึ่งตราบใดที่การกระทำนั้นไม่ผิดศีล ๕ พระพุทธเจ้า ได้ตรัสสอนเรื่องของการเป็นพ่อค้าที่ร่ำรวยจะต้องปฏิบัติอย่างไร พอจะสรุปได้ว่าพ่อค้าต้องมี

^{๑๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **ธรรมานุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**, (นครปฐม: ระฆังทอง, ๒๕๔๗), หน้า ๔-๕.

^{๑๔} พระอาจารย์บุญมี มาลาวชิโร, **พุทธบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: ธิงค์บียอนด์บุ๊กส์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๔๗ - ๑๕๐.

^{๑๕} เพิ่มศักดิ์ วรลยางกูร, **จิตวิทยามนุษย์เชิงธุรกิจ**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วังอักษร ๒๕๔๗), หน้า ๗๕.

คุณสมบัติ ๓ ประการดังนี้คือ ๑) ต้องมีตาดี ตาดีก็คือการบริหารสารสนเทศ การตรวจสอบตลาดสำรวจความต้องการของลูกค้า คำนวณกำไร ขาดทุน ได้ดี คือรู้ดีในเรื่องเหล่านี้เป็นต้น๒) ฐานะดี ก็คือการเป็นคนฉลาดในการซื้อ การขาย รู้ว่าสิ่งใดซื้อมาแล้วสามารถขายไปเพื่อสร้างกำไร มิใช่ซื้อมากี่แพ่งแล้วยังขายไม่ออก ๓) ครอบครัวดี ลูกดี ภรรยาดี นั่นคือเลี้ยงดูครอบครัวดี เพราะไฟภายในสงบไม่ต้องปวดหัว ทำงานเหนื่อย ๆ เมื่อกลับมาถึงบ้านก็มีความสุข เอาสมองไปคิดเรื่องงานเรื่องการได้ดี ดังนั้นพ่อค้าที่นับว่าประสบความสำเร็จสูงสุด คือนอกจากจะประสบความสำเร็จในเรื่องของการทำงานแล้ว ยังประสบความสำเร็จในเรื่องครอบครัวด้วย ทั้งนี้ต้องไม่ลืมหาทรัพย์ภายใน คือ อริยทรัพย์ ๗ ประการ ที่จะพาข้ามภพข้ามชาติไปได้^{๑๖}

๑.๖.๖ อภิชัย พันธเสน และคณะ กล่าวไว้ในหนังสือ “พุทธเศรษฐศาสตร์” ว่าคงเป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ประกอบการธุรกิจมักจะมองเรื่องยอดขายการตัวเลขกำไรที่เติบโตขึ้นทุกปีเป็นเป้าหมายสูงสุด เปรียบไปแล้วก็เหมือนดัชนีบ่งชี้ความสำเร็จ หากแต่ยังมีนักธุรกิจบางคนที่ยึดติดคำถามว่าแท้จริงแล้วแนวคิดเช่นนี้ถูกต้องและสามารถนำไปสู่ความยั่งยืนจริงหรือไม่ ยิ่งนานวันก็ทำให้พบว่า แท้จริงแล้วกลไกและแนวคิดกระแสหลักของธุรกิจทุกวันนี้ไม่ใช่หนทางที่จะนำพาธุรกิจให้อยู่รอดท่ามกลางความสุขซึ่งจะเกิดขึ้นทั้งกับตัวเองและเพื่อนร่วมงาน จึงหันมาให้ความสนใจกับการนำพุทธจริยธรรมมาประยุกต์ใช้กับการประกอบธุรกิจของตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและสังคมไทย^{๑๗}

๑.๖.๗ อภิศักดิ์ สุริยาปรกรณ์ กล่าวไว้ในหนังสือ “๓๐ กลยุทธ์ เคล็ดลับ ปรัชญา เพื่อนักบริหารรุ่นใหม่” ว่า แม้ว่าจริยธรรม คุณธรรม ดูเหมือนจะเป็นอุปสรรคกับการทำมาหากิน เพื่อสร้างฐานะและความร่ำรวย ที่ถือเอาการแสวงหากำไรเป็นเป้าหมายสูงสุด แต่ถ้ามองให้ถึงที่สุดแล้ว จริยธรรมในการประกอบกิจการทุกอย่างสำคัญยิ่ง จริยธรรม คุณธรรมเป็นเสาหลักในการค้าจุนสัจคมให้ร่มเย็น ให้ผู้คนดำรงตนร่วมกันอย่างมีสันติสุข ในการประกอบอาชีพใด ๆ ต้องยึดมั่นในสัมมาอาชีวะ หรือการเลี้ยงชีพชอบด้วยความมีความซื่อสัตย์ต่อกัน คือการประกอบธุรกิจอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกงหลอกลวง มีความจริงใจและไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง เพื่อนร่วมงานและลูกค้า จึงจะทำให้ชีวิตมีคุณค่าและก้าวหน้ายั่งยืน ด้วยเหตุนี้ภาคธุรกิจ จึงต้องพยายามค้นหาแนวทางสรรค์สร้างอาณาจักรธุรกิจบนพื้นฐานคุณธรรม และจริยธรรม เพื่อที่จะให้ทั้งสองฝ่าย ดำเนินไปควบคู่กันอย่างผสมกลมกลืนมิฉะนั้นแล้วสังคมก็จะเกิดโกลาหล และ

^{๑๖} วรภัทร์ ภูเจริญ, *การบริหารวิถีพุทธ*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: อริยชนจำกัด ๒๕๓๗),

หน้า ๓๓.

^{๑๗} อภิชัย พันธเสนและคณะ, *พุทธเศรษฐศาสตร์ฉบับนิสิตนักศึกษาและประชาชน*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้าวิชาการจำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๕๒.

เป็นที่น่ายินดีว่าปัจจุบันนักธุรกิจและนักบริหารต่างให้ความสำคัญแก่การบริหารจัดการที่โปร่งใสไร้คอร์รัปชัน ด้วยวิถีพุทธ^{๑๘}

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปความได้ว่า การประกอบธุรกิจที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าของธุรกิจ อันจะส่งผลให้สังคมพัฒนาขึ้นเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุขได้นั้นผู้ประกอบการจะต้องมีทั้งความรู้ความสามารถที่จะนำไปใช้ในการประกอบกิจการ ซึ่งอยู่ในขอบเขตของหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาด้วย จึงจะนำผลประโยชน์มาสู่มนุษยชาติได้อย่างแท้จริง ซึ่งหากธุรกิจใดขาดคุณธรรม จริยธรรมแล้ว ธุรกิจนั้นก็จะออกมาในรูปแบบที่ ประกอบขึ้นเพียงเพื่อผลประโยชน์ของผู้เป็นเจ้าของฝ่ายเดียวโดยไม่สนใจเลยว่าสิ่งที่ทำนั้นจะสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกันอย่างไร ผู้ประกอบธุรกิจควรที่จะคำนึงถึงหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา เพราะเป้าหมายของหลักคำสอนทั้งหมดล้วนมุ่งให้ผู้ประพฤติตามได้หลุดพ้นจากความทุกข์ และได้รับความสุขอย่างแท้จริง

ข) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๘ สุรรัตน์ ยิสารคุณ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์แก่นพรัตนในเชิงสุนทรียศาสตร์” ผลการวิจัยพบว่า นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแก่นพรัตนได้ยืนอยู่ตลอดมานอกเหนือจากความงามของแก่นพรัตนยังคงมีอิทธิพลเกี่ยวกับความเชื่อของคนในหลายอารยธรรม เช่น ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ และความเชื่อเกี่ยวกับความรุ่งเรือง อำนาจ และความร่ำรวย มีการค้นพบแก่นพรัตนในรูปแบบต่าง ๆ ในดินแดนต่างๆ ทั่วโลก มีทั้งแก่นพรัตนที่ยังไม่ได้รับการเจียรไน มีการนำมาใช้เป็นอัญมณีที่ให้การมีโชคและรักษาโรค นอกจากนี้ยังได้อารัตนชาติมาเจียรไนและสร้างสรรค์ความงาม ^{๑๙}

๑.๖.๙ ปรีชา ช่างขวัญยืน ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาจริยศาสตร์สังคมในพุทธศาสนาเชิงวิจารณ์” พบว่า พระพุทธศาสนามีคำสอนจำนวนมากที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติของมนุษย์และการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นคำสอนที่มีเหตุผลและสอดคล้องกันเป็นระบบแม้คำสอนที่เกี่ยวกับมนุษย์และสังคมจะเป็นสังคมโลกียธรรม แต่ก็ไม่ขัดกับโลกุตตรธรรมแต่อย่างใดหากแต่เป็นวิถีทางในการพัฒนาชีวิตมนุษย์ จากชีวิตที่หยาบไปสู่ชีวิตที่ละเอียด และมีขั้นตอนที่สอดคล้องกับการ

^{๑๘} อภิศักดิ์ สุริยปรกรณ์, ๓๐ กลยุทธ์ เคล็ดลับ ปรัชญา เพื่อนักบริหารรุ่นใหม่, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเอ็ม, ๒๕๕๗), หน้า ๒๑๙-๒๒๐.

^{๑๙} สุรรัตน์ ยิสารคุณ, “ศึกษาวิเคราะห์แก่นพรัตนในเชิงสุนทรียศาสตร์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๖), หน้า ๑.

พัฒนาชีวิตตามลำดับ การประกอบธุรกิจก็ต้องประกอบด้วยพุทธจริยธรรมเพื่อที่จะเป็นแนวทางมีในการประกอบอาชีพที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมต่อไป^{๒๐}

๑.๖.๑๐ พิสมัย สอนบุญมี ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาเศรษฐศาสตร์กับปรัชญาพระพุทธศาสนา” พบว่าทั้งปรัชญาเศรษฐศาสตร์และปรัชญาพระพุทธศาสนาเริ่มต้นจากประเด็นหลักของความจริงที่ว่า ความต้องการของมนุษย์นั้นไม่มีที่สิ้นสุด แต่ทรัพยากรมีจำนวนจำกัด นักเศรษฐศาสตร์จึงมุ่งแต่วิธีการเพิ่มปริมาณสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการ แต่พระพุทธศาสนามุ่งควบคุมความต้องการของมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน นักเศรษฐศาสตร์มุ่งการเพิ่มปริมาณด้านวัตถุ เพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภคแต่พระพุทธศาสนามุ่งปริมาณด้านจิตใจ เพื่อควบคุมความต้องการของมนุษย์^{๒๑}

๑.๖.๑๑ สมโภช ศรีพันธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ตามแนวพระไตรปิฎก” พบว่า เศรษฐศาสตร์มีแนวความคิดว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาล จึงสามารถกำหนดจริยธรรมของตนเองได้อย่างเสรี ธรรมชาติแวดล้อมอยู่ภายใต้การยึดครองของมนุษย์ แต่เศรษฐศาสตร์ตามแนวพระไตรปิฎกเกิดจากความว่างจากการมีตัวตน ที่มีผลมาจากการฝึกฝนตนเองเพื่อหยั่งรู้ธรรมชาติที่แท้จริง ได้รู้ว่ามีมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ระบบเศรษฐกิจตามแนวพระไตรปิฎกบางกรณีก็แตกต่างกับตะวันตกอย่างเห็นได้ชัด คือ ความสุขเกิดจากการให้เปล่า เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นไปซึ่งไม่มีการประเมินว่าขาดทุนหรือกำไรทางวัตถุแต่อย่างใด ส่วนเกินที่เขาบริโภคให้แก่สาธารณชนมีค่ามากกว่าการยึดครองแต่ผู้เดียว วิธีการของพระพุทธศาสนาสอดคล้องกลมเกลียวกับบุคคล ระบบสังคม และธรรมชาติ^{๒๒}

๑.๖.๑๒ สุภาวดี นัมคณิสสรณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ธุรกิจกับพุทธจริยธรรม” พบว่าเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพทางการผลิตและผลกำไรสูงสุดนั้น นักธุรกิจจำเป็นจะต้องละเมิดจริยธรรมบางประการ แต่การละเมิดจริยธรรมนั้นจะนำมาซึ่งคุณค่าที่ดีกว่า นั่นคือคุณค่าของประโยชน์ของสังคมโดยรวม และคุณค่าแห่งสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งในที่สุดก็ได้เห็นแล้วว่าไม่เป็นความจริงดังที่กล่าวอ้าง การเสนอทางออกในการแก้ปัญหาจริยธรรมในการประกอบธุรกิจก็คือการใช้

^{๒๐} ปรีชา ช้างขวัญยืน, “การศึกษาจริยศาสตร์สังคมในพุทธศาสนาเชิงวิจารณ์”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต*, ภาควิชาปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๙.

^{๒๑} พิสมัย สอนบุญมี, “การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาเศรษฐศาสตร์กับปรัชญาพระพุทธศาสนา”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต* คณะเศรษฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๗), หน้า ๒.

^{๒๒} สมโภช ศรีพันธ์, “ศึกษาวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ตามแนวพระไตรปิฎก”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต* สาขาปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๖), หน้า ๓.

พุทธจริยธรรมเป็นแนวทาง ซึ่งปรากฏว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ กล่าวคือการประกอบธุรกิจตามแนวพุทธจริยธรรม ทำให้นักธุรกิจสามารถรักษาประสิทธิภาพในการผลิตได้โดยไม่ละเมิดจริยธรรม^{๒๓}

๑.๖.๑๓ สุนทรภรณ์ เตชะพะโลกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง “เศรษฐศาสตร์แนวพุทธกับวิถีทางพัฒนาของไทย” พบว่า เศรษฐศาสตร์กระแสหลักมีรากฐานอย่างสำคัญมาจากลัทธิประโยชน์นิยม ซึ่งมีเพียงมิติด้านปริมาณ แม้จะพยายามเชื่อมเข้ากับหลักจริยธรรม แต่ก็เกิดความขัดแย้งระหว่างหลักจริยธรรมส่วนบุคคลกับหลักจริยธรรมทางสังคม ในการแสวงหาประโยชน์สุขส่วนตนสูงสุดไม่สามารถทำให้สังคมเกิดประโยชน์สูงสุดได้ด้วย ส่วนพระพุทธศาสนาได้เสนอหลักปรับดุลยภาพส่วนบุคคลโดยใช้เบญจศีลเป็นทางไปสู่หลักจริยธรรมในระดับสังคม เพื่อปรับเปลี่ยนทางโครงสร้างและกำหนดลักษณะทางสังคมที่พึงปรารถนา^{๒๔}

๑.๖.๑๔ พระอนุวัต สิริจนโท (กระสังข์) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทาในสังคมไทย” พบว่า คำสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงนี้ มีจุดสนใจเบื้องต้น จะทำอย่างไรให้ทุกคนมีปัจจัยสี่พอเพียงตามสภาพที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เพราะว่าการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างไรต่อไป เพื่อความมีชีวิตที่ดีงาม มีสังคมที่เป็นสุขนั้น ถ้าชีวิตขาดแคลนปัจจัยสี่เป็นพื้นฐานเบื้องต้นแล้ว ย่อมจะทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างยากลำบาก ปัจจัยพื้นฐานจำเป็นจะต้องอาศัยหลักจริยธรรมในการประกอบการดำเนินงานด้วย^{๒๕}

สรุปได้ว่า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่รวบรวมมาทั้งหมดข้างต้น ให้มุมมองและเป็นแนวทางแก่ผู้วิจัย เพื่อศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจค้าการอัญมณีในสังคมปัจจุบัน หลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่ใช้ในการประกอบการค้าอัญมณี สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา ประพฤติ ปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการค้าให้อยู่ในสัมมาอาชีวะที่พึงประสงค์ เป็นเหตุให้เกิดผลดีแก่ตนเอง ผู้เกี่ยวข้อง ในงานวิจัยนี้หมายถึง ผู้ร่วมงาน ลูกจ้าง ผู้ซื้อ และคนในสังคมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพราะการประกอบธุรกิจจะไม่มุ่งหวังเพื่อได้กำไรเพียงอย่างเดียว แต่จะรับผิดชอบต่อผลกระทบที่

^{๒๓} สุภาวดี นัมคณิสสรณ์, “ธุรกิจกับพุทธจริยศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙,) หน้า ๒.

^{๒๔} สุนทรภรณ์ เตชะพะโลกุล, “เศรษฐศาสตร์แนวพุทธกับวิถีการพัฒนาของไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๔,) หน้า ๑.

^{๒๕} พระอนุวัต สิริจนโท, “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทาในสังคมไทย” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ๒๕๕๒), หน้า ๑๗.

เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมด้วย จึงเห็นว่าเอกสารและงานวิจัยทั้งหมดนี้ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้และได้องค์ความรู้ใหม่ในงานวิจัยครั้งต่อไป

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการดำเนินงานวิจัย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน ใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้บริหารกลุ่มผู้ค้าอัญมณี จำนวน ๗ คน ได้แก่ ๑) นายบุญกิต จิตงามปลั่ง นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ ๒) นายสุริยน ศรีอรทัยกุล CEO “Beauty Gems” ธุรกิจอัญมณีอันดับหนึ่งของประเทศไทย ธุรกิจอัญมณีขนาดใหญ่ ๓) นางอภิรดี พาณิชนย์อำนวยสุข เจษฎาจิรวลลี โรงงานเจียรไนพลอยไพลินจังหวัดกาญจนบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดกลาง ๔) นางศิริพร แสนสุขตระกูล ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดเล็ก ๕) นางวิรงศ์รอง เชาวพาณิชนย์เจริญ ผู้บริหารร้านฑาทอง กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก ๖) นางสาวเพ็ญศรี ภูมณเฑียรชัย ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีแบบค้าปลีก และ Made to order ๗) นางบุญนำ บุญวงศ์ ร้าน Bombay ดีก Jewelry Trade Center สีลม กรุงเทพมหานคร

ขั้นที่ ๒ ศึกษาหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research)

๒.๑ ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช, ๒๕๓๙

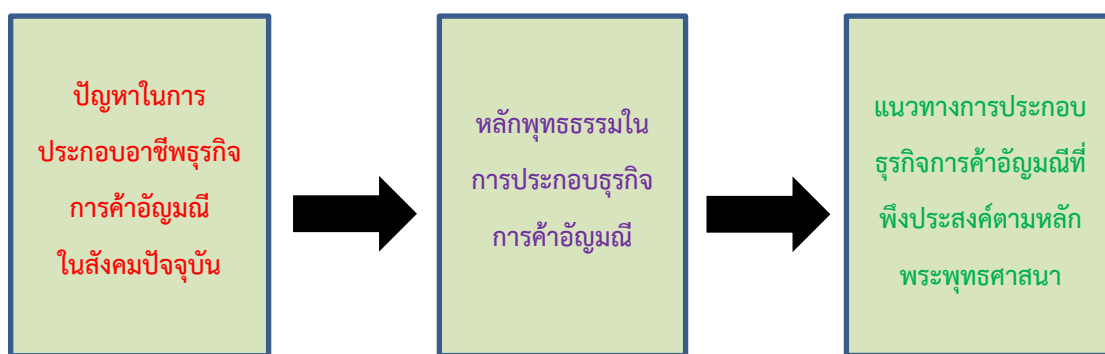
๒.๒ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ วรรณคดี ตำรา วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสาร

ขั้นที่ ๓ ศึกษาแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา ใช้วิธีประมวลข้อมูล โดยนำมาศึกษาวิเคราะห์ ตามขอบเขตของการวิจัย และนำเสนอสรุปการวิจัย ด้วยวิธีนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีเชิงพรรณนา

ขั้นที่ ๔ สรุปข้อมูล โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน (ขั้นที่ ๑) ศึกษาหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี (ขั้นที่ ๒) ศึกษาแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา (ขั้นที่ ๓) มาจัดบูรณาการเพื่อสรุปวิเคราะห์ตามหลักพระรัตนตรัยวิธีเรียบเรียงเป็นเนื้อหาวิทยานิพนธ์เพื่อนำเสนอเป็นรูปเล่ม พร้อมด้วยข้อเสนอแนะของการวิจัย

๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

จากแผนภาพกรอบแนวคิดแสดงขั้นตอนการดำเนินการในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นที่ ๑ ศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน โดยใช้ ใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี และ วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้บริหารกลุ่มผู้ค้าอัญมณี จำนวน ๗ คน ได้แก่ ๑) นายบุญกิต จิตงามปลั่ง นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ ๒) นายสุริยน ศรีอรทัยกุล CEO “Beauty Gems” ธุรกิจอัญมณีอันดับหนึ่งของประเทศไทย ธุรกิจอัญมณีขนาดใหญ่ ๓) นางอภิรดี พาณิश्य์อำนวยสุข เจ้าของร้านจิวเวลลี่ โรงงานเจียรไนพลอยไพลิน จังหวัดกาญจนบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดกลาง ๔) นางศิริพร แสนสุขตระกูล ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดเล็ก ๕) นางวิรงครอง เขาว์พาณิश्य์เจริญ ผู้บริหารร้านทาทอง กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก ๖) นางสาวเพ็ญศรี ภูมิณเพียรชัย ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก และ Made-to-order ๗) นางบุญนำ บุญวงศ์ ร้าน Bombay ตึก Jewelry Trade Center สีลม กรุงเทพมหานคร

ขั้นที่ ๒ ศึกษาหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช, ๒๕๓๙ ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) อรรถกถา ตำรา วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสาร

ขั้นที่ ๓ แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา วิเคราะห์ตามขอบเขตของการวิจัย และนำเสนอสรุปผลการวิจัย ด้วยวิธีนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีเชิงพรรณนา

๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๙.๑ ทำให้ทราบอุปสรรค ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบันอย่างแท้จริง ได้รับประโยชน์จากการแก้ไข เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในวิชาชีพและสถาบันธุรกิจการค้าอัญมณี

๑.๙.๒ ทำให้ทราบหลักพุทธธรรมที่เป็นแนวทางใช้ในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีนำหลักธรรมนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้ประกอบการ เพื่อนร่วมงาน ลูกจ้าง ผู้ซื้อ รวมไปถึงครอบครัวและผู้เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน

๑.๙.๓ ได้องค์ความรู้เป็นแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองรวมถึงผู้เกี่ยวข้องและสังคมสืบไป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ต่อองค์กรและสังคม ดังนี้

- ๑) เผยแพร่ส่งเสริมสร้างสรรค์คุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้ประกอบการโดยจัดสัมมนา อบรม หรือเข้าค่ายคุณธรรมบ้างตามโอกาส ตามระยะเวลาที่เหมาะสม
- ๒) มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อความซื่อสัตย์สุจริตกับสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับอย่างต่อเนื่อง
- ๓) มีการร่วมมือกันทั้งทางภาครัฐและเอกชน โดยการรับฟังปัญหาของแต่ละฝ่ายเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจพร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะ นำมาปรับปรุงให้เกิดจริยธรรมทางการค้าที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา

บทที่ ๒

ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน

ในบทที่ ๒ นี้ ผู้วิจัยจะศึกษา เกี่ยวกับหลักการค้าที่ดีทั่วไปและมุ่งเน้นไปที่ธุรกิจการค้าอัญมณี ความรู้เบื้องต้น ความหมาย ความสำคัญ ความงาม ความเชื่อและคุณค่าของอัญมณี ในงานวิจัยนี้ อัญมณี หมายถึง เพชรและพลอย รวมไปถึงสภาพปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบันที่พบเจอ สภาพเศรษฐกิจและการเมืองปัจจุบัน, ผู้ประกอบการค้ากับผู้ประกอบการค้า, ผู้ประกอบการค้ากับลูกค้า, ความไม่ซื่อสัตย์ของคนส่งเพชรพลอย, ผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ, การขายอัญมณีให้กับนักท่องเที่ยว ดังนี้

๒.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอัญมณี

๒.๑.๑ ความหมายของอัญมณี

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ให้ความหมายของอัญมณีไว้ว่า อัญมณี หมายถึง รัตนชาติที่เจียรไนแล้ว, แก้วมณีอื่น ๆ นอกจากเพชร พลอย^๑

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ศักดา ศิริพันธ์ (ราชบัณฑิต) ได้ให้ความหมายอัญมณีไว้ว่า อัญมณี หมายถึง ผลึกแร่อนินทรีย์ที่มีโครงสร้างเป็นผลึก (Crystal structure) เมื่อช่างเจียรไนและขัดมันให้ได้สัดส่วนตามมาตรฐานแล้วจะสวยงามคงทน ถาวร หายาก และประกอบเป็นเครื่องประดับได้ อัญมณีประเภทนี้เรียกว่า อัญมณีอนินทรีย์ (Inorganic gems) คำว่าอัญมณียัง หมายถึงรวมถึงวัตถุที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตและไม่มีรูปผลึก (Noncrystalline materials) เช่น ปะการัง (Coral) มุก (Pearl) อำพัน (Amber) และงาช้าง (Ivory) ดังนั้น จึงเรียกอัญมณีประเภทหลังนี้ว่า อัญมณีอินทรีย์ (Organic gems)^๒

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิวาพร สหวัฒน์ ได้ให้ความหมายอัญมณีไว้ว่า อัญมณี หมายถึง สารที่มีคุณสมบัติเพียงหนึ่งหรือ ๓ ประการจากคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑. ความสวยงาม (Beauty) ความสวยงามของอัญมณีขึ้นอยู่กับสี (color) ความโปร่งใส (transparency) ประกาย (brilliancy) ความวาว (luster) และไฟ (fire) อัญมณีบางชนิดมีสมบัติ

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์แอฟฟิเคชั่น, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓๕๐.

^๒ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ศักดา ศิริพันธ์ (ราชบัณฑิต), อัญมณีในเครื่องประดับ (Gems in Jewellery), (กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์), หน้า ๒.

กล่าวมาแล้วครบถ้วนเช่น เพชรสี (colored diamond) อัญมณีบางชนิดมีคุณสมบัติที่กล่าวมาเพียงบางข้อ เช่น เพชรไร้สี (colorless diamond) มีความโปร่งใส ความวาวและไฟดี ส่วนทับทิม ไพลิน มีสี มีประกาย และความโปร่งใสดี หรือมรกต หยก มีสีดี เป็นต้น

๒. ความคงทน (durability) ความคงทนของอัญมณี ขึ้นกับความแข็ง (hardness) ความเหนียว (toughness) และเสถียรภาพ (stability) อัญมณีบางชนิดมีความแข็งน้อย เมื่อถูกขีดข่วนจะเป็นรอยได้ง่ายเช่น ไข่มุก โกเมน อัญมณีบางชนิดมีความแข็งแรงมากจะทนทานต่อการถูกขีดข่วนได้ดี เช่น เพชร ทับทิม ไพลิน อัญมณีบางชนิดมีความเหนียวทนทานต่อการแตกกะเทาะ เช่น เนไฟรต์ หยก ซึ่งสมบัติความแข็งและความเหนียวจะเกี่ยวข้องกับโครงสร้างภายในของอัญมณี

๓. ความหายาก (rarity) อัญมณีส่วนใหญ่มักเป็นแร่ ในโลกนี้มีแร่ประมาณ ๒,๐๐๐ กว่าชนิด มีประมาณ ๑๐๐ กว่าชนิดเป็นอัญมณี และอัญมณีบางชนิดเช่น เพชรหายากมาก ต้องอาศัยการนำขึ้นมาจากระดับลึกมากภายใต้เปลือกโลกโดยปล่องหินนำเพชร ยิ่งเพชรสีต่างๆ เช่น เพชรสีเหลือง เขียว น้ำเงิน แดงหรือชมพู จะมีปริมาณน้อยกว่าเพชรไร้สี มีราคาสูงกว่าเพชรไร้สี นอกจากนั้นพลอยคอร์รันดัม พลอยประเภทเดียวกับทับทิม ไพลิน ที่มีสีแปลก คือ สีชมพูอมส้มดูกลีบบัวหรือสีส้มอมชมพู มีชื่อเรียกในภาษาสิงหล แหล่งที่พบว่า พัดพารัดชา (padparadcha) จัดเป็นอัญมณีที่หายากเช่นเดียวกัน นอกจากนั้น อัญมณีตระกูลการ์เน็ต ซึ่งเป็นพลอยเนื้ออ่อน แต่มีพลอยดีมานทอยด์ เป็นการเนตสีเขียวยอดซึ่งมีปริมาณน้อย เป็นพลอยหายากเช่นกัน^๓

อาจารย์สุมาลี เทพโสพรรณ ได้ให้ความหมายอัญมณีไว้ว่า อัญมณี มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “รัตนชาติ” หรือคำที่เรียกง่าย ๆ ว่าเพชร-พลอย (diamond and colored stone) ในการศึกษาทางด้านวิทยาแร่ จะแบ่งอัญมณีออกเป็นสารประเภทใหญ่ ๆ ๒ ประเภท คือ

ก. อัญมณีอินทรีย์ (organic gems) เป็นอัญมณีที่เกิดจากหรือได้จากสิ่งมีชีวิต อัญมณีประเภทนี้มีการจัดเรียงตัวของอะตอมไม่เป็นระเบียบ ไม่มีโครงสร้างเป็นผลึก (non crystalline) เรียกว่า ออสัณฐาน (amorphous) ตัวอย่างอัญมณีอินทรีย์ได้แก่ ไข่มุก (pearl) อำพัน Zamber ปะการัง (coral) กระ (tortoise shell) เปลือกหอย (shell) ถ่านเจต (jet) เป็นต้น

ข. อัญมณีอนินทรีย์ (inorganic gems) เป็นอัญมณีที่เกิดจากแร่ธาตุใต้เปลือกโลก มีการจัดเรียงตัวของอะตอมเป็นระเบียบ มีโครงสร้างของอะตอมเป็นผลึก (crystalline) ทำให้อัญมณีประเภทนี้มีสัดส่วนประกอบทางเคมีที่คงที่ สมบัติทางกายภาพและสมบัติทางแสงแน่นอนเฉพาะตัว อัญมณีอนินทรีย์นี้ได้แก่ เพชร ทับทิม ไพลิน บุษราคัม โทแพซ เพทาย เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีอัญมณีอนินทรีย์บางชนิดที่มีโครงสร้างเป็นผลึก เช่น โอปอ (opal) แก้วธรรมชาติ อัญมณีอนินทรีย์อาจเป็นหินซึ่งเป็นแร่ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปเติบโตมาด้วยกันอย่างไม่เป็นระเบียบ แต่อะตอมของแร่ธาตุ

^๓ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิวาพร สหวัฒน์, **อัญมณีศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๑.

แต่ละชนิดยังคงมีการเรียงตัวอย่างเป็นระเบียบ ยกตัวอย่างเช่น ลิสลาซูลี (lapis-lazuli) ควอตไซต์ (quartzite) เป็นต้น

รัตนชาติที่มาจากแร่ธาตุต่าง ๆ (Minerals) ซึ่งเป็นสารอนินทรีย์ ที่อยู่ใต้ผิวโลกและได้ถูกขุดขึ้นมาแล้วนำไปเจียรไนและขัดมันหรือแกะสลักเป็นรูปต่าง ๆ หลังจากนั้นจึงนำมาใช้ทำเป็นอัญมณีเครื่องประดับ นอกจากนี้ยังมีสารอินทรีย์บางชนิดได้ถูกเลือกเข้ามาเป็นอัญมณีด้วย^๔

รัตนชาติ แปลว่า รัตนะ, พวกรัตนะ คือแก้วที่มีค่า เช่น เพชร ทับทิม มรกต, หินหรือแร่ที่มีค่า เมื่อเจียรไนแล้วจะต้องมีลักษณะความสวยงาม คงทน หายาก ราคาแพง และนำมาใช้เป็นเครื่องประดับได้^๕ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเพชรและพลอยอันได้แก่ ไพลิน ทับทิม บุษราคัมที่เป็นอัญมณีสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย

- เพชร เป็นอัญมณีที่มีคุณค่า มีประกายงดงามมาก มีคำกล่าวว่า เพชรคืออัญมณีแห่งความสวยงามและความรัก เพชรโดยทั่วไปที่ใช้เป็นแหวนหมั้นแต่งงานจะมีสีขาว

- ทับทิม (มณี) ที่รู้จักโดยทั่วไปมีสีแดงเข้ม และสีแดงเลือดหมู มีลักษณะคล้ายพลอยมาก แต่มีสีเข้มกว่าพลอยมีความทึบใสเป็นนวล ๆ

- บุษราคัม เรียกสั้น ๆ ว่า บุษราคัม หรือ บุศย์ มีสีเหลืองปนแดงคล้ายสีของแสงแดดยามเย็น หรือ สีเหลืองทองคำ ส่องประกายคล้ายรวงข้าวถูกต้องแสงแดดยามเย็น^๖

ทับทิมที่เป็นที่นิยมอย่างมากของชาวยุโรปหรือฝั่งตะวันตกคือ ทับทิมสีแดงเลือดนก (pigeon's blood)

ไพลินเป็นพลอยที่มีสีน้ำเงินเข้ม มีตั้งแต่สีน้ำเงินก้ำมะหยี่ จนถึงสีน้ำเงินบาง ขึ้นอยู่กับแหล่งกำเนิดของพลอยชนิดนี้

อัญมณี จึงหมายถึง รัตนชาติที่เจียรไนเรียบร้อยแล้ว เพื่อนำไปทำเครื่องประดับ โดยทั่วไปนิยมใช้คำว่า อัญมณี มากกว่ารัตนชาติ^๗

สรุปได้ว่า อัญมณี หมายถึง ผลึกแร่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีลักษณะและสีแตกต่างกันไป เมื่อนำมาเจียรไนเสร็จแล้วจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องประดับเพื่อความสวยงามของผู้สวมใส่ เพื่อบ่งบอกฐานะของผู้ครอบครอง อีกทั้งยังนำไปประดับประดาองค์พระพุทธรูปให้ดูงามสง่า เช่นองค์พระแก้วมรกตในประเทศไทย คุณสมบัติที่สำคัญของอัญมณีที่ปรากฏชัดเจนคือมีความ

^๔ อาจารย์สุมาลี เทพโสพรรณ, **วิเคราะห์อัญมณี**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์), หน้า ๗.

^๕ ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์แอฟฟิเคชั่น, ๒๕๔๖), หน้า ๙๔๓.

^๖ ชัยมงคล, **มงคลอัญมณีเสริมชีวิต**, (กรุงเทพ ฯ : สร้อยทอง, ๒๕๔๔), หน้า ๒๓-๒๕.

^๗ ผศ.ดร. ปัญจวรรณ ธนพิสุทธิพิทักษ์, **อัญมณีวิทยาเบื้องต้น**, (มปภ: มปภ), หน้า ๑.

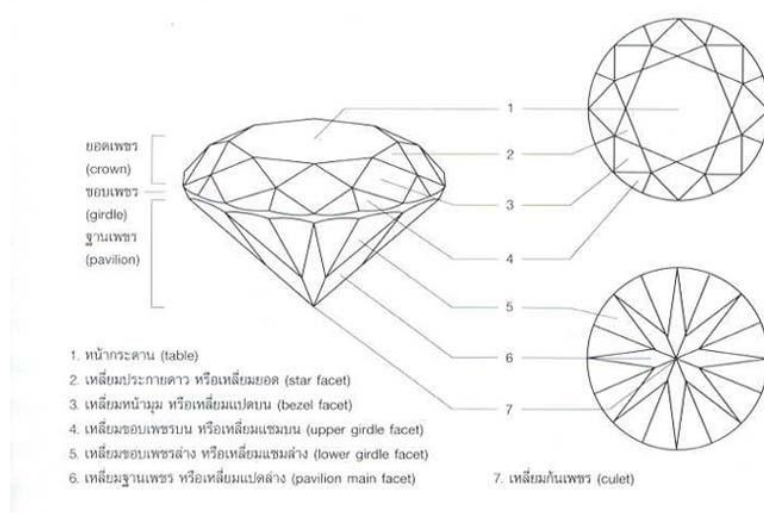
สวยงาม มีความคงทนและความหายาก ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกล่าวถึงอัญมณีประเภท เพชรและพลอย เท่านั้น

๒.๑.๑.๑ ความหมายและความสำคัญของเพชร

เพชร สี่คุณค่าแห่งเพชรประกอบด้วย ๔ ประการ (4C'S) ประกอบด้วยสี (Color) ความบริสุทธิ์ (Clarity) น้ำหนัก (Carat) และการเจียระไน (Cut) การเจียระไนก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ผู้คนส่วนใหญ่สับสนเรื่องการเจียระไนกับรูปทรงของเพชร อันที่จริงแล้วรูปทรงของเพชรเป็นเรื่องความชอบส่วนบุคคลมากกว่า และไม่ได้มีผลต่อราคา แม้ว่าเพชรจะมีสี่สวย น้ำงาม เพชรเม็ดนั้นก็อาจไม่มีชีวิตชีวาถ้าปราศจากการเจียระไนอย่างเหมาะสม^๔

เจียระไน หมายถึง ทำเพชรพลอยหรือแก้วให้เป็นเหลี่ยมหรือรูปตามต้องการแล้วขัดเงา.^๕

ภาพที่ ๒.๑ รูปทรงและลักษณะของเพชร^{๑๐}

^๔ นายวิจิต คุรงค์พิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิจิต คุรงค์พิทยา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๑๑๓.

^๕ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พ.ศ. ๒๕๔๒. (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์แอฟฟิเคชั่น, ๒๕๔๖), หน้า ๓๒๖.

^{๑๐} กรมทรัพยากรธรณี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.dmr.go.th/main.php?filename=diamond>, [๑๖ ก.พ. ๖๑].

คุณค่าแห่งเพชรประกอบด้วย ๔ ประการ (4C'S)

๑. สี (Color) เพชรถูกแบ่งเกรดโดยสี เริ่มจาก D เรื่อยไปตามลำดับตัวอักษร เพชรขาวใสไร้สีจริง ๆ จะเท่ากับ D ซึ่งหายากและมีค่ามากที่สุด เรียกว่าน้ำ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ถ้าเป็น E จะเรียกว่าน้ำ ๙๙ เปอร์เซ็นต์ หรือ F จะเรียกว่าน้ำ ๙๘ เปอร์เซ็นต์ ตัวเลขจะลดหลั่นจาก ๑๐๐ ลงไปตามลำดับตัวอักษรที่เริ่มนับจาก D นั่นเอง

ขณะที่เพชรส่วนใหญ่ดูเหมือนว่าไร้สีแต่แท้ที่จริงแล้วมีสีเหลืองอ่อนหรือน้ำตาล แม้ว่าจะยังคงสวยงามแต่ก็หาได้ไม่ยาก ดังนั้นจึงมีราคาไม่แพง สีของเพชรเป็นองค์ประกอบอีกอันหนึ่งในการกำหนดราคาเพชร เพชรยังมีสีน้อยเท่าไรก็ยิ่งคำนวณให้แสงสีขาวสามารถวิ่งผ่านเนื้อภายในสะดวก และจะสะท้อนประกายไฟสีรุ้งบนผิวหน้าเพชรได้สวยงามมากเท่านั้น วิธีเดียวที่จะวัดสีของเพชรให้แน่นอนได้ ก็โดยจัดวางเพชรให้อยู่ใกล้เพชรอีกเม็ดหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว

ส่วนเพชรมีสี ได้แก่ แดง ชมพู น้ำเงิน เขียว เหลือง ฯลฯ จัดเป็น fancy Daimonds มีราคาแพงมากและหาได้ยากยิ่งนัก การแบ่งเพชรสี จะไม่ใช่หลัก 4 C'S ข้างต้นที่ใช้กับเพชรสีขาวแต่จะใช้หลักสีของเพชรและต้นกำเนิดสีเป็นเกณฑ์^{๑๑}

ภาพที่ ๒.๒ สีของเพชร แบ่งตามเกรด^{๑๒}

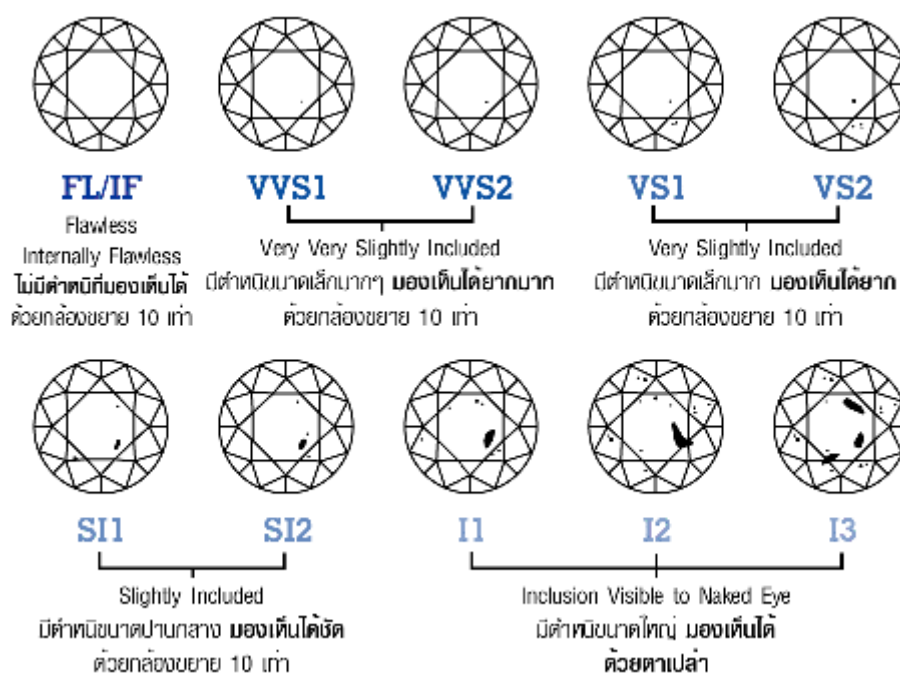
^{๑๑} นายวิจิต คุรงคพิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิจิต คุรงคพิทยา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๑๐๖.

^{๑๒} Carob Jewelry, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://carobjewelry.com/quality-diamond/>, [๑๖ ก.พ. ๖๑].

๒. ความบริสุทธิ์ (Clarity) เพชรส่วนมากจะมีร่องรอยหรือตำหนิที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งก่อตัวขึ้นในช่วงระหว่างการตกผลึกเปรียบเหมือนลายนิ้วมือธรรมชาติที่รังสรรค์เพชรแต่ละเม็ด ขนาดและประเภทของเพชรที่มีตำหนิ จะต้องแสดงถึงความบริสุทธิ์ของเพชรเม็ดนั้นว่ามีมากน้อยแค่ไหน บางเม็ดจะเห็นตำหนิได้ด้วยตาเปล่า บางเม็ดต้องใช้สายตาของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะตรวจดูโดยใช้กล้องขนาดมีกำลังขยาย ๑๐ เท่า ภายใต้แสงปกติ

มาตรฐานสากลได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อวัดความบริสุทธิ์ของเพชรโดยสถาบันอัญมณีศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา (GIA-Gemological Institute of America) เริ่มจาก FL-Flawless ปราศจากตำหนิทั้งภายนอกและภายใน เป็นเนื้อเพชรซึ่งจัดว่างดงามที่สุดและหายากมาก หรือเพชรที่มีตำหนิขนาดเล็กมาก ๆ มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า ถูกเกรดเป็น VVS₁ หรือ VVS₂ ยังมีตำหนิมากขึ้นยังเห็นชัดขึ้นก็ยิ่งถูกจัดเกรดแย่ลง^{๑๓}

ภาพที่ ๒.๓ ความบริสุทธิ์ของเพชร^{๑๔}

^{๑๓} นายวิจิต คุรงค์พิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิจิต คุรงค์พิทยา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๑๐๗.

^{๑๔} Bangkok Gems & Jewelry Fair 61st Edition February ๒๐๑๘, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://hisojewelry.com/2016/08/27/4-c-> [๑๖ก.พ. ๖๑].

๓. น้ำหนัก (Carat) สิ่งที่บ่งบอกคุณค่าแห่งเพชร คือน้ำหนักซึ่งมีหน่วยวัดเรียกว่ากะรัต (Carat) อธิบายได้โดยรูปภาพ ดังนี้

รูปภาพที่ ๒.๔ น้ำหนักของเพชร^{๑๕}

สมัยก่อนน้ำหนักของเพชรถูกนำไปเปรียบเทียบกับเมล็ดของต้นไม้ (Carob) ที่มีน้ำหนักค่อนข้างจะเท่ากันทุกเม็ด โดยเฉลี่ยแล้วจะหนักประมาณ ๒๐๕ มิลลิกรัม ด้วยเหตุนี้เองเมล็ด (Carob) จึงถูกใช้เป็นหน่วยมาตรฐานสำหรับชั่งน้ำหนักเพชรพลอย จนถึงศตวรรษที่ ๒๐ จึงเปลี่ยนมาใช้มาตราเมตริกซึ่งนิยมใช้กันทั่วโลก และคำว่า (Carob) ก็เปลี่ยนมาเป็น (Carat) จนถึงปัจจุบัน ๑ กะรัต (Carat) = ๐.๒ กรัม (๑/๕ กรัม) ๑ กะรัตแบ่งเป็น ๑๐๐ สตางค์ ดังนั้นเพชรขนาด ๐.๗๕ กะรัต จึงมีน้ำหนักเท่ากับ ๗๕ สตางค์

น้ำหนักเพชรเป็นตัวตัดสินมูลค่าเพชรที่เด่นชัดที่สุด แต่ก็ควรระลึกไว้เสมอว่า เพชร ๒ เม็ดที่มีน้ำหนักเท่ากัน อาจมีมูลค่าแตกต่างกันอย่างมากก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของสี ความบริสุทธิ์ และการเจียระไน^{๑๖}

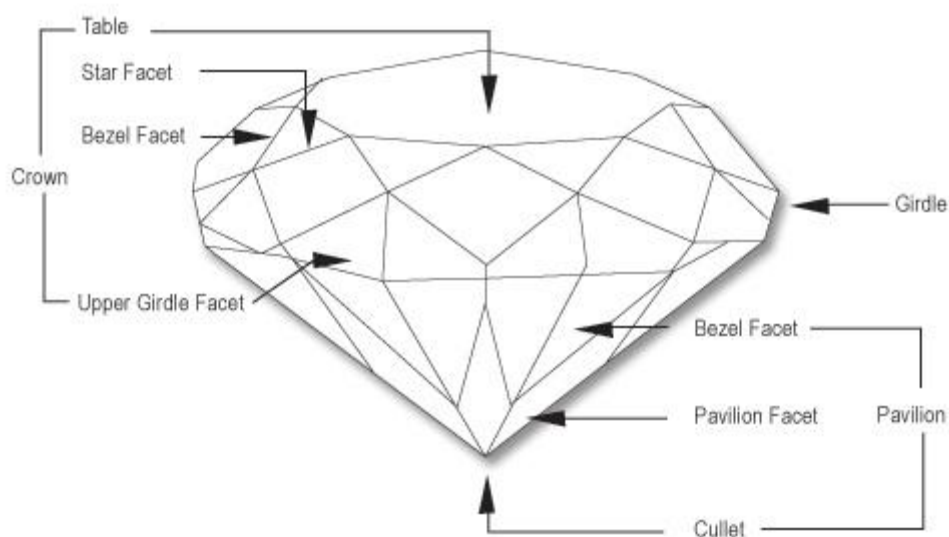
^{๑๕} International Investment Consulting, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.myglitzjewels.com/the_4c-, [๑๖ ก.พ.๖๑].

^{๑๖} นายวิจิต คุรงค์พิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิจิต คุรงค์พิทยา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๑๐๖.

๔. การเจียรไน (Cut) การเจียรไนเพชร หมายถึงการจัดวางหน้าเหลี่ยมต่าง ๆ ของเพชร เพชรที่เจียรไนดี ไม่ว่าจะเป็นรูปทรงใด แสงจะสะท้อนแพรวพราวเป็นประกายระยิบระยับทางด้านบนของเพชรและทวีค่ามากขึ้น

ขณะที่ธรรมชาติรังสรรค์ความบริสุทธิ์ของเพชร น้ำหนักเป็นกะรัต และฝีมือของช่างเจียรไนที่ชำนาญก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปลดปล่อยไฟ ประกายและความงามเจิดจรัสของเพชร เมื่อเพชรถูกเจียอย่างถูกต้องได้สัดส่วน จะสะท้อนจากเหลี่ยมหนึ่งไปอีกเหลี่ยมหนึ่งและกระจายไปทั่วหน้าเพชร เพชรที่เจียรไนตื้นเกินไปหรือลึกเกินไปจะสูญเสียประกายจากด้านล่างหรือด้านข้าง ดังนั้น เพชรที่เจียรไนไม่ดีจะเปล่งประกายเจิดจรัสน้อยกว่า ดูไม่สวยงาม และแน่นอนย่อมมีราคาไม่แพงนัก^{๑๗}

ภาพที่ ๒.๕ เหลี่ยมต่าง ๆ ของการเจียรไนเพชรรูปทรงกลม^{๑๘}

^{๑๗} นายวิจิต คุรงคพิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิจิต คุรงคพิทยา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๑๑๓.

^{๑๘} ความลับของการเจียรไนเพชร, เรียบเรียงโดย พรชัย สังเวียนวงศ์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://board.postjung.com/739353.html>, [๑๖ ก.พ. ๖๑].

๑) รูปทรงต่าง ๆ ของเพชร

ภายหลังการวิเคราะห์เพชรก่อนเจียระไนอย่างถี่ถ้วนแล้ว ช่างเจียระไนจะตัดสินใจว่าจะเจียระไนเพชรนั้น ๆ ออกเป็นรูปทรงแบบใด การตัดสินใจของช่างขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง ตั้งแต่รูปทรงเดิมของเพชร ตำหนิ ขนาดเพชร และน้ำหนักกะรัต ที่จะต้องสูญเสียไประหว่างการเจียระไน

การเจียระไนเพชรรูปทรงกลม (Brilliant Cut) เป็นแบบที่นิยมอย่างกว้างขวาง การเจียระไนเพชรรูปไข่ รูปมาคีส รูปหยดน้ำและรูปหัวใจ ล้วนเป็นรูปแบบการเจียระไนที่ใช้สำหรับเพชรที่ไม่เหมาะสมกับการเจียระไนเป็นรูปทรงกลม การเจียระไนแต่ละแบบก็มีรูปของเหลี่ยมมุมแตกต่างกันไป เหลี่ยมมุมเล็ก ๆ เหล่านี้ล้วนให้ประกายแวววาวสดใสแก่เพชร

การเจียระไนแบบขั้น (Step Cutting) ทำให้ได้เพชรแบบต่าง ๆ กัน คือ แบบเอเมอรัลด์ แบบเอเมอรัลด์จัตุรัส แบบบาเก็ตต์ และแบบจัตุรัส

ไม่มีการเจียระไนแบบใดที่ชื่อว่าดีกว่าแบบอื่น ๆ การเจียระไนเพชรแต่ละแบบเป็นลักษณะศิลปะเฉพาะตัว รูปลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ได้นำอัญมณีทรงคุณค่าเลิศล้ำและชื่นชอบที่สุดของมนุษย์พ้นไปจากรูปทรงกลมเฉิดฉาย อันเป็นรูปลักษณะแต่ดั้งเดิมของเพชร^{๑๙}

ภาพที่ ๒.๖ เพชรรูปทรงต่าง ๆ^{๒๐}

^{๑๙} นายวิจิต คุรงคพิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิจิต คุรงคพิทยา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๙๕.

^{๒๐} เพชร ทรงต่างๆ และการเจียระไน, แหล่งที่มา: [https://capawnshop.makewebeasy.com/content/2788/%E0%, \[๑๖ ก.พ. ๖๑\].](https://capawnshop.makewebeasy.com/content/2788/%E0%, [๑๖ ก.พ. ๖๑].)

๒) การเจียระไนเพชรในรูปทรงต่าง ๆ

๑. **รูปหยดน้ำ** เพชรรูปหยดน้ำเป็นที่ชื่นชอบอย่างยิ่ง จากรูปทรงที่ไม่เท่ากันของส่วนต่าง ๆ รูปลักษณะไม่สมมาตร ด้านหนึ่งกลม อีกด้านหนึ่งแหลม เพชรในรูปหยดน้ำที่มีชื่อเสียงที่สุด ได้แก่ เพชรรูปหยดน้ำคู่หนึ่งชื่อ “เพชร Indore” ซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดังระดับโลกในคริสต์ศักราช ๑๙๒๖ เมื่ออดีตมหาราชชาวอินเดียได้มอบเพชรคู่นี้ให้แก่เศรษฐีอเมริกันจากดินแดนตะวันตกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา และเธอได้นำเพชรคู่นี้มาทำตุ้มหู^{๒๑}

ภาพที่ ๒.๗ เพชรรูปหยดน้ำ^{๒๒}

๒. **รูปไข่** เพชรรูปไข่โดดเด่นในแง่ความกลมกลึงดูเจียระไนอย่างประณีต ด้วยรูปร่างที่เรียวยาว ออกเล็กน้อย เพชรรูปไข่ฉายแสงระยิบระยับจับแสงจากทุกทิศแล้วสะท้อนกลับออกมา เพชรในรูปลักษณะนี้ที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลกเม็ดหนึ่งได้แก่ “The Koh-I-Noor” ซึ่งเก็บอยู่ที่ห้องเครื่องราชกกุธภัณฑ์ ณ หอคอยแห่งกรุงลอนดอน^{๒๓}

ภาพที่ ๒.๘ เพชร The Koh-I-Noor^{๒๔}

^{๒๑} นายวิจิต ดุรงค์พิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิจิต ดุรงค์พิทยา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๙๖.

^{๒๒} Patchra Personal Library, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.patchra.net/minerals/gems/diamond10.php>, [๑๗ ก.พ. ๖๑].

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔.

^{๒๔} MGR ONLINE, โลภวิทยาการ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/science/detail/9590000058295>, [๒๐ ก.พ. ๖๑].

๓. **รูปจัตุรัส** เพชรรูปจัตุรัส หรือที่รู้จักกันในนาม “ปρίนเซส” หรือ “เจ้าหญิง” นั้นมีลักษณะองอาจและดุดัน การเจียรไนเพชรรูปจัตุรัสหนึ่งดวงมากกว่าแบบ “การเ” หรือแบบ “บาเก็ตต์” จากการวางมุมตัดนี้ ทำให้ดูสว่างระยิบระยับ “เพชร Red Cross” ที่มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นตัวอย่างหนึ่งของเพชรรูปจัตุรัส เพชรเม็ดนี้มีสีเหลืองอ่อน ซึ่งเป็นสีที่เจ้านายอินเดียโปรดปรานมาก เชื่อกันว่าเจ้านายพระองค์หนึ่งในราชวงศ์ยุโรปได้ซื้อเพชรเม็ดนี้ไป แต่ไม่ทราบว่าเป็นเจ้าของคนปัจจุบันคือใคร

ภาพที่ ๒.๙ เพชร Red Cross^{๒๕}

๔. **รูปมาร์ควิส** เป็นรูปลักษณะที่สง่างามที่สุดรูปหนึ่งของเพชร คือเป็นรูปรียาว ปลายทั้งสองข้างแหลม เสริมสร้างคุณสมบัติด้วยประกายระยิบจระยับจนจรดปลายแหลมทั้งสองข้าง ในการทำเครื่องประดับสมัยใหม่ นิยมใช้เพชรรูปนี้เป็นเม็ดกลางประดับให้ดูโดดเด่นด้วยเพชรรูปไข่และรูปกลม “Marquise (มาร์ควิส)” เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นเกียรติแก่มาตามเดอปอมปาดัว ผู้เลอโฉม ผู้มีชื่อเสียงโด่งดังในฐานะมาร์ควิสดัชเชสและพระสนมของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๕^{๒๖} บางคนเรียกเพชรชนิดนี้ว่าเพชรเม็ดแตง

ภาพที่ ๒.๑๐ เพชรรูปทรงมาร์ควิส^{๒๗}

^{๒๕} Alibaba.com, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.brilliant-cz.com/product/cz-04-princess-cut/>, [๒๐ ก.พ. ๖๑].

^{๒๖} นายวิจิต ดุรงคพิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิจิต ดุรงคพิทยา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๙๗.

^{๒๗} VENUS DAIMOND Thailand's Expert in Large Daimonds [1-30 carat], [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.venusdiamondintertrade.com/view_know.php?kw=8, [๒๐ ก.พ. ๖๑].

๕. รูปสี่เหลี่ยมมรกต เป็นรูปลักษณะของเพชรที่เด่นกว่าอีกรูปแบบหนึ่ง สิ่งที่เน้นคือความงดงามอันโปร่งใสของเนื้อเพชร กรอบเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มุมทั้งสี่ ด้านซ้ายและด้านขวา มีความสมมาตร เพชรรูปลักษณะนี้จึงเป็นสัญลักษณ์ของระเบียบแบบแผน คริสต์ศักราช ๑๙๔๙ กษัตริย์ฟารุค แห่งอียิปต์ได้ซื้อ “เพชร Jonker” ซึ่งเป็นตัวอย่างของเพชรรูปสี่เหลี่ยมมรกตที่งดงามเม็ดหนึ่ง แต่หลังจากที่พระองค์ถูกโค่นราชบัลลังก์และได้เสด็จลี้ภัยยังต่างประเทศเมื่อคริสต์ศักราช ๑๙๕๒ ก็ไม่มีผู้ใดทราบว่าเพชรเม็ดนี้อยู่ ณ ที่ใด^{๒๘}

ภาพที่ ๒.๑๑ ตัวอย่างเพชรรูปทรงสี่เหลี่ยมมรกต^{๒๙}

๓) เพชรมีสีที่หายาก

เพชรมีสีบางเม็ดที่มีชื่อเสียงมากและเป็นที่รู้จักกันในวงการ คือ

๑. THE CONDE เป็นเพชรสีชมพูหลายรูปหยดน้ำ มีน้ำหนัก ๕๐ กระรัต Cond'e เป็นเพชรที่มีชื่อเสียงมากในประวัติศาสตร์เม็ดหนึ่ง ปัจจุบันตั้งแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถาน Chantilly ใกล้กรุงปารีส^{๓๐}

ภาพที่ ๒.๑๒ เพชร THE CONDE^{๓๑}

^{๒๘} นายวิจิต ดุรงคพิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิจิต ดุรงคพิทยา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๑๙.

^{๒๙} ManJeweler เพชร พลอย ทอง นาฬิกา ของเก่า ของสะสม ใหม่ หลุดจำนำ – หมอแมน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://tipanetshop.com/detailClubForum.do?clubForumId=33849&clubForumMenuId=49582&clubId=24804>, [๒๐ ก.พ. ๖๑].

^{๓๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๙.

^{๓๑} Diamond For You, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.mysevendegems.com/%E0>, [๑๗ ก.พ. ๖๑].

๒. THE TIFFANY เป็นเพชรสีเหลืองทองสวยงาม และเป็นเพชรเม็ดใหญ่ที่สุดเท่าที่ค้นพบได้ มีน้ำหนักถึง ๑๒๘.๕๑ กะรัต เพชรก้อนดิบค้นพบที่เหมืองของ เดอ เบียร์ส ในแอฟริกาใต้ เมื่อคริสต์ศักราช ๑๘๗๗ ปีถัดมาร้านเพชรที่มีชื่อเสียงของนิวยอร์ก คือ Tiffany ได้เจียรไนเพชรนี้ให้เป็นทรงหมอนที่ค่อนข้างจะเป็นสี่เหลี่ยมจตุรัส มีเหลี่ยมทั้งหมดถึง ๙๐ เหลี่ยม ปัจจุบันตั้งแสดงที่ Tiffany's ในกรุงนิวยอร์ก^{๓๒}

ภาพที่ ๒.๑๓ เพชร THE TIFFANY^{๓๓}

๓. THE DRESDEN GREEN เป็นเพชรที่มีน้ำหนักรวกันถึง ๔๑.๐๐ กะรัต เป็นเพชรมีสีเขียวผิวแอ็บเปิ้ลที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก เจียรไนเป็นทรงรูปหยดน้ำ ประดับอยู่บนเข็มกลัดที่สวยงาม วิศวกรพิศดารรวกับเพชรอีกสองเม็ด ขนาดประมาณ ๓๑ กะรัต กับ ๑๓ กะรัต และมีเพชรเม็ดเล็กประกอบอีกมากมาย^{๓๔}

ภาพที่ ๒.๑๔ เพชร THE DRESDEN GREEN^{๓๕}

^{๓๒} นายวิชิต ดุรงค์พิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิชิต ดุรงค์พิทยา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๑๐๐.

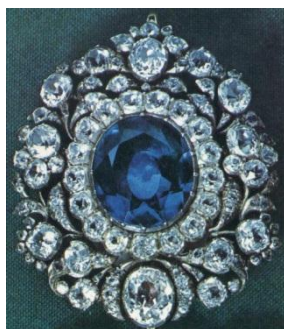
^{๓๓} BLOGGANG WEPLUG FOR YOU AND YOU GANG, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=jewelmoda&month=01-2011&date,> [๑๗ ก.พ. ๖๑].

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๑.

^{๓๕} วิชาการ.คอม VCHAGARN.COM, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://www.vcharkarn.com/forum/view?id=8397§ion=forum&ForumReply_page=2,](http://www.vcharkarn.com/forum/view?id=8397§ion=forum&ForumReply_page=2) [๑๘ ก.พ.๖๑].

๔. THE WITTELS BACH เป็นเพชรที่มีน้ำหนัก ๓๕.๕๖ กะรัต มีสีน้ำเงินและหาได้ยาก เพชรเม็ดนี้ถูกนำไปประดับบนเข็มกลัดล้อมเพชรอื่น ๆ อีกมากมาย เข็มกลัดดังกล่าวเป็นสมบัติของ แมรี อะมีเลีย แห่งออสเตรีย ในคริสต์ศักราช ๑๗๒๒ ในรัชสมัยของกษัตริย์ แมกซิมิเลียน ที่ ๒ ต่อมา เข็มกลัดได้เปลี่ยนเจ้าของและถูกนำออกแสดงในยุโรปและสหรัฐอเมริกา และในคริสต์ศักราช ๑๙๖๔ นักสะสมชาวเยอรมันได้ซื้อเข็มกลัดนี้ไป เล่ากันว่า สมัยหนึ่งในอดีตเข็มกลัดชิ้นนี้เคยตกอยู่ในความครอบครองของกษัตริย์ฟิลิปส์ที่ ๔ แห่งสเปน

ภาพที่ ๒.๑๕ เพชร THE WITTELS BACH^{๓๖}

ปัจจุบัน เพชรส่วนใหญ่ที่ใช้ทำเครื่องประดับมักมีสีขาว เพชรสีต่าง ๆ กันกลายเป็นเพชรที่หายาก และมีค่าสูงมาก เพชรสีต่าง ๆ ก็คือ สีชมพู น้ำเงิน น้ำตาล เขียว แม้กระทั่งสีดำ ส่วนเพชรสีทองและสีเหลืองขมั้นนั้น มักเป็นที่รู้จักกันดีโดยทั่วไป^{๓๗}

สรุปได้ว่า เพชรคืออัญมณีของที่สุดแห่งอัญมณี มีความงดงามและล้ำค่ามากกว่าอัญมณีประเภทอื่น ๆ มีคุณสมบัติสำคัญที่เรียกกันว่า (4C'S) ประกอบด้วยสี (Color) ความบริสุทธิ์ (Clarity) น้ำหนัก (Carat) และการเจียรไน (Cut) ปัจจุบันมี ๓ ลำดับ ดังนี้ เบลเยียม (Belgium Cut), กรุงเทพฯ (Bangkok Cut), อินเดีย (Indian Cut) ซึ่งคุณสมบัติทั้ง ๔ ประการนี้เอง ที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่า เพชรมีคุณค่าและความสำคัญมากกว่าอัญมณีชนิดอื่น ๆ

^{๓๖} BUILD FRE WEBSITE OF YOU OWN ON TRIPOD, [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

<http://famousdiamonds.tripod.com/wittelsbachdiamond.html>, [๒๐ ก.พ.๖๑].

^{๓๗} นายวิจิต ดุรงค์วิทยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิจิต ดุรงค์วิทยา,

(กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า ๑๐๑.

ตัวอย่างใบ Certificate

ใบตรวจสอบรายงานคุณภาพเพชรหรือพลอยที่ถูกต้องตามกฎหมาย^{๓๘}

GIA

GIA REPORT
2141438167

GIA DIAMOND GRADING REPORT

April 2, 2012
GIA Report Number: 2141438167
Shape and Cutting Style: Round Brilliant
Measurements: 6.41 - 6.43 x 3.97 mm

GRADING RESULTS

Carat Weight: 1.01 carat
Color Grade: F
Clarity Grade: SI1
Cut Grade: Excellent

ADDITIONAL GRADING INFORMATION

Polish: Excellent
Symmetry: Excellent
Fluorescence: None
Inscription(s): GIA 2141438167 *I Love You*
Comments: *SAMPLE* *SAMPLE* *SAMPLE* *SAMPLE*
SAMPLE *SAMPLE* *SAMPLE* *SAMPLE*

PROPORTIONS

Profile to actual proportions

CLARITY CHARACTERISTICS

KEY TO SYMBOLS*

- Crystal
- Cloud
- Feather
- Natural

Additional Characteristics: *SAMPLE* *SAMPLE* *SAMPLE*
SAMPLE *SAMPLE* *SAMPLE* *SAMPLE* *SAMPLE*

GRADING SCALES

GIA COLOR SCALE	GIA CLARITY SCALE	GIA CUT SCALE
D	FLAWLESS	EXCELLENT
E	FLAWLESS	
F	FLAWLESS	
G	FLAWLESS	VERY GOOD
H	VS ₁	
I	VS ₂	
K	VS ₁	GOOD
L	VS ₂	
M	VS ₂	
N	VS ₂	FAIR
O	VS ₂	
P	VS ₂	
Q	VS ₂	POOR
R	VS ₂	
S	VS ₂	
T	VS ₂	
U	VS ₂	
V	VS ₂	
W	VS ₂	
X	VS ₂	
Y	VS ₂	
Z	VS ₂	

KEY TO SYMBOLS*

Crystal

Cloud

Feather

Natural

Additional Characteristics: *SAMPLE* *SAMPLE* *SAMPLE*
SAMPLE *SAMPLE* *SAMPLE* *SAMPLE* *SAMPLE*

THE RESULTS DOCUMENTED IN THIS REPORT REFER ONLY TO THE DIAMOND DESCRIBED, AND WERE OBTAINED USING THE TECHNIQUES AND EQUIPMENT AVAILABLE TO GIA AT THE TIME OF EVALUATION. THIS REPORT IS NOT A GUARANTEE OF EVALUATION. FOR ADDITIONAL INFORMATION AND SUPPORTED FACTS, SEE GIA'S WEBSITE, GIA.ORG, OR CONTACT GIA AT 1-800-421-7259 OR 310-462-4548. ©2012 Gemological Institute of America, Inc.

FOR SECURITY PURPOSES IN THIS DOCUMENT, INCLUDING THE GRADING, SECURITY SERIAL AND MEASUREMENT SERIAL, IN ADDITION TO OTHER KEY CODES, GEMSET SECURITY SERIALS ARE PROVIDED.

www.gia.org

^{๓๘} SARASOD, อ่านใบเซอร์ให้ีก่อนเลือกซื้อเพชร (๑), [ออนไลน์], แหล่งที่มา:<https://sarasod.com/type-content/diamond-report-2/>, [๒๗ ก.พ.๖๑].

๒.๑.๑.๒ ความหมายและความสำคัญของเพชรพลอย Gems

รายชื่ออัญมณีที่มีราคาสูง (PRECIOUS STONE) และเป็นที่นิยมสูงมากในตลาดโลกอัญมณี

๑. มรกต (EMERALD)
๒. ทับทิม (RUBY)
๓. ไพลิน (BLUE SAPPHIRE)
๔. บุษราคัม (YELLOW SAPPHIRE)
๕. ไพฑูรย์ (CHRYSOBERYL CAT'S EYE)
๖. เจ้าสามสี (ALEXANDRITE)
๗. เพชร (DAIMOND)
๘. หยก (JEDEITE)
๙. โอปอลสีดำ (BLACK OPAL)^{๓๙}

อัญมณีประเภทพลอยที่ทำรายได้สูงและมีแหล่งที่พบได้ในประเทศไทย ในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการศึกษาเรื่องพลอย คอรันดัม (Corundum) ได้แก่ ทับทิม (RUBY) มีสีแดง ถึงแดงอมม่วง ไพลิน (BLUE SAPPHIRE) มีสีน้ำเงิน น้ำเงินอมเขียว, น้ำเงินอมม่วง บุษราคัม (YELLOW SAPPHIRE) มีสีเหลือง^{๔๐} มีรายละเอียดดังนี้

๑. ทับทิม

ทับทิม (มณี) ที่รู้จักโดยทั่วไปมีสีแดงเข้ม และสีแดงเลือดหมู มีลักษณะคล้ายพลอยมาก แต่มีสีเข้มกว่าพลอย มีความทึบใสเป็นนวล^{๔๑} มีองค์ประกอบทางเคมีคืออลูมิเนียมออกไซด์ (Al_2O_3) มีธาตุที่ให้สีแดงคือโครเมียม (Cr) ปนอยู่เล็กน้อยความถ่วงจำเพาะประมาณ 4.0 และมีความแข็ง 9 รองจากเพชร คำว่า ทับทิม หรือ “RUBY” มาจากภาษาลาติน ว่า “RUBER” หรือ “RUBINUS” หมายถึง สีแดง ส่วนจากรากศัพท์เดิมมาจากภาษาสันสกฤต คือ Ratanaraj หรือ Ratananayaka แปลว่า ราชาแห่งอัญมณี ทับทิมเป็นอัญมณีที่มีราคาสูงและเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในท้องตลาด ในประเทศไทยพ่อค้าพลอยเรียกทับทิมว่า “พลอยแดง” ทับทิมที่มีสีสวยมีเนื้อใสไม่ทึบมักเจียรไนเป็นแบบเหลี่ยมผสม (mixed cut) คือเหลี่ยมเกสร (brilliant) ผสมกับเหลี่ยมขั้นหรือเหลี่ยมมรกต (step cut) หากทับทิมมีสีเข้มเกินไป มีเนื้อทึบหรือมีรอยแตกร้าวมาก มักเจียรไนเป็นแบบโค้งมน

^{๓๙} มณีขจิต, ถนนสายเพชรพลอย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๕), หน้า ๒๘๘.

^{๔๐} ศึกษารายละเอียดใน, ผศ. ดร. ปัญจวรรณ ธนพิสุทธ์, อัญมณีวิทยาเบื้องต้น, (เชียงใหม่: ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), หน้า ๕.

^{๔๑} ชัยมงคล, มงคลอัญมณีเสริมชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: สร้อยทอง), หน้า ๒๕.

หลังเบี้ยหรือหลังเต่า (cabochon) สีแดงของทับทิมมีหลายเฉด ตั้งแต่แดงชมพู แดงส้ม แดงม่วง ไปจนถึงแดงสดบริสุทธิ์ ซึ่งถือว่าสวยที่สุด ทับทิมที่มีคุณภาพดีสวยงามหายาก มาจากพม่าและไทย ทับทิมสีแดงสดขนาดใหญ่คุณภาพดีเยี่ยมอาจมีราคาสูงกว่าเพชรในขนาดและคุณภาพเดียวกัน ดังนั้นบางครั้งทับทิมที่มีคุณภาพดีเยี่ยมอาจจัดเป็นอัญมณีที่มีราคาแพงที่สุดในโลกก็ได้^{๔๒} นอกจากนี้ ทับทิม (Ruby) ยังเปรียบเสมือนราชาแห่งอัญมณี^{๔๓}

แหล่งที่ทับทิมที่สำคัญในปัจจุบันได้แก่ พม่า มาดากัสการ์ กัมพูชา เวียดนาม แทนซาเนีย และเคนยา เป็นต้น สำหรับในประเทศไทย แหล่งทับทิมที่สำคัญอยู่ที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด ทับทิมไทยที่มีชื่อเสียงแพร่หลายในหมู่ชาวต่างประเทศในชื่อของทับทิมสยาม (Siam ruby)

รูปภาพที่ ๒.๑๖ ทับทิมสยาม^{๔๔}

โดยทั่วไป คุณภาพของทับทิมสามารถแบ่งออกได้เป็น ๖ ระดับ ได้แก่

๑. ทับทิมพม่า มักมีสีแดงสดบริสุทธิ์ แดงแกมชมพู อาจพบมีสีน้ำเงินแกมบ้างเล็กน้อยแต่ไม่มากจนเป็นสีแดงแกมม่วง ทับทิมสีแดงสดนี้เปรียบได้กับสีของเลือดนกพิราบ (pigeon's blood) ทับทิมพม่าพบว่ามียลทินตำหนิบ้าง ส่วนมากมักเรืองแสงในอัลตราไวโอเลต อย่างไรก็ตามอาจพบทับทิมที่มีสีเหมือนทับทิมพม่าจากแหล่งอื่นได้เช่นกัน ด้วยคุณภาพสีที่สวยงามทำให้ทับทิมพม่าเป็นที่นิยมมากในท้องตลาดและขายได้ราคาดี

๒. ทับทิมไทย หรือทับทิมสยาม มักมีสีแดงเข้มค่อนข้างมืด อาจมีสีแกมม่วง แกมน้ำตาล หรือแกมส้มได้ บางครั้งอาจพบว่ามีสีคล้ายโกเมนสีแดง ลักษณะเนื้อภายในทับทิมไทยส่วนใหญ่

^{๔๒} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์), หน้า ๙.

^{๔๓} ศักดา ศิริพันธ์, อัญมณีในเครื่องประดับ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๕๔.

^{๔๔} Patchra Personal Library, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.patchra.net/minerals/gems/diamond10.php>, [๒๑ ก.พ. ๖๑].

ค่อนข้างใสสะอาดกว่าทับทิมพม่า กอรปกับปัจจุบันนี้ทับทิมไทยหายากมากขึ้น จึงทำให้มีราคาค่อนข้างสูง

๓. ทับทิมศรีลังกา หรือทับทิมซีลอน มีสีแดงค่อนข้างอ่อน แต่ไม่ถึงกับชมพูโทนสีอ่อน และมีประกายสุกใสกว่าทับทิมไทยและทับทิมพม่าบางเม็ดที่คุณภาพดีจะมีราคาสูงมา ส่วนใหญ่สีคล้ายทับทิมพม่าแต่จะมีสีออกส้มหรือม่วงบาง บางแหล่งมีสีเหมือนทับทิมไทย ทับทิมที่มาจากเคนยาและแทนซาเนียและเป็นที่รู้จักกันในตลาดพลอยตั้งแต่ปลายปีพ.ศ. ๒๕๑๓ พบได้ทั้งชนิดเนื้อค่อนข้างใสไปจนถึงค่อนข้างทึบ ปัจจุบันมีทับทิมจำนวนมากซึ่งมาจากมาดากัสการ์ที่มีสีและคุณภาพเหมือนทับทิมไทยและทับทิมพม่า

๔. ทับทิมแอฟริกา ส่วนใหญ่สีคล้ายทับทิมพม่าแต่จะมีสีออกส้ม หรือม่วงบ้าง บางแหล่งมีสีเหมือนทับทิมไทย ทับทิมที่มาจากเคนยาและแทนซาเนีย เป็นที่รู้จักกันในตลาดพลอยตั้งแต่ปลายปีพ.ศ. ๒๕๑๓ พบได้ทั้งชนิดเนื้อค่อนข้างใสไปจนถึงค่อนข้างทึบ ปัจจุบันมีทับทิมจำนวนมากซึ่งมาจากมาดากัสการ์ที่มีสีและคุณภาพเหมือนทับทิมไทยและทับทิมพม่า^{๔๕} ปัจจุบันเราเรียกทับทิมกลุ่มนี้ว่าทับทิมบ่อใหม่ บางประเทศในเอเชียเช่น ไทย ให้การยอมรับบ้าง แต่ทางฝั่งยุโรปยังไม่เป็นที่ยอมรับนัก

๕. ทับทิมอินเดีย มีสีแดงแกมน้ำตาลหรือม่วงมักมีโทนสีค่อนข้างมืดเนื้อพลอยมากขุ่นและมีรอยร้าวแตกค่อนข้างมากทำให้ไม่เป็นที่นิยมนัก

๖. ทับทิมเวียดนาม มีสีออกชมพูหรือแดง โทนสว่าง คล้ายทับทิมพม่า และมักเรืองแสงในอัลตราไวโอเลตมากเช่นเดียวกับทับทิมพม่า^{๔๖}

๑.๒ การพิจารณาและข้อควรระวังในการการเลือกซื้อทับทิม

๑. สี การเลือกสีมักขึ้นกับความพอใจและรสนิยมของแต่ละบุคคลแต่โดยทั่วไปทับทิมที่มีคุณภาพดีที่สุดควรมีสีแดงบริสุทธิ์ สีแดงแกมม่วงเล็กน้อยไม่ควรมีสีส้มหรือสีม่วงปนมากจนเกินไป โทนสีไม่มีดหรือสว่างเกินไป ซึ่งทับทิมต่างจากแต่ละแหล่งจะมีสีค่อนข้างแตกต่างกันดังที่กล่าวแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตามทับทิมที่จัดว่ามีราคาสูงคือ ทับทิมสีแดงบริสุทธิ์หรือแดงที่มองดูดำคล้ำ ทับทิมที่มีสีส้มปนราคาจะถูกลง ยิ่งถ้ามีม่วงปนมาก ๆ ราคาจะยิ่งต่ำลงมากทับทิมที่มีราคาถูก สีจะออกแดงแกมน้ำตาลหรือแดงดำจนคล้ำ ทับทิมที่ดีควรมีโทนสีปานกลาง ไม่เข้มหรืออ่อนจนเกินไป และมีสีสม่ำเสมอในแต่ละเม็ด บางครั้งอาจพบทับทิมใสสี หรือย้อมสี ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยใช้ไม้พินสำลิจุ่มน้ำหรือแอลกอฮอล์ ถ้าผ่านการย้อมสีจะมีสีติดสำล่ออกมา

^{๔๕} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์), หน้า ๑๐.

^{๔๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐.

๒. แสง เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาสีของทับทิม ไม่ควรดูสีทับทิมภายใต้ไฟที่มีเฉดสีเหลืองถึงส้ม (incandescence light) เพราะจะทำให้ทับทิมสีแดงสดกว่าความเป็นจริง ส่วนแสงไฟที่มีเฉดสีฟ้าจะทำให้สีทับทิมดูหม่นกว่าปกติ ดังนั้นจึงควรใช้แสงธรรมชาติที่ส่องเข้ามาทางหน้าต่าง ในกรณีที่ต้องใช้หลอดไฟ ควรหลอดไฟที่มีอุณหภูมิสีเทียบเคียงกับ ๕,๐๐๐ – ๕,๕๐๐ เคลวิน ซึ่งสามารถดูได้จากฉลากข้างกล่องของหลอดไฟ

๓. ความใสสะอาด โดยทั่วไปทับทิมที่มีเนื้อใสสะอาด ปราศจากมลทินนั้นหาได้ยาก ส่วนใหญ่มักพบมลทินหรือตำหนิบ้าง ทับทิมที่มีมลทินจำนวนมากซึ่งเห็นได้ด้วยตาเปล่าชัดเจนหรือมีรอยร้าวทั่วหน้าพลอยจัดเป็นทับทิมที่มีคุณภาพต่ำและมีราคาถูก

๔ การเจียรระไน มีผลต่อความสวยงามของทับทิมมาก ทับทิมที่ดีควรมีประกายสุกใส มีความสมมาตรทุกด้านทั้งซ้ายขวา ด้านหน้า และด้านข้างของพลอย ความหนาของส่วนต่าง ๆ ของพลอย ความหนาของส่วนต่าง ๆ ของพลอยควรมีขนาดพอเหมาะ ไม่หนาหรือบางจนเกินไป เนื่องจากทับทิมที่เจียรระไนกันลึกหรือหนาจนเกินไปจะทำให้ดูมีสีเข้มมืดทึบ แต่หากบางหรือตื้นเกินไปแสงจะผ่านพลอยออกไปทางด้านหลัง ทำให้ทับทิมมีประกายน้อยหรือไม่มีเลย นอกจากนี้บริเวณผิวพลอยไม่ควรมียอรอยขีดข่วนชัดเจน และหน้าเหลี่ยมเจียรระไนควรมีรูปร่างที่เหมาะสม เนื่องจากทับทิมเป็นพลอยที่มีราคาสูง ในท้องตลาดจึงมักเจียรระไนทับทิมแบบรักษาน้ำหนักเพื่อไม่ให้สูญเสียน้ำหนักหลังการเจียรระไนจากพลอยดิบมากนัก ทับทิมที่มีสัดส่วนสมบูรณ์แบบจึงหาได้ยาก^{๔๗}

การเลือกซื้อทับทิมเหลี่ยมเจียรระไน ผู้ประกอบการจะใช้กล้องขยายขนาดกำลัง ๑๐ เท่าส่องดูเนื้อพลอย เนื้อพลอยที่มีคุณภาพดีนั้นไม่ควรมียอรอยแตกร้าว เพราะจะทำให้เสียคุณค่า ความงาม และความคงทนในการใช้สอย ส่วนการเลือกซื้อพลอยทับทิมลักษณะที่สองเจียรระไนแบบหลังเบี้ย (หลังเต่า) จะเลือกเนื้อพลอยที่เรียบงามทั้งเม็ด ไม่มีรอยแตกร้าว เป็นต้น^{๔๘}

รูปภาพที่ ๒.๑๗ รูปทรงเจียรระไนแบบหลังเบี้ย^{๔๙}

^{๔๗} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์), หน้า ๑๑.

^{๔๘} หม่อมราชวงศ์หญิงมาลินี จักรพันธ์, เคล็ดลับสารพันอัญมณี, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔), หน้า ๔๖.

^{๔๙} ร้านวีวีเจมส์ VVYGEMS.COM [ออนไลน์], แหล่งที่มา [http://vvygems.tarad.com/product-th-404081-6877500-\[GIT+Certified\]+%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B8%](http://vvygems.tarad.com/product-th-404081-6877500-[GIT+Certified]+%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B8%) , ๑๖ ก.พ. ๖๑.

รูปทรงเจียรไนแบบหลังเบี้ย (Cabochon Cut) มีสตาร์ (Star) ความเชื่อว่าสตาร์มีพลังแห่งอำนาจให้ผู้สวมใส่หรือผู้ครอบครอง ช่วยให้จิตใจสงบนิ่ง เข้าถึงสมาธิได้ดี^{๕๐}

๕. การซื้อพลอยผิวดน ในที่นี้คือ พลอยชนิดอื่นที่มีสีแดงใกล้เคียงกับทับทิมแต่มีมูลค่าต่ำกว่า เช่น การ์เน็ตหรือโกเมน สปิเนลสีแดง ทัวร์มาลีนสีแดง เป็นต้น ดังนั้นจึงควรซื้อใบรับรองชนิดของพลอย หรือใบรับประกันการคืนสินค้าจากร้านเสมอ

๖. ทับทิมสังเคราะห์ มีทับทิมสังเคราะห์หลากหลายชนิดซึ่งมีลักษณะภายในเนื้อที่คล้ายคลึงกับทับทิมธรรมชาติมากจนยากที่จะตรวจสอบได้ด้วยตาเปล่าหรือแม้กระทั่งด้วยกล้องจุลทรรศน์ ทับทิมสีแดงสดสวยงามในตัวเรือน เครื่องประดับแหวนหรือสร้อยอาจไม่ใช่ของแท้เสมอไป ทับทิมสังเคราะห์บางชนิด อาจมีสีสวยสดใสและสะอาดกว่าทับทิมธรรมชาติจนผิวดนสังเกตแม้จะเห็นมลทินภายในอยู่บ้างก็ตาม และทับทิมสังเคราะห์บางชนิดจะเรืองแสงภายใต้รังสีอัลตราไวโอเลตมากกว่าทับทิมธรรมชาติจากพม่า ดังนั้นจึงควรตรวจสอบอย่างรอบคอบ หรือให้ผู้ชำนาญการตรวจสอบก่อนตัดสินใจซื้อ

๗. ทับทิมประกบ ทับทิมประเภทนี้มักพบประกบประกอบอยู่ในตัวเรือนเรียบร้อยแล้ว โดยส่วนใหญ่พลอยชั้นบน (crown) มักเป็นแซฟไฟร์แท้สีต่าง ๆ และพลอยชั้นล่าง (pavilion) มักเป็นทับทิมสังเคราะห์หรือพลอยชนิดอื่น ๆ ที่มีสีและความใส เช่น แก้ว โกเมน สปิเนล ฯลฯ การขยายดูด้วยแว่นขยาย (loupe) หรือกล้องจุลทรรศน์จะพบมลทินธรรมชาติจากพลอยชั้นบน ทำให้คิดว่าเป็นพลอยแท้ การพิจารณาควรให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อความแน่นอนหรือสังเกตให้ละเอียดถี่ถ้วนโดยการจุ่มลงในน้ำเพื่อดูรอยประกบจากด้านข้าง

๘. ทับทิมปรับปรุงคุณภาพโดยการเผาหรือการใช้ความร้อน โดยทั่วไปเป็นที่ยอมรับกันในแวดวงการค้ายกเว้นกระบวนการบางอย่าง เช่น การเติมสารเร่งการเผา แก้ว หรือสารอื่น ๆ ในเนื้อทับทิม จะโดยจงใจหรือไม่ก็ตามเพื่อทำให้สีสวยขึ้น มีความวาวและประกายมากขึ้น ซึ่งในบางกรณีอาจพบสารเหล่านี้ตกค้างตามรอยแตกหรือบางครั้งอาจอยู่ตามผิวพลอย ทำให้น้ำหนักคลาดเคลื่อนและถือเป็นสารแปลกปลอมนี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันในตลาดสากล ส่วนทับทิมย้อมสีมักมีสีไม่สม่ำเสมอ สีเข้มสดผิดธรรมชาติหรือมีสีตกค้างอยู่ตามรอยแตก ส่วนใหญ่เป็นทับทิมเนื้อทึบ ไม่โปร่งแสงต้องเจียรไนแบบหลังเบี้ย ส่วนทับทิมเผาเคลือบสี (ทับทิมชานสี) เป็นการใช้สารให้สีคือโครเมียมเคลือบบน ผิวพลอย ซึ่งจะเห็นเป็นสีเข้มชัดตามสันเหลี่ยมเจียรไนและสีจะหายไปเมื่อนำไปเจียรไนขัดมันผิวใหม่ นอกจากนี้ยังมีการนำทับทิมสังเคราะห์ไปเผาทำให้ลักษณะภายในดูคล้ายกับมลทินในธรรมชาติ จึงต้องสังเกตอย่างระมัดระวังและตรวจสอบทับทิมเหล่านี้โดยละเอียด

๙. การเลือกซื้อทับทิมสตาร์หรือทับทิมสาแหรก ใช้หลักการเช่นเดียวกับทับทิมธรรมชาติ คือ สี สตาร์หรือขาต้องตรงเด่นและคมชัดยาวจรดขอบพลอยและอาจดูการกลิ้งไปมาของขาว่า

^{๕๐} ดร. วัชรภรณ์ เชื้อนแก้ว, *โลกอัญมณี*, (กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๙๔.

สวยงามหรือไม่ ทับทิมสตาร์จะมีเนื้อไม้สีเหมือนทับทิมเจียระไน เนื่องจากมีมิลทินรูปเข็ม (rutile needles) ที่เรียกว่า เส้นไหม (silk) อยู่ภายใน การเจียระไนมักให้กันมีความหนามากเพื่อรักษา น้ำหนัก ทับทิมสตาร์ที่เนื้อไม้และมีขาเด่นชัดสวยงามจะมีราคาสูง อย่างไรก็ตามก็ตีความระมัดระวังทับทิม สตาร์สังเคราะห์ซึ่งมีข้อสังเกต คือ ขาจะคมชัดเกินไปผิดธรรมชาติ มาทำให้เกิดขาขึ้นที่ผิว (induced star ruby) ซึ่งสามารถตรวจโดยใช้แว่นขยายส่องดูให้ละเอียดจะพบว่า ขามีลักษณะค่อนข้างขยุกขยิก และไม่คมชัด^{๕๑}

๑.๓ การดูแลรักษาและทำความสะอาดทับทิม

๑. ไม่ควรเก็บเครื่องประดับทับทิมไว้รวมกับเครื่องประดับอัญมณีชนิดอื่น โดยเฉพาะเพชร เนื่องจากอาจทำให้เกิดการขีดขีดการทำให้ทับทิมเป็นรอยเสียหายได้ ควรเก็บในถุงพลาสติกหรือกล่อง แยกชิ้นที่มีผ้านุ่มรอง

๒. ในการทำความสะอาด ใช้น้ำยาล้างเครื่องประดับผสมสบู่เหลวอ่อน ๆ และใช้แปรงขน นุ่มปัดทำความสะอาดตามซอกมุมและด้านหลัง จากนั้นใช้ผ้านุ่มสะอาดซับ ผึ่งลม หรือเป่าให้แห้ง ถ้าง่ายทำความสะอาดด้วยเครื่องสั่นแบบอัลตราโซนิค

๓. ไม่ควรสวมใส่เครื่องประดับทับทิมในขณะที่ประกอบอาหาร ทำความสะอาดบ้าน หรือ ทำงานหนัก เพราะสารประกอบประเภทไฮโดรเจน คาร์บอนจากควัน ไขมัน สารจากเครื่องปรุง อาหาร ไอจากสารเคมี หรือน้ำยาต่าง ๆ อาจเกาะบนผิวหน้าทำให้สีทับทิมหมองลงหรือมีความวาว ลดลงได้ หรืออาจทำให้ตัวเรือนถูกกระทบกระแทก จนรูปร่างบิดเบี้ยวไปสร้างความเสียหายแก่ ทับทิมได้

๔. ระมัดระวังขณะสวมใส่ ไม่ควรให้กระทบกระแทกหรือถูกขีดขีด ระวังการกระทบกับ ของมีคม หลีกเลี่ยงการทำตกหรือการกระทบตามมุมหรือตามขอบ เพราะอาจทำให้ทับทิมแตกร้าว เป็นรอยได้

๕. ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่อาจทำให้ทับทิมหลุดหายไป หรือเสียหายได้ จากการกระทบ กระแทกซึ่งทำให้แตกร้าวหรือกระเทาะ เช่น การจัดสวน การทำงานที่ใช้เครื่องมือ หรือแม้แต่การเล่นกีฬา^{๕๒}

^{๕๑} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์), หน้า ๑๐-๑๓.

^{๕๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔.

๒. ไพลิน

ไพลิน (นิลกาฬ) บางคนเข้าใจว่าเป็นนิลสีดํา แต่ไพลินมีสีน้ำเงิน เนื้อในทึบไม่เป็นประกายแวววาว เนื้อเรียบนวล เมื่อส่องกับแสงแดดหรือแสงไฟ จะเป็นประกายเล็กน้อยเรียบนวล บางเม็ดมีสีน้ำเงินอ่อน มีสีเหลืองแสงไฟสีน้ำเงิน^{๕๓}

ไพลิน หรือ แซฟไฟร์ (sapphire or blue sapphire) เป็นแร่คอร์ันดัมที่มีสีน้ำเงิน มีองค์ประกอบทางเคมีเป็นอะลูมิเนียมออกไซด์ (Al_2O_3) เช่นเดียวกับทับทิม แต่สีน้ำเงินเกิดจากธาตุเหล็กไทเทเนียม คำว่า “SAPPHIRE” มาจากภาษากรีกว่า “SAPPIRUS” หมายถึง สีน้ำเงิน ไพลินมีความแข็ง ๙ รองจากเพชร จึงเหมาะที่จะนำไปทำเครื่องประดับ ไพลินส่วนใหญ่ผ่านการเผาเพื่อให้สีสวยขึ้นและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป การเจียระไนนิยมแบบเหลี่ยมผสม (mixed cut) คือเหลี่ยมเกสร (brilliant) ผสมกับเหลี่ยมขั้นหรือเหลี่ยมมรกต (step cut) แหล่งไพลินที่สำคัญได้แก่ พม่า อินเดีย ศรีลังกา ไทย กัมพูชา มาดากัสการ์ ออสเตรเลีย เป็นต้น^{๕๔}

รูปภาพที่ ๒.๑๘ ไพลิน (Blue Sapphire)^{๕๕}

ไพลินที่ได้รับความนิยมและรู้จักกันดีในท้องตลาด ได้แก่

๑. ไพลินแคชเมียร์ จากแคว้นแคชเมียร์ในประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นแหล่งที่มีไพลินสีสดสวยงามจนได้รับการยกย่องว่าเป็นสุดยอดของไพลินจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ไพลินแคชเมียร์มีสีน้ำเงินสดแกมม่วงเล็กน้อยคล้ายสีดอกอัญชัน มองดูมีเนื้อนุ่มนวลเหมือนกำมะหยี่ มีโทนสีปานกลาง ไม่โปร่งใสเสียทีเดียว มีราคาสูงมากและหายากมาก ปัจจุบันแทบไม่มีผลผลิตจากแหล่งนี้แล้ว แต่อาจใช้ชื่อนี้เรียกไพลินที่มีสีเช่นเดียวกันจากแหล่งอื่น เช่น พม่า ศรีลังกา กัมพูชา ไทย

๒. ไพลินพม่า มีสีน้ำเงินสดแกมม่วงเล็กน้อย มีโทนสีปานกลางเช่นเดียวกับไพลินแคชเมียร์ แต่ต่างกันตรงไม่มีลักษณะเนื้อนุ่มนวลเหมือนกำมะหยี่

^{๕๓} ชัยมงคล, มงคลอัญมณีเสริมชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: สร้อยทอง), หน้า ๒๕.

^{๕๔} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์), หน้า ๑๕.

^{๕๕} province090, พลอยไพลิน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/province090/>, [๒๑ ก.พ. ๖๑].

๓. **ไพลินเขมร** จากเมืองไพลินในประเทศกัมพูชา มีสีน้ำเงินสดค่อนข้างอิมตัว สนนราคาค่อนข้างแพง หายาก เนื่องจากประสบปัญหาด้านการเมือง^{๕๖} ตลาดไพลินเขมรที่สำคัญอยู่ในจังหวัดจันทบุรีของไทย เพราะอยู่ใกล้ชายแดนติดกับประเทศเขมร^{๕๗}

๔. **ไพลินซีลอน** หรือศรีลังกา มีสีน้ำเงินสายมีประกาย มีชีวิตชีวา มีความสดน้อยกว่าไพลินพม่าและมีโทนสีอ่อนกว่าด้วย จึงทำให้ดูสุกใสประกายกว่า ไพลินซีลอนส่วนใหญ่ได้มาจากพลอยก้อนสีขาวขุ่นเหมือนสีนํ้านมที่มีจุดสีน้ำเงินเล็ก ๆ ภายในเนื้อ เมื่อนำไปเผาจะได้พลอยสีน้ำเงินสด^{๕๘} ชาวไทยให้ความสำคัญกับไพลินประเภทนี้

๕. **ไพลินไทย** จากแหล่งจันทบุรี มีสีน้ำเงินค่อนข้างมืด อาจมีสีเขียวปนเล็กน้อย และอาจมีลักษณะเนื้อเหมือนกำมะหยี่ปนบ้าง ส่วนแหล่งกาญจนบุรีมีสีน้ำเงินสวยกว่าจันทบุรี โดยสีจะแลดูอ่อนหวานนุ่มนวลกว่า (milky)

๖. **ไพลินออสเตรเลีย** มีสีน้ำเงินดำเข้มกว่าไพลินจากจันทบุรี อาจมีสีเขียวหรือเหลืองปนบ้างเล็กน้อย แต่ไม่มีลักษณะเนื้อเหมือนกำมะหยี่ปนอยู่เลย

๗. **ไพลินมาดากัสการ์** มีสีน้ำเงินหลากหลายคล้ายทั้งไพลินไทย ออสเตรเลีย ศรีลังกา และพม่า ปัจจุบันเพลินในตลาดส่วนใหญ่มาจากแหล่งนี้มักมีสีน้ำเงินแกมม่วงเล็กน้อย มีประกายดี^{๕๙}

๒.๑ การพิจารณาและข้อควรระวังในการเลือกซื้อไพลิน

สี เป็นสิ่งแรกในการพิจารณาตามด้วย มลทิน การเจียรระไน และน้ำหนักโดยชั่งน้ำหนัก ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ว่า เหมาะสมต่อความสวยงามหรือไม่ อย่างไร ถ้าองค์ประกอบเหล่านี้ดี มีครบถ้วน ไพลินเม็ดนั้นก็จะมีราคาสูงตามไปด้วย

๑. สี ความนิยมชมชอบสีของคนในแต่ละเชื้อชาติ แต่ละพื้นที่ จะแตกต่างกัน สีน้ำเงินของไพลินจึงได้รับความนิยมต่างกัน สีที่จัดว่ามีคุณภาพดีและสวยที่สุดของไพลิน คือ สีน้ำเงินแกมม่วงเล็กน้อย สีคล้ายสีน้ำเงินสด โดยมีโทนสีปานกลาง ไม่มีดมาก มีลักษณะเนื้อนุ่มนวลคล้ายกำมะหยี่ ความสุกใส ประกายแวววาวดี ความสม่ำเสมอของสีดี หากมีงบประมาณจำกัด ควรเลือกซื้อไพลินที่มีโทนสีค่อนข้างสว่าง มีสีน้ำเงินสดปานกลาง มองดูสวยงามได้แสงไฟ เนื่องจากมีความสุกใสกว่าไพลิน

^{๕๖} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, **คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์), หน้า ๑๖.

^{๕๗} อ.สุมาลี เทพโสพรรณ, **วิเคราะห์อัญมณี**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: SGS สถาบันอัญมณีวิทยา), หน้า ๑๓๗.

^{๕๘} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, **คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี**, หน้า ๑๖.

^{๕๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

ที่มีโทนสีมืดไม่ควรเลือกไพลินที่มีโทนสว่างเกินไปหรือสีน้ำเงินอ่อนคล้ายสีฟ้า เพราะจะดูไม่สวยสดเหมือนไพลินที่มีสีเข้มกว่า และแสงที่ใช้ดูไพลินควรเป็นแสงมาตรฐาน ๖๕,๐๐๐ เคลวิน

๒. ความสะอาดหรือมลทินภายใน (inclusion) โดยพิจารณาดูว่าไพลินนั้นใสสะอาดเมื่อมองดูด้วยตาเปล่าหรือไม่ โดยทั่วไปไพลินมักมีตำหนิ มลทินที่มองเห็นได้ หากไพลินมีตำหนิมลทินอยู่ภายในเนื้อ ก็อาจเป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่าเป็นไพลินแท้ อย่างไรก็ตามต้องแยกให้ออกว่ามลทินเหล่านั้นเป็นมลทินธรรมชาติหรือสังเคราะห์ขึ้น ซึ่งต้องดูด้วยแว่นขยาย ๑๐ เท่า หรือกล้องจุลทรรศน์โดยผู้ที่มีความชำนาญเท่านั้นจึงสามารถแยกความแตกต่างของมลทินธรรมชาติและมลทินที่สังเคราะห์ขึ้นได้ ไพลินที่สวยและใสสะอาดไร้มลทินหายากมากและมีราคาแพงมากเช่นกัน ดังนั้นจึงไม่ควรซื้อไพลินที่ใสสะอาดไร้มลทินโดยสิ้นเชิง ซึ่งมีโอกาสสูงที่จะเป็นไพลินสังเคราะห์

๓. การเจียรไน ไพลินที่มีการเจียรไนได้ส่วนสัดถูกต้อง มีการวางหน้าพลอยให้ได้สวยงามที่สุด คือ เจียรไนโดยให้ด้านหน้าพลอยอยู่ในทิศทางที่จะให้สีน้ำเงินแกมม่วงหรือน้ำเงินสด ไม่ใช่สีน้ำเงินแกมเขียว และมีความสมมาตร ไม่บิดเบี้ยว เหลี่ยมคมชัดเรียบ สวยงาม แต่ละหน้าเหลี่ยมมีรูปร่างพอดี

๔. ระวังการปลอมปนอัญมณีชนิดอื่นที่มีสีน้ำเงินหรือสีฟ้าเข้มที่อาจเข้าใจผิดว่าเป็นไพลิน โดยซื้อในราคาของไพลิน เช่น เพทายสีน้ำเงินแทนชาไนต์ สปิเนลสีน้ำเงิน ทัวร์มาลีนสีน้ำเงิน ไคยาไนต์สีน้ำเงิน อความารีน เป็นต้น

๕. ไพลินสตาร์ ส่วนใหญ่มีสีน้ำเงินเข้มแกมดำหรือสีน้ำเงินแกมเทา เจียรไนแบบหลังเบี้ยพลอยที่มีคุณภาพดี สตาร์หรือขาต้องมียลักษณะครบสมบูรณ์ ขาตรงและคมชัดอยู่กึ่งกลางพลอย รวมทั้งต้องพิจารณาดูสัดส่วนของพลอยด้วย ราคาของไพลินสตาร์ขึ้นอยู่กับสี ความสะอาด ตำแหน่งและความเบี้ยว จุดตัดกันของสตาร์ควรอยู่กึ่งกลางพลอย โดยปกติจะเป็นสตาร์ ๖ ขา ความยาวเท่ากันและทุกขายาวจรดขอบพลอย^{๖๐} แหล่งที่มีชื่อเสียงของไพลินหลังเบี้ยอยู่ในประเทศพม่าชื่อ “นิหล่า” มักจะค่อนไปทางสีฟ้าอมเทา เย็นตา ขนมอง ชาวไทยทางภาคเหนือนิยมกันมาก สะสมกันตั้งแต่รุ่นเก่าแก่จนถึงปัจจุบัน^{๖๑} พึงระวังไพลินสตาร์สังเคราะห์หรือไพลินสตาร์แบบเสริมดาว (induced star sapphire) ซึ่งมีข้อสังเกตคือขาของดาวจะคมชัดเกินไปและลักษณะดาวดูเหมือนลอยขึ้นมาจากผิวพลอย

๖. ไพลินสังเคราะห์ ไพลินประกบ และไพลินเผาเคลือบสี ไพลินสังเคราะห์มีคุณสมบัติทางกายภาพและทางแสงเหมือนไพลินธรรมชาติโดยเฉพาะชนิดที่มีมลทินด้วยแล้ว มลทินนั้นยังดูคล้าย

^{๖๐} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์), หน้า ๑๗.

^{๖๑} หม่อมราชวงศ์หญิงมาลินี จักรพันธ์, เคสึลลัสสารพันอัญมณี, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔), หน้า ๕๘.

มลพิษธรรมชาติจึงค่อนข้างตรวจสอบได้ยาก ไพลินประกบ อาจประกบกัันระหว่างไพลินแท้นขนาดเล็ก ทั้งสองชนิดเพื่อให้ได้ขนาดใหญ่ขึ้น หรือประกบระหว่างไพลินธรรมชาติด้านบนกับไพลินสังเคราะห์ ด้านล่าง ให้สังเกตว่า มีแนวระนาบของรอยต่อเมื่อดูจากด้านข้างพลอยหรือไม่ ไพลินเผาเคลือบสีเป็น คอรัลต์มไร้สีหรือสีอ่อนที่ผ่านการเผาโดยใช้สารให้สี เช่น เหล็กและไทเทเนียม ทำให้เกิดสีน้ำเงิน เคลือบที่ผิว จะพบความผิดปกติของสีกระจายเป็นหย่อมๆ ในเนื้อหรือพบสีเข้มตามสันขอบของ เหลี่ยมเจียรระไน หรือมีสีน้ำเงินเรียบสวยผิดปกติ พลอยประเภทนี้สีจะหายไปเมื่อนำไปเจียรระไนขัดมัน ผิวใหม่

๗. ไพลินที่ผ่านการปรับปรุงคุณภาพด้วยความร้อนหรือการเผา ในทางการค้าถือเป็นเรื่อง ปกติและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เว้นแต่ในระหว่างกระบวนการเผามีสารแปลกปลอมตกค้างอยู่บน ผิวหรือในเนื้อพลอยโดยล้างออกไม่หมด กรณีนี้อาจไม่เป็นที่ยอมรับในตลาดอัญมณี^{๖๒}

๒.๒ การดูแลรักษาและทำความสะอาดไพลิน

๑. ไม่ควรเก็บเครื่องประดับไพลินไว้รวมกับเครื่องประดับอัญมณีชนิดอื่น โดยเฉพาะเพชร เนื่องจากเพชร อาจขูดทำให้ไพลินเป็นรอยได้ หากเป็นพลอยร่างยังไม่เข้าตัวเรือน ไม่ควรเก็บรวมใน หอเดียวกันเพราะอาจเกิดการขีดขูดกันเองจนเป็นรอยได้ ควรแยกเก็บในถุงพลาสติกขนาดเล็กหรือ กล่องแยกชั้นที่มีฝานุ่มรอง

๒. การทำความสะอาด ใช้น้ำยาล้างเครื่องประดับหรือถูเหลวอ่อน ๆ ผสมน้ำ และปิดทำ ความสะอาดตามซอกมุม และด้านหลังด้วยแปรงขนนุ่มหรือใช้เครื่องทำความสะอาดระบบอัลตรา โซนิค จากนั้นใช้ผ้านุ่มสะอาดซับ ผึ่งลม หรือเป่าให้แห้ง

๓. ไม่ควรสวมใส่เครื่องประดับไพลิน ขณะทำกิจกรรมที่อาจทำความเสียหายหรือเสี่ยงต่อ ความสวยงามคงทนของไพลิน เช่น ทำสวน ทำความสะอาดบ้าน เล่นกีฬา ประกอบอาหาร เพราะอาจ มีสิ่งสกปรก น้ำยา หรือสารเคมีต่าง ๆ มาเกาะบนผิวทำให้หมองหรือความวาวลดลงได้ และการ กระแทกกระแทกกับสิ่งต่าง ๆ เช่น ของมีคม อาจทำให้พลอยบิ่นหรือแตกร้าวได้^{๖๓}

^{๖๒} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์), หน้า ๑๗-๑๘.

^{๖๓} เรื่องเดียวกันหน้า, หน้า ๑๙.

๓. บุศราคัม

บุศราคัม เรียกสั้น ๆ ว่า บุศราคัม หรือ บุศย์ มีสีเหลืองปนแดง คล้ายสีของแสงแดดยามเย็น หรือสีทองคำอ่อน ส่องประกายคล้ายรวงข้าวถูกต้องแสงแดดยามเย็น^{๖๔}

บุศราคัม (YELLOW SAPPHIRE) พลอยบุศราคัมเรียกอีกอย่างว่าแซปไฟร์สีเหลือง (yellow Sapphire) เป็นแร่คอร์ันดัมเช่นเดียวกับทับทิมและไพลิน อีกทั้งยังเป็นพลอยที่ได้รับความนิยมมากเช่นกัน บุศราคัม เป็นแซปไฟร์ที่มีมลทินค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับทับทิมและแซปไฟร์สีอื่น ๆ หากมีสีเหลืองสดสวย ประกายแวววาวและใสสะอาด อาจมีราคาสูงเท่ากับไพลินหรืออาจสูงกว่าได้ แหล่งบุศราคัมที่สำคัญได้แก่ ศรีลังกาไทย มาดากัสการ์ แทนซาเนีย เป็นต้น^{๖๕}

รูปภาพที่ ๒.๑๙ บุศราคัม^{๖๖}

๓.๑ การพิจารณาและข้อควรระวังในการเลือกซื้อบุศราคัม

๑. สีที่สวยงามของบุศราคัมคือ สีเหลืองสด ไม่มีสีน้ำตาลส้ม หรือเขียวปน มีโทนสีปานกลาง สีมีความสดไม่เข้มไม่อ่อนจนเกินไป บุศราคัมที่มีการซื้อขายในท้องตลาดมาจาก ๒ แหล่งที่สำคัญคือ บุศราคัมจากจันทบุรี ซึ่งมักมีสีน้ำตาลปน ทำให้มีสีเหลืองแกมน้ำตาลคล้ายสีของสุราแม่โขง หรือเรียกว่า สีเหลืองเหล้าแม่โขง ซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่คนไทย จึงมีราคาแพง ส่วนบุศราคัมจากศรีลังกาจะมีสีเหลืองแกมส้ม สีเหลืองทอง ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากการนำพลอยก้อนสีขาวขุ่นที่มีจุดสีเหลืองมาเผาจนได้พลอยใสสีเหลืองดังกล่าว และมีราคาแพง เช่นกัน นอกจากนี้ยังมีบุศราคัมศรีลังกาซึ่งมีสีใสหรือสีขาวมีเหลืองปนเล็กน้อย ที่ผ่านการอบรังสี ทำให้มีสีเหลืองเข้มขึ้น แต่สีจะไม่คงทนถาวร การแยกระหว่างบุศราคัมสีลอนเผาสีเหลือง และบุศราคัมสีลอนอบรังสีทำได้โดยใช้หลอดไฟกำลัง ๑๐๐ วัตต์ ส่องตรงไปที่พลอยนั้น โดยให้มีระยะห่างประมาณ ๑ นิ้ว ใช้เวลาประมาณ

^{๖๔} ชัยมงคล, มงคลอัษฎมณีเสริมชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: สร้อยทอง), หน้า ๒๕.

^{๖๕} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี, หน้า ๒๑.

^{๖๖} HOROSCOPE THAIZA.COM, บุศราคัม อัษฎมณีเสริมมงคลด้านความคิด, แหล่งที่มา: <https://horoscope.thaiza.com/content/240600/>, [๒๑ ก.พ. ๖๑].

๑๕ นาที หากเป็นบุษราคัมสีลอนเผา สีเหลืองจะเข้มขึ้นจนกลายเป็นสีน้ำตาลเข้มและจะกลับเป็นสีแดงเมื่อปล่อยไว้ให้เย็นลง ส่วนบุษราคัมสีเหลืองอาบรังสี สีเหลืองจะจางลงจนซีดหายไปและสีจะไม่กลับคืนมาอีก ปัจจุบันยังพบว่ามีการนำคอรัันดัมไร้สีหรือสีอ่อน สีเขียว น้ำเงินแกมเขียว หรือสีน้ำเงิน ไปเผาเพื่อให้ได้เป็นบุษราคัมที่มีสีเหลืองในเฉดสีต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดอีกด้วย

๒. ความสะอาดหรือมลทินภายใน มลทินของบุษราคัมไทยพบน้อยมาก อาจพบเป็นเส้นเข็มเล็กละเอียดตัดกันที่เรียกว่าไหม (silk) ส่วนมลทินในบุษราคัมศรีลังกามักมีลักษณะคล้ายเข็มหรือคล้ายฝุ่น กระจายตัวอยู่ในเนื้อ ควรตรวจสอบดูมลทินภายใต้กล้องจุลทรรศน์โดยผู้ที่มีความชำนาญเท่านั้น

๓. บุษราคัมสังเคราะห์ โดยทั่วไปตรวจสอบได้ยากเพราะบุษราคัมธรรมชาติมักไม่ค่อยมีมลทินที่เด่นชัด ยกเว้นบางครั้งที่อาจพบมลทินได้บ้างส่วนบุษราคัมสังเคราะห์มักจะใส่รั้วมลทิน อาจพบมลทินเส้นโค้ง (ซึ่งหายากมากเช่นกัน) อยู่ในเนื้อพลอย และเหลี่ยมบุษราคัมสังเคราะห์มักไม่คมชัดเหมือนธรรมชาติ ดังนั้นถ้าไม่แน่ใจควรส่งให้ผู้ที่มีความชำนาญตรวจสอบ

๔. การเลือกซื้อผิวดนิต อาจเข้าใจผิดหรือถูกหลอกให้ซื้ออัญมณีเหลืองชนิดอื่นที่ไม่ใช่บุษราคัม เช่น ควอตซ์สีเหลืองชื่อว่า ชิทริน โทแพซสีเหลือง และการ์เนตสีเหลือง เป็นต้น ดังนั้นจึงควรเลือกซื้อจากผู้ขายที่รู้จักหรืออาจตรวจสอบให้แน่ใจก่อนซื้อ^{๖๗}

รูปภาพที่ ๒.๒๐ บุษราคัม พลอยพัคพาราชา^{๖๘}

^{๖๗} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี, หน้า ๒๐ – ๒๑.

^{๖๘} www.thanyamanee.com, อัญมณี เครื่องประดับแท้ทรงคุณค่าคู่คุณ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://thanyamanee.com/wpsshop/?product=%> [๒๑ ก.พ. ๖๑].

๓.๒ วิธีการเลือกซื้อบุษราคัมน้ำงาม

แหล่งที่มีชื่อเสียงของไทยอยู่ในจังหวัดจันทบุรี มักนิยมเรียกโดยรวมว่า บุษราคัมบางกะจะ (เป็นชื่ออำเภอหนึ่งในจังหวัดจันทบุรี)

๑. บุษราคัมมีสีเหลืองอ่อน-เข้มหลายระดับ

๒. บุษราคัมที่ดีต้องไม่ที่ดัดต้องไม่มีตำหนิในเนื้อพลอยเพราะโดยธรรมชาติพลอยชนิดนี้ มักจะมีความใสสะอาดเป็นส่วนใหญ่อยู่แล้ว

๓. บุษราคัมนี้งามมีอยู่หลายแห่งด้วยกันได้แก่ไทย (หาได้ยากมากในขนาดนี้) ออสเตรเลีย ศรีลังกา

๔. เนื้อพลอยบุษราคัมที่ดีควรสวยสดใสไม่ซึมหรือดูเหมือนมีฝ้าละอองอยู่ภายในมองดูมีความมันวาวและแลดูแกร่งซึ่งจะสะท้อนกับแสงไฟได้ดีมาก

๕. นานครั้งก็จะมี “บุษราคัมสตาร์” ให้เห็นบ้างเช่นกันส่วนใหญ่เนื้อพลอยจะค่อนข้างทึบ มีสีเหลืองอมน้ำตาลหรืออมทองและมีสตาร์ ๖ ขาอยู่บนหน้าพลอยนับเป็นของหายากและเหมาะที่จะสะสมไว้ทำชุด “นพเก้า” มากที่สุดเพื่อจะได้เข้าชุดกับไพฑูริ (นิลกาฬ) ซึ่งต่างก็หาหาย ๆ ได้ค่อนข้างยาก

๖. ขนาดของพลอยและระดับสีเหลืองสวย

๗. ยุคสมัยหนึ่งที่ผ่านมากบุษราคัมจันทบุรี (เนื้อก้อนพลอยค่อนข้างบาง) มักจะได้รับการเจียรไนให้เป็นรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก เพราะมีการนำเข้าพลอยจากแหล่งต่างๆ มากขึ้นและพลอยต่างประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่ก้อนพลอยจะหนา ทำให้เจียรไนแล้วมีเนื้อก้อนพลอยค่อนข้างหนาอีกจึงมีประกายไฟระยิบระยับสวยงามมาก แต่เปรียบเทียบความแน่นความแกร่งของพลอยแล้วถือว่าพลอยจันทบุรีเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนสีพลอยนั้น บุษราคัมจากต่างประเทศจะมีความสดใสมากกว่าส่วนใหญ่ และไม่ว่าจะเป็นบุษราคัมจากแหล่งไหนต่างก็หาได้ค่อนข้างยากแล้ว^{๖๙}

๓.๓ การดูแลรักษาและทำความสะอาดบุษราคัม

๑. ไม่ควรเก็บเครื่องประดับบุษราคัมไว้รวมกับอัญมณีชนิดอื่นโดยเฉพาะเพชร เนื่องจากเพชรทำให้บุษราคัมเป็นรอยได้ หากเป็นพลอยร่วงที่ยังไม่เข้าตัวเรือนก็ไม่ควรเก็บรวมในห่อเดียวกันเช่นกัน เพราะอาจเกิดการขีดข่วนกันเองจนเป็นรอยได้ ควรแยกเก็บในถุงพลาสติกขนาดเล็กหรือกล่องแยกชั้นที่มีฝามุมรอง

^{๖๙} หม่อมราชวงศ์หญิงมาลินี จักรพันธ์, *เคล็ดลับสารพันอัญมณี*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔), หน้า ๕๘-๕๙.

๒. ในการทำความสะอาด ใช้น้ำยาล้างเครื่องประดับ หรือสบู่เหลวอ่อน ๆ ผสมน้ำให้เจือจาง ปัดทำความสะอาดตามซอกมุม และด้านหลังด้วยแปรงขนนุ่ม หรือใช้เครื่องอัลตราโซนิก จากนั้นใช้ผ้านุ่มสะอาดซับ ผงลม หรือเป่าให้แห้ง

๓. ไม่ควรสวมใส่เครื่องประดับบุศราคัม ขณะทำกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความสวยงามและความคงทนของบุศราคัมเกิดความเสียหายเช่น ทำสวน ทำความสะอาดบ้าน เล่นกีฬา ประกอบอาหาร เพราะอาจมีสิ่งสกปรก น้ำยา และสารเคมีต่าง ๆ มาเกาะบนผิวทำให้หมอง หรือความแวววาวลดลงได้ การกระทบกระแทกกับสิ่งต่าง ๆ เช่น ของมีคม อาจทำให้บิ่นหรือร้าวได้ นอกจากนี้ควรระวังเปลวไฟหรือความร้อนซึ่งอาจส่งผลเสียต่อสีของบุศราคัมจากบางแหล่ง^{๗๐}

๓.๔ ความรู้เรื่องการเผาหรือหุงพลอย

เมื่อพ่อค้ารับพลอยดิบมาแล้ว พ่อค้าจะนำมาคัดกลุ่มพลอย บางเม็ดสีไม่สวย จำเป็นต้องนำมาเผาก่อนที่นำไปเจียระไน การพิจารณาว่าพลอยเม็ดใดจะเผาแล้วได้สีตามต้องการหรือไม่นั้น ต้องใช้ความชำนาญและประสบการณ์

การเผาหรือหุงพลอย เป็นการเพิ่มคุณค่า ของรัตนชาติวิธีหนึ่ง โดยใช้ความร้อนเพื่อทำให้แร่ธาตุหลัก ตลอดจนธาตุหรือแร่ที่เป็นมลทินในเนื้อพลอย จัดเรียงตัวขึ้นใหม่ พลอยจึงใสขึ้น รวมทั้งมีการเปลี่ยนสีหรือเกิดสีใหม่ การเพิ่มคุณภาพพลอยด้วยวิธีนี้เป็นที่ยอมรับกันในการตลาดการค้าพลอยทั่วโลก เพราะคุณภาพคงทนถาวร ไม่กลับคืนสู่สภาพเดิมการเผาพลอยได้พัฒนาจนถึงขั้นใช้สารเคมีบางชนิดเข้าช่วยประสานรอยร้าวของเนื้อพลอย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำพลอย มีทั้งใช้ไฟฟ้า ถ่านหิน น้ำมันและก๊าซ พลอยต่างประเภทกัน จะใช้เครื่องมือที่แตกต่างกัน เช่น พลอยแดง เผาด้วยเตาไฟฟ้า พลอยไพลินเผาด้วยเตาก๊าซหรือเตาไฟฟ้า (พลอยดิบจากประเทศศรีลังกา) เผาด้วยถ่านหินหรือก๊าซ ส่วนระยะเวลาการเผาและอุณหภูมิที่ใช้ ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของพลอยแต่ละชนิดและแต่ละแหล่ง

พลอยที่นิยมเผามากที่สุดคือ ทับทิมและไพลิน ในปัจจุบันนักวิจัยไทยสามารถผลิตเตาเผาพลอยในเชิงพาณิชย์ ซึ่งมีราคาถูกกว่าการสั่งซื้อเตาเผาพลอยจากต่างประเทศเกือบ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ โดยเมื่อต้นพ.ศ. ๒๕๓๗ เตาเผาพลอยของต่างประเทศมีราคาเตาละประมาณ ๗๕,๐๐๐ บาท ขณะที่เตาเผาพลอยของไทยราคาประมาณ ๔๕,๐๐๐ บาท ปัจจุบันเตาเผาที่มีราคาค่อนข้างต่ำแต่คุณภาพดีอยู่ที่ประมาณ ๒ แสนบาท

^{๗๐} สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, คู่มือการเลือกซื้อและดูแลรักษาอัญมณี,

ข้อสำคัญของการเผาพลอยคือผู้เผาต้องทราบแหล่งกำเนิดของพลอยชนิดนั้น ๆ จะเผาปนกันไม่ได้เนื่องจากอาจทำให้พลอยเปลี่ยนสีไม่ได้คุณภาพตามที่ต้องการ ดังนั้นการรู้แหล่งกำเนิดของพลอยจึงสำคัญมาก พลอยจากบ่อต่างกันกรรมวิธีการเผาจะไม่เหมือนกัน^{๗๑}

๓.๔.๑ ราคาของพลอย

เพชรพลอยทุกชนิดโดยเฉพาะพลอยที่มีชื่อเสียงหรือพลอยหายากที่มีคุณภาพดีสวยงาม ขนาดโตมักมีราคาแพงมาก แต่บางครั้งเราจะพบว่ามีการเสนอราคาพลอยดังกล่าวในราคาต่ำผิดปกติ ก็ต้องตั้งข้อสังเกตไว้ว่าน่าจะไม่ใช่พลอยธรรมชาติ แต่อย่างไรก็ตามมีบุคคลบางกลุ่มเข้าใจธรรมชาติในความคิดของมนุษย์จะไม่เสนอราคาต่ำโดยจะเสนอราคาสูงไว้ก่อน แล้วค่อยต่อรองกันไปเรื่อย ๆ แล้วแต่เหตุผลที่จะยกมาอ้างในการลดราคาให้ก็ต้องระมัดระวังเอาไว้บ้าง^{๗๒}

สรุปได้ว่า พลอยคืออัญมณีที่ประกอบไปด้วยคุณสมบัติ ๔ ประการที่สำคัญ คือ สี แสง ความสะอาด และการเจียรไน รวมไปถึงน้ำหนักของพลอยเม็ดนั้น ๆ ในที่นี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึง อัญมณีที่มีราคาสูง (PRECIOUS STONE) ได้แก่ ทับทิม (RUBY) ที่มีความแข็งแกร่งรองจากเพชร หรือที่เรียกว่าความแข็ง ๙ มีสีแดงใส แหล่งที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี ตราด ได้แก่ทับทิมไทยหรือทับทิมสยาม พลอยไพลิน (BLUE SAPPHIRE) มีสีน้ำเงินเข้มกำมะหยี่ แหล่งที่พบในประเทศไทย จังหวัดกาญจนบุรีและจันทบุรี บุศราคัม (YELLOW SAPPHIRE) แหล่งที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี อำเภอบางกะจะ มีสีเหลืองใส ๓ ระดับ ๑) เหลืองทองเข้ม ชาวจันทบุรีเรียกว่า บุศน้ำโขง ๒) บุศน้ำทอง ๓) บุศเหลืองมะนาว

๒.๑.๒ คุณสมบัติของอัญมณี

จากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอัญมณีนั้น มีการแบ่งประเภทของอัญมณีหลายวิธีด้วยกันมีคุณสมบัติตามการจำแนกประเภทต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑.๒.๑ ประเภทของอัญมณี

๑. อัญมณีธรรมชาติ

๑) อัญมณีธรรมชาติที่เป็นสารอนินทรีย์ (Natural gem materials of inorganic origin) เช่น ทับทิม แซปไฟร์ การ์เน็ต เพอริโดต โทแพซ เบริล มรกต แก้วธรรมชาติ เป็นต้น

๒) อัญมณีธรรมชาติที่เป็นสารอินทรีย์ (Natural gem materials of organic origin) เช่น อำพันหรือแอมเบอร์ (Amber) ไข่มุก เจต (Jet) ปะการัง เป็นต้น

^{๗๑} สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ธุรกิจเจียรไนเพชรพลอย, (ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๔๗.

^{๗๒} กฤษณะ เวชพร, อัญมณีวิทยา, (เชียงใหม่: นพรัตน์วิทยา), หน้า ๒๒๑.

๒. อัญมณีที่มนุษย์สร้างขึ้น

๑) อัญมณีสังเคราะห์ เพื่อเลียนแบบธรรมชาติ เช่น ทับทิมสังเคราะห์ แชปไฟร์สังเคราะห์ เพชรสังเคราะห์ มรกตสังเคราะห์ เป็นต้น

๒) อัญมณีที่มนุษย์สร้างขึ้นและไม่มีในธรรมชาติ เช่น CZ (Cubic zirconia), GGG (Gadolinium galidium garnet), YAG (Yttrium aluminum garnet) แก้ว (Paste) เป็นต้น^{๗๓}

ในทางการค้า อัญมณีและหินสีอาจแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ ตามคุณค่าและราคา ได้แก่

๑. อัญมณีธรรมชาติ (Natural gemstone)
๒. อัญมณีสังเคราะห์ (Synthetic gemstone) และ
๓. อัญมณีเทียม (Imitation or simulants)^{๗๔}

ในวงการค้าในอดีตจะมีการกล่าวถึงอัญมณีโดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่มคือ เพชร (Diamond) พลอยเนื้อแข็ง (Precious) และพลอยเนื้ออ่อน (Semi-Precious) แต่ในปัจจุบันเริ่มมีการแบ่งกลุ่มอัญมณีเหลือเพียงแค่ ๒ กลุ่ม คือ เพชร (Diamond) และ พลอยสี (Colored Stone) อันเป็นเพราะในอดีตมีการเรียกทับทิม, ไพลินและบุษราคัมว่า พลอยเนื้อแข็ง เพราะมีค่าความแข็งสูงมากทำให้ยากต่อการเจียรไนและต้องสิ้นเปลืองวัสดุในการเจียรไนมากกว่าพลอยเนื้ออ่อน และมีราคาสูงกว่าอัญมณีอื่นๆ เนื่องด้วยเพราะความสวยงามของสีสันทันและประกายที่งดงามมาก ขณะที่พลอยเนื้ออ่อนจะมีกันมากมายหลากหลายนับร้อยพันชนิด ดังนั้นเพื่อให้สะดวกในการเรียกชื่อพลอยจึงมีการจัดกลุ่มใหญ่ ๆ ตามลักษณะการเกิดได้ดังนี้

๑) **อัญมณีธรรมชาติ (Naturel Stone)** คืออัญมณีที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยมีทั้งที่ได้บางส่วนของสิ่งมีชีวิตที่ตายแล้วอาจมาจากพืชหรือสัตว์ แต่อัญมณีจำพวกนี้ก็จะมีความแข็งแรงหรือความคงทนต่ำ เช่น อำพัน, ไข่มุก, กัลปังหาและงาช้าง เป็นต้น และอัญมณีที่ได้จากแร่ธาตุ เช่น ทับทิม, ไพลิน, บุษราคัม, ซิทรินและมุกดาหาร เป็นต้น

๒) **อัญมณีปรับปรุงคุณภาพ (Treatment/Enhancement Stone)** คืออัญมณีธรรมชาติที่นำมาทำการปรับปรุงเพื่อให้ได้คุณภาพที่สวยงามมากขึ้นโดยนำผ่านกรรมวิธีต่างๆ เช่น การใช้ความร้อน (Thermal Enhancement), การย้อมสี (Color Dyeing), การย้อมน้ำมัน (Oiling), การอบรังสี (Irradiation), การชานสี (Diffusion) เป็นต้น

๓) **อัญมณีที่มนุษย์ประดิษฐ์ (Artificial Stone)** คือ อัญมณีที่ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแต่ผลิตขึ้นโดยมนุษย์ อัญมณีประดิษฐ์นี้สามารถแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่

^{๗๓} รศ.ดร. เสรีวัฒน์ สมิทธิ์ปัญญา, หลักการวิเคราะห์อัญมณี (Principles of Gem Identification), (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๐), หน้า ๑๖.

^{๗๔} วัชรภรณ์ เชื้อนแก้ว, โลกอัญมณี, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท หลักพิมพ์ จำกัด), หน้า ๙.

ก. อัญมณีสังเคราะห์ (Synthetic Stone) คือ อัญมณีที่มนุษย์ผลิตขึ้นโดยมีคุณสมบัติทางกายภาพ (Physical), ทางเคมี (Chemical Composition), และทางแสง (Optical Characteristic) เหมือนกับอัญมณีธรรมชาติเช่น ทับทิมสังเคราะห์, โพลีนสังเคราะห์, มรกตสังเคราะห์ ฯลฯ ซึ่งมีความแตกต่างจากอัญมณีธรรมชาติที่ลักษณะตำหนิภายใน (Inclusion) หรือปริมาณส่วนประกอบของธาตุบางชนิด

การสังเคราะห์อัญมณีบางกรรมวิธีให้ผลึกสังเคราะห์ที่มีสีและความใสสะอาดสวยงามกว่าผลึกธรรมชาติ และบางกรรมวิธีให้ผลึกที่มีตำหนิภายในเหมือนผลึกธรรมชาติ จนยากต่อการแยกแยะด้วยเครื่องมือวิเคราะห์ขั้นพื้นฐาน ต้องใช้เครื่องมือขั้นสูงตรวจสอบปริมาณแร่ธาตุของผลึก

ข. อัญมณีประดิษฐ์ (Artificial Stone) เป็นอัญมณีที่มนุษย์ผลิตขึ้นโดยไม่มีคุณลักษณะที่เหมือนกับอัญมณีในธรรมชาติเลย เช่น คิวบิกเซอร์โคเนีย (เพชรรัสเซีย), แก้วทรายทอง, แย็ก (Y.A.G.) ฯลฯ

ค. อัญมณีเลียนแบบ (Imitation Stone) เป็นการนำเอาอัญมณีสังเคราะห์มาเลียนแบบอัญมณีธรรมชาติ เช่น การนำพลาสติกสีเหลืองมาเลียนแบบอำพัน, แก้วสีเขียวเนื้อขุ่นเลียนแบบหยก, แก้วหรือพลาสติกเลียนแบบไข่มุก, พลอยสีฟ้าเนื้อทึบเลียนแบบพลอยไข่นกการเวก, พลอยสีส้มเนื้อทึบเลียนแบบกัลปังหา เป็นต้น

ง. อัญมณีที่ขึ้นรูปใหม่ (Reconstructed Stone) คือการนำอัญมณีธรรมชาติที่มีคุณภาพต่ำ มาผ่านกระบวนการขึ้นรูปใหม่ ทำให้ได้อัญมณีที่มีคุณภาพสวยงามยิ่งขึ้น เช่น Created Emerald (มรกตที่ขึ้นรูปใหม่) หรือการนำอัญมณีที่มีขนาดเล็กมาผ่านกระบวนการขึ้นรูปให้ใหญ่ขึ้น เช่น Ambroid (อำพัน) เป็นต้น

จ. อัญมณีประกบ (Composite Stone) เป็นการนำอัญมณีตั้งแต่สองชิ้นมาประกบติดกัน บางครั้งอาจมีการนำอัญมณีธรรมชาติไว้เป็นส่วนบน และอัญมณีสังเคราะห์ไว้ส่วนล่าง เพื่อลวงผู้บริโภค^{๗๕}

สถาบันอัญมณีศาสตร์แห่งอเมริกา (GEMOLOGICAL INSTITUTE OF AMERICA หรือ GIA) ได้แบ่งรัตนชาติออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ

๑. เพชร (DIAMOND)

๒. พลอย (COLORED STONE) หมายถึงรัตนชาติอื่นๆ ที่ไม่ใช่เพชรเช่น มรกต ทับทิม สปิเนล ฯลฯ

^{๗๕} อภิสมัย พัทธมาภรณ์ และ จิรยุทธ วจนะถาวรชัย, นานาอัญมณี (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน), หน้า ๒๔ – ๒๕.

สำหรับวงการอัญมณีไทยก็ได้แบ่งกลุ่มรัตนชาติเช่นเดียวกัน ส่วนอำพัน เจต ไข่มุก ปะการัง งาช้าง และแอมโมไลต์นั้นเราจัดให้เป็นอัญมณี ไม่ได้จัดกลุ่มไว้กับพวกพลอยซึ่งเป็นแร่เหมือนหิน ในอดีตเรามักจะเรียกแร่รัตนชาติว่าเพชรพลอย หรืออัญมณีชนิดต่างๆ ว่า “แก้ว” เช่น แก้วมณี แก้วนพเก้า แก้วบุษราคัม แก้วมุกดา แก้วไพฑูรย์ แก้วมรกต แก้วน้ำไหล (พลอยที่มีเนื้อใสมาก) ฯลฯ รวมทั้งสิ่งที่มีงามหรือคุณค่าต่าง ๆ ด้วยการเติมคำว่าแก้วไว้ท้ายคำ เช่น พ่อแก้วแม่แก้ว ลูกแก้ว นางแก้ว ขุนพลแก้ว ช่างแก้ว ม้าแก้ว ฯลฯ คนที่มีชื่อแก้วจึงมีความหมายลึกซึ้ง งดงามและมีค่าเป็นอย่างยิ่ง ด้วยคุณค่าที่มาจากความงามและความเชื่อในสิริมงคลของอัญมณีชนิดต่างๆ จากอดีตยาวนานถึงปัจจุบัน คำว่า “อัญมณี เพชรพลอย รัตนชาติ และแก้ว จึงโยงใยและผูกพันกันอย่างมั่นคงในโลกของอัญมณี”^{๗๖}

สรุปได้ว่า อัญมณีหรือเพชร พลอย คือ รัตนชาติที่มาจากแร่ธาตุต่าง ๆ ซึ่งเป็นสารอนินทรีย์อยู่ใต้ผิวดินตามธรรมชาติเรียกว่าเพชรหรือพลอยดิบ ต่อมาได้ขุดขึ้นมาทำการเจียรระไนเพิ่มความสวยงามหรือแปรรูปด้วยวิธีการต่างๆ เกิดเป็นอัญมณีสังเคราะห์ จากนั้นมีพัฒนาการตลอดมา นิยมนำมาทำเป็นเครื่องประดับ เพื่อความสวยงามกับผู้สวมใส่ รวมถึงความเชื่อบางประการ ซึ่งจะกล่าวถึงในบทต่อไป

๒.๒ ความงาม ความเชื่อและคุณค่าแห่งอัญมณี

๒.๒.๑ ความงามของอัญมณี

อัญมณี ถึงแม้เราจะได้อินคำนี้กันมานาน แต่เราก็มักจะเข้าใจกันอยู่เสมอว่า อัญมณีนั่นคือ เพชร พลอย เป็นเครื่องประดับสำหรับคนรวย คนมีฐานะเท่านั้น แท้จริงแล้ว อัญมณี ยังมีอีกหลายประเภทที่ไม่ใช่เพชร พลอย และไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นเครื่องประดับสำหรับคนรวย คนมีฐานะดีเพียงอย่างเดียว

ประมาณ ค.ศ. ๑๘๐๐ ได้มีการจัดอัญมณีมีค่า (precious stones) ตามประโยชน์ของการใช้งานออกเป็น ๓ ประเภท คือ อัญมณีมีค่าที่ใช้ทำเครื่องประดับ อัญมณีมีค่าที่ใช้ในการแพทย์ ศิลปะและเทคโนโลยี และ อัญมณีมีค่าที่ใช้ตกแต่งภายในโบสถ์ พระราชวัง รวมทั้ง ถ้วย โถ ชาม

การจัดจำแนกประเภทอัญมณียังจัดตามสมบัติความโปร่งใส (transparent) กึ่งโปร่งใส (semitransparent) และทึบแสง (opaque) นอกจากนั้น ยังมีการจัดจำแนกประเภทอัญมณีตามความแข็ง เช่น อัญมณีหรือพลอยเนื้อแข็ง (hard) กึ่งแข็ง (semi-hard) และอ่อน (soft)

^{๗๖} มณีขจิต (นามแฝง), เพชรพลอย อัญมณีแห่งความงาม, (กรุงเทพมหานคร: มติชน, ๒๕๕๔), หน้า

ต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๖๐ เค.อี.กลูเก (K.E Kluge) ได้เขียนแนวทางการจัดจำแนกอัญมณีออกเป็น ๒ ประเภท ในหนังสืออัญมณีของเขาที่มีชื่อเป็นภาษาเยอรมันว่า Edelsteinkunde โดยเสนอว่า การจำแนกอัญมณี ๓ ประการ คือ ความแข็ง สมบัติทางแสงและความหายาก ดังนี้

- อัญมณีที่มีค่าแท้จริง หรือ อัญมณีที่ใช้ทำเครื่องประดับ (Jewels of real precious stone) มีคุณภาพ ๓ ระดับชั้น คือ ระดับที่ ๑ ระดับที่ ๒ และระดับที่ ๓
- อัญมณีกึ่งมีค่า (semi-precious stone) มีคุณภาพ ๒ ระดับชั้น คือ ระดับที่ ๔ และระดับที่ ๕

ใน ค.ศ. ๑๙๗๒ แมกซ์ เบาเออร์ (Max Bauer) ได้จัดจำแนกอัญมณีโดยอาศัยหลักของกลูเกและได้ตีพิมพ์แนวทางการจัดจำแนกอัญมณีของเขาไว้ในหนังสือชื่อ อัญมณีมีค่า (Precious stone) ไว้ดังนี้

- อัญมณีมีค่าชั้นที่ ๑ ได้แก่ เพชร (Diamond) ทับทิม (Ruby) แซปไฟร์ (Sapphire) ครีโซเบริล (Chrysoberyl) และสปิเนล (Spinel)
- อัญมณีมีค่าชั้นที่ ๒ ได้แก่ เพทาย (Zircon) โทแพซ (Topaz) ทัวร์มาลีน (Tourmaline) โอปอล (Opal) มรกต (Emerald) และโกเมน (Garnet)
- อัญมณีมีค่าชั้นที่ ๓ ได้แก่ เทอร์คอยส์ (Turquoise) และ แอนดาลูไซต์ (Andalusite)
- อัญมณีมีค่าชั้นที่ ๔ ได้แก่ ไพร็อกซีน (Pyroxene) ชนิตไฮเพอร์สทีน (Hypersthene) ควอตซ์ (Quartz) และ เฟลด์สปาร์ (Felspar)
- อัญมณีมีค่าชั้นที่ ๕ ได้แก่ หยกเนไฟรต์ (Nephrite jade) และเซอร์เพนทีน (Serpentine)

๒.๒.๒ ความเชื่อและคุณค่าแห่งอัญมณี

มีผู้สันนิษฐานไว้ว่ามนุษย์อาจสนใจแร่และหินสวยงามมาตั้งแต่ ๑๕๐,๐๐๐ ปีมาแล้ว ทั้งนี้จากการขุดพบโครงร่างของมนุษย์ปักกิ่ง (PEKING MAN) ภายในถ้ำที่มีแร่ควอร์ตอยู่มากมายด้วยความเชื่อว่าร่างกายจะไม่เน่าเปื่อย รวมทั้งการพบหยกแกะสลักคล้ายขนมโดนัท (มีรูกลมตรงกลาง) อันใหญ่ วางอยู่ใกล้ศพชาวจีนในบางพื้นที่อีกด้วย หรือมนุษย์อาจสนใจในเครื่องประดับที่ทำจากสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่ ๗๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว ซึ่งอยู่ในยุคน้ำแข็ง จากการขุดค้นพบหลักฐานเป็นเครื่องประดับที่ทำจากหิน กระดุก และเขาสัตว์ ในถ้ำที่ประเทศสเปนและฝรั่งเศส แม้กระทั่งการขุดพบเครื่องใช้เครื่องประดับ เครื่องราง ที่ทำจากหยก ในประเทศจีน ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ ของมนุษย์หินใหม่ (NEOLITHIC) ย่อมเป็นหลักฐานว่ามนุษย์เริ่มให้คุณค่าต่อแร่ “รัตนชาติ” ไม่น้อยกว่าหมื่นปีมาแล้ว^{๗๗}

^{๗๗} มณีขจิต (นามแฝง), เพชรพลอย อัญมณีแห่งความงาม, (กรุงเทพมหานคร: มติชน, ๒๕๕๔), หน้า

หนึ่งในหลายปัจจัยที่ทำให้อัญมณีเป็นที่ต้องการของมนุษยชาติก็คือคุณค่าอันประเมินค่ามิได้ของอัญมณีที่มีต่ออารมณ์ความรู้สึก, จิตใจและความเชื่อของมนุษย์ อัญมณีที่มนุษย์รู้จักเป็นชนิดแรกๆ ได้แก่ แอเมทิสต์, เขี้ยวหนุมาน, อำพัน, โกเมน, หยก, แจสเปอร์, กัลปังหา, ลาพิส ลาซูลี, ไข่มุก, มรกตและพลอยไข่นกการเวก ซึ่งทั้งหมดนี้ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงถึงความมั่งคั่งและสถานภาพทางสังคม^{๗๘}

ความเชื่อหรือความศรัทธา เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนิกชนมาอย่างยาวนาน ในครั้งพุทธกาล มนุษย์ยังไม่มี การนับถือศาสนาก็มักจะนับถือสิ่งต่าง ๆ ที่เหนือธรรมชาติ เพื่อหาที่พึ่งพิงทางใจ เช่น การนับถือผีบางเทวดา นางไม้ เจ้าป่า เจ้าเขา รวมถึง ปราภฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นต้น อัญมณีก็เป็นศาสตร์อย่างหนึ่ง ที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อคนที่ครอบครอง

คนในยุคต่าง ๆ ใช้อัญมณีบางชนิดเป็นเครื่องรางปกป้องคุ้มครองภัย เช่น คนอินเดีย เชื่อว่า อัญมณีที่สำคัญแต่ละชนิดเป็นสัญลักษณ์ของดาวนพเคราะห์ กษัตริย์นานาประเทศก็ใช้ประดับอาภรณ์และปฏิบัติกันสืบทอดกันมา วงการแพทย์ใช้อัญมณีบางชนิดเพื่อรักษาโรค เรื่องราวอัญมณีถูกนำไปเชื่อมโยงกับวิชาโหราศาสตร์ อาทิ กำหนดอัญมณีประจำจักรราศี และประจำเดือนเกิด อัญมณีหลายชนิดถูกนำไปใช้ในเทคโนโลยี และมนุษย์ใช้เป็นเครื่องประดับเพื่อความสวยงาม เพื่อแสดงฐานะทางสังคมและใช้เป็นทรัพย์สินมาตั้งแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบัน และจะยังคงใช้ต่อไปในอนาคต^{๗๙}

มนุษย์มีการนำอัญมณีและหินสีมาใช้ประโยชน์กันอย่างแพร่หลายตั้งแต่ยุคโบราณ ทั้งในรูปของเครื่องประดับเพื่อความสวยงาม เครื่องแต่งกายเพื่อปกป้องภูษณะทางสังคม เครื่องรางของขลัง แม้กระทั่งการนำมาบดเป็นผงเพื่อผสมในเครื่องสำอาง หรือทำเป็นส่วนผสมของยารักษาโรค ผ่านการสังเกตและทดลองครั้งแล้วครั้งเล่า มนุษย์จึงได้ค้นพบคุณสมบัติที่น่ามหัศจรรย์ของสินแร่เหล่านี้เข้า โดยบังเอิญ พวกเขาได้ค้นพบว่าอัญมณีและหินสีบางชนิดมีพลังพิเศษที่สามารถทำงานร่วมกับจิตใจในการเยียวยารักษาโรค หรือการบำบัดอาการผิดปกติบางอย่างให้ดีขึ้น การเฝ้าสังเกตคุณสมบัติของอัญมณีและหินสีแต่ละชนิดเริ่มมีมากขึ้นเรื่อย ๆ จนมีการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ผ่านการบอกเล่าปากต่อปาก และได้มีการพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ จนมีการจดเป็นลายลักษณ์อักษร ดังที่ปรากฏอยู่ในกระดาษปาปิรุส (Papyrus) ที่ถูกค้นพบจากพีระมิด^{๘๐}

^{๗๘} อภิสมัย พยัคฆาภรณ์ และจิริยุทธ วจนะถาวรชัย, **นานาอัญมณี**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทศิริพัฒนาอินเตอร์พรีนซ์ จำกัด (มหาชน), หน้า ๑๕.

^{๗๙} ศาสตราจารย์กิตติคุณ ศักดา ศิริพันธ์(ราชบัณฑิต), **อัญมณีในเครื่องประดับ**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

^{๘๐} สุริยศักดิ์ อมตกุล, **อัญมณีและหินสีนำโชค บำบัดโรค เสริมดวงชะตา**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี การพิมพ์ จำกัด), หน้า ๑๒ – ๑๓.

ในคัมภีร์ไบเบิลระบุว่า โมเสสประดับอัญมณี ๑๒ ชนิด ไว้ที่ทับทรวงของนักบวชอาวูโส โดยกำหนดให้เป็นตัวแทนชาวอิสราเอลทั้ง ๑๒ เผ่า ซึ่งอธิบายไว้ในหนังสือคัมภีร์คริสต์ศาสนาเล่มสุดท้ายว่า เป็นรัตนชาติเพื่อชน ๑๒ เผ่าของชาวนิวเยรูซาเล็ม แต่ต่อมาสมาคมพ่อค้าปลีกเครื่องประดับแห่งชาติอเมริกาได้นำรายชื่ออัญมณีทั้ง ๑๒ ชนิดนี้มาเพิ่มเติมและจัดตารางเป็นพลอยประจำเดือนเกิดที่นำมาแจกจ่ายให้แพร่หลายทั่วไปในปัจจุบัน^{๘๑}

๑. เครื่องประดับจากอัญมณีของบุคคลชั้นสูง

ในสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้ใช้เป็นเครื่องประดับแสดงถึงตำแหน่งและเกียรติยศ เครื่องราชูปโภคในพระราชพิธีสำคัญ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ ของที่เป็นเครื่องประดับต่าง ๆ ของพระราชวงศ์ ของที่เป็นบำเหน็จรางวัล เครื่องประดับต่างๆ ของขุนนาง และข้าราชการชั้นสูงในสังคมไทย^{๘๒} นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับแก้วนพรัตน์ นพเก้าของดี ๙ ประการ

เพชรดี	หมายถึง	เพชร (Diamond)
มณีแดง	หมายถึง	ทับทิม (Ruby)
เขียวใสมรกต	หมายถึง	มรกต (Emerald)
เหลืองใสบุษราคัม	หมายถึง	บุษราคัม (Yellow Sapphire)
แดงกำโกเมน	หมายถึง	โกเมน (Garnet)
สีหมอกเมฆนิลกาฬ	หมายถึง	ไพลิน (Blue Sapphire)
มุกดาหารหมองมัว	หมายถึง	ไข่มุก, มุกดาหาร (Pearl or Moonstone)
แดงสลัวเพทาย	หมายถึง	เพทาย (Zircon)
สังวาลสลายไพฑูรย์	หมายถึง	ไพฑูรย์ (Crystal beryl Cat's eye) ^{๘๓}

“นพเก้า” ซึ่งหมายถึง เพชรพลอย ๙ ชนิด ย่อมรู้ว่า “เพชร” ได้รับการคัดเลือกเป็นยอดของนพเก้า ที่ส่วนใหญ่แล้ว พลอยทั้ง ๙ ชนิดนั้น มักจะนำมาประกอบขึ้นเป็นเรือนแหวน กำไลข้อมือ

^{๘๑} ริชาร์ดเอส บราวน์, **ดารารัตนศาสตร์**, แปลโดยชนิษฐา สุริยวงศ์ (กรุงเทพมหานคร: มติชน, ๒๕๔๕), หน้า ๒๕.

^{๘๒} นางสาวสุรรัตน์ ยิสารคุณ, “ศึกษาวิเคราะห์แก้วนพรัตน์ในเชิงสุนทรียศาสตร์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๖), หน้า ๑๐๕.

^{๘๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

กำไลต้นแขน หรือหัวเข็มขัด จะถูกใส่ไว้ตรงจุดยอดของเครื่องประดับชิ้นนั้นๆ เสมอ ที่รองลงมาจากเพชร ก็เห็นจะเป็นทับทิม มรกต บุษราคัม โกเมน นิล มุกดา เพทาย และไพฑูรย์ตามลำดับ^{๘๔}

๒. รายชื่ออัญมณีเกิด ต่อไปนี้ เป็นที่ยอมรับทั้งราชอาณาจักรของเอเชียนับตั้งแต่โบราณกาล^{๘๕}

อัญมณี	ดวงดาว	ราศี
ทับทิม	พระอาทิตย์	สิงห์
ไข่มุก	พระจันทร์	กรกฎ
ปะการังแดง	พระอังคาร	เมษ / พิจิก
มรกต	พระพุธ	เมถุน / กันย์
บุษราคัม	พระพฤหัสบดี	มีน / ธนู
เพชร	พระศุกร์	พฤษภ / ตุล
ไพลิน	พระเสาร์	มังกร / กุมภ์
โกเมนเอก	พระราหู	*
ไพฑูรย์	พระเกตุ	*

หมายเหตุ * หลักระเบียงดร. ปี. วี . รัมมัญ และกฎเกณฑ์ของโหราโบราณแห่งโลกตะวันออก ท่านอื่นระบุว่า พระราหูและพระเกตุคือเงาพระเคราะห์ (อัปราคาศ) ทั้งสองจะสะท้อนคุณลักษณะของเจ้าเรือนที่ไปอาศัยอยู่ เมื่อพระราหูประทับราศีสิงห์ซึ่งเป็นราศีของพระอาทิตย์ในแผนภูมิชีวิต ดังนั้นต้องตรวจที่ตำแหน่งของพระอาทิตย์ แล้วจึงทำนายผลของพระราหูคล้ายคลึงกัน

๓. คุณสมบัติของ นพเก้า

เพชร ผู้ที่มีไว้ จะมีอำนาจภาพ ชนะศัตรูครองอำนาจอันยิ่งใหญ่

ทับทิม ผู้ที่มีทับทิมไว้ในครอบครอง จะสมบูรณ์ด้วยลาภยศ เป็นผู้ที่มีอายุยืน และถ้าผู้ที่ครอบครองทับทิมน้ำเอกเป็นเจ้าเมือง หรือพระเจ้าแผ่นดินด้วยแล้ว บ้านเมืองจะร่มเย็นเป็นสุข ฝนฟ้าจะตกต้องตามฤดูกาล

^{๘๔} ศีขริน เรียบเรียง, **คริสตัล พลังแห่งสี่สีอัญมณี**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้าพรินต์), หน้า ๑๑.

^{๘๕} ริชาร์ด เอส.บราวน์, **ดาราอัญมณี**, แปลโดย ขนิษฐา สุริยวงศ์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๕), หน้า ๒๗ – ๒๘.

มรกต สำหรับคุณสมบัติของมรกตนั้น จะออกไปในลักษณะของเครื่องรางของขลัง คือผู้ที่ครอบครองมรกตนี้งาม จะมีความคงกระพันชาตรี เพราะมรกตนั้น สามารถใช้ป้องกันอาวุธ เขียว งาม และอุบัติเหตุทั้งปวงได้

บุษราคัม กล่าวกันว่าเป็นที่นิยมชมชื่นบุษราคัมหรือพลอยสีเหลืองนั้น จะเป็นบุคคลมีเสน่ห์ เป็นคนใจเย็น สุขุม

โกเมน เป็นพลอยที่ให้คุณทางป้องกันให้แคล้วคลาดจากภัยอันตราย อยู่เย็นเป็นสุข อายุยืน

นิล ถ้ามีไว้ครอบครองจะร่ำรวย ไม่มีวันขัดสนจนยาก

มุกดา เป็นพลอยแห่งสิริมงคล ผู้ที่ครอบครองมุกดานี้งาม เป็นบุคคลที่มีเสน่ห์ ใครพบเห็นก็จะรู้สึกเอ็นดูเอ็นใจ นอกจากนั้นยังทำให้ผู้เป็นเจ้าของประสบแต่ความเจริญรุ่งเรืองด้วย

ไพฑูรย์ กล่าวกันว่า ไพฑูรย์เป็นพลอยที่มีลักษณะแปลกกว่าพลอยชนิดอื่น เนื่องจากจะต้องมี “สังวาล” เป็นสายพาดกลางตามความยาวของเม็ดพลอย และสังวาลนั้นจะต้อง “เรื่อเรื่อ” จึงถือเป็นพลอยที่ให้คุณเป็นสิ่งที่สร้างความเป็นมงคล สามารถป้องกันอุบัติเหตุ ป้องกันมิให้เกิดเพลิงไหม้ ด้วยมีเทวดาคุ้มครองอยู่

ทั้งหลายที่กล่าวมานี้ ล้วนเป็นความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของพลอยที่เราจะรวมเรียกว่า “นพเก้า” ทั้งสิ้น^{๘๖}

หนึ่งในหลายปัจจัยที่ทำให้อัญมณีเป็นที่ต้องการของมนุษยชาติก็คือคุณค่าอันประเมินค่ามิได้ของอัญมณีที่มีต่ออารมณ์ความรู้สึก, จิตใจและความเชื่อของมนุษย์ อัญมณีที่มนุษย์รู้จักเป็นชนิดแรกๆ ได้แก่ แอเมทิสต์, เขียวหนุมาน, อำพัน, โกเมน, หยก, แจสเปอร์, กัลปิงหา, ลาพิส ลาซูลี, ไข่มุก, มรกตและพลอยไข่นกการเวก ซึ่งทั้งหมดนี้ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงถึงความมั่งคั่งและสถานภาพทางสังคม^{๘๗}

จากความเชื่อทั้งหมดที่กล่าวมา เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า อัญมณีมีความสำคัญด้านจิตใจสำหรับผู้ครอบครองมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาลมาจนถึงปัจจุบัน ความเชื่อที่ว่าใส่อัญมณีให้ตรงกับวัน เดือน ปี ที่ตนเองเกิด เพื่อความเป็นสิริมงคล พบเจอแต่สิ่งดีงาม ยังคงไว้วางจนถึงปัจจุบันนี้ กษัตริย์ ผู้นำ หรือบุคคลสำคัญของโลก ครอบครองอัญมณีเพื่อเป็นสื่ออย่างหนึ่ง บ่งบอกถึงการมีบารมีและอำนาจ

^{๘๖} ศีขริน เรียบเรียง, **คริสตัล พลั่งแห่งสี่พันอัญมณี**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้าพรินต์), หน้า ๑๑ – ๑๓.

^{๘๗} อภิสมัย พัทธมาภรณ์และจริยธร วจนะถาวรชัย, **น่านาอัญมณี**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทศิริพัฒนาอินเตอร์พรีนท์ จำกัด (มหาชน), หน้า ๑๕.

ชาวพุทธให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเชื่อความศรัทธา โดยใช้อัญมณีตกแต่งสถานที่สำคัญ เช่น ยอดพระเจดีย์ชเวดากอง ประเทศพม่า ประดับประดาไปด้วย เพชร ทับทิม ไพลิน มรกตและ หยก ซึ่ง ทับทิม ไพลิน และหยก ก็เป็นอัญมณีที่มีแหล่งกำเนิดที่สำคัญในประเทศพม่าเอง

แหล่งของอัญมณีที่สำคัญ^{๘๘}

๑. เพชร แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย รัสเซีย แอฟริกาใต้และจีน
๒. คอรัันดัม (ทับทิม, แซฟไฟร์) แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศพม่า ศรีลังกา แทนซาเนีย อินเดียเวียดนาม ออสเตรเลีย ศรีลังกา อินเดีย มอญตานา
๓. เบริล (มรกต อะความารีน มอแกนไนท์ เบริลสีทอง เบริลสีแดง แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศ
๓. คริโซเบริล (คริโซเบริลตาแมว อเล็กซานไดรท์ คริโซเบริลสีทอง แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศศรีลังกา พม่า รัสเซีย บราซิล ออสเตรเลีย เม็กซิโก อินโดนีเซีย ฮอนดูรัส อังกฤษ แทนซาเนีย
๔. โอปอล แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศโปแลนด์ บราซิลและสหรัฐอเมริกา
๖. หยก (เจไดต์ เนฟไฟรต์) แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศพม่า จีน รัสเซีย เม็กซิโก ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ ไต้หวัน แคนาดา รัสเซีย จีน ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แทนซาเนีย เยอรมันและเม็กซิโก
๗. ซอไซต์ แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศพม่า ศรีลังกาและไทย
๘. สปิเนล แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศรัสเซีย บราซิล พม่า อัฟกานิสถาน แทนซาเนีย สหรัฐอเมริกา
๙. ทัวร์มาลีน แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศศรีลังกา เคนยา มาดากัสกาและนามิเบีย บราซิล ศรีลังกา รัสเซีย สหรัฐอเมริกา เยอรมัน ญี่ปุ่นและพม่า
๑๐. โทแพซ แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ รัสเซีย บราซิล อัฟกานิสถาน ซิมบับเว
๑๑. การ์เนต แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศศรีลังกา แทนซาเนีย เมดากาซี แอฟริกาใต้และแคนาดา
๑๒. เพอริตอน แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศอียิปต์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย บราซิล พม่าและจีน
๑๓. เซอร์คอน แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย ศรีลังกา พม่า กัมพูชา นอร์เวย์ รัสเซียและบราซิล

^{๘๘} อภิสมัย พัทธมาภรณ์และจิรยุทธ วจนะถาวรชัย, นานาอัญมณี, หน้า ๒๑ – ๒๒

๑๔. เฟลสปาร์ (ไมโครโคลน์ ออร์โธเคลส แอลไบต์ แลบบราโดไรต์ ออลิโกเคลส) แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศอินเดีย บราซิล พม่า ศรีลังกา มาดากัสกา นอร์เวย์ แคนาดา เคนยา อินเดีย สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ฟินแลนด์และนอร์เวย์

๑๕. ควอร์ตซ์ แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศบราซิล ฝรั่งเศส อินเดีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา โบลิเวีย ศรีลังกา เยอรมันตะวันตก และแอฟริกาใต้

๑๖. คาลซิโดไนท์ แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย บราซิล สหรัฐอเมริกา อียิปต์ อินเดีย เม็กซิโก เยอรมันและมาดากัสกา

๑๗. ลาพิส-ลาซูลี แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน ซิลี และรัสเซีย

๑๘. มาลาไคต์ แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศแซมเบีย ออสเตรเลีย นามิเบียและฝรั่งเศส

๑๙. เทอร์ควอยซ์ แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศอิหร่าน ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา อิสราเอลและจีน

๒๐. ออบซิเดียน แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ไอซ์แลนด์ ญี่ปุ่นและเม็กซิโก

๒๑. ไข่มุก (ไข่มุกธรรมชาติ ไข่มุกเลี้ยง) แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศอ่าวเปอร์เซีย ศรีลังกา ออสเตรเลีย ทะเลแดง เม็กซิโก ญี่ปุ่น จีน พม่า ไทย เกาะทาจิกิฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เกาะแถบแปซิฟิกภาคใต้ และสหรัฐอเมริกา

๒๒. อำพัน แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศชายฝั่งทะเลบอลติก โปแลนด์ เยอรมัน พม่าและแคนาดา

๒๓. ปะการัง แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น เกาะฮาวาย มาเลเซีย ฝรั่งเศสและไต้หวัน

๒๔. งาช้าง แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศแทนซาเนีย แซร์ คามารูน กานา แองโกลา เคนยา ไทย เวียดนาม และศรีลังกา

๒๕. เปลือกหอย แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศมหาสมุทรเขตร้อน และบริเวณที่เลี้ยงไข่มุก

๒๖. กระดองกะ แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศบราซิล มหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก หมู่เกาะมาลายู และทะเลคาริเบียน

๒๗. เจท แหล่งที่สำคัญได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน อังกฤษ สหรัฐอเมริกาและรัสเซีย

มีผู้สันนิษฐานไว้ว่ามนุษย์อาจสนใจแร่และหินสวยงามมาตั้งแต่ ๑๕๐,๐๐๐ ปีมาแล้ว ทั้งนี้จากการขุดพบโครงร่างของมนุษย์ปักกิ่ง (PEKING MAN) ภายในถ้ำที่มีแร่ควอร์ตซ์อยู่มากมายด้วยความเชื่อว่าร่างกายจะไม่เน่าเปื่อย รวมทั้งการพบหยกและสลักคล้ายขนมโต้นท์ (มีรูปกลมตรงกลาง) อันใหญ่ วางอยู่ใกล้ศพชาวจีนในบางพื้นที่อีกด้วย หรือมนุษย์อาจสนใจในเครื่องประดับที่ทำจากสิ่งต่างๆ ตั้งแต่ ๗๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว ซึ่งอยู่ในยุคน้ำแข็ง จากการขุดค้นพบหลักฐานเป็นเครื่องประดับที่ทำ

จากหิน กระดูก และเขาสัตว์ ในถ้ำที่ประเทศสเปนและฝรั่งเศส แม้กระทั่งการขุดพบเครื่องใช้เครื่องประดับ เครื่องราง ที่ทำจากหยก ในประเทศจีน ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ ของมนุษย์หินใหม่ (NEOLITHIC) ย่อมเป็นหลักฐานว่ามนุษย์เริ่มให้คุณค่าต่อแร่ “รัตนชาติ” ไม่น้อยกว่าหมื่นปีมาแล้ว^{๘๙}

สรุปได้ว่า ความงามของอัญมณีมีมาตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบันอัญมณีก็ยังคงเป็นตัวแทนของความงามอยู่และเป็นความงามที่สูงค่า มนุษย์สะสมอัญมณีประเภท เพชร พลอย ในปัจจุบันเพื่อบ่งบอกฐานะตามความเหมาะสม ก่อประโยชน์สุขในอนาคต คาดหวังในราคาที่จะสูงขึ้นจากวันเวลาที่เพิ่มขึ้น เฉกเช่นเป็นมรดกโลกใช้สื่อสารแทนความรักในทุกรูปแบบ ให้กันเป็นของกำนัลแทนความหมายของความรักที่มีค่าและบริสุทธิ์ และหลาย ๆ คนเล็งเห็นราคาสูงขึ้นเป็นการเก็บชนิดที่เรียกว่า เก็งกำไร อีกด้วย

๒.๓ ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน อัญมณี ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความงดงามและมีคุณค่า ราคาแพง เชื่อว่าถ้าผู้ใดได้ครอบครอง คนนั้นจะมีอำนาจวาสนา ความเชื่อนี้สะสมมาจากอดีตกาลจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันธุรกิจการค้าอัญมณี ทำรายได้ให้ประเทศไทยสูงสุดประเภทหนึ่ง อีกทั้งยังช่วยสร้างอาชีพให้กับประชากรชาวไทยได้อีกด้วย ประเทศไทยของเราจัดได้ว่ามีลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อต่อการเกิดขึ้นของอัญมณีประเภทต่าง ๆ เช่น การพบแร่ดีบุกอย่างมากในจังหวัดกาญจนบุรี การพบพลอยชนิดต่าง ๆ ในจังหวัดจันทบุรี เป็นต้น

เมื่อมีการเกิดขึ้นอย่างมากของอัญมณีในประเทศของเรา จึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่สร้างงานที่มีคุณภาพ มีวิชาความรู้และความสามารถ เพื่อนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ประโยชน์และทำให้เกิดคุณค่า รวมไปถึงมูลค่าให้มากที่สุด ดังนั้นมนุษย์ก็ควรมีวิชาความรู้ในการประกอบอาชีพนั้นๆ อย่างถูกต้องด้วย

มนุษย์ประเสริฐเพราะนอกจากจะทำมาหากินแล้ว มนุษย์มีมากกว่านั้นคือทำมาหาธรรมด้วย นอกจากมีมูลค่า คือมีเงินมีทองมีทรัพย์สินแล้ว เราต้องใช้ชีวิตให้มีคุณค่าด้วย คุณค่าก็คือการรู้จักใช้ชีวิตให้มีประโยชน์ ตนเป็นที่พึ่งของตน จากนั้นก็ยังให้คนอื่นเขาได้พึ่งด้วย^{๙๐}

การทำธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับมิใช่เรื่องง่าย แต่ก็ไม่ยาก หากต้องคำนึงถึงคุณภาพ ราคา และการออกแบบรูปลักษณ์ โดยสร้างและตอบสนองความต้องการ การบริโภคสินค้าในทุกระดับจากตราสัญลักษณ์สินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าและภาพพจน์ธุรกิจในระยะยาว^{๙๑}

^{๘๙} มณิจิต (นามแฝง), เพชรพลอย อัญมณีแห่งความงาม, (กรุงเทพมหานคร: มติชน, ๒๕๕๔), หน้า ๑๗.

^{๙๐} พระมหาจุฑาชัย วชิรเมธี, ความสุขในกำมือ, (นนทบุรี: สำนักพิมพ์ปรมาณู, ๒๕๕๖), หน้า ๘๓.

ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบันที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาจากผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีขนาดต่าง ๆ นายสุรียน ศรีอรทัยกุล C E O ผู้บริหารบริษัท Beauty Gems ประเทศไทย ธุรกิจการค้าอัญมณีขนาดใหญ่ นางอภิรดี พาณิชย์อำนวยการสุข เจริญกิจเวลลี โรงงานเจียรไนพลอยไพลิน จังหวัดกาญจนบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดกลาง นางศิริพร แสนสุขตระกูล ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดเล็ก นางวิรงค์รอง เชาว์พาณิชย์เจริญ เจ้าของร้านทาทอง ตลาดบองมาเช่ กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก นางสาวเพ็ญศรี ภูมิณเฑียรชัย ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก และ Made-to-order นางบุญนำ บุณวงศ์ ร้าน Bombay ดีก Jewelry Trade Center สีลม กรุงเทพมหานคร ธุรกิจการค้าอัญมณีกับนักท่องเที่ยว ดังนี้

๒.๓.๑ สภาพเศรษฐกิจและการเมืองปัจจุบัน ส่งผลกระทบอย่างมากต่อธุรกิจการค้าอัญมณีเนื่องจากสินค้าอัญมณีมีราคาสูง ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ซื้อชะลอการซื้อลงเพราะไม่มั่นใจในสภาพเศรษฐกิจและการเมือง ดังจะเห็นได้จากงานนิทรรศการโชว์อัญมณีประจำปีระดับชาติบางกอกเจมส์ (Bangkok Gems) ผู้สนใจมีจำนวนน้อยลงเทียบกับปีก่อน ๆ ผู้ซื้อชาวต่างชาติ หันไปเลือกซื้อสินค้าอัญมณีจากประเทศใกล้เคียง Hongkong Gems ที่อาจมีราคาสูงกว่าแต่ปลอดภัยกว่าทางด้านความมั่นคง คำตอบข้อนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจอัญมณีทำรายได้และเม็ดเงินเข้าสู่ประเทศไทยมหาศาล โดยเฉพาะประเทศไทย มีแหล่งอัญมณีสำคัญและมีคุณค่าอยู่มากมาย ได้แก่ ทับทิมแดงสยาม ไพลินน้ำเงินกาญจนบุรี บุษราคัมสีแม่โขงจากจังหวัดจันทบุรี

๒.๓.๒ ผู้ประกอบการค้ากับผู้ประกอบการค้า ตัดราคาขายกันเอง เช่น ตั้งราคาขายต่ำกว่าทุน เพื่อแย่งฐานลูกค้ากันเอง ดังนั้นมาตรฐานราคาของอัญมณีจึงไม่มีราคากลาง

๒.๓.๓. ผู้ประกอบการค้ากับลูกค้า ลูกค้าขาดความซื่อสัตย์สุจริต บางรายนำพลอยคุณภาพเกรด A ที่ผู้ประกอบการให้นำไปเจียรไนเพื่อทำการขาย แล้วสับเปลี่ยนนำพลอยเกรดรองลงไป อาทิ เกรด B มาให้แทน ผู้ประกอบการต้องเสียเวลาตรวจสอบซ้ำ ๆ หรือถึงขั้นส่งต่อไปยังลูกค้าแล้วพบเจอภายหลัง จึงทำให้ผู้ซื้อขาดความเชื่อถือ และอาจไม่กลับมาใช้บริการอีก

๒.๓.๔ ความไม่ซื่อสัตย์ของคนส่งเพชรพลอย เมื่อนำเพชรพลอยมาเสนอขายไม่ซื้อตรงต่อเจ้าของกิจการ โดยเสนอคุณภาพเพชรพลอยผิดเกรด ทำให้ผู้ขายต้องเสียเวลาคัดสรรแยกคุณภาพของเพชรพลอยซ้ำอีกครั้ง

^{๔๑} ปฏิมากร คุ่มเดช, ธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุรวัฒน์, ๒๕๔๔), หน้า ๑.

๒.๓.๕ ผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ เมื่อผู้ประกอบการขาดดุลการค้าจากปัจจัยที่เข้ามาหลาย ๆ ด้าน จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องเพิ่มราคาต้นทุน ราคาจึงสูงขึ้นเมื่อทำการขายไปยังผู้ซื้อ มองได้ว่าผู้ประกอบการค้าไม่มีคุณธรรม ค้าขายกำไรเกินควร

๒.๓.๖ การขายอัญมณีให้กับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการบางรายนำสินค้าปลอมปนเกรดต่ำ เช่น พลอยดัดสี (เพิ่มสีให้สดจากธรรมชาติเดิม) จากคนส่งพลอยที่ไม่ซื่อสัตย์ ผู้ประกอบการได้ขายต่อไปยังนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวตรวจสอบภายหลังและรู้ว่าไม่ตรงกับมาตรฐานที่ได้คุยกันไว้ จึงเกิดความไม่ไว้วางใจ ทำให้ยอดขายไม่เพิ่มขึ้น

จากปัญหาหลักที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาทั้งหมดล้วนแล้วมาจากความไม่ซื่อสัตย์สุจริตที่เกิดจากคนหมายถึงผู้ประกอบการ ลูกจ้าง ผู้ซื้อ คนส่งเพชรพลอยและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในองค์กร หลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนามีความจำเป็นมากในการนำมาประยุกต์ใช้กับธุรกิจการค้าอัญมณี ไม่ว่าจะเป็น ความซื่อสัตย์สุจริต การเคารพในอาชีพของตนเองและของผู้อื่นเพื่อก่อให้เกิดสุข เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ลูกจ้างและลูกค้าให้ได้คุณภาพที่เกิดกับคน คุณภาพที่เกิดขึ้นกับสินค้า และคุณภาพของการบริการ อย่างถูกต้องและยั่งยืน ผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในบทต่อไป

บทที่ ๓

หลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี

ในบทที่ ๓ นี้ ผู้วิจัยจะศึกษา ประวัติและความเป็นมาเกี่ยวกับอัญมณีในพระพุทธศาสนา ร่องรอยทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับอัญมณี ทั้งพระสูตรต่าง ๆ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เช่น มหาสุทฺธสสนสูตร ว่าด้วยพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่ามหาสุทฺธสสนะ กุสาวดีราชธานี, ปหาราทสูตร, เครื่องประดับที่ทำจากอัญมณีของนางวิสาขามหาอุบาสิกา ได้แก่ มหาลดาปสาธน์, ปหาราทสูตร หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการค้าอัญมณี เช่น มิฉฉาวณิชา, ปาปณิครธรรม, ปฐมปาปณิกสูตร (ลักษณะของพ่อค้า) หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันภายในองค์กรของธุรกิจการค้าอัญมณี และหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต มีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ ประวัติและความเป็นมาเกี่ยวกับอัญมณีในพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับอัญมณีมาอย่างยาวนาน เห็นได้จากการนำคำสำคัญที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับอัญมณีมาเปรียบเปรยให้เห็นถึงความสำคัญและมีคุณค่าคือคำว่า “รัตนตรัย” หมายถึง แก้วอันประเสริฐสุดของพุทธศาสนิกชน คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์^๑

รัตนตรัย (อ่านว่า รัตตะนะไตร) แปลว่า แก้ว ๓ ดวง, แก้ว ๓ ประการ หมายถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ไตรรัตน์ รัตนตรัย จัดเป็นรัตนะเพราะเป็นสิ่งที่ประเสริฐ มีค่าสูง และหาได้ยาก เทียบด้วยดวงแก้วมณี รัตนตรัยเป็นสิ่งประเสริฐ มีค่าและหาได้ยากสูงสุด เพราะประกอบด้วยคุณลักษณะและความดีโดยย่อดังนี้ พระพุทธ รู้ดีรู้ชอบด้วยพระองค์เองก่อน แล้วสอนให้ผู้อื่นรู้ตามด้วย พระธรรม รักษาผู้ประพฤติ ปฏิบัติมิให้ตกไปในที่ชั่ว คือมิให้ตกต่ำ พระสงฆ์ ปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจนเห็นผลแล้วสอนผู้อื่นให้กระทำตามด้วย^๒

“พระรัตนตรัย” แปลว่า “แก้วสามประการ” เมื่อเราอธิบายขยายความคำนี้ก็เปรียบได้ดังว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทั้ง ๓ ประการ คือสิ่งที่สวยงามและมีคุณค่าสูงสุดเปรียบได้ดั่งอัญมณี คำว่า แก้ว (เพชร) นั้นเราถือได้ว่าเป็นอัญมณีประเภทหนึ่ง จากความหมายที่ได้อธิบายมาเราจะเห็นได้ว่า พระพุทธศาสนาเปรียบความสำคัญดั่งเช่นคุณค่าความงามของอัญมณี (ในที่นี้หมายถึง

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พ.ศ. ๒๕๔๒. (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์แอปพลิเคชัน, ๒๕๔๖), หน้า ๙๔๓.

^๒ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.๙ ราชบัณฑิต), พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ “คำวัด” , พิมพ์ครั้งที่ ๓, (ธรรมสภาและสถาบันสื่อธรรม กรุงเทพมหานคร), ๒๕๕๑. หน้า ๘๑๘.

แก้ว ทั้ง ๓ ประการ) หากเราลองคิดวิเคราะห์ตามในคุณค่าของพระพุทธ เปรียบได้ตั้งแก้วประการที่ ๑ พระธรรม แก้วประการที่ ๒ พระสงฆ์ แก้วประการที่ ๓ เราจะรู้ตามได้ทันทีว่า พระรัตนตรัย มีคุณค่า มีความสำคัญเปรียบได้ดังอัญมณี

ความเป็นมาเกี่ยวกับอัญมณีในทางพระพุทธศาสนานั้น ยังปรากฏเรื่องราวต่าง ๆ จากหลักฐานในพระไตรปิฎกอีกในหลายพระสูตรด้วยกัน ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและนำเสนอ ดังนี้

๓.๑.๑ ร่องรอยทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับอัญมณี

๑) มหาสุทตฺตสนสูตร ว่าด้วยพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่ามหาสุทตฺตสนะ

กุสวดีราชธานี

อานนท์ เรื่องเคยมีมาแล้ว ได้มีกษัตริราชพระนามว่ามหาสุทตฺตสนะ ผู้ได้รับมูรธาภิเษกแล้ว ทรงเป็นใหญ่ในแผ่นดิน มีมหาสมุทรทั้งสี่เป็นขอบเขต ทรงได้รับชัยชนะมีพระราชอาณาจักรที่มั่นคง กรุงกุสินารานี้ชื่อว่ากุสวดี ได้เป็นราชธานีของพระเจ้ามหาสุทตฺตสนะ ด้านทิศตะวันตกยาว ๑๒ โยชน์ มีประชากรมาก มีพลเมืองหนาแน่น เศรษฐกิจดี เหมือนกับกรุงอาฬภกันธาซึ่งเป็นราชธานีของ ทวยเทพที่เจริญรุ่งเรือง มีประชากรมาก มียัภษณาแน่น เศรษฐกิจดี อานนท์ กรุงสวดีเคยเป็นราชธานีที่อึกทิกครึกโครมเพราะเสียง ๑๐ ชนิด ทั้งวันทั้งคืน ได้แก่ เสียงช้าง เสียงม้า เสียงรถ เสียงกลอง เสียงตะโพน เสียงพิณ เสียงขับร้องเสียงกังสดาล เสียงประโคมดนตรี และเสียงว่า ‘ท่านทั้งหลายจงบริโภคน้ำดื่ม เคี้ยวกินกรุงสวดีราชธานี มีกำแพงล้อม ๗ ชั้น ได้แก่ (๑) กำแพงทอง (๒) กำแพงเงิน (๓) กำแพงไพฑูรย์ (๔) กำแพงแก้วพลี (๕) กำแพงแก้วโกเมน (๖) กำแพงแก้วบุษราคัม (๗) กำแพงแก้วทำด้วยรัตนะทุกอย่าง มีประตู ๔ สี่ ได้แก่ (๑) ประตูทอง (๒) ประตูเงิน (๓) ประตูแก้วไพฑูรย์ (๔) ประตูแก้วพลี แต่ละประตูมีสภาระเนียด ปักไว้ประตูละ ๗ ต้น ได้แก่ (๑) เสาทอง (๒) เสาเงิน (๓) เสาแก้วไพฑูรย์ (๔) เสาแก้วพลี (๕) เสาแก้วโกเมน (๖) เสาแก้วบุษราคัม (๗) เสาทำด้วยรัตนะทุกอย่าง แต่ละเสาวัดโดยรอบ ๓ ขั้วบุรุษ ฝั่งลึก ๓ ขั้วบุรุษ สูง ๑๒ ขั้วบุรุษ^๓ กรุงสวดีราชธานีมีต้นตาลล้อม ๗ แถว ได้แก่ ต้นตาลทอง ๑ แถว ต้นตาลเงิน ๑ แถว ต้นตาลแก้วไพฑูรย์ ๑ แถว ต้นตาลแก้วพลี ๑ แถว ต้นตาลแก้วโกเมน ๑ แถว ต้นตาลแก้วบุษราคัม ๑ แถว ต้นตาลทำด้วยรัตนะทุกอย่าง ๑ แถว ต้นตาลทองมีลำต้นเป็นทอง ใบและผลเป็นเงิน ต้นตาลเงินมีลำต้นเป็นเงิน ใบและผลเป็นทอง ต้นตาลแก้วไพฑูรย์ มีลำต้นเป็นแก้วไพฑูรย์ ใบและผลเป็นแก้วพลี ต้นตาลแก้วพลี มีลำต้นเป็นแก้วพลี ใบและผลเป็นแก้วไพฑูรย์ ต้นตาลแก้วโกเมน มีลำต้นเป็นแก้วโกเมน ใบและผลเป็นบุษราคัม ต้นตาลแก้ว

^๓ ขั้วบุรุษ ในที่นี้หมายถึงชื่อมาตราวัดโบราณ ๑ ขั้วบุรุษเท่ากับ ๕ ศอก (ที.ม.อ. (ไทย) ๕/๒๔๑-๒๔๒/๒๒๕)

บุษราคัม มีลำต้นเป็นแก้วบุษราคัม ใบและผลเป็นแก้วโกเมน ต้นตาลทำด้วยรัตนะทุกอย่าง มีลำต้นทำด้วยรัตนะทุกอย่าง ใบและผลทำด้วยรัตนะทุกอย่าง^๔

จากข้อความใน “มหาสุทฺตสนสูตร” เราจะเห็นว่าเมืองที่สำคัญในพุทธกาลคือเมืองกรุงสวดีราชธานี ของพระเจ้ามหาสุทฺตสนะ มีความยิ่งใหญ่ สวยงามวิจิตรมาก ไม่ว่าจะเป็นกำแพงเมืองในแต่ละทิศนั้น ล้วนประกอบด้วยอัญมณีประดับไว้ทุกแห่ง อีกทั้งแต่ละสถานที่ที่ประดับด้วยอัญมณีนั่น ก็มีขนาดใหญ่มาก โดยใช้เปรียบเทียบระยะ ระยะหนึ่งของที่ที่ประดับอัญมณีเป็น ชั่วบุรุษ แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของนครนี้มาก อัญมณีจึงเปรียบได้ตั้งเครื่องประดับพระนครกรุงสวดีราชธานี ให้มีความงดงาม ความยิ่งใหญ่ ชี้ให้เห็นถึงความใส่ใจและสนใจพระนครของเจ้าเมืองผู้ปกครองเมืองอีกด้วย

พระสูตรบทนี้ชี้ให้เห็นคุณค่า ความสำคัญของอัญมณีที่มีหลักฐานปรากฏมาครั้งพุทธกาลแล้ว แม้แต่พระมหากษัตริย์ยังทรงนำมาใช้ประดับบ้านเมือง เพื่อให้เกิดความยิ่งใหญ่ ความสวยงาม แก่ผู้ที่ได้พบเห็น อีกทั้งยังสร้างเสริมบารมีให้กับตนเองอีกด้วย จากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ความงาม ความเชื่อและคุณค่าของอัญมณียังคงสืบทอดจนถึงปัจจุบัน

๒) เครื่องประดับด้วยอัญมณีในครั้งพุทธกาล

ข้อความในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่ม ๑ ภาค ๒ ตอน ๒ เรื่องนางวิสาขา จะพบว่ามีเครื่องแต่งกายชนิดหนึ่งของนางวิสาขา ประดับประดาด้วยอัญมณี เรียกว่า “มหาลดาปสาธน์”

ครั้งพุทธกาลมีสตรีที่เป็นบุคคลสำคัญอยู่คนหนึ่ง นางมีชื่อว่า “วิสาขา” นางมีคุณสมบัติต่างๆเพียบพร้อมเช่น เป็นเบญจกัลยาณี^๕, เป็นคนอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาอย่างดีตลอดมา ได้รับการยกย่องว่าเป็น “เป็นเลิศแห่งหญิงผู้เป็นอุปัชฌายิกาผู้บำรุงด้วยปัจจัย ๔.” นางเป็นคนร่ำรวยมาก ทั้งร่ำรวยในด้านน้ำใจไมตรี อีกทั้งยังร่ำรวยด้วยทรัพย์สิน เงินทอง แม้แต่เครื่องประดับของนางยังประดับประดาด้วยอัญมณี ดังข้อความตอนหนึ่งที่ปรากฏใน พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่ม ๑ ภาค ๒ ตอน ๒ ว่า “ในวันนั้นแล บิดาของนางวิสาขาให้เรียกช่างทองมา ๕๐๐ คนแล้ว กล่าวว่ “พวกท่านจงทำเครื่องประดับ ชื่อมหาลดาปสาธน์ แก่ธิดาของเรา” ดังนี้แล้ว สั่งให้ให้ทองคำมีสีสุก พันลี้ม และเงินแก้วมณี แก้วมุกดา แก้วประพาฬ และเพชรเป็นต้น พอสมกับทองนั้น”^๖

^๔ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๔๒/๑๘๑ – ๑๘๒.

^๕ เบญจกัลยาณี หมายถึง หญิงมีลักษณะงาม ๕ อย่าง คือ งามงาม (คือเหงือกงาม) ฟันงาม ผิวงาม วัยงาม (คือดูงามทุกวัย), พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์), ๒๕๕๖. หน้า ๑๘๗.

^๖ ขุ.ธ.อ. (ไทย) ๑/๘๔.

เครื่องประกอบในมหาลดาปสาธน์

เพชร ๔ ทะนาน ได้ถึงอันประกอบเข้าในเครื่องประดับนั้น, แก้วมุกดา ๑๑ ทะนาน, แก้วประพาฬ ๒๐ ทะนาน, แก้วมณี ๓๓ ทะนาน. เครื่องประดับนั้นได้ถึงความสำเร็จ ด้วยรัตนะเหล่านี้และเหล้าอื่นด้วยประการฉะนี้. เครื่องประดับไม่สำเร็จด้วยด้าย, การงานที่ทำด้วยด้ายเขาทำแล้วด้วยเงิน. เครื่องประดับนั้นสวมที่ศีรษะแล้ว ย่อมจดหลังเท้า. ลูกคุดที่เขาประกอบทำเป็นแหวนในที่นั้นๆ ทำด้วยทอง, ห่วงทำด้วยเงิน, แหวนวงหนึ่งที่ท่ามกลางกระหม่อม, หลังหูทั้งสอง ๒ วง, ที่หลุมคอ ๑ วง, ที่เข้าทั้งสอง ๒ วง, ที่ข้อศอกทั้งสอง ๒ วง, ที่ข้างสะเอวทั้งสอง ๒ วง ดังนี้. ก็ในเครื่องประดับ นั้นแล เขากันทองตัวหนึ่งไว้. ขนปิกทำด้วยทอง ๕๐๐ ขน ได้มีที่ปักเบื้องขวาแห่งนกงูนั้น, ๕๐๐ ขนได้มีที่ปักเบื้องซ้าย, จะงอยปากทำด้วยแก้วประพาฬ, นัยน์ตาทำด้วยแก้วมณี, คอและแหวหางก็เหมือนกัน, ก้านขนทำด้วยเงิน, ขากก็เหมือนกัน นกงูนั้นสถิตอยู่ท่ามกลางกระหม่อมแห่งนางวิสาขา ปราภพประหนึ่งนกงู ยืนรำแพนอยู่บนยอดเขา. เสียงแห่งก้านขนปิกพันหนึ่ง เป็นไปประหนึ่งทิพยสังคีต และประหนึ่งเสียงกีก้องแห่งดนตรีประกอบด้วยองค์ ๕. ขนทั้งหลายผู้เข้าไปสู่ที่ใกล้เท่านั้น ย่อมทราบว่ นกงูนั้นไม่ใช่คน (จริง). เครื่องประดับมีค่า ๙ โกฏิ. ท่านเศรษฐีให้คำหัตถกรรม (คำบำเหน็จ) แสนหนึ่ง.”

ความงดงามของ มหาลดาปสาธน์ เครื่องประดับของนางวิสาขา ในอรรถกถา ธรรมบท ภาค ๑ เรื่องนางวิสาขา ที่กล่าวมานี้บ่งบอกถึงคุณประโยชน์และความงามของอัญมณีที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ชี้ให้เห็นว่าอัญมณีเป็นของที่ผู้หญิงรัก ชอบ ทำเป็นเครื่องประดับและสะสม ในปัจจุบันจึงมีผู้ประกอบการค้าอัญมณีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากมีผู้ขายและมีผู้ซื้อต่างอยากจะเป็นผู้ครอบครอง มักหวงแหนในของที่หายากและมีราคาสูง ในทางกลับกันของรักของหวงก็อาจทำให้เกิดโทษได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แก้วมณีหายนายช่างสืบหาคนเอาไป ก็ในเรือนนั้น นกกระเรียนที่เขาเลี้ยงไว้มีอยู่ นกนั้นกลืนกินแก้วมณีนั่น ด้วยสำคัญว่าเนื้อ เพราะกลืนโลหิต เมื่อพระเถระกำลังเห็นอยู่เทียว. นายมณีการมาแล้ว เมื่อไม่เห็นแก้วมณีจึงถามภริยา ธิดาและบุตรโดยลำดับว่า พวกเจ้าเอาแก้วมณีไปหรือ? เมื่อชนเหล่านั้นกล่าวว่า “มิได้เอาไป” จึงคิดว่า “(ชะรอย) พระเถระจักเอาไป” จึงปรึกษากับภริยาว่า “แก้วมณี (ชะรอย) พระเถระจักเอาไป” ภริยาบอกว่า “แน่อนาย นายอย่ากล่าวอย่างนั้น, ดิฉันไม่เคยเห็นโทษอะไรๆ ของพระเถระเลยตลอดกาลประมาณเท่านี้ ท่านย่อมไม่ถือเอาแก้วมณี (แน่นอน).” **ช่างแก้วทำโทษพระตีสเถระเพราะเข้าใจผิด** นายช่างแก้วนั้นกล่าวว่า “พวกเราทั้งหมดด้วยกันเข้าถึงความเป็นทาส ยังไม่เท่าค่าแก้วมณี” ดังนี้แล้ว จึงถือเอาเชือกพันศีรษะพระเถระ ชนด้วยท่อนไม้. โลหิตไหลออกจากศีรษะและจมูก

^๗ พ.ธ.อ. (ไทย) ๑/๓๖๐.

ของพระเถระ. หน่วยตาทั้งสองได้ถึงอาการทะล้นออก ท่านเจ็บปวดมากก็ล้มลง ณ ภาคพื้น. นกกระเรียนมาด้วยกลืนโลหิต ต้มกินโลหิต. **ช่างแก้วเตะนกกระเรียนตายแล้วจึงทราบความจริง** ขณะนั้น นายมณีการจึง เตะมันด้วยเท้า แล้วเข้าไปพลาถ กล่าวว่ “มึงจะทำอะไรหรือ? ด้วยกำลังความโกรธที่เกิดขึ้นในพระเถระ. นกกระเรียนนั้นล้มกลิ้งตายด้วยการเตะทีเดียวเท่านั้น. พระเถระเห็นนกนั้น จึงกล่าวว่า “อุบาสก ท่านจงผ่อนเชือกพันศีรษะของเราให้หย่อนก่อนแล้ว จงพิจารณาคุณนกกระเรียนนี้ (ว่) มันตายแล้วหรือยัง? ลำดับนั้น นายช่างแก้ว จึงกล่าวกะท่านว่ แม้ท่านก็จักตายเช่นนกนั้น. พระเถระตอบว่ “อุบาสก แก้วมณีนั้นอันนกลี้นกินแล้ว หากนกนี้จักไม่ตายไซ้ ข้าพเจ้าแม้จะตาย ก็จัก ไม่บอกแก้วมณีแก่ท่าน.” **ช่างแก้วได้แก้วมณีคืนแล้วขอขมาพระติสสเถระ** เขาแหะท้องนกนั้นพบแก้วมณีแล้วงันอยู่ มีใจสลด หมอบลงใกล้เท้าของพระเถระ กล่าวว่ “ขอพระผู้เป็นเจ้าจงอดโทษแก่ผม ผมไม่รู้ อยู่ ทำไปแล้ว.” พระเถระ. อุบาสก โทษของท่านไม่มี ของเราก้ไม่มี มีแต่โทษของวิญญูะเท่านั้น เราอดโทษแก่ท่าน. นายมณีการ. ท่านขอรับ หากท่านอดโทษแก่ผมไซ้ ท่านจงนั่งรับภิกษาในเรือนของผมตาม ทำนองเถิด.”

จากพระสูตรนี้ชี้ให้เห็นถึงโทษของอัญมณีของล้ำค่าว่ พึงระวังกิเลสไม่ให้เกิดขึ้นในใจของตน สิ่งใดมีประโยชน์อันน้อยมีโทษมหันต์ จะเห็นได้ว่าอัญมณีมีความสำคัญ มีความงามและมีคุณค่า รวมถึงยังมีโทษอยู่ด้วย ดังนั้นการประกอบอาชีพธุรกิจอัญมณี จึงควรมีสติเมื่อได้ครอบครองของมีราคาสูง ไม่ให้เกิดปัญหา จึงเห็นสมควรว่ควรนำหลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางเพื่อให้ธุรกิจการค้าอัญมณีให้ประสบความสำเร็จและสร้างความสุขให้กับตนเองรวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดไป

ร่องรอย ประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับอัญมณีในครั้งพุทธกาลที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ยังมีอยู่หลายเหตุการณ์ด้วยกัน ในแต่ละร่องรอยนั้นปรากฏหลักธรรมที่ใช้สำหรับร่องรอยนั้น ๆ ด้วย ผู้ทำวิจัยได้รวบรวมข้อมูลและหลักฐานที่ปรากฏได้ดังนี้

๓) ปหาราทสูตร

ข้อความที่ปรากฏใน ปหาราทสูตร บทที่ ๙ ว่ด้วย ท้าวปหาราทะจอมอสูร^๘ มีอยู่ข้อความหนึ่งที่พระผู้มีพระภาคตรัถามว่ “ปหาราทะ ในมหาสมุทรมึสิ่งที่น่าอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏเท่าไร ที่พวกอสูรพบเห็นแล้วต่างยินดีในมหาสมุทร”^๙

^๘ ดูรายละเอียดใน ขุ.ธ.อ. (ไทย) ๒/๓๓ – ๓๖.

^๙ **จอมอสูร** ในที่นี้หมายถึงผู้ที่เป็นใหญ่แห่งเหล่าอสูร จอมอสูรมึ ๓ ตน คือ จอมอสูรเวปตติ จอมอสูรรากุ และจอมอสูรปหาราทะ อง.อ.ญ.อ. (ไทย) ๓/๑๙/๒๔๐.

^{๑๐} อง.อ.ญ.อ. (ไทย) ๒๓/๑๙/๒๔๖.

ท้าวปหาราทะจอมอสูรกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในมหาสมุทร มีสิ่งที่น่าอัศจรรย์ ไม่เคยปรากฏ ๗ ประการ ที่พวกอสูรพบเห็นแล้วต่างพากันยินดี ข้อที่ ๗ กล่าวไว้ว่า “มหาสมุทร มีรัตนะมาก มีรัตนะหลายชนิด คือ แก้วมุกดา แก้วมณี แก้ว ไพฑูรย์ สังข์ ศิลา แก้วประภาพร เงิน ทอง ทับทิม แก้วตาแมว นี่เป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์ ไม่เคยปรากฏประการที่ ๗ ในมหาสมุทรที่พวกอสูรพบเห็นแล้วต่างพากันยินดีใน มหาสมุทร”^{๑๑}

จากข้อความที่ปรากฏในพระไตรปิฎก “ปหาราทสูตร” บทนี้ ชี้ชัดให้เห็นถึงความสำคัญ ความต้องการครอบครอง ความสุขจากการได้อยู่ใกล้ชิด อัญมณีทั้ง ๗ ประการ ซึ่งถึงแม้ว่าจะอยู่ภายใต้มหาสมุทรสุดลึกล้ำ พวกอสูรยังปรารถนาจะครอบครอง ปรารถนาจะได้อยู่ใกล้ชิดเพื่อจะได้เชยชมในความงาม ความล้ำค่า เป็นที่น่าอัศจรรย์ใจ

หากจะกล่าวถึงหลักพุทธธรรมสำหรับพระสูตรนี้ ทางผู้วิจัยขอนำหลักพุทธธรรมเรื่อง อกุศลมูล ๓ คือ รากเหง้าของอกุศล, ต้นตอของความชั่ว มี ๓ ประการ คือ ๑. โลภะ (ความอยากได้) ๒. โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) ๓. โมหะ (ความหลง)^{๑๒}

ดังที่ได้อธิบายมา จะเห็นได้ว่าความต้องการของพวกอสูรที่ปรารถนาอยากครอบครองใกล้ชิด กับอัญมณีนั่น เกิดมาจากอกุศลมูล ๓ หรือต้นตอของความชั่ว ไม่ว่าจะเป็น โลภะ (ความอยากได้), โมหะ (ความหลงไหล) เพื่อที่จะสามารถทำให้เราทำความชั่วที่มีลำดับมากยิ่งขึ้นต่อ ๆ ไปได้ พระสูตรนี้ ชี้ให้เห็นโทษในคุณค่าของอัญมณีได้เป็นอย่างดี

หลักพุทธธรรมที่ควรนำมาใช้กับอกุศลมูล ๓ ก็คืออกุศลมูล ๓ (รากเหง้าของอกุศล, ต้นตอของความดี) มี ๓ ประการคือ ๑. อโลภะ (ความไม่โลภ, ธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับโลภะ, ความคิดเผื่อแผ่, จาคะ) ๒. อโทสะ (ความไม่คิดประทุษร้าย, ธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับโทสะ, เมตตา) ๓. อโมหะ (ความไม่หลง, ธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับความหลง, ปัญญา)^{๑๓}

การสร้างรากเหง้าของอกุศลมูลให้เกิดขึ้นกับตนเองนั้น ทำได้โดยการยึดหลักเบญจศีล หรือ ศีล ๕ หมายถึง ความประพฤติชอบทางกายและวาจา, การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย, การรักษาปกติตามระเบียบวินัย, ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว, การควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน มี ๕ ข้อ คือ

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี (เว้นจากการปลงชีวิต, เว้นจากการฆ่าการประทุษร้ายกัน)

๒. อทินนาทานา เวรมณี (เว้นจากการถือเอาของที่เขามิได้ให้, เว้นจากการลักโกง ละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สิน)

^{๑๑} อก.อฏฐก. (ไทย) ๒๓/๑๙/๒๔๗.

^{๑๒} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด), ๒๕๕๑, หน้า ๑๗๕.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๔.

๓. กามะสุมิฉณาจารา เวมณิ (เว้นจากการประพติดในกาม, เว้นจากการล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหน)

๔. มุสาวาทา เวมณิ (เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง)

๕. สุราเมรยมชชปมาทภูฏานา เวมณิ (เว้นจากน้ำเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท, เว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ)

ศีล ๕ ข้อนี้ ในบาลีชั้นเดิมส่วนมากเรียกว่า ลิกขาบท ๕ (ข้อปฏิบัติในการฝึกตน บ้างธรรม ๕ บ้าง เมื่อปฏิบัติได้ตามนี้ ก็ชื่อว่าเป็นผู้มีศีล คือเป็นเบื้องต้นที่จัดว่าเป็นผู้มีศีล คำว่า เบญจศีล ที่มาในพระไตรปิฎก ปรากฏในคัมภีร์ชั้นอุปทาน และพุทธวงศ์ ต่อมาในสมัยหลัง มีชื่อเรียกเพิ่มขึ้นว่าเป็น นิจศีล (ศีลที่ควรหัดควรรักษาเป็นประจำ บ้างว่าเป็น มนุษยธรรม (ธรรมของมนุษย์หรือธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์บ้าง)^{๑๔}

เมื่อเรารักษาศีล ๕ ข้อ ในการใช้ชีวิตประจำวันของเราได้แล้ว กิเลส ๑๐ ประการ หรืออกุศลมูล ๓ ย่อมไม่เกิดขึ้นแก่เรา เพราะศีลในแต่ละข้อ สามารถยับยั้งกิเลส แต่ละประการไม่ให้เกิดขึ้นในใจของเราได้ เช่น เมื่อเราละเว้นจากการฆ่าสัตว์ จิตใจของเราย่อมไม่มีความพยาบาท อาฆาต ทำให้ กิเลสเรื่อง โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) ไม่เกิดขึ้นในใจของเรา เมื่อเราละเว้นจากการลักทรัพย์ จิตใจของเราย่อมไม่เกิดความอยากได้ของผู้อื่น กิเลสเรื่อง โลภะ (ความคิดอยากได้) ก็ย่อมไม่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า หากเราไม่ต้องการให้ โภคะ หรือความโลภเกิดขึ้นในจิตใจของเรา เราควรรู้จักการเสียสละ การให้ การแบ่งปัน เพื่อทำให้จิตใจของเรามีความเผื่อแผ่ ใจของเราก็จะไม่เกิดความโลภอยากได้ของผู้อื่น หากโทสะ ความโกรธ ความคิดประทุษร้าย เกิดขึ้นในจิตใจของเราก็ให้เราเจริญเมตตาเอาไว้มาก ๆ จากเคยคิดโกรธ คิดไม่ดีต่อผู้อื่น เราก็จะเห็นความเมตตาในสิ่ง ๆ นั้น ทำให้ความโกรธของเราหายไปได้ หากโมหะเกิดขึ้นภายในจิตใจของเรา ก็ให้เราใช้ปัญญาเป็นตัวควบคุม มีสติให้มาก ๆ ในขณะที่เกิดความหลง เมื่อมีสติและปัญญาแล้ว ความหลงผิดไป ก็จะกลายเป็นความเห็นที่ถูกต้อง

ผู้ประกอบการกิจการค้าอัญมณีนำแนวคิดจากหลักพุทธธรรมนี้มาใช้ได้ ๒ กรณี

๑) ผู้ประกอบการพึงให้ความเมตตาต่อผู้ซื้อ เมตตาธรรมที่ออกจากใจเพื่อดับความโลภ ไม่สร้างกำไรเกินควรในสินค้าอัญมณี พึงเห็นความเมตตาธรรมนั้นก่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและผู้ซื้อ

๒) ผู้ประกอบการให้ความเมตตาต่อลูกจ้าง ให้ความรักความห่วงใยอีกทั้งปัจจัยตอบแทนให้สมควรกับแรงงาน เป็นที่พึงพาลูกจ้างลำบากเพราะพวกเขาสร้างผลงานให้กับเรา เป็นการปลูกฝังมโนธรรมที่ดีให้ลูกจ้างคิดเสมอว่านายจ้างและเราช่วยกันสร้างคุณภาพของงานให้ออกมาดีมี

^{๑๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ), หน้า ๑๗๕.

อนาคตร่วมกัน จิตใจที่ไม่คิดประทุษร้าย อยากได้ของผู้อื่น เป็นที่มาของการละเว้นจากการลักทรัพย์ ทั้งปวง ก็คือศีล ๕

จากคัมภีร์ในพระพุทธศาสนาที่มาจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ที่เกี่ยวกับการค้าขาย ยัง มีอยู่หลายเหตุการณ์ด้วยกันแต่ที่ได้นำมาบรรยายในบทนี้เกี่ยวข้องกับหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอันเป็นสำคัญ

๓.๒ หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการค้าทั่วไป

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับธุรกิจการค้า เป็นหลักพุทธธรรมที่ธุรกิจการค้าทุกประเภทพึงปฏิบัติ ในที่นี้ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมมากล่าวไว้ ๓ ประการ คือ มิจฉวนิชา, ปาปณิกรรม, ปฐมปาปณิกสูตร (ลักษณะของพ่อค้า) ดังนี้

๓.๒.๑ มิจฉวนิชา (การค้าที่ควรหลีกเลี่ยง)

ในการประกอบธุรกิจการค้าอันมีสำคัญประการหนึ่งก็คือ ผู้ขายสินค้าต้องหลีกเลี่ยงการค้าสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่มีผิดกฎหมาย สิ่งที่ไม่สร้างประโยชน์ให้กับลูกค้า เมื่อเรามีหลักธรรมต่าง ๆ แล้ว แต่หากเรายังขายในสิ่งที่มีลักษณะเช่นนี้ ธุรกิจของเราย่อมไม่ประสบความสำเร็จ หลักพุทธธรรมประการที่ ๑ ที่ปรากฏในวาณิชสูตร^{๑๕} ว่า “ภิกษุทั้งหลาย อุบาสกไม่ควรทำการค้าขาย ๕ ประการนี้ การค้าขาย ๕ ประการ มีอะไรบ้าง คือ

๑. การค้าขายศัตราวุธ^{๑๖}
๒. การค้าขายสัตว์^{๑๗}
๓. การค้าขายเนื้อ^{๑๘}
๔. การค้าขายของมีนเมา^{๑๙}
๕. การค้าขายยาพิษ^{๒๐}

^{๑๕} อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๗/๒๙๕.

^{๑๖} การค้าขายศัตราวุธ หมายถึงการให้สร้างอาวุธและขายอาวุธนั้น ที่ห้ามค้าขายก็เพราะการค้าขายอาวุธเป็นเหตุให้ทำผิดก่อโทษแก่ผู้อื่นได้

^{๑๗} การค้าขายสัตว์ ในที่นี้หมายถึงการค้ามนุษย์ ที่ห้ามค้าขาย ก็เพราะการค้าขายมนุษย์ทำให้มนุษย์หมดอิสรภาพ

^{๑๘} การค้าขายเนื้อ หมายถึงการเลี้ยงสัตว์มีสุกรเป็นต้นไว้ขาย หรือการค้าขายเนื้อสัตว์ ที่ห้ามค้าขายก็เพราะการค้าขายเนื้อเป็นเหตุให้ฆ่าสัตว์

^{๑๙} การค้าขายของมีนเมา หมายถึงการปรุงของมีนเมาชนิดใดชนิดหนึ่งแล้วขาย ที่ห้ามค้าขาย ก็เพราะการค้าขายของมีนเมาเป็นเหตุให้มีการดื่มแล้วเกิดความประมาท

^{๒๐} การค้าขายยาพิษ หมายถึงการให้ทำยาพิษแล้วค้าขายยาพิษนั้น การค้าขาย ๕ ประการนี้ อุบาสกไม่ควรทำทั้งด้วยตนเองและไม่ควรชักชวนให้บุคคลอื่นให้ทำด้วย

จากข้อความ วาณิชชาสูตรว่าด้วยการค้าขายที่อุบาสกไม่ควรประกอบ แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ไม่ควรค้าขายทั้ง ๕ ประเภท แม้ในครั้งพุทธกาลพระพุทธองค์ก็ไม่ทรงยกย่อง กลับตรัสให้หลีกเลี่ยงไม่ให้ทำการค้าขาย ผู้หวังความสำเร็จในการประกอบอาชีพต่าง ๆ จึงควรนำหลักธรรมข้อนี้มาประยุกต์ใช้กับอาชีพนั้น ๆ ของตนเองด้วย

ในที่นี้ อัญมณี ไม่ได้อยู่ในอาชีพที่ห้ามค้าขาย บ่งบอกได้ว่าการค้าขายอัญมณีสามารถประกอบเป็นอาชีพได้ตามหลักพระพุทธศาสนา ผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีควรมีความภูมิใจที่ได้สร้างอาชีพสุจริต

ส่วนคุณสมบัติที่พึงยึดถือในการประกอบธุรกิจการค้าที่ดีนั้นประการที่ ๒ คือ

๓.๒.๒ คุณสมบัติของพ่อค้าที่พึงประสงค์ตามหลักปาปนิกรธรรม (ปาปนิกรังคะ: หลักพ่อค้า, องค์คุณของพ่อค้า) มี ๓ ประการ ดังนี้

๑. **จักขุมา** ตาดี (รู้จักสินค้า ดูของเป็น สามารถคำนวณราคา กะพูนกำไรแม่นยำ)
๒. **วิธูโร** ชัดเจนธุรกิจ (รู้แหล่งซื้อแหล่งขาย รู้ความเคลื่อนไหวความต้องการของตลาด สามารถในการจัดซื้อจัดจำหน่าย รู้ใจและรู้จักเอาใจลูกค้า)
๓. **นิสสยสัมปันโน** พร้อมด้วยแหล่งทุนเป็นที่อาศัย (เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจในหมู่เงินทุนใหญ่ๆ หาเงินมาลงทุนหรือดำเนินกิจการโดยง่าย)^{๒๑}

คุณสมบัติของพ่อค้า ที่ประกอบด้วย ธรรม ๓ ประการข้างต้น พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงประโยชน์ว่า

“พ่อค้าผู้มีหน้าตาดี มีธุรกิจดีและสามารถที่จะเลี้ยงดูบุตรภรรยาได้ทั้งใช้คืนให้แก่พวกเรา ได้ตามกำหนดเวลา คหบดีหรือบุตรคหบดีเหล่านั้นย่อมเชื่อเชียวพ่อค้าได้ด้วยโมกษทรัพย์ว่านับแต่นี้ไป ท่านจงนำโมกษทรัพย์ ไปเลี้ยงดูบุตรภรรยา และใช้คืนให้แก่พวกเราตามกำหนดเวลา พ่อค้าชื่อว่าเพียบพร้อมด้วยที่พักพิงอาศัยเป็นอย่างนี้แล”^{๒๒}

จากข้อความในพระสูตรนี้พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงคุณสมบัติของพ่อค้า ซึ่งเปรียบได้ดังผู้ประกอบทำอาชีพธุรกิจการค้า จำเป็นต้องมีคุณสมบัติดังกล่าวไว้ในพระสูตร สรุปได้ว่า ๑. ต้องมีตาดี คือ มีความคิดกว้างไกลในสินค้าของตนเอง คำนึงถึงคุณภาพ ผลกำไร ขาดทุน ภายหลังจากได้ขายสินค้านั้นไป ๒. ต้องมีธุรกิจดี คือ ต้องเป็นคนฉลาดในการซื้อสินค้า โดยซื้อมาในราคาที่ถูกลงและเป็นสินค้าที่ดี และจำหน่ายออกไปในราคาที่สูงกว่าต้นทุนโดยเอาเปรียบผู้ซื้อสินค้านั้นจนเกินความพอดี และ ๓. เพียบพร้อมด้วยที่พักพิงอาศัย คือ นำทรัพย์ที่ได้มาจากการประกอบอาชีพนั้นๆ มาเลี้ยงดูบุตรภรรยาให้ดี ให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้บุคคลในครอบครัวต้องอยู่กันอย่างลำบาก อีกทั้ง

^{๒๑} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ), หน้า ๙๖ – ๙๗.

^{๒๒} อัง.เอกก. (ไทย) ๒๐/๑๐/๑๖๓ – ๑๖๔.

หากมีหนี้สินก็ควรนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชีพธุรกิจนั้น ๆ จัดสรรปันส่วนเพื่อไปชำระหนี้ต่าง ๆ ด้วย

หลักธรรมปาปณิกธรรม ๓ นี้ เป็นหลักพุทธธรรมสำคัญที่ว่าด้วยคุณสมบัติของใจความสำคัญก็คือให้พ่อค้าหรือผู้ประกอบการค้าอัญมณีมีการมองการณ์ไกล รู้จักตรวจตราสินค้าให้มีคุณภาพอยู่เสมอ ได้รับความที่เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป เสาะแสวงหาแหล่งสินค้าที่ดี บริการลูกค้าด้วยความเต็มใจ

๓.๒.๓ ลักษณะของพ่อค้าไม่ดี (ปฐมปาปณิกสูตร)

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการค้าอีกประการหนึ่ง ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ปฐมปาปณิกสูตร ได้กล่าวถึงลักษณะของพ่อค้าที่ไม่ดี ไว้ ๓ ประการ คือ “๑. เวลาเข้าไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี ๒. เวลาเที่ยงไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี ๓. เวลาเย็นไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี”^{๒๓}

อธิบายคุณธรรมข้อนี้จากพระสูตรก็คือ การเป็นพ่อค้าที่ดีนั้น ไม่ควรจัดเตรียมการค้าด้วยความไม่ตั้งใจ พ่อค้าควรมีความตั้งใจตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นเวลาเช้า เวลาเที่ยง รวมถึงเวลาเย็นด้วย เพราะเราไม่อาจกำหนดได้ว่าจะมีลูกค้ามาซื้อสินค้าของเราเมื่อใด เราควรจัดเตรียมให้พร้อมเพื่อการบริการที่ดีมีคุณภาพ

ในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีต้องเตรียมตัวและสินค้าให้พร้อมในการขายเพราะลูกค้าจะเข้าร้านเวลาไหน เราจะขายได้ทันที อย่างที่ได้กล่าวมาแล้วว่าสินค้าอัญมณีเป็นสินค้าที่มีราคาแพงต้นทุนสูง การขายสินค้าเร็วทำให้เกิดสภาพคล่อง มีเงินทุนซื้อสินค้าใหม่เข้าร้านเสมอทำให้ลูกค้าได้ชมสินค้าแบบไม่จำเจ รู้สึกไม่ผิดหวัง มาแล้วได้ดูสินค้าใหม่ตลอดเวลา นอกจากจะได้ยอดขายเพิ่มขึ้นแล้วลูกค้ายังหมั่นแวะเวียนมาหา

๓.๒.๔ หลักพุทธธรรมสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ ในฐานะเป็นเจ้าของกิจการตนเอง

เพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ พระพุทธเจ้าได้แสดงหลักธรรมที่เกี่ยวข้องไว้หลายพระสูตร หลักธรรมที่สำคัญ คือ หลักทิวฐธรรมิกัตถประโยชน์ หรือที่รู้จักกันดีคือคาถา หัวใจเศรษฐี พระพุทธองค์ได้ตรัสกับอุชชยพราหมณ์เกี่ยวกับหลักธรรมนี้ว่า “ธรรม ๔ ประการ ย่อมเป็นไปเพื่อเกื้อกูลในภพนี้ เพื่อสุขในภพนี้แก่กุลบุตร ธรรม ๔ ประการนี้คือ ๑. อุภูฐานสัมปทา ๒. อารักขสัมปทา ๓. กัลยาณมิตตา ๔. สมชีวิตา”^{๒๔}

รายละเอียดของหัวข้อธรรมนี้ คือ การรู้จักหาทรัพย์ การรู้จักรักษาทรัพย์ การมีเพื่อนที่ดี และการเลี้ยงชีพอย่างเหมาะสม ผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีต้องรู้จักหาทรัพย์ด้วยความขยันขันแข็ง และไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย มีกัลยาณมิตรเพื่อประโยชน์ในการทำการค้าร่วมกัน ออมเงินเพื่อเป็นทุนในการค้าขายผลงานชิ้นต่อไป

^{๒๓} อด.ติก. (ไทย) ๒๐/๑๙/๑๖๒.

^{๒๔} อด.อฏฐก. (ไทย) ๒๓/๕๕/๓๔๕.

เมื่อมีหลักธรรมหัวใจเศรษฐี อุ อา กา สะ เป็นประจำในการประกอบอาชีพแล้ว หลักธรรมสำคัญที่ควรยึดมั่นไว้ตลอดเวลา และมีความจำเป็นมากที่ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีต้องมีอยู่เสมอ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ดังตัวอย่างที่ปรากฏในอรรถกถา เสรีวาณิชชาดก ว่าด้วย เสรีวาณิช^{๒๕} ที่ชาติหนึ่งของพระพุทธองค์และพระเทวทัตเกิดเป็นพ่อค้าวิช แต่ทั้ง ๒ คน มีความซื่อสัตย์สุจริตแตกต่างกันคือ พระเทวทัตไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต หวังจะเอาเปรียบ แต่พระพุทธองค์มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คิดเอาเปรียบ พุฒความสัตย์จริง ผลลัพธ์แห่งความซื่อสัตย์นี้เอง พระองค์จึงได้ถาดทองคำจากยาย โดยง่ายดาย พระพุทธองค์ได้ตรัสพระคาถาว่า “ถ้าเธอพลาดจากสภาวะอันแน่นอนแห่งพระสัทธรรมในศาสนานี้แล้ว เธอจะต้องเดือดร้อนตลอดกาลนาน เหมือนพ่อค้าชื่อว่า เสรีวะ นี้ถ้าเธอพลาดจากสภาวะอันแน่นอนแห่งพระสัทธรรม”^{๒๖}

๓.๒.๕ หลักสุจริตธรรม ความจำเป็นเกี่ยวกับการค้าขาย

สุจริตธรรม ความจำเป็นเกี่ยวกับการค้าขายทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าอัญมณีเป็นสินค้าที่มีราคาสูงมากจำเป็นต้องมีคุณธรรมสูงสุดคือความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ประกอบการค้ามีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ลูกค้ามีความซื่อสัตย์ต่อผู้ประกอบการ อัญมณีเป็นของมีราคาสูง ดังนั้นใครก็อยากเป็นผู้ได้ครอบครองถึงแม้ว่าจะไม่ได้เอาไวใช้แต่สามารถนำไปขายต่อได้ ลูกค้าอาจประหลาดใจต่อนายจ้างแม้กระทั่งผู้ซื้อเองก็อาจประหลาดใจต่อผู้ประกอบการได้เช่นกัน ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการทั้ง ๗ ท่านถึงประสบการณ์ที่ได้พบเจอปัญหาของแต่ละท่านในบทต่อไป

ข้อความตอนหนึ่งที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ขุททกนิกาย สุจรัสสูตร ว่าด้วยสุจริต ว่า “ภิกษุทั้งหลาย สุจรัส ๓ ประการนี้ สุจรัส ๓ ประการ อะไรบ้าง คือ ๑. กายสุจรัส (ความประพฤติชอบด้วยกาย) ๒. วาสุจรัส (ความประพฤติชอบด้วยวาจา) ๓. มโนสุจรัส (ความประพฤติชอบด้วยใจ)ภิกษุทั้งหลาย สุจรัส ๓ ประการนี้แล”^{๒๗}

ข้อความที่ปรากฏในสุจรัสสูตรนี้ แสดงให้เห็นถึงอันสคัญของการประกอบสุจรัส ทั้ง ๓ ทาง แม้พระพุทธเจ้ายังตรัสกับพระอานนท์ให้เห็นถึงอันสคัญของความสุขสุจรัส ที่จะนำพาให้ไปเกิดยังสวรรค์และตัวพระองค์เองก็ทรงยึดมั่นในความซื่อสัตย์ สุจรัส เป็นคุณธรรมประจำตัวพระองค์ตลอดมา

ท่านพระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต) อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้แสดงสุจรัสกถา ความตอนหนึ่งว่า “บุคคลควรประพฤติธรรมให้สุจรัส ไม่ควรประพฤติธรรมนั้นให้ทุจริตผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่เป็นสุขทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า” พระพุทธเจ้าทรงแสดง

^{๒๕} ดูรายละเอียดใน ขุ.ชา.อ. (ไทย) ๑/๑๓๕.

^{๒๖} ขุ.ชา. (ไทย) ๑๙/๓/๒.

^{๒๗} ขุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๖/๔๒๑.

พุทธภาษิตนี้แก่พระเจ้าสุทโธทนะในโอกาสที่เสด็จไปกรุงกบิลพัสดุ์ครั้งแรกภายหลังจากการตรัสรู้ ในพุทธพจน์นี้ คำว่า “ธรรม” หมายถึงหน้าที่ กล่าวคือ พระเจ้าสุทโธทนะทรงมีหน้าที่ในการปกครอง ซึ่งจัดเป็นบรรณธรรมคือหน้าที่ประจำบรรณกษัตริย์ พระพุทธเจ้าทรงมีพุทธธรรมคือหน้าที่ประจำของพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่จะต้องออกบิณฑบาตโปรดเวไนยสัตว์ ใครมีธรรมคือหน้าที่อะไร ควรทำหน้าที่นั้นให้สุจริตด้วยลักษณะ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ ๒) ไม่ละเว้นหน้าที่ และ ๓) ไม่ทุจริตต่อหน้าที่

ประการแรก บุคคลเชื่อว่าไม่บกพร่องต่อหน้าที่เพราะเขาทุ่มเทอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ใด เขาจะทำหน้าที่นั้นอย่างดีที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดความบกพร่องเสียหายแก่งานในหน้าที่ เขาทำนองที่ว่า “ร้องให้สุดคำ ร่ำให้สุดแขน แพนให้สุดปีก” ดังที่นักปราชญ์จีนชื่อว่าขงจื๊อกล่าวไว้ว่า “เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ใด จงทำหน้าที่นั้นให้ดีที่สุด ถ้าเขาให้เลี้ยวม้า ม้าจะต้องอ้วน ถ้าเขาให้เป็นเสนาบตีกระทรวงการคลัง เงินจะต้องเต็มคลัง”

ประการที่สอง บุคคลเชื่อว่า ไม่ละเว้นหน้าที่ เพราะเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เขาจึงไม่ละทิ้งหน้าที่หรือผลภาระหน้าที่ของตนไปให้คนอื่น เช่น ผู้เป็นทหารยอมไม่หนีทัพ ผู้เป็นบิดามารดายอมไม่ละทิ้งหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบุตรธิดา ในนิทานอีสปมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับมารดาที่ไม่ทำหน้าที่ว่ากล่าวตักเตือนบุตรของตนเมื่อพบว่าเขาชอบลักขโมยในวัยเด็ก พอบุตรเติบโตใหญ่ก็กลายเป็นโจร อีสปสรุปว่า เมื่อบุตรเป็นโจร บิดามารดายอมมีส่วนในการสร้างความเป็นโจรให้กับบุตรเหตุเพราะละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบุตรของตน

ประการสุดท้าย บุคคลเชื่อว่า ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ เพราะเขาไม่ปฏิบัติหน้าที่ไปในทางที่มีชอบด้วยกฎหมายและหลักศีลธรรม หมายถึง เขาไม่ใช้อำนาจหน้าที่ไปในการแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองหรือคนอื่นในทางที่ผิดกฎหมายและผิดทำนองคลองธรรม ประโยชน์ในที่นี้หมายรวมทั้งทรัพย์สินเงินทอง ตำแหน่งหน้าที่ ชื่อเสียงเกียรติยศหรือสิทธิอื่นใดที่ไม่สมควรได้มาแต่ก็ใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบจนกระทั่งได้มาตามที่ต้องการ นี่เรียกว่าการทุจริตต่อหน้าที่^{๒๘}

จากพระธรรมเทศนา “สุจริตธรรม” บทนี้ สรุปได้ว่า หากเรารู้หน้าที่ของตนเองว่ามีหน้าที่อะไร เราก็ควร ควรทำหน้าที่นั้นให้สุจริตด้วยลักษณะ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ ๒) ไม่ละเว้นหน้าที่ และ ๓) ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ หากเราทำได้ดังนี้ ความสุข ความเจริญย่อมมาถึงเรา แม้ในชาติปัจจุบัน และส่งผลยังอนาคตชาติอีกด้วย

^{๒๘} ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระเบียบเรียง, ๕๖ ปี คณะครุศาสตร์ มหาจุฬาราลิกร, พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กัณท์เทศน์ สุจริตธรรมกถา, หน้า ๑๑ - ๑๒.

ในส่วนของการพิจารณาว่าผู้ประกอบการค้าอัญมณีนั้นพบเจอความไม่ซื่อสัตย์สุจริตได้จาก ๑) ผู้ประกอบการค้าบอกกำไรเกินควร ใช้เล่ห์เหลี่ยมทางการค้าเพื่อให้ลูกค้ามีความเชื่อในสินค้าที่ราคาปกติแต่กลับบอกว่าเป็นของที่ราคาสูงมาก ทำทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกค้าซื้อของนั้น ๆ ให้ได้ ๒) ผู้ประกอบการกับผู้ประกอบการบอกราคาทุนให้ผู้ซื้อเพื่อเป็นการตัดเครดิตให้ผู้ค้าร้านตรงข้าม ๓) ลูกค้าปลอมปนอัญมณีของผู้ประกอบการเพื่อให้ตนเองนั้นได้รับประโยชน์จากส่วนต่างที่ปลอมปน เช่น สับเปลี่ยนเพชรพลอย เป็นต้น ๔) ผู้ซื้อเองบางครั้งอยากได้ราคาของสินค้าอัญมณีให้ถูก อาจไม่ซื่อสัตย์โดยการบอกราคาสินค้าที่ซื้อจากร้านอื่นว่าถูกกว่าร้านเรา ๕) คนส่งเพชรพลอยให้กับร้านค้าอัญมณีทำการไม่ซื่อสัตย์สุจริตโดยการปลอมปนเกรดสินค้าทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ประกอบการและถึงผู้ซื้อโดยตรง ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นยังอาจส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดซึ่งกันและกันตามมาด้วย

ความรุนแรงของทุกปัญหาเหล่านี้ทำให้ไม่ได้คุณภาพทั้งคน สินค้า และการบริการที่ดีการเจริญเติบโตในอาชีพธุรกิจการค้าอัญมณีนั้นได้ถูกจำกัดขอบเขตด้วยการไม่ซื่อสัตย์สุจริต

๓.๓ หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน

การอยู่ร่วมกันของคนในองค์กรเดียวกันในธุรกิจการค้าอัญมณีนั้นประกอบไปด้วยผู้ประกอบการ ลูกค้า ผู้ซื้อ ผู้ส่งเพชรพลอย ดังนั้นหลักพุทธธรรมที่จะใช้นำเสนอให้ทุกคนอยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุขเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถแก้ไขได้โดยชี้ให้เห็นหัวข้อธรรมที่ตรงประเด็น ผู้วิจัยจะนำเสนอหลักพุทธธรรมที่ควรมี ๑) ผู้ประกอบการกับผู้ประกอบการด้วยกัน ๒) ผู้ประกอบการกับลูกค้า ๓) ผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ ๔) ผู้ประกอบการกับคนส่งเพชรพลอย

๓.๓.๑ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการด้วยกัน

ผู้ประกอบการกับผู้ประกอบการนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มาจากการอยากได้ฐานลูกค้าเพิ่มขึ้นโดยไม่คำนึงถึงจรรยาบรรณในการค้าขาย เช่น การออกบูธนิทรรศการงานแสดงโชว์สินค้าอัญมณี มักมีร้านค้าเป็นจำนวนมาก ความรู้สึกเหมือนมีการแข่งขันเข้ามาข้องเกี่ยว หลาย ๆ ครั้งอาจมีการกล่าวร้ายว่าสินค้านั้นไม่ดีหรือแพงเพื่อให้ลูกค้ามาใช้บริการของตนแทน หลักพุทธธรรมที่เหมาะสม ควรยึดถือและปฏิบัติต่อกัน ดังนี้

สังคหัตถ์ ๔^{๒๙}

สังคหัตถ์ ๔ เป็นหลักธรรมเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจของมนุษย์ ยึดเหนี่ยวความสัมพันธ์อันดีให้คงอยู่ ให้เกิดไมตรีและมิตรภาพที่ดีซึ่งกันและกันตลอดไป

^{๒๙} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗.

สังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของคนให้เกิดความรักความสงเคราะห์ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลทุกคน ร่วมสร้างสรรค์ ประสานสังคมให้ดีขึ้น เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี มีทั้งหมด ๔ ประการ คือ

๑. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือ สงเคราะห์ ด้วยปัจจัยสี่ พูน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจศิลปะวิทยา

๒. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือกล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงและแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล มีหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดีสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓. อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยปรับปรุงส่งเสริมด้านจริยธรรม

๔. สมานัตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับคนได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน^{๓๐}

สังคหธรรมเหล่านี้ช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่นไปได้^{๓๑} เปรียบได้ดั่งกรณีนี้ ผู้ประกอบการนั้นควรดีต่อกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน มีปิยวาจา (พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพไพเราะ) ดูแลร้านซึ่งกันและกันได้ เป็นหูเป็นตายามมีเหตุร้าย มีการขโมยสินค้าจากมิฉฉาชีพ

การนำหลักสังคหวัตถุธรรม ทั้ง ๔ ประการนี้ สามารถนำไปใช้ได้กับทุกคน

๓.๓.๒ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการกับลูกจ้าง

สิ่งที่ขาดไม่ได้เกี่ยวกับธุรกิจการค้าอันหนึ่งคือการมีลูกจ้าง ลูกจ้างมีความสำคัญคือสามารถทำงานแทนเราได้หรือสามารถพูดได้อีกนัยยะคือสามารถแบ่งเบาภาระเราได้ จะมากจะน้อย ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นายจ้างก็ควรดูแลลูกจ้างให้เหมาะสมกับการทำงาน เห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือดูแลในตลอดเวลา ส่วนลูกจ้างนั้นก็ต้องทำงานให้เหมาะสมกับที่นายจ้างได้ว่าจ้างไว้ ทั้ง ๒ ฝ่ายต้องดูแลซึ่งกันและกัน ดังจะเห็นได้ในหลักพุทธธรรม ทิศ ๖^{๓๒}

เมื่อพิจารณาจากหลักพุทธธรรมทิศ ๖ สามารถสงเคราะห์เข้าใน เฏฐุมิทธิส ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้างกับนายจ้าง “ทิศ ๖ ในส่วนที่กล่าวถึงนายจ้างกับลูกจ้าง นายพึงบำรุงทาสมกรรมกร ผู้เป็นทิศเบื้องต่ำโดยหน้าที่ ๕ ประการ คือ

^{๓๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต (ฉบับชาวบ้าน), (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา), หน้า ๑๙

^{๓๑} อัง. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๐-๕๑.

^{๓๒} ดูรายละเอียดใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พลีธรรม), หน้า ๑๙๑.

๑. จัดการงานให้ทำตามสมควรแก่กำลัง

๒. ให้อาหารและค่าจ้าง

๓. ดูแลรักษายามเจ็บป่วย

๔. ให้อาหารมีรสแปลก

๕. ให้หยุดงานตามโอกาส

ทาสกรรมกรผู้เป็นทาสเบื้องต้น นายบำรุงด้วยหน้าที่ ๕ ประการนี้แล ย่อม

อนุเคราะห์นายด้วยหน้าที่ ๕ ประการ คือ

๑. ตื่นขึ้นทำงานก่อนนาย

๒. เลิกงานเข้านอนทีหลังนาย

๓. ถือเอาแต่ของที่นายให้

๔. ทำงานให้ดีขึ้น

๕. นำคุณของนายไปสรรเสริญ”^{๓๓}

ทิต ๖ ที่กล่าวถึงการสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างนั้น หากนายจ้างกับลูกจ้างปฏิบัติตนให้เหมือนครอบครัวเดียวกัน เห็นอกเห็นใจกัน ช่วยเหลือแบ่งปันกัน ตามโอกาส ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ใช้คำพูดที่ดีต่อกัน ไม่ถือตัวว่าใหญ่กว่าและรู้ตนเองว่าอยู่ในสถานะอะไร การที่ทั้งสองฝ่ายปฏิบัติต่อกันได้ดังนี้ ย่อมสร้างความสุขให้กับงานที่ทำรวมถึงยังยึดเหนี่ยวน้ำใจของกันและกันได้เป็นอย่างดี ผลที่ได้ตามมานอกจากความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้วยังส่งผลให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ อัญมณีที่ลูกจ้างนั้นทำหรือผลิตออกมานั้นเป็นที่ชื่นชอบต่อผู้ซื้อ เมื่อนายจ้างมีผลกำไรมากลูกจ้างก็ได้ส่วนแบ่งนั้นมากตามไปด้วย

๓.๓.๓ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ

ผู้ประกอบการมีเป้าหมายที่จะผลิตผลงาน ในส่วนของผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีนั้น หมายถึงอัญมณีที่เป็นเพชรและพลอย เข้าตัวเรือนสำเร็จรูป สวยงาม นำไปใช้เป็นเครื่องประดับ แต่เนื่องจากอัญมณีเป็นสินค้าที่มีราคาแพงหรือมีช่องทางในการได้กำไรมาก ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงจริยธรรมทางการค้าเป็นแนวทางปฏิบัติ

หลักธรรมที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ **พรหมวิหารธรรม** ธรรมที่เป็นที่ตั้งของผู้ใหญ่ ธรรมที่เป็นพรหมของผู้ใหญ่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงพรหมวิหารธรรม หมายถึงคุณธรรมสำหรับผู้ใหญ่ นักปกครอง หรือผู้บริหาร ๔ ประการ ได้แก่

๑. เมตตา คือ ความรักปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า

^{๓๓} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๑/๒๑๕.

๒. กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

๓. มุทิตา คือ ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญอกงามยิ่งขึ้นไป

๔. อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้วอันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉย สงบใจมองดูในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ^{๓๔}

จากหลักพุทธธรรม พรหมวิหารธรรม ๔ ที่จะนำมาใช้ระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ เราจะใช้หลักของความเมตตา กรุณา ความหมายคือต้องการให้เราและผู้ซื้อมีความสุขและช่วยเหลือสนับสนุนให้ลูกค้าได้สินค้าเป็นที่พึงพอใจ

๓.๓.๔ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการกับคนส่งเพชรพลอย

คนส่งเพชรพลอยในธุรกิจประเภทนี้หมายถึง คนที่นำวัตถุดิบประเภทเพชรพลอยมาเสนอขายให้ร้านค้าออกแบบทำตัวเรือนสำเร็จรูปเพื่อขายต่อไปยังผู้ซื้อบางครั้งเรียกว่าคนเดินเพชรเดินพลอย แล้วแต่ศัพท์ที่ผู้ประกอบการจะใช้ คนเดินเพชรเดินพลอยนั้นมีอยู่ ๒ ประเภท คือ ๑) คนส่งเพชรพลอยแบบทำธุรกิจส่วนตัว ๒) มาในนามของบริษัท อย่างไรก็ตามความมีสัจจะและความซื่อสัตย์ต่อการนำเสนอสินค้านั้นต้องตั้งอยู่บนความซื่อตรง จริ่งใจ ไม่หลอกลวง หมายความว่าพลอยที่คุณภาพดีนั้นต้องสวยงามตามธรรมชาติไม่มีส่วนผสมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ปะปน สร้างสีสันที่ผิดไปจากธรรมชาติ เพชรแต่ละเกรดแต่ละคุณภาพมีราคาที่แตกต่างกันไม่ควรจะนำมาปะปนขายในราคาเดียวกัน หากถือสัจจะ “พระพรหมมุนี (พิมพ์ ธมฺมธโร) ได้กล่าวถึงสัจจะไว้ว่า หมายถึงความจริงอันเป็นสิ่งที่เที่ยงแท้เป็นอมตะดังที่พูดกันเสมอว่า ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย คำว่าความจริง คือ ความดี ความแท้ สิ่งประเสริฐ หรือแก้ว เป็นสิ่งที่สังคมปรารถนา บุคคลที่ดีหรือประเสริฐจะต้องทำดี มีสัจจวาจา คือพูดอย่างใดจะต้องทำอย่างนั้น เช่นพระพุทธเจ้า พระองค์จะทรงทำตามทีพระองค์ตรัส (ยถาวาที ตถากาโร) การพูดกับการกระทำจะต้องตรงกันเสมอ”^{๓๕} ความจริงอย่างไรก็บอกอย่างนั้นจะไม่ทำให้ผู้ประกอบการนั้นเสียเวลาต้องเลือกคัดสรรแยกประเภทซ้ำ ๆ อีกไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจเช็ค ความเสียหายที่เกิดขึ้น ๑) ผู้ประกอบการขาดความไว้วางใจไม่รับสินค้าจากคนส่งเพชรส่งพลอยที่นำปัญหามาให้ ๒) ลูกค้าเอง หากสินค้าถูกส่งไปยังผู้ซื้อโดยปราศจาก

^{๓๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พลีพิมพ์), ๒๕๕๑, หน้า ๑๒๔.

^{๓๕} พระพรหมมุนี (พิมพ์ ธมฺมธโร), สากลศาสนา ภาค ๑-๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๐๕), หน้า ๔๕๑.

การตรวจเช็คอย่างชัดเจนแล้ว ลูกค้าเองก็จะมองว่าเราขาดสัจจะเช่นกัน ผู้ประกอบการอาจเสียลูกค้าทั้งสองเหตุการณ์ความรุนแรงนั้นอาจถึงขั้นฟ้องร้องกันได้

จะเห็นได้ว่าหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของผู้ประกอบการค้าอัญมณีนั้น มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการ ลูกจ้าง ผู้ซื้อและคนส่งเพชรพลอย หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการด้วยกัน หลักสังฆัตถุธรรม หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการกับลูกจ้าง ทิศ ๖ เหมจุ้มทิศ ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้างกับนายจ้าง หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ พรหมวิหารธรรม หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการกับคนส่งเพชรพลอย สัจจะ ทำให้การทำงานร่วมกันนั้นเป็นไปอย่างราบรื่นและมีความสุข

๓.๔ หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต

การดำเนินชีวิตของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีนั้นนอกจากจะต้องประพฤติปฏิบัติตนที่ดีต่อผู้ร่วมองค์กรแล้วยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ในที่นี้หมายถึงบุคคลอื่น ๆ เช่น ครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่มีส่วนสร้างเสริมให้การประกอบธุรกิจอัญมณีนั้นเป็นไปอย่างถูกต้อง ประสบความสำเร็จ และมีความสุข นอกจากนี้หลักพุทธธรรมสำคัญ ที่จะมีส่วนสนับสนุน ส่งเสริมหรือแม้กระทั่งแก้ไข ข้อบกพร่อง เพื่อเป็นแนวทางให้ยึดถือปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงนำเสนอหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ดังนี้

๓.๔.๑ สุขในการแสวงหาทรัพย์อันชอบธรรม (กามโกคีสสูตร)

อุปาสกวรรค หมวดว่าด้วยอุปาสก ๑. กามโกคีสสูตร ว่าด้วยกามโกคิของบุคคล^{๓๖} การใช้จ่ายทรัพย์และการหาเลี้ยงชีพนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ใน อุปาสกวรรค หมวดว่าด้วยอุปาสก ๑. กามโกคีสสูตร ว่าด้วยกามโกคิของบุคคล เนื้อความว่า

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกคหบดี เขตกรุงสาวัตถีครั้งนั้นแล อนาถบิณฑิกคหบดีได้เข้าไปเฝ้า พระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับถวายอภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่สมควร พระผู้มีพระภาคจึง ได้ตรัสกับอนาถบิณฑิกคหบดีดังนี้ว่า คหบดี กามโกคิบุคคล ๑๐ จำพวกนี้ มีปรากฏอยู่ในโลก กามโกคิบุคคล ๑๐ จำพวกไหนบ้าง คือ ๑. กามโกคิบุคคลบางคนในโลกนี้แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรม ด้วยการงานที่ผิด ครั้นแสวงหาได้แล้ว ไม่บำรุงตนให้เป็นสุข และไม่แจกจ่ายไม่ทำบุญ ๒. กามโกคิบุคคลบางคนในโลกนี้แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรม ด้วยการงานที่ผิด ครั้นแสวงหาได้แล้ว บำรุงตนให้เป็นสุข แต่ไม่แจกจ่าย ไม่ทำบุญ ๓. กามโกคิบุคคลบางคนในโลกนี้แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรม ด้วยการงานที่ผิด ครั้นแสวงหาได้แล้ว บำรุงตนให้เป็นสุข และแจกจ่ายทำบุญ ๔. กามโกคิบุคคลบางคนในโลกนี้

^{๓๖} กามโกคิ หมายถึงผู้บริโภคมกาม ผู้ครองเรือน, ศฤงคาร, อัง.จตุกก.อ. (ไทย) ๒/๑๕/๒๕๓.

แสวงหาโภคทรัพย์ทั้งโดยชอบธรรม และไม่ชอบธรรม ด้วยการงานที่ผิดบ้าง ไม่ผิดบ้าง ครั้น
 แสวงหาได้แล้วไม่บำรุงตนให้เป็นสุข และไม่แจกจ่าย ไม่ทำบุญ ๕. กามโศคิบุคคลบางคนในโลกนี้
 แสวงหาโภคทรัพย์ทั้งโดยชอบธรรมและไม่ชอบธรรม ด้วยการงานที่ผิดบ้าง ไม่ผิดบ้าง ครั้น
 แสวงหาได้แล้วบำรุงตนให้เป็นสุข แต่ไม่แจกจ่าย ไม่ทำบุญ ๖. กามโศคิบุคคลบางคนในโลกนี้
 แสวงหาโภคทรัพย์ทั้งโดยชอบธรรมและไม่ชอบธรรม ด้วยการงานที่ผิดบ้าง ไม่ผิดบ้าง ครั้น
 แสวงหาได้แล้วบำรุงตนให้เป็นสุข และแจกจ่าย ทำบุญ ๗. กามโศคิบุคคลบางคนในโลกนี้
 แสวงหาโภคทรัพย์โดยชอบธรรม ด้วยการงานที่ไม่ผิด ครั้นแสวงหาได้แล้ว ไม่บำรุงตนให้เป็นสุข
 และไม่แจกจ่าย ไม่ทำบุญ ๘. กามโศคิบุคคลบางคนในโลกนี้แสวงหาโภคทรัพย์โดยชอบธรรม
 ด้วยการงานที่ไม่ผิด ครั้นแสวงหาได้แล้ว บำรุงตนให้เป็นสุข แต่ไม่แจกจ่าย ไม่ทำบุญ
 ๙. กามโศคิบุคคลบางคนในโลกนี้แสวงหาโภคทรัพย์โดยชอบธรรม ด้วยการงานที่ไม่ผิด ครั้น
 แสวงหาได้แล้ว บำรุงตนให้เป็นสุข และแจกจ่ายทำบุญ แต่เป็นผู้มีมัวเมา หมกมุ่น จดจ่อ ไม่เห็น
 โทษ ไม่มีปัญญาเป็นเครื่องสลัดออก ใช้สอยโภคทรัพย์เหล่านั้น ๑๐. กามโศคิบุคคลบางคนใน
 โลกนี้แสวงหาโภคทรัพย์โดยชอบธรรม ด้วยการงานที่ไม่ผิด ครั้นแสวงหาได้แล้ว บำรุงตนให้เป็น
 สุข และแจกจ่ายทำบุญ ทั้งเป็นผู้ไม่มัวเมา ไม่หมกมุ่น ไม่จดจ่อ เห็นโทษ มีปัญญาเป็นเครื่องสลัด
 ออก ใช้สอยโภคทรัพย์เหล่านั้น

บรรดากามโศคิบุคคล ๑๐ จำพวกนั้น กามโศคิบุคคลที่แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรม
 ด้วยการงานที่ผิด ครั้นแสวงหาได้แล้ว ไม่บำรุงตนให้เป็นสุข ไม่แจกจ่าย ไม่ทำบุญนี้ ควรติเตียน
 โดย ๓ สถาน คือ ควรติเตียนโดยสถานที่ ๑ นี้ว่า แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรม ด้วยการ
 งานที่ผิด ควรติเตียนโดยสถานที่ ๒ นี้ว่า ไม่บำรุงตนให้เป็นสุข ควรติเตียนโดยสถานที่ ๓ นี้ว่า ไม่
 แจกจ่าย ไม่ทำบุญ คหบดีกามโศคิบุคคลนี้ควรติเตียนโดย ๓ สถาน^{๓๗}

จากข้อความในพระสูตรนี้สรุปได้ว่า ผู้ครองเรือนหรือประชาชนทั่วไปเมื่อได้แสวงหา
 ทรัพย์สินต่าง ๆ มาได้แล้ว อย่างชอบธรรม ก็ควรต้องมีการจัดสรรทรัพย์ต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อบำรุง
 ตนเองและบำรุงผู้อื่น เมื่อทำได้ดังนี้ก็จะไม่มีผู้ใดมาติเตียน

ในทำนองเดียวกันเนื่องจากการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีทำรายได้สูงส่งผลให้
 ผู้ประกอบธุรกิจบางรายใช้จ่ายทรัพย์และใช้ชีวิตด้วยความประมาท ดังนั้นหลักพุทธธรรมที่กล่าว
 มาแล้วข้างต้นจึงเป็นเหมือนเครื่องเตือนใจให้ใช้ชีวิตอย่างมีสติในกระบวนการใช้ชีวิตของนักธุรกิจ
 ๒ กระบวนการคือ กระบวนการแสวงหา และกระบวนการใช้จ่ายทรัพย์ อย่างเหมาะสมด้วยความ
 ไม่ประมาท

๓.๔.๒ อิทธิบาท ๔ ธรรมะเพื่อความสำเร็จ

การดำเนินชีวิตของแต่ละคนมีปัจจัยที่ทำให้แตกต่างกันออกไป พื้นฐานฐานะ การศึกษา อาชีพ แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันแต่หลักพุทธธรรมที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ยึดถือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ คือ

อิทธิบาท ๔^{๓๘} เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าความสำเร็จทรงแสดงเพื่อปลุกกำลังใจแก่ ภิกษุเพื่อความสำเร็จในการบำเพ็ญสมาธิ ในยุคปัจจุบันพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบาย หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอธิบายความว่า อิทธิบาท ๔ คือคุณเครื่องให้ ถึงความสำเร็จ, คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายทางแห่ง มี ๔ ประการ คือ

๑. ฉันทะ ความพอใจ คือความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนา จะทำให้ได้ผลดี ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

๒. วิริยะ ความเพียร คือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง

๓. จิตตะความคิดมุ่งไป คือตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตผูกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ

๔. วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทดลอง คือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหา เหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คัดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น”^{๓๙}

ดังนั้นในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี จึงสมควรใช้หลักพุทธธรรมอิทธิบาท ๔ เพื่อให้ตนเองมีใจรักในงานที่ทำ มีความเพียรพยายาม อดทนทำงาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ใช้สติในการ ทำงานเสมอ งานที่ตนเองได้รับมอบหมายหรือทำอยู่นั้นย่อมประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

๓.๓.๓ กัลยาณมิตรธรรม ๗^{๔๐}

นอกจากการดำเนินชีวิตที่ดีต่อตนเองแล้ว การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นย่อมเป็นเรื่องที่ หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นเราจึงต้องมีข้อคิดดี ๆ ในการคบหากับบุคคลที่จะส่งเสริมหน้าที่การงานให้ เจริญรุ่งเรือง “กัลยาณมิตรธรรม ๗ คือ องค์คุณของกัลยาณมิตร คุณสมบัติของมิตรดีหรือมิตรแท้ คือ ท่านที่คบหรือเข้าหาแล้ว ทำให้เกิดความดีงามและความเจริญ ในที่นี้มุ่งเอามิตรประเภทครูหรือพี่เลี้ยง

๑) น่ารัก เป็นที่สบายใจและสนิทสนม ขวนให้อยากเข้าไปปรึกษา (ปิโย)

๒) นำเคารพประพฤติดีสมควรแก่ฐานะ รู้สึกรับรองใจ เป็นที่พึ่งปลอดภัย (ครู)

^{๓๘} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๘๑๓/๓๗๗.

^{๓๙} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ), หน้า ๑๖๐.

^{๔๐} อ.ส.ต.ก. (ไทย) ๒๓/๓๗/๕๗.

- ๓) น่ายกย่อง มีความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง (ภาวนีโย)
- ๔) รู้จักพูด รู้จักชี้แจง ให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี (วตฺตา จ)
- ๕) อุดหนุนต่อถ้อยคำ พร้อมรับฟังคำปรึกษาซักถาม คำเสนอแนะ (วจนกฺขโม)
- ๖) แกล้งเรื่องล้าลึกได้ อธิบายเรื่องซับซ้อนให้เข้าใจ (คฺมภีรณฺจ กถํ กตฺตา)
- ๗) ไม่ชักนำไปในอฐาน คือ ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย (โน จฺมฺฐาเน นิโยชเย)^{๔๑}

บุคคลที่มีคุณลักษณะ ๗ ประการนี้ เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะคบหา ไว้เป็นที่ปรึกษาไว้คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อพากันไปสู่หนทางที่ดี ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้ชีวิต การทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคม

๓.๓.๔ ขรราวาสธรรม^{๔๒} (ธรรมสำหรับขรราวาส, ธรรมสำหรับการครองเรือน, หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์) มี ๔ อย่างคือ

๑. สัจจะ (ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริ่งใจ พูดจริง ทำจริง)
๒. ทมะ (การฝึกฝน, การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว, รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตัดนิสัยแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา)
๓. ขันติ (ความอดทน, ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย)
๔. จาคะ (ความเสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบายและผลประโยชน์ของตนได้ใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และต้องการของผู้อื่น พร้อมที่จะร่วมมือ ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัว)

ในหมวดนี้ ทมะ ท่านมุ่งเน้นเอาด้านปัญญา ขันติท่านเน้นแง่วิริยะ^{๔๓}

ในการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จในชีวิตประจำวันนั้น หากตนเองไม่มีหลักพุทธธรรมประจำใจแล้ว การดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นย่อมไม่มีความสุข ดังนั้นหลักพุทธธรรมที่สามารถสร้างความสุขให้กับตนเอง อีกทั้งยังสามารถสร้างความสุขให้กับผู้อื่น ที่ควรมีประจำตนเองและยึดไว้เป็นแนวทางประจำใจก็คือหลัก ขรราวาสธรรม ดังที่กล่าวมา

การทำงานที่ดีย่อมมาจากคนที่มีคุณภาพดี คนมีคุณภาพดีนั้นควรประกอบด้วยคุณลักษณะ ๓ อย่างคือ ๑. ความรู้ดี คือมีความรู้จริง รู้ลึกและกว้างในแขนงวิชาของตน และมีความรู้รอบตัวบ้างพอสมควร แต่ต้องมีความรู้หลักไว้อย่างน้อยสักอย่างหนึ่ง ๒. มีความประพฤติดี ไม่เป็นที่รังเกียจของผู้อื่นในด้านความประพฤติ ทำตนเป็นที่เชื่อถือได้ ไม่เป็นคนโลเล สับปลับ ๓. มีความสามารถดี

^{๔๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์), หน้า ๒๓๘.

^{๔๒} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๕๖/๒๕๔.

^{๔๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผลิธัมม์), หน้า ๑๑๓ – ๑๑๔.

สามารถในกิจการอันเป็นหน้าที่ของตน ผิดผ่อนปรนตนให้ก้าวหน้าในด้านความสามารถไม่หยุดอยู่กับที่หรือถอยหลังเสื่อมโทรม ความสามารถเป็นสิ่งที่ฝึกกันได้ อย่าท้อแท้เสียตั้งแต่ยังไม่ได้ฝึกฝนความรู้ดี ความประพฤติดีและความสามารถดี ย่อมเชิดชูบุคคลให้สูงเด่นขึ้นทุกวันทุกปี^{๔๔}

สรุปได้ว่าหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ที่ผู้วิจัยได้นำมาประกอบนี้ เป็นหลักธรรมที่นำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิต มีความสอดคล้องและต่อเนื่องกันเริ่มตั้งแต่การแสวงหาทรัพย์อันชอบธรรม ซึ่งอยู่ในกามโมคศีสูตร ที่พระพุทธองค์ทรงชี้แจงถึงลำดับขั้นตอนการหาทรัพย์ โดยวิธีการและแบบอย่างที่ดีมาก ทั้งทรงแนะนำให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องและหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เมื่อมีทรัพย์แล้วก็จำเป็นต้องใช้จ่ายและเก็บรักษาไว้ อีกทั้งยังนำหลักธรรมอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ในวิธีการดำเนินชีวิตของเรา หากเราสามารถประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมดังกล่าวมานี้แล้ว ธุรกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขนาดใด ๆ รวมทั้งการใช้ชีวิตประจำวันของเรา ก็ย่อมจะประสบแต่ความสำเร็จ

๓.๕ สรุปหลักพุทธธรรม

ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีนี้นั้นส่วนมากคือปัญหาเรื่องความไม่ซื่อสัตย์สุจริต ในบทที่ ๒ นั้น ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ว่ามีหลักพุทธธรรม ดังนี้ ๑) มิจฉาณิชา^{๔๕} (การค้าขายที่ผิด) ๒) คุณสมบัติของพ่อค้าที่พึงประสงค์ตามหลักปาณิกธรรม^{๔๖} ๓) ลักษณะของพ่อค้าไม่ดี ที่ปรากฏในปฐมปาณิกสูตร^{๔๗} และหลักสุจริตธรรม^{๔๘} ความจำเป็นเกี่ยวกับการค้าขาย ใช้แก้ปัญหาในเบื้องต้น ในบทที่ ๓ จึงนำเสนอหลักพุทธธรรมเพิ่มเติมหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ใช้หลักพุทธธรรม สังคหัตถุธรรม^{๔๙} ทิศ ๖ เหมภูมิทิศ^{๕๐} ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้างกับนายจ้าง และพรหมวิหารธรรม^{๕๑} หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ใช้หลักพุทธธรรม สุขในการแสวงหาทรัพย์อันชอบธรรม (กามโมค

^{๔๔} วศิน อินทสระ, *คติชีวิตเพื่อชีวิตที่เติบโตและเข้มแข็ง ฉบับสมบูรณ์*, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมดา), หน้า ๑๘ - ๑๙.

^{๔๕} อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๗/๒๙๕.

^{๔๖} อัง.เอกก. (ไทย) ๒๐/๑๐/๑๖๓ - ๑๖๔.

^{๔๗} อัง.ติก. (ไทย) ๒๐/๑๙/๑๖๒.

^{๔๘} พุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๖/๔๒๑.

^{๔๙} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗.

^{๕๐} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๑/๒๑๕.

^{๕๑} อัง. ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๙๒/๓๑๙.

สูตร)^{๕๒} อธิบาท ๔^{๕๓} ธรรมะเพื่อความสำเร็จ กัลยาณมิตรธรรม ๗^{๕๔} (ท่านที่คบหรือเข้าหาแล้ว ทำให้เกิดความดีงามและความเจริญ) ฆราวาสธรรม^{๕๕} (ธรรมสำหรับฆราวาส, ธรรมสำหรับการครองเรือน, หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์) จึงจะได้นำไปประยุกต์ใช้กับผู้ที่ไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ๗ ท่าน เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา ในบทต่อไป

^{๕๒} อัง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๙๑/๒๐๗ – ๒๐๘.

^{๕๓} สัม. (ไทย) ๑๙/๘๑๓/๓๗๗.

^{๕๔} อัง.สตตก. (ไทย) ๒๓/๓๗/๕๗.

^{๕๕} สัม. (ไทย) ๑๕/๒๔๖/๒๕๔.

บทที่ ๔

แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา โดยศึกษาปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีและการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้ประกอบการค้าอัญมณีจำนวน ๖ ท่าน อันได้แก่ธุรกิจขนาดใหญ่ ๑ ท่าน ขนาดกลาง ๑ ท่าน ขนาดเล็ก ๑ ท่าน แบบค้าปลีก ๒ ท่าน ผู้ประกอบการกับนักท่องเที่ยว ๑ ท่าน พร้อมทั้งสัมภาษณ์นายกสมาคมผู้ประกอบการค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ เพื่อเป็นแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา ดังนี้

๔.๑ ปัญหาและวิธีแก้ปัญหของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้วิจัยพบว่าปัญหาการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบันที่ผู้ประกอบการพบเจอเหมือนกันสามารถสรุปได้เป็น ๖ ด้าน คือ ๑) ปัญหาจากสภาพเศรษฐกิจและการเมืองปัจจุบัน ๒) ปัญหาจากพฤติกรรมของผู้ประกอบการ ๓) ปัญหาระหว่างผู้ประกอบการกับลูกค้า ๔) ปัญหาที่เกิดจากความไม่ซื่อสัตย์ของคนส่งวัตถุดิบ (เพชรพลอย) ๕) ปัญหาระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ ๖) ปัญหาของผู้ประกอบการในการขายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว ปัญหาทั้ง ๖ ประการเกิดขึ้นแก่ผู้ประกอบการเหมือนกันแต่ต่างกันที่สภาพขนาดของธุรกิจ ซึ่งวิธีการแก้ไขของธุรกิจแต่ละขนาดมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ ธุรกิจขนาดใหญ่

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีขนาดใหญ่ เกี่ยวกับปัญหาและวิธีการดำเนินธุรกิจ บริษัท Beauty Gems ประเทศไทย ซึ่งเป็นธุรกิจอัญมณีขนาดใหญ่และมีชื่อเสียงของประเทศ นายสุริยน ศรีอรทัยกุล CEO ผู้บริหารของบริษัท มีความเห็นว่าหลักพุทธธรรมมีส่วนสำคัญมากกับการประยุกต์ใช้ในธุรกิจ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ปัญหานั้นมีเยอะแต่มีไว้แก้ เราต้องเผชิญปัญหา เพียงแต่เราจะแก้อย่างไร ผมจะใช้วิธีการสอนพนักงานให้เคารพตนเอง ให้รู้ว่าเงินที่ได้มาจากการทำงานนั้นบริสุทธิ์ เราได้มาจากการทำงาน จ่ายภาษีอย่างถูกต้อง เป็นอาชีพที่สร้างเกียรติภูมิให้กับ

ประเทศชาติ”^๑ ปัญหาในธุรกิจขนาดใหญ่ย่อมมีเยอะตามขนาดแต่คุณหนึ่งได้มีแนวคิด หลักธรรมะตนเองและใช้สอนพนักงานอีกด้วยว่า มนุษย์นั้นเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป ไม่ให้ยึดติด ดังนั้นเราได้รายได้เท่าไรจะน้อยหรือมาก จงภูมิใจเพราะเงินนั้นเป็นเงินบริสุทธิ์ ไม่ได้โกงใครมา วิธีการแก้ปัญหาของคุณหนึ่งก็คือสอนให้พนักงานนั้น รู้สึกว่าตนเองนั้นมีคุณค่า “ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต คนทำธุรกิจบอกอย่างไรต้องทำอย่างนั้นและทำอย่างไรให้เขาประทับใจสินค้า การบริการต้องถึง”^๒ วิธีการแก้ปัญหาของคุณหนึ่งก็คือการแก้ปัญหาคือการมุ่งไปที่พนักงาน สอนให้เขารู้จักคิด รักความซื่อสัตย์สุจริต เป็นมาตรฐานของการทำงาน ดังนั้นทุกวันนี้นายสุรียนจึงมีพนักงานที่มีคุณภาพสูง ทำให้แบ่งเบาภาระหน้าที่ได้เยอะ สรุปได้ว่าธุรกิจขนาดใหญ่ก็มีปัญหา แต่การแก้ปัญหาหรือแก้ปัญหา นั่นก็คือ การสอนลูกน้อง แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ๑) ให้เคารพตนเอง เพราะงานที่ทำนั้นเป็นงานสุจริต ทำงานอย่างมีความสุข ไม่ให้ยึดติดกับรายได้ ๒) ให้ลูกน้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อผลงานที่ทำให้ลูกค้า โดยการรับงานมาอย่างไรก็ทำให้ตรงตามนั้น

๔.๑.๒ ธุรกิจขนาดกลาง

นางอภิรดี พาณิชย์อำนวยการสุข เจษฎาจิวิเวल्ली โรงงานเจียรไนพลอยไพลิน จังหวัดกาญจนบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดกลาง มีลูกจ้างไม่เกิน ๕๐ คน มีโรงงานการเจียรไนพลอยเอง “ปัญหามีหลายอย่าง ปัญหาที่สำคัญลำดับแรกคือการปลอมปนสินค้า ความไม่ซื่อสัตย์ของลูกจ้างและคนส่งเพชรพลอย ลูกจ้างเปลี่ยนพลอยที่ให้นำไปเจียรไนจากเกรด A แต่นำเกรด B มาให้ บางครั้งก็จับได้ก่อน บางครั้งก็ส่งไปให้ลูกค้าแล้วจึงรู้ ส่วนคนส่งเพชรพลอย บางครั้งก็นำมาผสมกันระหว่างเกรดดีมากและเกรดรอง เคยพบที่ว่าเอาพลอยแท้แต่ไปฉีดยาสีให้เกิดความสับสนว่าเดิมมาส่งให้กับเรา แล้วเราขายในราคาที่สูงเสมือนเป็นพลอยสวยธรรมชาติ วิธีการแก้ปัญหา ต้องยอมเสียเวลาเช็คซ้ำ ๆ แต่โชคดีที่ในส่วนที่ส่งออกไปยังต่างประเทศ เราจะเช็คซ้ำ ๆ อยู่แล้วเป็นมาตรฐาน หากลูกค้าเราไม่ว่าในหรือต่างประเทศพบความผิดปกติของสินค้าเรา เราจะยอมคืนเงินให้ ซึ่งมันก็เคยเกิดขึ้น แต่ยังดีกว่าที่ลูกค้าจะขาดความเชื่อมั่นแล้วไม่กลับมาเป็นลูกค้าเราอีกเลย ในส่วนของลูกน้องก็ต้องมานั่งคุยกัน ตักเตือนสั่งสอนถ้าเป็นความผิดครั้งแรกก็ยังให้โอกาสอยู่และพิจารณาค่าจ้างใหม่ให้เป็นธรรมคืออาจจะขึ้นเงินเดือนด้วยความเมตตากรุณา ในส่วนของผู้ประกอบการ ปัญหาก็คือพบว่าบางร้านก็ขายเอากำไรเกินควรทำให้ลูกค้ามองว่าอัญมณีราคาสูง ยอดซื้ออาจลดลงแต่ในส่วนที่แย่ไปกว่านั้นก็คือคนขายตัดราคาขายกันเอง เมื่อเขารู้ว่าเราขายราคาเท่าไร เขาก็ตั้งราคาขายให้ต่ำกว่าเราเพื่อแย่งฐานลูกค้า ถือว่าทั้งสองอย่างขาดทั้งจรรยาบรรณและความซื่อสัตย์ ในส่วนของการเมื่อนั้นก็

^๑ สัมภาษณ์ นายสุรียน ศรีอรทัยกุล, CEO ผู้บริหารของบริษัท Beauty Gems ประเทศไทย, ธุรกิจอัญมณีดีเด่นอันดับหนึ่งของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑.

^๒ สัมภาษณ์ นายสุรียน ศรีอรทัยกุล, CEO ผู้บริหารของบริษัท Beauty Gems ประเทศไทย, ธุรกิจอัญมณีดีเด่นอันดับหนึ่งของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑.

มีผลต่อปัญหา คือ หากสภาพการเมืองไม่ปกติคนก็เข้าซื้อของหน้าร้านน้อยลงเพราะเราเองก็ทั้งค้าส่งและค้าปลีก”^๓ สรุปผลกระทบต่าง ๆ ที่ตามมาก็คือ ราคาต้นทุนจะสูง ใช้เวลาการทำงานมากกว่าปกติ ต้องส่งเพชรพลอยไปเซอร์ (Certificate Card) ในกรุงเทพ มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น ยอดขายจึงสูงขึ้นตามความเป็นจริง ผลเสียแก่ลูกค้าคือลูกค้าจะได้ของแพง

๔.๑.๓ ธุรกิจขนาดเล็ก

นางศิริพร แสนสุขตระกูล ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดเล็ก ออกบูธนิทรรศการงานแสดงโชว์สินค้าอัญมณีประจำ เมืองทองธานี ไปเทคบางนา เซ็นทรัลพระราม ๓ กรุงเทพมหานคร ๑ เดือน ออกทีละ ๑๐ วัน และในระหว่างปีออกงาน บางกอกเจมส์ Bangkok Gems นิทรรศการโชว์อัญมณีไทยระดับชาติ ๒ ครั้ง ครั้งละ ๕ วัน เดือนกุมภาพันธ์และเดือนกันยายนของทุกปี มีพนักงานไม่เกิน ๒๐ คน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ปัจจัยแรกปัญหามาจากเศรษฐกิจ เป็นผลกระทบอันดับต้น ๆ เศรษฐกิจแย่ ผู้ซื้อก็จะน้อยลง ลูกค้ารอให้เศรษฐกิจดีขึ้นจึงจะซื้อสินค้า วิธีแก้ไขก็คือทางเราจะเสนอขายสินค้าเฉพาะสินค้าที่ลูกค้ายังไม่มี เพราะส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าประจำที่เราว่าเรามีและยังไม่มีอะไร วิธีแก้อันดับต่อไปเนื่องจากเราออกบูธเราจึงได้ลูกค้าชาจรด้วยเสมอ เราจะต้องซื่อสัตย์และจริงใจต่อการนำเสนอให้มากเป็นพิเศษ เช่น บอกคุณภาพของเพชรและพลอยให้ตรงกับความเป็นจริง เพื่อให้เขาเกิดความเชื่อมั่นมาก ๆ ว่าซื้อกับเราแล้วปลอดภัยอย่างทับทิมของพม่าที่มีราคาแพงกว่าทับทิมแอฟริกา ถ้าเป็นของแอฟริกาเราก็จะบอกความจริงไม่หลอกลวงว่าเป็นของมียี่ราคาแพงกว่า สีสนเหมือนกัน แต่แหล่งกำเนิดคนละประเทศกันราคาก็แตกต่างกัน ธุรกิจอัญมณีขนาดเล็กของเรา มีคู่แข่งเยอะเพราะคนออกบูธนั้นมีหลายร้าน เราจึงใช้วิธีสร้างความมั่นใจกับลูกค้าชาจรด้วยการนำเอาอัญมณีไปทำ Certificate ใบรับประกันที่ออกโดยบริษัทรับตรวจสอบคุณสมบัติของเพชรและพลอยที่ถูกต้องตามกฎหมาย”^๔ สรุปได้ว่า ธุรกิจขนาดเล็กนั้นเข้าถึงลูกค้าด้วยการออกบูธงานแสดงโชว์สินค้าอัญมณีหลากหลายที่ มีโอกาสได้พบเจอกับลูกค้าที่ต่างสถานที่กัน มีทั้งลูกค้าเก่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกค้าใหม่ จึงระมัดระวังในการนำเสนอสินค้าแบบเตรียมตัวไว้ก่อน คือการตรวจสอบสินค้าและนำไปทำ Certificate เพื่อให้เกิดความมั่นใจและน่าเชื่อถือต้องการให้ลูกค้าใหม่มาเป็นลูกค้าประจำในอนาคต

๔.๑.๔ ธุรกิจแบบค้าปลีก

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้าอัญมณีแบบค้าปลีกจำนวน ๒ ท่าน

๑) นางวิรัชกร เชาว์พาณิชย์เจริญ เจ้าของร้านทาทอง ตลาดบองมาเซ่ กรุงเทพมหานคร ธุรกิจ

^๓ สัมภาษณ์ นางอภิตี พาณิชย์อำนวยการสุข, เจ้าของร้านเจษฎาจิ๋วเวลลี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๔ สัมภาษณ์ นางศิริพร แสนสุขตระกูล, ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

อัญมณีค้าปลีก ๒) นางสาวเพ็ญศรี ภูมณเฑียรชัย ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก และ Made-to-order ไม่มีหน้าร้านในปัจจุบัน ทั้ง ๒ ท่านเคยทำธุรกิจแบบออกรูที่เมืองทองธานี และกรมพาณิชย์สัมพันธ์มาก่อน เมื่อ ๕ ปีที่แล้ว ดังนั้นจึงมีลูกค้าประจำเก่า ๆ เป็นของตนเองตามมา

นางวิรงค์รอง กล่าวว่า “ทำคนเดียวค่ะ เว้นแต่ช่วงเทศกาลที่ยุง ๆ ก็จะให้คนที่บ้านมาช่วยบ้าง ปัญหาที่เพิ่งพบเจอมาล่าสุดนี้ คือว่าคนเดินพลอยที่เคยส่งของเรามา ๕-๖ ปี เขาเปลี่ยนไปนำเสนอพลอยมรกตบางเม็ดอาบสี (ทำปฏิกิริยาทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้สีดูสวยขึ้น) ปะปนมากับสีธรรมชาติ บางเม็ดเราขายลูกค้าไปแล้วแต่ลืมหูล้าง เราเช็คก่อนแล้วพบเจอหรืออีกประการหนึ่งที่เพิ่งพบเจอเช่นกันคือเรานำแหวนไปเพิ่มไซส์ให้ลูกค้าหมายถึงเพิ่มตัวเรือนที่เป็นทองคำจากร้านที่ทำตัวเรือนประจำ เขาใช้ทองคำที่เป็นทองคำเปอร์เซ็นต์ต่ำทำให้เรา พอลูกค้าใส่ไปสีไม่เหมือนกันก็จะทราบว่าการลดทองคำคุณภาพต่ำกว่าของเดิม เราก็ต้องทำให้ใหม่และคืนเงินในส่วนนั้น ขอโทษเขาไป แต่พี่โชคดีลูกค้าส่วนใหญ่ เป็นเพื่อนสนิทสมัยเรียนที่บอกต่อ ๆ กัน ซึ่งเขามีความไว้วางใจเราสูงอยู่แล้ว การแก้ปัญหาที่แค่รับผิดชอบในส่วนที่มีปัญหาเท่านั้นเองเพราะเราคือคนตรวจสอบสินค้าคนสุดท้าย จุดขายของก็คือให้รายละเอียด (Information) เกี่ยวกับคุณสมบัติของเพชรพลอยแต่ละชนิด ความต่างของราคาด้วยความจริงและความซื่อสัตย์ให้ลูกค้าคิดว่าเขาต้องการแบบไหน การเป็นร้านเล็ก ๆ ต้องใส่ใจในรายละเอียดมาก ๆ โดยเฉพาะคุณภาพของสินค้าเพราะเราเป็นร้านเล็กนะคะ”^๕ สรุปปัญหาของนางวิรงค์รอง คือได้รับของปลอมปนจากคนส่งพลอยหรือคนเดินพลอยและร้านทำตัวเรือนแหวนใช้ทองคำเกรดต่ำมาเพิ่มไซส์ ลูกค้าอาจไว้วางใจในระดับต้น ๆ เพราะส่วนใหญ่เป็นลูกค้าที่สนิทกันแต่การแก้ปัญหาที่จะไม่ให้เกิดซ้ำอีกคือการตรวจเช็คสินค้าและแยกประเภทเพื่อตั้งราคาขายไม่เท่ากันให้ลูกค้าเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าต้องการแบบไหน

นางสาวเพ็ญศรี กล่าวว่า “เรามีลูกน้องประจำเปิดอยู่ห้างจัสโก รัชดา ก็ประมาณ ๒ คนมาช่วยดูแลให้ แต่ก็เลิกมา ๕-๖ ปีแล้ว ปัจจุบันเหลือเพียง Made-to-order ทำเฉพาะสั่งเพียงอย่างเดียว ปัญหาของเราคือ เราไม่ได้ทำธุรกิจเพียงอย่างเดียว ปัจจุบันเราเป็นเจ้าของกิจการโรงแรมแห่งหนึ่งย่านรัชดา เวลาในการตรวจสอบคุณภาพของเพชรพลอยจะมีไม่มาก เช่น สั่งเพชรมาคุณภาพหนึ่งเอามาให้อีกคุณภาพหนึ่งปะปนกันมา มีบางครั้งส่งงานให้ลูกค้าไปแล้ว ปรากฏที่หลังก็เหมือนเราโกหกลูกค้า โดยที่เราไม่ได้ตั้งใจ ความเชื่อถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ประกอบการค้าปลีกหรือผู้ประกอบการรายเล็ก ปัญหาอีกประการหนึ่งเป็นพวกมิจฉาชีพมาในรูปของลูกค้าเป็นพวกลักขโมยสับเปลี่ยนของในตัว คือมาดูไว้ก่อนล่วงหน้าแล้วทำปลอมสับเปลี่ยนในวันต่อมา ปัญหาเรื่องการตัดราคาเพชรจากร้านข้าง ๆ ด้วยเนื่องจากเศรษฐกิจไม่ดี เขาอยากขายได้เขาก็ยอมขายแบบไม่มีราคาต้นทุนทำให้สินค้าเราดูราคาสูงขายยาก จึงตัดสินใจเลิกกิจการทำเฉพาะ Made-to-order ลูกค้าเก่า ๆ ที่ยังรักกันอยู่ ยอดขายก็

^๕ สัมภาษณ์ นางวิรงค์รอง เชาว์พาณิชย์เจริญ, เจ้าของร้านพาทอง ตลาดบองมาเซ่, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

ไม่ได้น้อยกว่าสมัยก่อนนะ วิธีการแก้ปัญหาก็คือเราจะนำเพชรกับพลอยที่เราซื้อทุกเม็ดไปทำ Certificate เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า”^๖

๔.๑.๕ ธุรกิจการค้าอัญมณีกับนักท่องเที่ยว

นางบุญนำ บุวงศ์ ร้าน Bombay ดีก Jewelry Trade Center สีลม กรุงเทพมหานคร และครอบครัวมีโรงงานเจียรไนบุษราคัมที่จังหวัดจันทบุรี ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาไว้ว่า “ธุรกิจของเราคือรับลูกค้าจากบริษัททัวร์ที่พานักท่องเที่ยวมาดูไม่ระบุประเทศ ปัญหาที่มีบ้าง ลูกค้าจะบ่นว่าแพงแต่เราก็จะบอกว่าตามคุณภาพของสินค้า บางครั้งก็ถามเราว่า เพชรแท้ไหม พลอยแท้ไหม นักท่องเที่ยวเคยเล่าให้ฟังว่า เคยซื้ออัญมณีจากร้านอื่นแล้วได้รับสินค้าอัญมณีที่คุณภาพแยกว่าราคาที่ซื้อมาจึงเป็นประสบการณ์ที่ไม่ดีเท่าไร เราจึงจะใช้วิธีทำให้เขามั่นใจโดยการตอบไปว่าเรามีโรงงานเจียรไนบุษราคัมเอง เรามีพนักงานไม่เกิน ๒๐ คน ถ้ามีลูกค้ากรุ๊ปทัวร์จำนวนมากหน่อย เราก็จะพาไปที่โรงงานเผาพลอย จันทบุรี โดยมีลูกชายคอยต้อนรับและพาชมเพื่ออธิบายกรรมวิธีการเผาพลอยบุษราคัม ที่เราเน้นพลอยบุษราคัมเพราะบุษราคัมจันทบุรีเป็นพลอยที่มีชื่อเสียงระดับโลก ส่วนใหญ่ตลาดของเราจะส่งออกไปที่ประเทศอินเดีย และช่วงนี้ทัวร์จากประเทศจีนก็ให้ความสนใจ”^๗ จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า ปัญหาของนางบุญนำก็คือ การขายอัญมณีกับนักท่องเที่ยวที่บริษัททัวร์จัดมาชมอัญมณีนั่น มีปัญหาอยู่ ๒ ประการ ๑ นักท่องเที่ยวกลัวว่าจะเป็นของปลอม ๒ นักท่องเที่ยวกลัวว่าราคาจะแพงเกินความเป็นจริง ดังนั้นจึงใช้วิธีการแก้ปัญหาคือให้ความมั่นใจด้วยการพาไปเยี่ยมชมโรงงานที่เปิดถูกต้องตามกฎหมาย เป็นตัวรับประกันได้ว่าสินค้านั้นจะเป็นของแท้และได้รับความยุติธรรมจากราคาที่ตั้งไว้

จากปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหา ธุรกิจทุกขนาดมีความโดดเด่นในการแก้ปัญหาต่างมุมมองกันออกไปแต่สามารถใช้เป็นแนวทางร่วมได้ สรุปคือการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของแต่ละท่านนั้นมีแนวทางที่ผสมผสานกันได้เพราะทุกท่านเจอปัญหาทั้ง ๖ ด้าน เหมือนกันแต่วิธีแก้ไขปัญหาก็ต่างกัน

^๖ สัมภาษณ์ นางสาวเพ็ญศรี ภูมณเฑียรชัย, ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๗ สัมภาษณ์ นางบุญนำ บุวงศ์, ร้าน Bombay ดีก Jewelry Trade Center, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

๔.๒ หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี

ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบันที่สำคัญคือการขาดความซื่อสัตย์สุจริต โดยหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีได้แก่ สุจริตธรรม (ความจำเป็นเกี่ยวกับการค้า) คือ ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ ไม่ละเว้นหน้าที่และไม่ทุจริตต่อหน้าที่ เป็นพื้นฐานสำหรับผู้ประกอบการค้าทุกประเภท นอกจากสุจริตธรรมแล้วยังต้องมีหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและการดำเนินชีวิตของผู้ร่วมองค์กร ในธุรกิจการค้าอัญมณี หลักพุทธธรรมซึ่งเป็นประโยชน์ในปัจจุบันประกอบด้วย หลักสังคหัตถุธรรม (หลักธรรมเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจของเพื่อนมนุษย์) และพรหมวิหารธรรม (ธรรมที่เป็นที่ตั้งของผู้นำ) เพื่อให้ได้คุณภาพต่อคน คุณภาพสินค้าและคุณภาพการบริการ

๔.๒.๑ ธุรกิจขนาดใหญ่

นายสุริยน ศรีอรทัยกุล ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “จริยธรรมที่สำคัญที่สุดในการทำธุรกิจทุกอย่าง คือความซื่อสัตย์สุจริต มีความจริงใจและความรับผิดชอบ เป็นการไม่เอาัดเอาเปรียบ มีการเอื้อเฟื้อต่อสังคม และส่วนรวมเพราะฉะนั้นศาสตร์ที่สำคัญที่สุดคือศาสตร์ของพระพุทธศาสนา ต้องมีจิตมุ่งมั่นที่จะรักษามาตรฐานเหล่านี้ ไม่ได้ดูผลกำไรเป็นใหญ่ ทำอย่างไรให้ลูกค้าประทับใจ การบริการต้องถึง ความซื่อสัตย์และความจริงใจมาพร้อมกับกำไรจริง ๆ” จากคำให้สัมภาษณ์ของนายสุริยนได้นำหลัก หลักสุจริตธรรมมาเป็นแนวทางในการบริหารธุรกิจของตน แสดงให้เห็นว่านายสุริยนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในเชิงพุทธ “อุตสาหกรรมธุรกิจอัญมณีนี้เป็นอุตสาหกรรม รายได้หลัก ๑ ใน ๓ ของประเทศไทย เป็นอุตสาหกรรมที่แข่งขันกับต่างชาติได้ เช่นเมื่อนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเมืองไทย ๕๐ ล้านคน ถ้าเขาซื้ออัญมณีกลับไป ๕๐ ล้านชิ้น ก็เป็นการกระจายข่าวต่อ ๆ ไป จึงนับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมของคนทั้งชาติ ปัจจุบันรายได้ของธุรกิจอัญมณีมีรายได้เป็น ๓๐ เปอร์เซ็นต์ของรายได้ของคนทั้งชาติ ถ้าเราส่งเสริมให้ดีเราก็จะได้ทั้งธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจ อัญมณีไปพร้อม ๆ กัน” จากคำให้สัมภาษณ์ของนายสุริยนนี้แสดงให้เห็นว่านายสุริยนมีข้อเสนอแนะที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจการค้าอัญมณีกล่าวคือ อยากเห็นการค้าขายและท่องเที่ยวเชิงพุทธเกิดขึ้นในประเทศไทย

๔.๒.๒ ธุรกิจขนาดกลาง

นางอภิรดี พาณิชย์อำนวยสุข ได้กล่าวว่า “หลักการสำคัญที่สุดสำหรับการทำงานก็คือความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งหวังให้ลูกค้ามีความสุขเมื่อได้สินค้าจากเราไปทั้งก่อนการขายและหลังการขาย ให้เขาเกิดความเชื่อมั่นในตัวเราและคุณภาพของสินค้าด้วย ส่วนหลักธรรมที่ใช้ในการปกครองลูกน้องก็คือความเมตตากรุณา คิดว่าพวกเขาเป็นคนที่ครอบครัวของเรา เป็นญาติเรา ในส่วนที่ตนเองคิดนี้

ก็อยากให้เพื่อนร่วมอาชีพเดียวกันคิดด้วยจะได้พากันเจริญรุ่งเรืองในสายอาชีพ”^{๘๘} จึงสรุปได้ว่านางอภิตีใช้หลักธรรมมาส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางของตน คือ มีความเมตตากรุณาต่อลูกจ้างและลูกค้า เมื่อมีการซื้อสินค้าผิดไป ได้รับสินค้าไม่ตรงตามใจผู้ซื้อ นางอภิตีก็ยอมคืนเงินให้กับลูกค้า รับความผิดพลาดนั้นไว้เอง ไม่ว่าจะประกอบธุรกิจการค้าประเภทใด ที่มีนายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ซื้อ รวมไปถึงเพื่อนร่วมงานที่เกี่ยวข้อง เราก็ต้องถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน ธุรกิจการค้าอัญมณีนั่น สิ่งสำคัญสูงสุดก็ยังคงเป็นความซื่อสัตย์สุจริต เพราะเป็นสินค้าราคาสูง ต้นทุนสูง อยากให้ทุกฝ่ายคำนึงข้อนี้ ให้มาก และยังได้กล่าวเพิ่มเติมสรุปใจความได้ว่า การค้าขายสินค้าทุกประเภทนั้นจะเติบโตได้ดีก็เพราะยึดหลักธรรมเป็นที่ตั้ง ปัจจุบันได้ส่งลูกสาวไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากร วิชาเรียนออกแบบเครื่องประดับ แต่ธรรมะที่ส่งเสริมธุรกิจนั้น คุณแม่จะสอนควบคู่กันไป “ถ้าใช้หลักธรรมจากขนาดเล็กเดี๋ยวก็กลายเป็นขนาดใหญ่”^{๘๙}

๔.๒.๓ ธุรกิจขนาดเล็ก

หลักสำคัญของนางศิริพร แสนสุขตระกูล ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดเล็ก ที่ยึดถือคือ “การยึดถือธรรมะไว้ในใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้า เราให้สินค้าเขาใช้เราต้องให้สินค้าดี ๆ เหมือนกับว่าเรายังอยากใช้ของดี ๆ เราก็ต้องให้ของดี ๆ หากเราไม่มีความซื่อสัตย์ ในหลักธรรมก็จะส่งผลกระทบมาหาเราแน่นอน ธรรมะที่ยึดถือในข้อนี้ส่งผลให้การขายของดีขึ้น มีลูกค้าที่พบเจอตามงานออกบูธต่าง ๆ เชื่อใจถึงขั้นโทรมาสั่งซื้อสินค้าทาง Line แล้วให้เอาไปส่งที่บ้าน”^{๙๐} จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า หลักพุทธธรรมสำคัญที่ใช้ส่งเสริมการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีขนาดเล็กนี้ ไม่ว่าจะเศรษฐกิจการเมืองจะดีหรือไม่ นางศิริพรจะมีความพร้อมในการทำงานอยู่เสมอ เนื่องจากได้เจอลูกค้าหลากหลายที่ จึงต้องสร้างฐานความมั่นใจให้กับลูกค้า สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับพ่อค้าที่ปรากฏในพระไตรปิฎก บรูมปาปณิกสูตร ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของพ่อค้าคือ “๑. เวลาเข้าไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี ๒. เวลาเที่ยงไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี ๓. เวลาเย็นไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี”^{๙๑} การมีคุณสมบัติของพ่อค้าดังปรากฏในพระสูตรนี้ คือการเป็นพ่อค้าที่ดีนั้นไม่ควรจัดเตรียมการค้าด้วยความไม่ตั้งใจ หมายถึงสิ่งที่นางศิริพรได้ทำนั้นคือการเตรียมสินค้าให้ถึงพร้อมก่อนที่ลูกค้าจะมาพิจารณาทำการซื้อ ด้วยการแจกคุณสมบัติตรงตามคุณภาพที่ได้นำเสนอไป ลูกค้าสามารถซื้อสินค้าได้ทันทีที่สนใจในบูธนั้น ๆ นอกจากนั้นน้องจอยลูกสาวได้มา

^{๘๘} สัมภาษณ์ นางอภิตี พาณิชนัยอำนวยสุข, เจ้าของร้านเจษฎาจิ๋วเวลล์, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๘๙} สัมภาษณ์ นางอภิตี พาณิชนัยอำนวยสุข, เจ้าของร้านเจษฎาจิ๋วเวลล์, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๙๐} สัมภาษณ์ นางศิริพร แสนสุขตระกูล, ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๙๑} อง.ติก. (ไทย) ๒๐/๑๙/๑๖๒.

เรียนรู้เพื่อรับช่วงกิจการต่อจากคุณแม่ โดยได้กล่าวว่า “จะทำต่อจากคุณแม่ จะใช้หลักธรรมที่คุณแม่
ใช้”^{๑๒}

๔.๒.๔ ธุรกิจแบบค้าปลีก

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้าอัญมณีแบบค้าปลีกจำนวน ๒ ท่าน
๑) นางวิรงครอง เชาวน์พาณิชย์เจริญ เจ้าของร้านทาทอง ตลาดบองมาเช่ กรุงเทพมหานคร
ธุรกิจ อัญมณีค้าปลีก ๒) นางสาวเพ็ญศรี ภูมณเฑียรชัย ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณี
ค้าปลีก และ Made-to-order ไม่มีหน้าร้านในปัจจุบัน ทั้ง ๒ ท่านเคยทำธุรกิจแบบออกบูธที่
เมืองทองธานีและกรมพาณิชย์สัมพันธ์มาก่อน เมื่อ ๕ ปีที่แล้ว ดังนั้นจึงมีลูกค้าประจำเก่า ๆ เป็นของ
ตนเองตามมา

นางวิรงครอง ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีแบบค้า
ปลีกของตนเองไว้ว่า “ใช้หลักศีล ๕ ดำเนินชีวิต กับลูกค้าก็ใช้หลักปิยวาจา ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าประจำ
หรือลูกค้าจร เราก็จะพูดกับเขาเพราะ ๆ ชื่อหรือไม่ชื่อนั้นไม่สำคัญ ไม่ยึดติดต่อผลกำไร รักงานรัก
อาชีพนี้ ทำในสิ่งที่ชอบและคาดหวังว่าลูกค้าก็จะชอบเหมือนเรา ชอบกลุ่มลูกค้าของเราเพราะมีอะไร
คล้าย ๆ กัน ชอบสไตล์เดียวกันทำแล้วรู้สึกเหมือนทำให้ตัวเราเอง เราจะสบายใจ เราจะคิดเกรด
คุณภาพสินค้าแบบราคาสูงแต่บวกกำไรเล็กน้อยขายงานที่ทำมากกว่าผลกำไร ทุกวันนี้ขายของแล้ว
รู้สึกสนุก รายได้พอสมควรไม่ได้มากมายอะไรแต่เราชอบ”^{๑๓}

นางสาวเพ็ญศรี ภูมณเฑียรชัย ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมไว้ว่า “ไม่ชอบการโกหก
คิดว่าความน่าเชื่อถือเป็นสิ่งสำคัญ คนในยุคสมัยนี้ไม่ค่อยมีความจริงใจ ลูกค้าจึงน้อยลง เนื่องจากเรา
เป็นธุรกิจขนาดเล็กเราไม่มีลูกค้าระดับมหาเศรษฐีที่ซื้อเอาไปเก็บ เป็นการเก็งกำไรเหมือนธุรกิจขนาดใหญ่
ใหญ่ ลูกค้าเราส่วนใหญ่จะซื้อไปใช้ออกงานบ้าง ธุรกิจขนาดเล็กและแบบค้าปลีกมักมีคู่แข่งเยอะ
เพราะมีร้านลักษณะนี้มาก บางครั้งได้รับรู้มาจากลูกค้าโดยตรงว่าไปเช็คราคาของจากข้างร้าน ซึ่งมี
คุณภาพเหมือนของเราแต่กลับมีราคาถูกกว่ามาก ๆ ก็จะใช้หลักอุเบกขา ไม่กล่าวโจมตีธุรกิจประเภท
เดียวกันว่าตัดราคาขายกันเองแต่จะให้ลูกค้าเป็นคนตัดสินใจเองในอนาคต บางครั้งมีข้อโต้แย้งผ่านมัน
มาได้ด้วยดี ลูกค้าประจำก็ยังอยู่กับเราทุกวันนี้”^{๑๔}

ทั้งนางวิรงครองและนางสาวเพ็ญศรี ได้กล่าวไว้ว่า “ควรมีการสัมมนาบ้าง ปีละ ๒ ครั้งก็
น่าจะพอ อาจจะให้มีการรวบรวมรายชื่อของคนที่สนใจ มีวารสารในวงการแนะนำหรือหาข้อดีข้อด้อย

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางศิริพร แสนสุขตระกูล, ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางวิรงครอง เชาวน์พาณิชย์เจริญ, เจ้าของร้านทาทอง ตลาดบองมาเช่, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นางสาวเพ็ญศรี ภูมณเฑียรชัย, ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

จากสถานการณ์ปัจจุบัน อัปเดตข้อมูลเกี่ยวกับอัญมณี เช่นทำเพชรที่มีสีน้ำตาล ไม่สวย มาเข้ากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้ขาวแวววาวหรือสถานการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมมิฉฉาชีพ ให้ทุกคนระวัง”^{๑๕}

๔.๒.๕ ธุรกิจการค้าอัญมณีกับนักท่องเที่ยว

นางบุญนำ บุญวงศ์ ร้าน Bombay ตึก Jewelry Trade Center สีลม กรุงเทพมหานคร ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมสำคัญที่ใช้ส่งเสริมในการประกอบธุรกิจของเขาไว้ว่า “ต้องมีคุณธรรมอยู่ในใจ ลูกค้าเขาจะได้ไม่ผิดหวัง มาร้านนี้จะไม่โดนเอาเปรียบหรือคดโกง หากไม่มีคุณธรรมหรือธรรมะประจำใจในข้อนี้ ผลที่ได้รับอาจทำให้ลูกค้าเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากชมสินค้า และไม่อยากจะมาเที่ยวประเทศไทยอีกด้วย ธรรมะที่เราใช้เดินหน้านั้นก็คือความซื่อตรงและเห็นลูกค้าเป็นพระเจ้า หมายความว่าเราจะไม่เอาไรต์เอาเปรียบเขาเด็ดขาดเพราะหากไม่มีลูกค้าเราก็ไม่มีสินค้าขาย”^{๑๖} จะเห็นได้ว่า นางบุญนำก็นำหลักพุทธธรรมมาส่งเสริมธุรกิจของตน เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักสำคัญเหมือนผู้ประกอบการขนาดอื่น ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และมากไปกว่านั้น การที่เห็นลูกค้าเป็นพระเจ้าหมายถึงการให้ความสำคัญกับลูกค้าโดยไม่เอาไรต์เอาเปรียบเด็ดขาด นอกจากได้ส่งเสริมธุรกิจของตนเองแล้วยังช่วยส่งเสริมประเทศชาติอีกด้วยเพราะนักท่องเที่ยวคือกลุ่มคนสำคัญที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศ

สรุปหลักพุทธธรรมที่ทั้ง ๗ ท่านนำมาใช้ในธุรกิจที่เหมือนกันคือหลักสุจริตธรรม แต่ผู้วิจัยได้นำเสนอหลักพุทธธรรมเพิ่มเติมคือหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของคนในองค์กรและหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตของผู้ประกอบการค้าอัญมณี

๔.๓ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการค้าอัญมณี

จากการศึกษาสภาพปัญหาและวิธีการแก้ไขของผู้ประกอบการค้าอัญมณี การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทในข้างต้นนั้น สามารถเห็นได้ว่า ธุรกิจการค้าอัญมณีมีปัญหาเกิดขึ้นใน ๓ ส่วนคือ คน, สินค้า (งาน), และบริการ ซึ่งผู้ประกอบการได้มีการแก้ไขปัญหาในแบบของตนดังที่ได้แสดงมาแล้ว ในส่วนของพระพุทธศาสนาก็มีหลักธรรมที่ช่วยในการส่งเสริมการประกอบการค้าไว้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคน สินค้า (งาน) และบริการ ข้างต้น โดยจะนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในธุรกิจแต่ละขนาด ดังนี้

^{๑๕} สัมภาษณ์ นางวิรัชกรอง เข้าวาณิชย์เจริญ, เจ้าของร้านพาทอง ตลาดบองมาเซ่, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นางบุญนำ บุญวงศ์, ร้าน Bombay ตึก Jewelry Trade Center, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

๔.๓.๑ ธุรกิจขนาดใหญ่

นายสุรียน ศรีอรรถกุล ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ผู้ประกอบการค้าด้วยกันต้องมีความเห็นใจซึ่งกันและกัน เพราะธุรกิจนี้ยาก ไม่ง่าย ต้นทุนสูง หากว่ามีการอิจฉาริษยากันว่าใครขายดีกว่า ให้เราใช้หลักอุเบกขา ทำส่วนของเราให้ดี พยายามฝึกคนรุ่นใหม่และให้เขาเข้าใจว่าการประสบความสำเร็จในธุรกิจนั้นดี แต่ความสำเร็จในการใช้ชีวิตนั้นดีกว่า ให้รู้จักเผื่อแผ่ สำหรับลูกจ้างและผู้ซื้อหรือลูกค้า ให้คิดว่าลูกค้าคือพระเจ้า ถ้าไม่มีลูกค้าเราก็จะไม่มีกินไม่มีใช้ แต่พนักงานคือครอบครัว เพราะฉะนั้นพวกเราคือ ครอบครัวใหม่ มีอะไรก็พึ่งกันและกัน”^{๑๗} จะเห็นได้ว่าคุณหนึ่งใช้หลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจของตนหลายประการ เช่น ในการดูแลลูกน้อง นายสุรียนก็ได้สอนให้ลูกน้องมีความพอใจในการทำงาน มีความรักในงานที่ตนเองทำ และรักผู้อื่นให้เหมือนรักตนเองด้วยในที่นี้หมายถึงรักลูกค้า ความพอใจในการทำงานนั้นเป็นหลักธรรมสำคัญใน อิทธิบาท ๔ ธรรมะเพื่อความสำเร็จ เมื่อลูกน้องของนายสุรียนมีความพอใจและมีความสุขในการทำงาน งานที่ทำก็จะประสบความสำเร็จ และยังนำหลักธรรมอุเบกขาที่อยู่ในหมวดของพรหมวิหารธรรม (ธรรมะที่เป็นที่ตั้งของผู้นำ) อุเบกขาคือการวางเฉย หมายถึงการรู้จักปล่อยวางในทุก ๆ เรื่อง ไม่ว่าเรื่องที่จะพบเจออยู่จะดีหรือร้ายเพียงใด หากเราสามารถปล่อยวางเรื่องนั้นๆ ได้ ไม่นำมาคิดให้กระทบใจเราจนเกินไป เราจะมีความสุข มีความสำเร็จในชีวิต เพราะสังคมบ้านเมืองเรานั้น ในทุกวันนี้ คุณธรรมข้อนี้หาพบได้ยากมาก เมื่อคนเราได้พบเจอเรื่องใด ๆ มักเอาเรื่องนั้นมาปรุงแต่ง จิตใจ ทำให้เกิดความอิจฉาริษยาความอาฆาตแค้น เกลียดชัง เกิดเป็นคดีความต่าง ๆ ตามมาในบ้านเมืองเรา ดังนั้นคุณธรรมอุเบกขาก็จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบอาชีพธุรกิจอัญมณีนี้ รวมถึงธุรกิจอัญมณีประเภทต่าง ๆ ด้วยการจะเป็นผู้ใหญ่รวมถึงนายจ้างที่ดี มีลูกน้องรักและเคารพนับถือนั้น ธรรมะสำหรับผู้นำหรือพรหมวิหารธรรมนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับที่นายสุรียนได้ให้สัมภาษณ์ไว้

๔.๓.๒ ธุรกิจขนาดกลาง

การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม นางอภิรดี พาณิชย์อำนวยการสุข กล่าวไว้ว่า “ความซื่อสัตย์ครอบคลุมทุกอย่าง ประพฤติเตือนใจตนเอง อบรมสั่งสอนลูกน้องให้ระลึกรู้เสมอเมตตากรุณาเราใช้กับลูกน้อง ลูกน้องก็จะใช้กับลูกค้าของเราเช่นกัน อยากเห็นทุกฝ่ายได้รับความสุข มีความเจริญรุ่งเรือง แม้กระทั่งเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน ในกรณีที่ลูกค้าได้รับของผิดพลาดจากเราไปโดยที่เราไม่ได้ตั้งใจ ถึงแม้ลูกค้าจะเชื่อใจเราว่าเราไม่ได้เอาผิดเขาเปรียบแต่เราก็ยินดีรับผิดชอบโดยการคืนเงินให้ลูกค้า ลูกค้าไม่โกรธและเราก็สบายใจ หลักพุทธธรรมเหล่านี้ยังจะใช้สอนลูกหลานที่จะ

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายสุรียน ศรีอรรถกุล, CEO ผู้บริหารของบริษัท Beauty Gems ประเทศไทย, ธุรกิจอัญมณีดีเด่นอันดับหนึ่งของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑.

เติบโตมารับช่วงธุรกิจต่อไปให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป”^{๑๘} จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า การค้าขายแบบซื่อตรง ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาไรต์เอาเปรียบนั้น ถ้าทุกคนยึดถือปฏิบัติแบบนี้ คุณภาพที่ได้ชัดเจนคือคนหมายถึง ตัวเรา ลูกจ้างและลูกค้า และสินค้าก็ยังอยู่ในภาวะที่ควบคุมราคาได้เพราะต้นทุนนั้นไม่ได้สูงกว่าความเป็นจริง ความสุขในการทำงานก็จะเกิดขึ้น การค้าขายไม่ซับซ้อน ไม่ต้องคอยเช็คว่สินค้าจะปลอมปนจากคนส่งมายังเราและลูกค้าก็ไม่คิดว่าเราปลอมปนสินค้าให้เช่นกัน ในทางพระพุทธศาสนา หลักธรรมสำหรับการค้าขายที่ดีนั้น จะเน้นไปในทางซื่อสัตย์สุจริตเป็นเรื่องสำคัญ เพราะการจะได้ใจจากลูกค้า นั้น เจ้าของกิจการจำเป็นต้องยึดหลักธรรมนี้ เพื่อนำพาความสำเร็จให้เกิดขึ้นกับกิจการของตน ความซื่อสัตย์สุจริต คือการมีความจริงใจ มีความตรงไปตรงมาต่อทุกอย่างที่ตนเองรับผิดชอบให้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานภาพของตนเอง เช่น การเป็นเจ้าของกิจการนั้นก็จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่ออาชีพของตน ต่อสินค้าของตน ไม่คดโกง ไม่เอาไรต์เอาเปรียบผู้ค้า ดังเช่นนางอภริตีได้ทำเป็นตัวอย่างคือการไม่สับเปลี่ยนสินค้า เพื่อเอาเปรียบผู้ซื้อ ธุรกิจของนางอภริตีถึงยังไม่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ แต่ก็ดำเนินไปได้ด้วยดีจนถึงทุกวันนี้ เพราะหลักพุทธธรรมนี้มาใช้เป็นประจำและสม่ำเสมอ

๔.๓.๓ ธุรกิจขนาดเล็ก

นางศิริพร แสนสุขตระกูล ประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมกับผู้ประกอบการด้วยกันคือ “อยากให้คนขายด้วยกันมีการรวมกลุ่มกัน สร้างสรรค์สินค้าที่มีคุณภาพ สร้างความมั่นใจให้กับสายอาชีพเดียวกัน”^{๑๙} ความคิดของนางศิริพรเช่นนี้ คือการยึดมั่นในหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจของมนุษย์ ยึดเหนี่ยวความสัมพันธ์อันดีให้คงอยู่ ให้เกิดไมตรีและมิตรภาพที่ดีต่อกันและกันตลอดไป ให้การร่วมมือช่วยเหลือกันในทุก ๆ ด้าน โดยเริ่มต้นด้วยการแบ่งปันสิ่งดี ๆ ต่อกัน (ทาน) มีการพูดจาปรึกษาหารือกันด้วยถ้อยคำสุภาพไพเราะ (ปิยวาจา) การประพฤติตนเป็นประโยชน์โดยการให้ความร่วมมือกันในธุรกิจ สร้างความสามัคคี ความเข้มแข็งให้กับหมู่คณะ (อัตถจริยา) และการวางตนให้สม่ำเสมอ คือ การช่วยเหลือให้ความร่วมมือกันและกันตลอดไป (สมานัตตา) หลักพุทธธรรมคือสังคหวัตถุธรรม ๔ นี้ หากธุรกิจใดหรือสังคมใดมีการนำไปใช้เป็นประจำและสม่ำเสมอแล้ว ธุรกิจนั้น ๆ ย่อมประสบความสำเร็จไปด้วยกัน ในส่วนของการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมกับลูกจ้างนั้น นางศิริพรจะเน้นไปในการให้ความเมตตากรุณา กับลูกน้อง “เกิดปัญหาลูกจ้างก็มีบ้างแต่เราก็แก้ได้ คือ สอนเขา”^{๒๐} ในส่วนของผู้ซื้อนางศิริพรได้กล่าวว่า “ให้ใช้ความซื่อสัตย์ต่อสินค้า สมมุติว่า อัญมณี

^{๑๘} สัมภาษณ์, นางอภริตี พาณิชย์อำนวยการสุข, เจ้าของร้านเจษฎาจิ๋วเวลลี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางศิริพร แสนสุขตระกูล, ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นางศิริพร แสนสุขตระกูล, ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

นำเข้ามาจากแอฟริกาเราก็ต้องบอกสถานที่แหล่งกำเนิดให้ชัดเจน ไม่มีการหลอกลวงต้องมาจากใจ”^{๒๑}

๔.๓.๔ ธุรกิจแบบค้าปลีก

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้าอัญมณีแบบค้าปลีกจำนวน ๒ ท่าน

๑. นางวิรงค์รอง เชาว์พาณิชย์เจริญ เจ้าของร้านทาทอง ตลาดบองมาเซ่ กรุงเทพมหานคร
๒. คุณเพ็ญศรี ภูมณเฑียรชัย ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก และ Made-to-order ไม่มีหน้าร้านในปัจจุบัน ทั้ง ๒ ท่านเคยทำธุรกิจแบบออกบูธที่เมืองทองธานีและกรมพาณิชย์สัมพันธ์มาก่อน เมื่อ ๕ ปีที่แล้ว ดังนั้น จึงมีลูกค้าประจำเก่า ๆ เป็นของตนเองตามมา

นางวิรงค์รอง ได้กล่าวเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมของผู้ประกอบการค้าอัญมณีให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อตนเอง ลูกจ้าง และผู้ซื้อ สำหรับธุรกิจการค้าอัญมณีแบบค้าปลีกไว้ว่า “ใช้หลักศีล ๕ ดำเนินชีวิตกับลูกค้าก็ใช้หลักปิยวาจาไม่ว่าจะเป็นลูกค้าประจำหรือลูกค้าจรเราก็จะพูดกับเขาเพราะ ๆ ชื้อหรือไม่ชื้อนั้นไม่สำคัญ ไม่ยึดติดต่อผลกำไร รักงานรักอาชีพนี้ทำในสิ่งที่ชอบและคาดหวังว่าลูกค้าก็จะชอบเหมือนเรา ชอบกลุ่มลูกค้าเพราะเรามีอะไรคล้าย ๆ กัน ชอบสไตล์เดียวกันทำแล้วรู้สึกเหมือนทำให้ตัวเราเอง เราจะสบายใจ เราจะคัดเกรดคุณภาพสินค้าแบบราคาสูงแต่บวกกำไรเล็กน้อยขายงานที่ทำมากกว่าผลกำไร ทุกวันนี้ขายของแล้วรู้สึกสนุก รายได้พอสมควรไม่ได้มากมายอะไรแต่เราชอบ”^{๒๒} จากคำให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่านางวิรงค์รองยึดหลักพุทธธรรม ศีล ๕ หรือ เบญจศีล ซึ่งการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีแบบค้าปลีกนั้นของเขามีความจำเป็นอย่างมากในศีลข้อที่ ๔ คือ ต้องมีวาจาไพเราะ ไม่พูดโกหกหลอกลวง พูดจาน่าเชื่อถือ มีน้ำเสียงที่สุภาพไพเราะ อีกทั้งยังต้องรู้จักกล่าวคำว่า ขอบคุณ, ขอโทษ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อลูกค้า การมีวาจาไพเราะนั้นนอกจากจะจัดอยู่ในหมวดธรรมเบญจศีลแล้วยังสามารถส่งเคราะห์ให้เข้าได้ในหมวดธรรมสังคหัตถุธรรม ๔ ธรรมะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งกันและกัน ในข้อที่ ๒ คือ มี ปิยวาจา (การเจรจาไพเราะ) การมีวาจาที่ไพเราะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะใช้ในธุรกิจ จะทำให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อคนรอบข้างทุกฝ่ายทั้งลูกจ้าง ผู้ซื้อ รวมถึงผู้ประกอบการด้วยกัน ปิยวาจานี้จัดเป็นธรรมะสำคัญของสังคหัตถุธรรม ๔ เพราะสามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจของคนทุกคนไว้ได้เป็นอย่างดี

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางศิริพร แสนสุขตระกูล, ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางวิรงค์รอง เชาว์พาณิชย์เจริญ, เจ้าของร้านทาทอง ตลาดบองมาเซ่, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

นางเพ็ญศรี ได้กล่าวเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมของผู้ประกอบการค้าอัญมณีให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อตนเอง ลูกจ้าง และผู้ซื้อ ของธุรกิจการค้าอัญมณีแบบค้าปลีกไว้ว่า “จะใช้หลักพุทธธรรมอุเบกขา คือการวางเฉยอยู่เสมอ เมื่อโดนร้านค้าตรงข้ามขายแข่งกับเราด้วยการตัดราคาบ้าง ได้รับคำตำหนิจากลูกค้าบ้าง ก็จะใช้วิธีการทำใจกับเรื่องที่เกิดขึ้น ไม่ได้ตอบ หลักพุทธธรรมอีกอย่างที่ใช้คือการดูแลลูกน้อง จะใช้หลักความเมตตา ยกตัวอย่างในกรณีโดนขโมยของถึงสองครั้งจากหน้าร้าน ก็ไม่เคยหักเงินเดือนลูกน้อง สงสารเขา เชื่อว่าเขาคงไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องจริง เพื่อที่จะให้เขาทำงานต่อให้เราได้ด้วยความสะดวกสบายใจเพราะถ้าเราต้องทำงานทั้งสองอย่าง ทั้งสองกิจการในเวลาเดียวกันคนเดียวคงทำไม่ไหว เขามาช่วยเรา แบ่งเบาเรา ในส่วนของผู้ซื้อเราจะใช้ความเสมอต้นเสมอปลาย ใช้ปิยวาจา (พูดจาอ่อนหวาน ไพเราะ) ยังชมคุณวิรงศ์รอง ร้านพาทองเลยว่าเขามีความเสมอต้นเสมอปลายกับลูกค้าดีมาก นำเอาเป็นเยี่ยงอย่าง หลักพุทธธรรมอีกประการหนึ่งที่ใช้กับตนเองเสมอคือ อิทธิบาท ๔ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เรามีตรีนี้อยู่เพราะสำคัญมาก” จากคำให้สัมภาษณ์ของนางเพ็ญศรี จะเห็นได้ว่านางเพ็ญศรีมีการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการประกอบอาชีพของตนเองได้เป็นอย่างดี เช่นการมีอิทธิบาท ๔ ต่อ ตนเองนั้น คือ การเริ่มต้นด้วยการมีฉันทะ มีความพอใจและยินดีในงานของตน วิริยะคือมีความเพียรพยายามในงานที่ทำ อดทนกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ย่อท้อ จิตตะ คือมีความเอาใจใส่ต่องาน ไม่ทอดทิ้งงาน และวิมังสา คือเมื่อทำงานแล้วก็จะตรวจสอบผลงานประจำเพื่อหาข้อบกพร่องไว้แก้ไขปรับปรุงงานนั้นให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป คุณธรรมอิทธิบาท ๔ นี้ จึงทำให้งานประสบความสำเร็จ อีกประการหนึ่งคือเมื่อเจอปัญหามาก ๆ เราก็จะใช้วิธีการวางเฉย (อุเบกขา) ต่อปัญหานั้น ๆ ไม่ยินดียินร้าย ไม่ได้ตอบโต้ ๆ ใช้วิธีการยอมรับความจริง ทำใจ สำหรับลูกน้องหลักพุทธธรรมเรื่องความเมตตาและกรุณา ที่ปรารถนาดีต่อลูกน้องและช่วยเหลือลูกน้องในทุก ๆ เรื่อง ก็จะสร้างความรัก ความเคารพนับถือให้กับลูกน้องได้เป็นอย่างดี ทั้งอุเบกขา เมตตา กรุณา เราสงเคราะห์ในหมวดพุทธธรรม คือ พรหมวิหารธรรม ๔ ธรรมที่เป็นที่ตั้งสำหรับผู้ใหญ่ ผู้ซื้อก็จะใช้หลักปิยวาจา คือการมีวาจาสุภาพไพเราะ อ่อนหวาน นำฟังต่อผู้ซื้อเป็นประจำ เสมอต้นเสมอปลาย

๔.๓.๕ ธุรกิจการค้าอัญมณีกับนักท่องเที่ยว

วิธีการประยุกต์หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับธุรกิจของตนให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อตนเอง สำหรับนางบุญนำ บุญวงศ์ ก็คือ “ใช้หลักความซื่อสัตย์ ไม่ใช่เล่ห์เหลี่ยมทางการค้าเพราะการขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว นั้น ถ้าดีเขาก็จะบอกต่อกันปากต่อปาก ถ้าไม่ดีเขาก็จะบอกต่อกันเช่นกัน อยากให้เพื่อนร่วมอาชีพเดียวกันพิจารณาตรงนี้ให้มากเพราะถ้าเขาเกิดประสบการณ์ที่เลวร้ายเขาจะเหมารวมว่าร้านอัญมณีที่อยู่ในประเทศไทยฉ้อโกงเขา ส่วนในการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมสำหรับลูกน้องนั้น เนื่องจากเราเผลอปล่อยเอง ลูกน้องเราต้องมีความอดทนสูง เหนื่อยและร้อน เราจึงตอบแทนเขาด้วยการให้เงินรางวัลโบนัสมากขึ้นและสนับสนุนวันหยุดให้พักผ่อนเต็มที่ให้ลูกน้อง

เกิดความรู้สึกที่ดี ว่าทำงานกับเราแล้วคุ้มค่า นางบุญน่ายังได้สร้างความมั่นใจให้กับนักนักท่องเที่ยว โดยการนำเสนอสิ่งที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว มีการนำไปดูโรงงานเจียรไนและเผาพลอยบุษราคัมของประเทศไทยเพราะเป็นพลอยที่มีชื่อเสียงอันดับต้น ๆ ของชาติ อีกทั้งยังได้ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวทั่วทั้งประเทศเพราะจันทบุรีมีวัดวาอารามเก่าแก่ที่สวยงามมากมาย”^{๒๓}

นอกจากผู้ประกอบการค้าอัญมณีขนาดต่าง ๆ ดังที่ได้สัมภาษณ์มาแล้ว ผู้วิจัยยังได้ทำการสัมภาษณ์นายบุญกิต จิตงามปลั่ง นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ เพื่อการวิจัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สัมภาษณ์นายบุญกิต จิตงามปลั่ง นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ ได้ส่งนายมนตรี เนรภัณฐ์ อุปนายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ มาให้สัมภาษณ์แทนในวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ “เนื่องด้วยทางสมาคมไม่ได้เป็นผู้ค้าอัญมณีโดยตรงแต่เป็นผู้ดูแลผู้ประกอบการค้าอัญมณีในประเทศไทย นายมนตรีได้กล่าวว่า เรารับผิดชอบดูแลสมาชิกในส่วนของผู้ค้าอัญมณีแบบค้าขายเพื่อการส่งออก เป็นธุรกิจที่ทำรายได้ให้กับประเทศชาติเป็นลำดับที่ ๓ ปีละไม่ต่ำกว่า ๔ แสนล้านบาท อย่างที่ทราบว่ามีชื่อเสียงของโลกได้แก่ทับทิมสยาม บุษราคัมจันทบุรี ไพลิน กาญจนบุรี เรามีแรงงานหรือช่างฝีมือไทยที่มีประสบการณ์และเก่งมาก มีชื่อเสียงในด้านนี้เช่นกัน ได้แก่ช่างทำตัวเรือน ช่างทอง ช่างฝัง ช่างชุบ ช่างขัดและช่างเจียรไน เป็นต้น ในส่วนของอัญมณีมันก็ลดน้อยลงไปตามวันเวลา แหล่งใหม่ของอัญมณีก็เกิดขึ้น เช่นอัญมณีทับทิม พบแหล่งใหม่ที่มาดากัสการ์ในแอฟริกา ถ้ามองว่าเป็นปัญหาใหม่ มันก็เป็นปัญหาธรรมชาติ เท่ากับว่าเราต้องหาแหล่งวัตถุดิบเรื่อย ๆ ส่วนช่างฝีมือไทย คนรุ่นเก่าที่มีฝีมือเก่งๆ ก็จะล้มหายตายจากไปตามวันเวลาเช่นกัน จึงต้องการพัฒนาจากรุ่นสู่รุ่น จัดได้ว่าเราต้องมีการส่งเสริมทั้งสองรูปแบบ

แนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมเราจะทำควบคู่กันไป ใช้หลักธรรมชาติเน้นอนุรักษ์ตัวอย่างเพชรคือแร่รัตนชาติที่เกิดขึ้นมาเป็นล้าน ๆ ปีพร้อมกับโลก จัดว่าเป็นมรดกโลกที่มีความงดงาม มีคุณค่ามีประวัติศาสตร์ในตัวของมันเอง จึงเป็นของที่มีราคาแพง ใครก็อยากเป็นเจ้าของ ไม่ว่าจะเป็นคนขาย คนซื้อ เราจึงจัดได้ว่างานของเราต้องเกี่ยวกับคน งาน การบริการ หลักธรรมะที่ใช้ควบคุมคือความซื่อสัตย์สุจริต จรรยาบรรณ ของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยเฉพาะผู้ประกอบการ หน้าที่ของเราในส่วนของพัฒนาและส่งเสริมก็คือการจัดระบบการเรียนการสอนเป็นหมวดหมู่ ให้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดอัญมณี งานฝีมือไทยที่โดดเด่นเท่าที่ทราบตอนนี้ก็มี ๒ มหาวิทยาลัยที่สอน คือที่มหาวิทยาลัยศิลปากรและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทางเราก็จะให้ความร่วมมือกับทั้งทางภาครัฐ ภาคเอกชน

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางบุญน่าย บุญวงศ์, ร้าน Bombay ดีก Jewelry Trade Center, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

หลักพุทธธรรมที่นำมาใช้ส่งเสริมธุรกิจอยู่เสมอก็คืออริยสัจ ๔ มีเหตุมีปัจจัย มีปัญหาวิธีแก้ปัญหา การค้าขายทุกชนิดอยู่ในมรรคมงคล ๘ ประกอบอาชีพที่ชอบโดยชอบ มีจรรยาบรรณไม่โกงเขา ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ต่อพนักงาน ต่อผู้ประกอบการด้วยกันถึงจะประสบความสำเร็จ เช่น ลงทุนร้อยได้ผลร้อย ทุกวันนี้จะเห็นว่าร้านค้าอัญมณีนั่นมีอยู่มากมาย บางร้านเปิดได้ห้าปี บางร้านเปิดได้สิบปีก็ปิดตัวลง ผู้ประกอบการค้าอัญมณีที่อยู่ได้นานนั้นต้องถามว่าเขายึดหลักอะไร แน่แน่นอนเลยก็คือความซื่อสัตย์สุจริตไม่ใช่เงินทุนเพราะทุกร้านต่างก็มีเงินทุน แต่ต้องถามหาความซื่อสัตย์สุจริต อย่างที่กล่าวมาแล้ว ตัววัตถุดิบ เราต้องพัฒนาเรียนรู้กับแหล่งใหม่ ๆ แทนแหล่งเก่าที่ร่อยหรอไป ให้ข้อมูลที่ทันสมัยตลอดเวลา รวมไปถึงการนำเข้าและส่งออก กฎเกณฑ์ของแต่ละประเทศนั้นไม่เหมือนกัน ส่วนการส่งเสริมที่สำคัญสุด ณ ปัจจุบันนี้ คือช่างฝีมือไทย อย่างแหวน ๑ วง ใช้ช่างอะไรบ้าง ช่างทำพลอย เจียรระโน เข้าตัวเรือน ฝัง ชุบ ชัด กว่าจะครบกระบวนการ Process อย่างละเอียดต่อเนื่องของหนึ่งชิ้น ใช้จำนวนคนเป็นจำนวนมาก จึงจัดได้ว่าเราต้องให้การเรียนรู้คน หมายถึง คนงาน ช่างฝีมือ สินค้า อัญมณี ให้เกิดการบริการทางการค้าที่ดีโดยใช้หลักธรรมมาควบคุมจิตใจ ทำให้เกิดคุณภาพต่อคนงาน คุณภาพต่อสินค้าอัญมณี และคุณภาพต่อการบริการ กว่าจะได้งานที่ละเอียดและมีชื่อเสียงโด่งดังไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ^{๒๔}

ในการจะประกอบอาชีพของตนเองให้ประสบความสำเร็จนั้นส่วนหนึ่งได้มาจากการมีหลักพุทธธรรมเข้ามาประยุกต์ในการประกอบธุรกิจนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น ในการยึดมั่นในอริยสัจ ๔ นั้น จะช่วยทำให้เราเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมกับมีวิธีการแก้ไขปัญหาย่างถูกวิธี เข้าใจในเหตุและผลของสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อมีปัญหาที่ไม่ย่อท้อ คิดและหาวิธีแก้ไข จนผ่านพ้นปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นไปได้ ซึ่งหลักพุทธธรรมอริยสัจ ๔ นี้ แม้แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังทรงใช้เป็นแนวทางแห่งการตรัสรู้ แนวทางพ้นจากความทุกข์ ปัญหาจะต้องใช้ปัญญาเสมอเราจึงจะผ่านพ้นปัญหาเหล่านั้นไปได้ ส่วนเรื่องหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการค้าที่คุณมนตรีได้กล่าวไว้ ก็คือ ความซื่อสัตย์ เพราะความซื่อสัตย์จะสามารถแสดงให้เห็นให้ผู้อื่นรับรู้ได้ว่า เรามีความจริงใจ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมใด ๆ แอบแฝง

สรุปการค้าขายที่ประกอบไปด้วยคน สินค้า (งาน) การบริการ พระพุทธศาสนาที่พึงประสงค์ให้เกิดคุณภาพคน คุณภาพงาน คุณภาพการบริการเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายมนตรี เนรกันฐี, ุปนายกผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐.

๔.๔ สรุปปัญหาและวิธีแก้ไขโดยใช้หลักธรรมมาประยุกต์ใช้สำหรับธุรกิจการค้าอัญมณีทุกขนาด

จากประเด็นปัญหาทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจการค้าอัญมณีจำนวน ๗ ท่าน โดยแบ่งเป็นธุรกิจการค้าอัญมณีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก แบบค้าปลีกและกับนักท่องเที่ยว รวมถึงแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมจากนายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ สรุปได้ดังนี้

ธุรกิจขนาดใหญ่ประสบปัญหาใหญ่ตามขนาด เพียงแต่กระบวนการจัดการของธุรกิจขนาดใหญ่นั้นมุ่งไปที่การบริหารจัดการลูกค้าเป็นหลัก โดยให้แนวคิดกับธุรกิจขนาดอื่นและผู้ที่เกี่ยวข้องจะทำธุรกิจประเภทนี้ กล่าวคือ ให้ลูกค้าตั้งมั่นในงาน อยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึก มีคุณธรรม ประจักษ์ใจให้ภูมิใจเสมอว่าเรามีศักดิ์ศรีที่ทำงานบริสุทธิ์ ถูกต้อง ไม่ได้คดโกงหรือเอาเปรียบใคร คุณภาพของงานที่ดีเกิดจากผลงานที่ดีไม่ใช่การได้ค่าจ้างรางวัลเท่าไร ในส่วนคู่แข่งทางการค้าหากเราได้ยินได้ฟังสิ่งใดไม่ดีให้วางใจเป็นอุเบกขา เมื่อใหญ่ย่อมมีคนอิจฉาเป็นธรรมดา คิดเสียว่าเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เตี้ยม้วนก็หายไปเอง ทำงานของเราให้ดีที่สุดเป็นพอ จากที่ผู้วิจัยได้ไปทำการสัมภาษณ์อุเบกขา ยังใช้เป็นแนวทางสำหรับ ผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีแบบค้าปลีกเช่นกัน เพราะธุรกิจแบบค้าปลีกนั้นส่วนใหญ่มีร้านในห้างสรรพสินค้าอยู่ในบริเวณเดียวกันเป็นจำนวนมาก ลูกค้าหนึ่งคนสามารถเดินเข้าออกได้ทุกร้าน การวางแผนต่อเหตุการณ์ที่ได้ยินได้ฟัง เรื่องของการตัดราคากันเอง เพื่อให้ลูกค้านั้น ๆ มาซื้อของร้านตนเองเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อุเบกขาของธุรกิจแบบค้าปลีกนั้น มีแนวคิดที่ว่า การพูดให้ร้ายจากเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน หรือโต้ตอบกันย่อมไม่มีผลดีทั้งสองฝ่ายในอนาคต ปัญหาอีกประการหนึ่งของธุรกิจค้าปลีกที่เกิดขึ้นเหมือนกับธุรกิจขนาดกลางคือ ความไม่ซื่อสัตย์สุจริตที่เกิดจากคนส่งเพชรพลอย โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางนั้นได้รับความไม่ซื่อสัตย์จากลูกค้าด้วยคือการโดนสับเปลี่ยนหรือปลอมปนสินค้าโดยนำคุณภาพเกรดต่ำมาผสมเกรดดี ทำให้ต้นทุนของราคาสินค้าสูงขึ้น จากการที่ต้องตรวจเช็คคุณภาพซ้ำ ๆ เสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ความเมตตาเป็นหลักธรรมะที่ต้องใช้ประกอบในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันคือให้อภัยลูกน้อง ให้โอกาสแก้ไขเมื่อทำผิดพลาด ส่วนลูกค้าประจําวันเราจะใช้วิธีรับผิดชอบโดยการไม่บวกต้นทุนสินค้าให้เกินราคามาตรฐาน ประารถนาให้ลูกค้าได้รับความสุขจากสินค้าและการบริการที่มีคุณภาพดีและกลับมาใช้บริการของเราเสมอ อุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจอัญมณีทุกขนาดก็คือสภาพเศรษฐกิจและการเมือง ต้องรอวันเวลาแก้ไขด้วยตัวของมันเอง ช่วงระยะเวลาเหล่านี้ผู้ซื้อมักจะลดการซื้อสินค้า ธุรกิจขนาดเล็กแก้ไขปัญหาทุกเรื่องด้วยการเตรียมความพร้อมในสินค้าเช่น ตรวจสอบสินค้าให้ดี และนำสินค้าที่ตนเองได้ตรวจสอบไปทำ Certificate (ใบรับประกันคุณภาพเพชรพลอย) เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว เป็นแนวทางให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อในทันทีที่เกิดความสนใจโดยไม่รีรออุปสรรคที่มีในช่วงเวลานั้น หลักธรรมะที่ยึดเป็นแนวทางประจําใจคือ ปาปณิกธรรม (องค์คุณของพ่อค้า) คือ ๑. จักขุมา ตาดี ๒. วิรูโห ชัดเจนธุรกิจ ๓. นิสสยสัมปັນโน พร้อมด้วยแหล่ง

ทุนเป็นท้าวอาศัย^{๒๕} และลักษณะของพ่อค้าที่ดี ในปฐมปาปณิกสูตร ที่กล่าวไว้ว่า “๑. เวลาเช้าไม่ตั้งใจ จัดงานการให้ดี ๒. เวลาเที่ยงไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี ๓. เวลาเย็นไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี”^{๒๖} หลักธรรมทั้ง ๒ ประการนี้ เป็นหลักธรรมะที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบธุรกิจทั่วไป ธุรกิจขนาดเล็ก นั้นหากมีคุณธรรม ๒ อย่างนี้ ก็สามารถส่งเสริมให้ธุรกิจของตนมีการเติบโตและพัฒนาขึ้นเป็นธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดใหญ่ในที่สุด

ยังมีธุรกิจอีกประเภทหนึ่งที่ติดต่อกับพ่อค้าอาศัยกับบริษัททัวรหมายถึงขายอัญมณีให้กับ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปัญหาที่ผู้ประกอบการค้าอัญมณีประเภทนี้ต้องคำนึงถึงคือ ความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกง ขายสินค้าให้ตรงราคากับคุณภาพของสินค้า ไม่เอาไรต์เอาเปรียบบอกราคาขายเกิน ความเป็นจริง เห็นประโยชน์แก่ส่วนตนและยังต้องเห็นประโยชน์ของประเทศชาติด้วย หากขาด หลักธรรมะข้อนี้ นอกจากนักท่องเที่ยวไม่กลับมาซื้อสินค้าเราแล้วยังไม่กลับมาเที่ยวประเทศเราอีก

นายมนตรี เนรกันฐิ อุปนายกผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ ในฐานะเป็นสมาคม ผู้ดูแลผู้ค้าอัญมณีไทยเพื่อการส่งออกได้รู้ปัญหาทั้งที่เป็นข้อดีและข้อเสีย เช่น พลอยทับทิมสยามของ ไทยที่มีคุณสมบัติโด่งดังไปทั่วโลก ลดน้อยลงตามวันเวลา เตรียมความพร้อมโดยการให้ความรู้กับ ผู้ประกอบการถึงแหล่งกำเนิดพลอยใหม่ ทับทิมที่เกิดในทวีปแอฟริกา เป็นต้น ข้อดี ช่างฝีมือไทยที่มี ฝีมือละเอียดในการเข้าตัวเรือนสำเร็จรูป ประเทศไทยเป็นอันดับหนึ่งไทยจึงเตรียมความพร้อมใน เรื่องนี้ ด้วยการฝึกฝนคนรุ่นใหม่ให้มีฝีมือเท่าเทียมกับคนรุ่นเก่าให้ได้ แนวทางการพัฒนาโดยองค์รวม ก็คือการให้ความรู้และส่งเสริมไปพร้อม ๆ กัน ทั้งแหล่งกำเนิดเพชรพลอยใหม่ โดยเฉพาะช่างฝีมือไทย ให้ยังคงเป็นหนึ่งในหรือเป็นลำดับต้น ๆ ของโลก ข้อคิดที่ดีจากประสบการณ์ในการทำงานตรงนี้ ได้เห็นว่า มีผู้มีทุนสนใจทำธุรกิจนี้เป็นจำนวนมาก บางร้านเปิดได้ ๕ ปี บางร้านเปิดได้ ๑๐ ปี ก็ปิด ตัวลง สรุปได้ว่าเงินทุนไม่ใช่ปัจจัยสูงสุดของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ถ้าเข้ามาทำอาชีพนี้แล้ว ต้องมีหลักพุทธธรรมประจำใจที่สำคัญที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ให้ความรัก ความสำคัญต่อคน ต่อตนเอง เพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน ลูกจ้าง สินค้า การบริการ ให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สรุป หลักพุทธธรรมที่เป็นหัวใจสำคัญของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีมีดังนี้ อันดับแรก เลยคือความซื่อสัตย์สุจริตที่ธุรกิจทุกขนาดต้องมี ประกอบกับการปกครองลูกน้องที่ดีต้องอาศัยหลัก “ทิศ ๖ เหนือภูมิทิศ ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้างกับนายจ้าง”^{๒๗} เกื้อกูลกัน และอีกทั้งยังต้องมีความ เมตตากรุณาเป็นเครื่องประกอบในการดำเนินธุรกิจที่มีต่อทั้งลูกจ้างและผู้ซื้อ รวมถึงมีปิยวาจา (การพูดจาไพเราะ) ให้เกิดความสุขในการทำงานและเพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จยิ่ง ๆ ขึ้น

^{๒๕} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ), หน้า ๙๖ – ๙๗.

^{๒๖} องค์กร. (ไทย) ๒๐/๑๙/๑๖๒.

^{๒๗} ธรรมะละเอียดใน ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๑/๒๑๕.

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน ๒. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ๓. เพื่อศึกษาแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และนำเสนอข้อมูลโดยวิธีพรรณนาความ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ทั้ง ๓ ข้อ

๕.๑.๑ ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน

การประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ปัญหามีอยู่ ๖ ประการ

๑. สภาพเศรษฐกิจและการเมืองปัจจุบัน ส่งผลกระทบอย่างมากต่อธุรกิจการค้าอัญมณีผู้ซื้อหันไปเลือกสินค้าอัญมณีจากประเทศใกล้เคียง Hongkong Gems ที่อาจมีราคาสูงกว่าแต่ปลอดภัยกว่าทางด้านความมั่นคง คำตอบข้อนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจอัญมณีทำรายได้และเม็ดเงินเข้าสู่ประเทศไทยมหาศาล โดยเฉพาะประเทศไทย มีแหล่งอัญมณีสำคัญและมีคุณค่าอยู่มากมาย ได้แก่ ทับทิมแดงสยาม ไพลินน้ำเงินกาญจนบุรี บุษราคัมสีแฉ่งจากจังหวัดจันทบุรี

๒. ผู้ประกอบการค้ากับผู้ประกอบการค้า ตัดราคาขายกันเอง เช่น ตั้งราคาขายต่ำกว่าทุน เพื่อแย่งฐานลูกค้ากันเอง ดังนั้นมาตรฐานราคาของอัญมณีจึงไม่มีราคากลาง

๓. ผู้ประกอบการค้ากับลูกจ้าง ลูกจ้างขาดความซื่อสัตย์สุจริต บางรายนำพลอยคุณภาพเกรด A ที่ผู้ประกอบการให้นำไปเจียรไนเพื่อทำการขาย แล้วสับเปลี่ยนนำพลอยเกรดรองลงไป อาทิ เกรด B มาให้แทน ผู้ประกอบการต้องเสียเวลาตรวจสอบซ้ำๆ หรือถึงขั้นส่งต่อไปยังลูกค้าแล้วพบเจอภายหลัง จึงทำให้ผู้ซื้อขาดความเชื่อถือ และอาจไม่กลับมาใช้บริการอีก

๔. ความไม่ซื่อสัตย์ของคนส่งเพชร เมื่อนำเพชรมาเสนอขายไม่ซื้อตรงต่อเจ้าของกิจการ โดยเสนอคุณภาพเพชรผิดเกรด ทำให้ผู้ขายต้องเสียเวลาคัดสรร แยกคุณภาพของเพชรซ้ำอีกครั้ง

๕. ผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ เมื่อผู้ประกอบการขาดดุลการค้าจากปัจจัยที่เข้ามาหลาย ๆ ด้าน จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องเพิ่มราคาต้นทุน ราคาจึงสูงขึ้นเมื่อทำการขายไปยังผู้ซื้อ มองได้ว่าผู้ประกอบการค้าไม่มีคุณธรรม ค้าขายกำไรเกินควร

๖. การขายอัญมณีให้กับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการบางรายนำสินค้าปลอมปน เกรดต่ำ เช่น พลอยฉีตสี (เพิ่มสีให้สดจากธรรมชาติเดิม) จากคนส่งพลอยที่ไม่ซื่อสัตย์ ผู้ประกอบการได้ขายต่อไปยังนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวตรวจสอบภายหลังและรู้ว่าไม่ตรงกับมาตรฐานที่ได้คุยกันไว้ จึงเกิดความไม่ไว้วางใจ ทำให้ยอดขายไม่เพิ่มขึ้น

๕.๑.๒ หลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี

คุณสมบัติของพ่อค้าที่พึงประสงค์, ปาปนิกธรรม (ปาปนิกังคะหลักพ่อค้า, องค์คุณของพ่อค้า) มีอยู่ ๓ ประการคือ ๑) จักขุมา ตาดี (รู้จักสินค้า ดูของเป็น สามารถคำนวณราคา กะทุนกำไรแม่นยำ) ๒) วิจิโร ชัดเจนธุรกิจ ๓) นิสสยสัมปันโน พร้อมด้วยแหล่งทุนเป็นที่อาศัย

ปฐมปาปนิกสูตร ได้กล่าวถึงลักษณะของพ่อค้าคือ ๑) เวลาเช้าไม่ตั้งใจจ้างงานการให้ตี ๒) เวลาเที่ยงไม่ตั้งใจจ้างงานการให้ตี ๓) เวลาเย็นไม่ตั้งใจจ้างงานการให้ตี

หลักพุทธธรรมสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ ในฐานะเป็นเจ้าของกิจการตนเอง ได้แก่ หลักทิวฐิธรรมมิกัตถประโยชน์ หรือที่รู้จักกันดีคือคาถา หัวใจเศรษฐี อุ อา กะ สะ มีความอดทน (ธรรมชั้นเลิศ) และอานิสงค์ของความอดทน) ความซื่อสัตย์ สุจริต สุจริตกาหลักทศ ๖ ทิศที่ ๖ คือเหฏฐิมทิศ ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ คนรับใช้และคนงาน

อาชีพที่พึงหลีกเลี่ยงจากการค้าขาย คือ มิจฉวนนิชชา (สินค้าที่ไม่ควรขาย) หลักพุทธธรรมเพื่อความสุขแก่ตนเองและผู้อื่น ได้แก่ สังคหวัตถุ ๔ พรหมวิหารธรรม รวมถึงหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ได้แก่ สุขในการแสวงหาทรัพย์อันชอบธรรม กามโกศีสูตร พระสูตรที่ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการแสวงหาทรัพย์ การรักษาทรัพย์ ผู้ครองเรือนหรือประชาชนทั่วไปเมื่อได้แสวงหาทรัพย์สินต่างๆ มาได้แล้ว อย่างชอบธรรม ก็ควรต้องมีการจัดสรรทรัพย์ต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อบำรุง และอิทธิบาท ๔ ธรรมะเพื่อความสำเร็จ

๕.๑.๓ แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา

หลังจากที่ได้ศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบันและหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีเพื่อใช้เป็นแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดคุณภาพต่อคน คุณภาพสินค้า คุณภาพการบริการ ของธุรกิจทุกขนาด ผู้วิจัยพบว่าหลักพุทธธรรมที่เป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในแต่ละขนาดดังนี้

ธุรกิจขนาดใหญ่ใช้หลักพุทธธรรมเรื่อง อุเบกขา (ความวางเฉย) ซึ่งอยู่ในหมวดธรรมพรหมวิหารธรรม ๔ ธรรมสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีความสุข และหลักพุทธธรรม

ทิส ๖ (เหฏฐิมทิส ทิสเปื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้างกับนายจ้าง) ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติเพื่อสร้างความสุขให้กับลูกจ้างกับนายจ้างได้เป็นอย่างดี)

ธุรกิจขนาดกลางก็ใช้หลักพุทธธรรม เมตตา กรุณา คือ ประารถนาให้ลูกน้องของตนมีความสุข ให้อภัยเมื่อทำงานผิดพลาด ให้โอกาส ให้ความช่วยเหลือ เมตตา กรุณาสำหรับผู้ซื้อ ก็คือการอยากให้ผู้ซื้อได้รับความสุขจากสินค้าและการบริการที่ดีมีคุณภาพ และคาดหวังว่าทายาทที่สืบทอดธุรกิจของตนจะนำหลักพุทธธรรมไปสืบทอดต่อไป

ธุรกิจขนาดเล็กมุ่งเน้นไปที่การเตรียมสินค้าให้ดี ใช้หลักพุทธธรรม ลักษณะของพ่อค้าที่ดีที่ปรากฏในปฐมปาปณิกสูตร ว่า พ่อค้าที่ดีจะต้องไม่ทำ ๓ ประการนี้ ๑) เวลาเช้าไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี ๒) เวลาเที่ยงไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี ๓) เวลาเย็นไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี สรุปก็คือให้มีความพร้อมในการให้บริการลูกค้าอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ธุรกิจนั้นเติบโตในวันข้างหน้า

ธุรกิจแบบค้าปลีกหรือ Made-to-order ใช้หลักพุทธธรรมอุเบกขา (ความวางเฉย) คือใช้วิธีปล่อยวางจากเรื่องที่ไม่ดีที่เกิดจากการใส่ร้ายเพื่อแย่งฐานลูกค้ากัน ไม่โต้ตอบเพื่อให้อาชีพเดียวกันนั้นเกิดความเสียหายเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งมีความเมตตากรุณาต่อผู้ซื้อ กล่าวคือไม่ปิดการความรับผิดชอบบวรราคาต้นทุนให้สูงกว่าปกติถึงแม้ว่าจะโดนกลโกงจากผู้ส่งเพชรพลอยมาก็ตาม ความสุขของลูกค้าคือเป้าหมายสูงสุดของธุรกิจ

ธุรกิจการค้าอัญมณีกับนักทองเที่ยวต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตาธรรม หลีกเลียงกลโกงทุกประเภท ไม่เอารัดเอาเปรียบ เพื่อให้ให้นักทองเที่ยวเกิดความมั่นใจในการซื้ออัญมณีในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับทางร้านของเรา

หลักพุทธธรรมที่สำคัญมากเป็นลำดับแรกในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีนั่น คือหลักของความซื่อสัตย์สุจริต เพราะสินค้าอัญมณีนั่นเป็นสินค้าที่มีราคาแพง ต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้ซื้อ ต้องทำให้ผู้ซื้อเชื่อถือในคุณภาพของสินค้า นอกจากนั้นยังต้องประกอบด้วยหลักพุทธธรรม ที่ใช้กับการค้าขายทั่วไป มีฉนวนฉินชา อาชีพที่พึงหลีกเลี่ยงจากการค้าขาย หรือการไม่ค้าขายสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ๕ ประการ คือ ๑) การค้าขายสัตว์ ๒) การค้าขายสัตว์ ๓) การค้าขายเนื้อ ๔) การค้าขายของมีนเมา ๕) การค้าขายยาพิษ เพราะการค้าขายทั้ง ๕ ประการนี้ เพราะการค้าขายสิ่งของทั้ง ๕ ประการนั้น ทางพระพุทธศาสนาจัดว่าเป็นบาปกรรมมาก เพราะอาจทำให้เกิดการกระทำความผิดตามมาด้วย เมื่อมีหลักพุทธธรรมดังกล่าวแล้วอาชีพค้าขาย ควรนำหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับพ่อค้าที่ปรากฏในปฐมปาปณิกสูตร ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของพ่อค้าไว้ ๓ ประการคือ ๑) เวลาเช้าไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี ๒) เวลาเที่ยงไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี ๓) เวลาเย็นไม่ตั้งใจจัดงานการให้ดี การมีคุณสมบัติของพ่อค้าดังปรากฏในพระสูตรนี้ คือการเป็นพ่อค้าที่ดีนั้นไม่ควรจัดเตรียมการค้าด้วยความไม่ตั้งใจ ควรมีการเตรียมตัวให้พร้อมอยู่เสมอและยังควรยึดแนวทางของคุณสมบัติของพ่อค้าที่ดี (องค์คุณของพ่อค้า) คือ ๑) จักขุมา ตาดี (รู้จักสินค้า ดูของเป็น สามารถคำนวณราคา กะทุนกำไรแม่นยำ) ๒) วิธูโร ชัดเจน

ธุรกิจ (รู้แหล่งซื้อแหล่งขาย รู้ความเคลื่อนไหวความต้องการของตลาด สามารถในการจัดซื้อจัดจำหน่าย รู้ใจและรู้จักเอาใจลูกค้า) ๓) นิสสัยสัมปันโน พร้อมด้วยแหล่งทุนเป็นที่อาศัย หลักพุทธธรรมทั้ง ๓ ประการนี้จะช่วยให้เราเป็นผู้ค้าขายที่ดีได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าการศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบันนี้ โดยส่วนใหญ่ผู้ประกอบการทุกขนาดได้แก่ ธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก แบบค้าปลีก กับนักท่องเที่ยวนั้น มีหลักพุทธธรรมเป็นพื้นฐานที่ใช้ในการประกอบธุรกิจอยู่แล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมหลักพุทธธรรมเพิ่มเติมให้สอดคล้องและเหมาะสม เพื่อให้เป็นแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการค้าเอง ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมในที่นี่หมายถึงองค์กรและการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะผู้ประสบความสำเร็จสูงสุดอีกด้วย

สรุปผลการวิจัยจากการที่ได้สัมภาษณ์นักธุรกิจทั้ง ๗ ท่าน ผู้วิจัยได้เห็นแนวทางอย่างชัดเจนจากการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา ดังนี้

๑. การใช้หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ไข้ปัญหาของแต่ละท่านนั้นมีแนวทางที่ผสมผสานกันได้ดี เพราะทุกท่านเจอปัญหาทั้ง ๖ ด้าน เหมือนกันแต่มีวิธีแก้ไข้ปัญหาต่างกัน

๒. หลักพุทธธรรมที่ทั้ง ๗ ท่าน นำมาใช้ในธุรกิจที่เหมือนกันคือ หลักสุจริตธรรม แต่ผู้วิจัยได้นำเสนอหลักพุทธธรรมเพิ่มเติมคือหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของคนในองค์กรและหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี

๓. การค้าขายที่ประกอบไปด้วย คน สินค้า (งาน) การบริการ พระพุทธศาสนาพึงประสงค์ให้เกิดคุณภาพคน คุณภาพงาน คุณภาพการบริการ เป็นประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้ คือ ผู้ให้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการการค้าอัญมณี จำนวน ๗ ท่าน ธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจขนาดกลาง ธุรกิจขนาดเล็ก ธุรกิจแบบค้าปลีก Made-to-order ธุรกิจการค้าอัญมณีกับนักท่องเที่ยวนั้น และอุปนายกสมาคม (ตัวแทนนายกสมาคม) ผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ เห็นว่าควรให้มีการจัดประชุมสัมมนาและจัดทำหนังสือเวียนปีละ ๑ หรือ ๒ ครั้ง โดยแบ่งข่าวสาร ดังนี้

๑. อัปเดต (Up date) ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเพชรพลอยในปัจจุบัน

๒. อัปเดต (Up date) กลไกการทำของเทียมและมิกซ์

๓. ควรฝึกคุณธรรมและศึกษาหลักพุทธธรรมทางการค้าทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา นอกจากความซื่อสัตย์สุจริต ประยุกต์แนวทางหลักพุทธธรรมของการอยู่ร่วมกันของคนในองค์กรและหลักพุทธธรรมของการดำเนินชีวิต

เพื่อประโยชน์แก่ตน ผู้ประกอบการค้า เพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณภาพทั้งคน
สินค้า และการบริการ

๕.๒.๑ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาค้นคว้าหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับธุรกิจการค้าอัญมณีในลักษณะที่แตกต่างออกไป
โดยการจัดให้มีการสัมมนาเพิ่มเติม (Focus Group) เพื่อให้มีคุณภาพที่ชัดเจน เข้าใจง่าย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์
สำหรับประกอบวิทยานิพนธ์เรื่อง แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี
ที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง :

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีและเพื่อศึกษาแนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งผลการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์โดยรวมต่อผู้ประกอบการค้าทั่วไป โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่ธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน ให้เกิดคุณภาพต่อผู้ประกอบการ คน สินค้า งานและการบริการ ได้หลักพุทธธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักพุทธธรรมในการประกอบอาชีพธุรกิจการค้าอัญมณีในสังคมปัจจุบัน หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน และหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นแนวทางที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา สำหรับผู้ที่สนใจในการประกอบธุรกิจประเภทนี้ต่อไป

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ขอให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

.....

(นางสาววรรณทิพา สังขสูตร)

นิสิตปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....

การทำงาน.....

.....

สถานที่อยู่ปัจจุบัน.....

.....

.....

ข้อมูลติดต่อ

.....

.....

สัมภาษณ์ ณ วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลาที่สัมภาษณ์.....น. ถึง เวลา.....น. รวม.....(ชม./นาที)

ตอนที่ ๒ คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

๑. ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีคืออะไรบ้าง?

.....

.....

๒. ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร?

.....

.....

๓. ในการประกอบธุรกิจอัญมณี ท่านคิดว่าหลักการใดสำคัญที่สุดและได้ใช้หลักธรรมใด?หรือไม่อย่างไร?

.....

.....

๔. ถ้าท่านจะใช้หลักธรรมมาส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ท่านจะใช้หลักธรรมอะไร? เพราะอะไร?

.....

.....

๕. ท่านมีวิธีการปฏิบัติตนอย่างไรต่อผู้ประกอบการค้าอัญมณี ลูกจ้าง และผู้ซื้อ โดยอาศัยหลักธรรมอะไร? และท่านใช้หลักธรรมนั้นเพราะอะไร ?

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ให้คำสัมภาษณ์
เพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

.....

(นางสาววรรณทิพา สัมขสูตร)

นิสิตปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

และ

รายชื่อผู้ประกอบการค้าอัญมณี จำนวน ๗ คน

ที่ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา

๑) พระมหาอดิเดช สติวโร (สุขวัฒนวดี), ดร.

อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ป.ธ. ๗, บธ.บ. (การบริหารทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พธ.ม. (พระพุทธศาสนา), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา) มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

รองหัวหน้าภาควิชามนุษยศาสตร์ และ

ประธานหลักสูตรปริญญาโทศาสนากับการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหิดล

ป.ธ.๙, พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ) มหาวิทยาลัยมหิดล

พธ.ด. (พระพุทธศาสนา) มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

๓) ดร.อรชร ไกรจักร์

อาจารย์พิเศษบัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บธ.บ. (การตลาด) บธ.ม. (การตลาด)

ป.บัณฑิต (พระไตรปิฎกศึกษา)

พธ.ด. (พระพุทธศาสนา) มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายชื่อผู้ประกอบการค้าอัญมณี จำนวน ๗ คน

ที่ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

๑ นายบุญกิต จิตงามปลั่ง นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ

๒ นายสุริยน ศรีอรทัยกุล C E O “Beauty Gems” ธุรกิจอัญมณีอันดับหนึ่งของประเทศไทย ธุรกิจอัญมณีขนาดใหญ่

๓ นางอภิรดี พาณิชย์อำนวยสุข เจษฏาจิ๋วเวลลี โรงงานเจียรไนพลอยไพลิน จังหวัดกาญจนบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดกลาง

๔ นางศิริพร แสนสุขตระกูล ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี ธุรกิจอัญมณีขนาดเล็ก

๕ นางวิรงค์รอง เขาว์พาณิชย์เจริญ ผู้บริหารร้านชาทอง กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก

๖ นางสาวเพ็ญศรี ภู่มณเฑียรชัย ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก และ Made-to-order

๗ นางบุญนำ บุญวงศ์ ร้าน Bombay ดีก Jewelry Trade Center สีลม กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ค

หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/๑๐๒

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววรวิภา สังขสูตร นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 พระพุทธศาสนา ภาควิชา เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๕๐๒๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
 “แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธี
 วิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก
 (In-depth-interview) ต่อ key informants เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ได้ออกแบบสอบถามเครื่องมือ
 วิจัยขึ้นมาใหม่ และเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามเครื่องมือวิจัย จึงเห็นควรให้ทรงคุณวุฒิ
 ตรวจสอบและแก้ไขแบบสอบถามเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย
 สามารถให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัย
 เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แม่ชีกฤษณา รักษาโนม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิชา

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

<http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

นางสาววรวิภา สังขสูตร

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

โทร. ๐๘๑-๔๙๐๙๐๙๒

13/๑๐๒-๒๒๒๒-๐๖๘๐
 13/๑๐๒-๒๒๒๒-๐๖๘๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓,๑๑๒๗

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/ว ๘๖

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

นมัสการ พระมหาดิเดช สติวโร, ดร.

ด้วย นางสาววรรณทิพา สังขสูตร นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๕๐๒๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ key informants เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ได้ออกแบบสอบถามเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ และเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามเครื่องมือวิจัย จึงเห็นควรให้ทรงผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขแบบสอบถามเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี จึงนมัสการเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แมชีกฤษณา รักษาโฉม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ

ณ วันที่ ๒๕/๑๑/๖๐

นิสิตผู้ทำวิจัย: นางสาววรรณทิพา สังขสูตร โทรศัพท์ ๐๘ ๑๙๙๐๙๐๙๒

๒๕ พ.ย. ๖๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓,๑๑๒๗

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/ว ๘๖

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.อรชร ไกรจักร์

ด้วย นางสาววรรณทิพา สังขสูตร นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๕๐๒๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth-interview) ต่อ key informants เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ได้ออกแบบสอบถามเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ และเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามเครื่องมือวิจัย จึงเห็นควรให้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขแบบสอบถามเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แมชีกฤษณา รักษาโฉม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ

๓๓๐๑๒๐๕๐๒๐
๒๖/๑๑/๒๕๖๐

นิสิตผู้ทำวิจัย: นางสาววรรณทิพา สังขสูตร โทรศัพท์ ๐๘ ๑๙๙๐๙๐๙๒

หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ก. 453

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/ว ๖๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน คุณบุญกิต จิตรงามปลั่ง นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววรรณทิพา สังขสูตร นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา ภาควิชา เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๕๐๒๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนว
ทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและ
คำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ นางสาววรรณทิพา สังขสูตร ได้ดำเนินการ
สัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลา
และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอมอบหมายให้คุณมนตรีเป็นผู้ใน

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

ส่วนทนายแทน

(นายบุญกิต จิตรงามปลั่ง) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม)
นายกสมาคมผู้

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิชา

ฉันนี้ในใจอันดี เพื่อบริการทางวิจัย และสำนึกในพระกรุณา

(นางมนต์ เนกกัน)

ผู้แทน

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

http://gds.mcu.ac.th, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

นางสาววรรณทิพา สังขสูตร

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

โทร. ๐๘๑-๙๙๐๙๐๙๒

ก. 453

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/ว ๖๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน คุณสุริยน ศรีอรทัยกุล CEO. Beauty Gems

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววรรณทิพา สังขสูตร นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา ภาควิชาพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๕๐๒๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนว
ทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและ
คำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ นางสาววรรณทิพา สังขสูตร ได้ดำเนินการ
สัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลา
และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอบพระคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แม่อึ้งเกษณา รักษาโณม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิชาพิเศษ

ยื่นคำให้ขอมูลนี้ เพื่อประกอบทำวิจัย และลงนามเผยแพร่ได้

(คุณสุริยน ศรีอรทัยกุล)

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๔๐

<http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: gds@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

นางสาววรรณทิพา สังขสูตร

โทร. ๐๘๑-๙๙๐๙๐๙๒

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/ว ๖๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอง่วงน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน คุณอภิรดี พานิชย์อำนวยสุข บริษัท เจษฎาจีเวลลี่ จังหวัดกาญจนบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววรรณทิพา สังขสูตร นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๕๐๒๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนว
ทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและ
คำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ นางสาววรรณทิพา สังขสูตร ได้ดำเนินการ
สัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลา
และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอพระคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

ธินดีให้ข้อ มูล ผ่อนปรนการวิจัยนี้

และ ภาครด ๗๗๗๗๗๗๗๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แมชชีกฤษณา รักษาโฉม)

อภิรดี พานิชย์อำนวยสุข

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

http://gds.mcu.ac.th, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

นางสาววรรณทิพา สังขสูตร

โทร. ๐๘๑-๙๙๐๙๐๙๒

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/ว ๖๘

มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน คุณศิริพร แสนสุขตระกูล ผู้บริหารร้านตงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววรรณทิพา สังขสูตร นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา ภาควิชา เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๕๐๒๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนว
ทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและ
คำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ นางสาววรรณทิพา สังขสูตร ได้ดำเนินการ
สัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลา
และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ยินดีให้สัมภาษณ์ เมื่อ สัปดาห์หน้า

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

นางสาววรรณทิพา สังขสูตร

ศิริพร แสนสุขตระกูล

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แมชฌักญา รักษาโณ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิชา

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

http://gds.mcu.ac.th, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

นางสาววรรณทิพา สังขสูตร

โทร. ๐๘๑-๙๙๐๙๐๙๒

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/ว ๖๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน คุณวิรงครอง เขาว์พามิชัยเจริญ ร้านชาทอง กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววรรณทิพา สังขสูตร นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 พระพุทธศาสนา ภาควิชา เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๕๐๒๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนว
 ทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและ
 คำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ นางสาววรรณทิพา สังขสูตร ได้ดำเนินการ
 สัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลา
 และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอพระคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

1. นามสกุล เขาว์พามิชัยเจริญ

วิรงครอง เขาว์พามิชัยเจริญ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แมชีกฤษณา รักษาณม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิชา

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

http://gds.mcu.ac.th, E-mail: gds@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

นางสาววรรณทิพา สังขสูตร

โทร. ๐๘๑-๙๙๐๙๐๙๒

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/ว ๖๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน คุณเพ็ญศรี ภูมณเพียรชัย ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววรรณทิพา สังขสูตร นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 พระพุทธศาสนา ภาควิชา เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๕๐๒๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนว
 ทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและ
 คำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ นางสาววรรณทิพา สังขสูตร ได้ดำเนินการ
 สัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลา
 และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง
 และ ล่ามกรก เพชรเพชรได

/เพ็ญศรี ภูมณเพียรชัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แมชีกฤษฎณา รักษาโมณ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิชา

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

http://eds.mcu.ac.th, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

นางสาววรรณทิพา สังขสูตร

โทร. ๐๘๑-๙๙๐๙๐๙๒

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/ว ๖๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๘ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอนับน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๔๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๔๐๓๔
www.mcu.ac.th

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน คุณบุญนำ บุภวงค์ ร้าน Bombay

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววรรณทิพา สังขสูตร นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา ภาควิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๕๐๒๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนว
ทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บณดัตติวิทยาสัยเห็นว่ท่านเป็นผู้นัทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก้นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ นางสาววรรณทิพา สังขสุตร ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลา และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

ចំណាត់ថ្នាក់ (លេខ ១២៣៤៥៦៧៨៩១០)

11/12/2019

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ

44th 445th

สำนักงานคนบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

<http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

นางสาววรรณทิพา สังขสูตร

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

โทร. ๐๘๑-๙๙๐๙๐๙๒

ภาคผนวก ง
ถอดเทปบทสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

นายบุญเกิด จิตงามปลั่ง นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับมอบหน้าที่ให้นายมนตรี เนรภัณฐี อุปนายกผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ มาให้สัมภาษณ์แทน วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐

วรรณทิพา สวัสดีนะคะวันนี้มาสัมภาษณ์ผู้ค้าอัญมณีเครื่องประดับแห่งประเทศไทยนะคะ วันนี้ทางสมาคมได้ส่งนายกสมาคมได้ส่งคุณมนตรีมาได้รับเรื่องแทนขอสัมภาษณ์ข้อความสัก๓ ข้อความ เพื่อให้ตอบเป็นแนวทางพระพุทธศาสนา เป็นวิชาการของเครื่องประดับอัญมณีที่เมืองไทยนะ มีอุปสรรคอย่างไรบ้างคะ และวิธีการแก้ไขอย่างไร ในสมาคมที่พบเจอการค้าขายอัญมณีไทย

นายมนตรี ก่อนอื่นผมจะต้องเรียนอย่างงั้นะ คือท่านนายกติดภารกิจ มอบหมายให้ผมมาให้ข้อมูลหรือว่าตอบคำถามเพื่อไปประกอบการวิจัยให้กับคุณนี่คืออัญมณีและเครื่องประดับ ส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกเพื่อการส่งออกปัจจุบัน อุตสาหกรรมและอัญมณีและเครื่องประดับทำรายได้ให้กับประเทศชาติอยู่ในอันดับต้นๆ ของประเทศทำรายได้ให้กับประเทศเป็นแสนล้าน อันนี้คือตัวเลขอะไรต่างๆเนี่ย เดี๋ยวให้ทางสมาคม ส่งไปให้ละกัน

วรรณทิพา ขอบคุณมากค่ะ พาร์ยินดีค่ะ

นายมนตรี ส่วนเรื่องปัญหาและอุปสรรคนี้ หรือแนวทางการพัฒนา คือปัญหาและอุปสรรคก็มีตามยุคสมัยของมัน เพราะว่างานใหญ่ๆทุกงานมันต้องมีเรื่องอุปสรรคอยู่มาตลอด มันเกิดมาคู่ะโลก เรื่องของปณจาวิสาสนาเรื่องของเหตุและปัจจัย ไข่ม้อยจริง ๆ แล้วพระพุทธเจ้า ตรัสรู้ก็เรื่องของปัญหาใช้ไหม คับ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เพียงแต่ว่าทุกคนรู้ทุกข์ ว่าไม่ต้องไปหาที่นี้ ไปหาตัวสมุทัย อัญมณีเครื่องประดับ เราต้องยอมรับว่า มันเริ่มตั้งแต่ ๑. คือเนื่องจากว่าในอดีตของเรามันมีแหล่งพลอยที่จันทบุรี มีพลอยที่มีชื่อเสียง ทับทิมสยาม ท่านคงเคยได้ยินชื่อ เรื่องทับทิมสยาม อัญมณี ต่างๆ ต่อมาก็เป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ ทำรายได้ให้กับประเทศ เนื่องจากว่าวัตถุดิบตามธรรมชาติมันก็ต้อง เสื่อมสลายไปตามเหตุปัจจัย ของมันแล้วมันก็หายากขึ้น ราคาสูงขึ้น ที่นี้อีกประการหนึ่งก็คือว่า ๒. คนไทยค่อนข้างจะมีฝีมือนะ เรื่องของการทำตัวเรือน ช่างทอง ช่างฝัง ช่างอะไรพวกนี้ เราค่อนข้างจะโชคดีที่เราฝีมือไม่ลายมือเรื่องการเจียรไนด้วย อันนี้มันก็เป็นเหมือนคุณลักษณะพิเศษ ที่คนไทยสามารถ ทำได้ซึ่งมันก็มีให้เห็น ตั้งแต่กรุงสุโขทัยมีมาโบราณเขาเรียกว่าอะไรนะ ศิลปวัฒนธรรมของไทย ประกอบกับว่าเราก็สามารถที่ส่งออกต่างประเทศได้ เป็นการต่อยอดพื้นฐานเขามีอยู่แล้ว ที่นี้ในส่วนองแนวทางของผมจะเน้นหลัก ๆ เรื่องของการพัฒนาบุคลากร เรื่องการ

พัฒนาบุคลากร เรื่องของช่างฝีมือ อัญมณีและเครื่องประดับ มีขบวนการในการทำค่อนข้างจะหลาย ขบวนการ บางทีมันเห็นแหวนวงหนึ่งเนี่ย หลายขบวนการไข่มะ มันมีทั้งช่างพลอย ช่างเจีย ช่างฝัง ช่างขึ้นตัวเรือน ช่างชุบ ช่างขัด คนที่ต้องมาคุมคุณภาพอะไรต่าง ๆ มันมีหลายขั้นตอนเพราะฉะนั้น เรื่องบุคลากร หมายถึงว่า ครอบครัวเขาปรุงอาหารเขาก็มีกระบวนการ (Process) ของเขาเหมือนกัน แต่งานฝีมือของเขาใช้ สัมผัสทางลิ้น ทางกลิ่น แต่อัญมณีและเครื่องประดับ มันค่อนข้างที่จะใช้ฝีมือ สูงเยอะ ทีนี้ตัวนี้เนื่องจากว่า ทางสมาคมเล็งเห็นละนะ ตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาหลายยุค หลายสมัยของ ผู้นำ ก็เห็นว่าบุคลากรช่างฝีมือเนี่ย มันมีความจำเป็นมันจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าคนรุ่น เก่า ช่างมันก็ต้องล้มหายตายจากไป ซึ่งมันเป็นเรื่องธรรมดา แต่องค์ความรู้มันคงจะต้องแบบถ่ายทอด รุ่นต่อรุ่นต่อไป ทีนี้การที่จะถ่ายทอดอย่างเป็นระบบระเบียบ มันก็ต้องมีการเรียนการสอนที่เป็นระบบ คือในปัจจุบันมีการเรียนการสอนที่อย่างช่างทองเหลือง ที่กาญจนาภิเษก ที่นครปฐม อันนั้นมันก็อยู่ใน ความอุปถัมภ์ เด็กนักเรียนในประเทศด้วย อัญมณีและเครื่องประดับมันเป็นวิทยาศาสตร์ อย่างขั้นต้น ด้วยตัวเรือนเป็นเรื่องของนักวิทยาศาสตร์ การเอาโลหะมีค่ามาหล่อหลอม อะไรต่าง ๆ พวกนี้เป็นการ เรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรจน์ ก็มีการเปิดการเรียนการสอน มีหลักสูตรปริญญาตรี เขากำลังจะเพิ่มเป็นหลักสูตรปริญญาโท แต่แน่นอนว่าถามว่า เรียนทางนี้อย่างเดียวไหม มันก็ไม่ใช่มัน ก็มีเรื่องของบริหารจัดการอะไรต่าง ๆ ที่เข้ามาสอนมาสอดแทรกด้วย องค์าศพศต่าง ๆ อย่างนี้จะ พัฒนาอุตสาหกรรมได้ เนื่องจากเราส่งออกเยอะ ไข่มะคับ มันก็ต้องมีฝ่ายตรวจสอบมีทั้ง ตรวจสอบคุณภาพของพลอย คุณภาพของเพชร อันนี้ ซึ่งบางทีสมมุติว่า หลวงพี่หรือจะซื้อเพชรเม็ด หนึ่งเนี่ย ราคาเป็นล้านอย่างจี้ หลวงพี่ก็คง คงไม่ใช่อยู่ ๆ ก็ซื้อมา มันก็ต้องมีการตรวจสอบก่อนว่า อัน นี้เป็นเพชรจริง หรือเพชรเกรดไหน ผู้เชี่ยวชาญจะต้องตรวจสอบ ทีนี้การวิธีการจะต้องเป็นแบบสถาบัน ที่มีการรองรับ อันนี้มันก็เป็นองค์ประกอบ แต่ถามว่าปัญหาใหญ่ ๆ ทำอย่างไร จริงๆแล้วมันเป็น เรื่องของการเรียกว่า มันขาดแคลนวัตถุดิบ มันไม่สามารถผลิตขึ้นมาได้คือเวลาธรรมชาติใช้เวลาเป็นล้านๆ ปี มันจะมีอัญมณีขึ้นมาไม่ว่าชนิดไหนๆ แล้วแต่นะมันใช้เวลาการทำของธรรมชาติเนี่ย อย่างเพชรเกิด มาพร้อมกับโลกเลย ถูกแล้วมันแข็งตัวต้องเป็นล้านๆ ปี ทีนี้มันก็มาจากวัตถุดิบ ในขนาดเดียวกันมัน ก็ไม่ใช่หาง่ายๆ มันก็เสื่อมสลายไป ต้องไปหาแหล่งวัตถุดิบ อันนี้คืออุปสรรคอย่างหนึ่ง เนื่องจากว่ามัน ไม่ได้เป็นของที่ทำได้แต่อย่างไรรักแล้วแต่ เนื่องจากว่าความต้องการมันเยอะมนุษย์มันก็ไปพัฒนาอีก ว่า ซึ่งคุณจะเอาของแท่นี่ ราคาขนาดนี้เอาของเทียมไปก่อนได้ไหม แล้วมันก็ไปทำเป็นวิธีสังเคราะห์ ใช้แก้ว ใช้อะไร ขึ้นมาใช้ไข่มะมันก็จะไปของอีกราคาหนึ่ง สมมุติผมมีเงิน ๑๐๐ บาทผมก็ซื้อเทียมได้

มีเงินแสนก็จะซื้อของแท้ได้ หรือซื้อของที่แบบที่ถูกใจ มันก็เป็นแบบตามรสนิยม ตามราคาและกำลังทรัพย์ เขาเรียกว่าตามอัธยาศัยของแต่ละคน นั่นกำลังมันไม่เท่ากัน ทีนี้ในส่วนที่บอกว่า อุปสรรคอย่างอื่นเนื่องจากการค้า การขายเราพูดถึงเรื่องวัตถุดิบไป ทีนี้ต่อมาก็พูดถึงเรื่องหนึ่ง ต่อมาก็พูดถึงเรื่องการพัฒนาบุคลากร ยอมรับการขยายตัว เพราะว่าการขยายตัวทางธุรกิจ เมื่อก่อนนี้การส่งออกแค่หลักล้าน เดียวนี้มันเป็นหลักระดับแสนล้าน อันนั้นมันต้องมีบุคลากร อีก ๕ ปี ข้างหน้านี้ อย่างเผยแผ่ขยายวัด ๕๐๐๐ วัด รวมโลกอะไรอย่างนี้ มันก็ต้องมีบุคลากร มีพระ มีลูกวัด มันก็ต้องมีคนที่เป็นฆราวาสไปอุปถัมภ์ค้ำชู อย่างพระท่านทำไม่ได้มันก็ต้องมีลูกศิษย์อะไรอย่างนี้ มันก็ต้องอิงอาศัยกันอย่างหลวมๆที่จะไปเมืองจีนเนี่ย มันก็ต้องอิงอาศัยกันไปสร้างไปปักหลักไว้ อย่างน้อยต้องมี ๕ มณฑล สมมุตินะ พระสังฆาธิการ มันก็ต้องมีพระที่พูดภาษาจีนเป็น ไม่งั้นจะไปเทศน์ให้เขารู้ได้อย่างไร ละ ถามว่าศาสนาอื่นเขาก็ทำ เขาจะไปอยู่ที่ไหนมันก็ต้องมีที่จะต้องไปพัฒนา ทีนี้ว่าจะมีข้างอะไรบ้างก็ต้องเรียนรู้กันไปต่าง ๆ ในส่วนที่ว่าเนื่องจากว่าเรา เดียวจะจบตรงนี้ไปก่อนนะ เดียวหลวงพี่มีอะไรก็ถาม ก็มันเป็นเรื่องของต้องมิกฎระเบียบ ประเทศนั้นจะมีคนเอาของเข้าไปประเทศนี้จะมีคนเอาของเข้าไป

วรรณทิพา มันแตกต่างกัน

นายมนตรี แต่ตรงนั้นเราอย่าไปมองว่ามันแตกต่างกัน ความสำเร็จอย่างเดียวกัน สมมุติใครจะมาขายของในประเทศ เขาจะต้องมิกฎให้นำเข้ามา ซึ่งมันเป็นระบบระเบียบวิธีการปฏิบัติ ไข่มะ ก็เหมือน ๑ เราจะไปต่างประเทศ บางประเทศก็ต้องไปผ่านด่านเขา ต้องไปทำวีซ่า ซึ่งมันเป็นระเบียบวิธีการปฏิบัติของเขา แต่เราอย่าไปมองว่าเป็นปัญหา เราอย่าไปมองว่าอันนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำธุรกิจ แต่เขาอาจจะมียี่ห้อของภาษีเป็นตัวกีดกัน นี่ก็ว่าไปอีกมุม ต้องไปเจรจาต่อรองกัน ไปคุยกะเขาให้เขาลด ๆ ลงมาหน่อย ของเราจะได้เข้าไปง่าย ซึ่งถามว่ามันเป็นปัญหาไหม มันก็เป็นอุปสรรค เพราะว่าถ้ามันเป็นปัญหา เราค้าขายก็ไม่ได้ แต่ถ้าเรายอมหมายถึงว่า ยอมเสียภาษีที่เขาเก็บ ๑๐๐ % จ่ายแล้ว ๑๐๐% เราก็ค้าขายได้ เราไม่อยากไปผลักดันต้นทุน เราก็ขอลดลงมาหน่อย ถูกลงอะไรอย่างนี้ ทีนี้ในขนาดเดียวกันก็คือว่า อันนี้เราพูดถึงส่งออกไป แต่ตอนนำเข้ามาก็คือว่าเราต้องเก็บภาษีใหม่ ไม่งั้นของเรานำเข้ามามีทั้งหมดคือตรงนี้เรื่องภาษีอะไรต่าง ๆ นี้ ที่ฝ่ายผู้ประกอบการกับฝ่ายรัฐบาลภาครัฐนี้ ก็ต้องคุยกันแต่รัฐบาลอุปสรรคต่าง ๆ หรือว่าพูดมาเขาก็รับ คือปัญหาเราต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า ปัญหามันจะแก้ได้มันต้องยอมรับกับปัญหา ตราบใดถ้าเราไม่คิดว่าเจอปัญหา ตรงนั้นคือปัญหาใหญ่เลย หรือเราก็มอมรับว่าเป็นตัวปัญหา เหมือนกับเราเป็นโรคประจำตัว แล้วคุณเป็นโรค

ประจำตัวอยู่นะเราจะบอกหมดว่าเราจะรักษาอย่างไร ลูกโหมมันจะต้องเป็นไปตามลักษณะนั้น ผลการวินิจฉัยมาแล้วผลเลือดเป็นอย่างนี้ เอ็กซเรย์มาแล้วคุณหมอบอกไม่ได้เป็นอะไรเลยนะ นี่คือตัวปัญหาใหญ่ เพราะว่าไม่ยอมรับ พุดง่าย ๆ ว่ายังหาทุกซ์ไม่เจอ จริงๆทุกซ์มีแล้วแต่ยังหาไม่เจอ เพราะหาทุกซ์ไม่เจอก็หาสมุทัยไม่เจอ อันนี้กลับมาทางพระ ใช้หลักที่เขาว่า โจทย์บอกว่าจริงทฤษฎี อริยสัจ ๔ เป็นตัวทฤษฎีใหญ่เลย ทุกอย่างได้ ใช้อริยสัจ ๔ ลูกโหมแล้วไปบอกกับพระอาจารย์ด้วยว่าที่บอกว่าตรงนี้แหละใช้อริยสัจ ๔ ไม่ต้องไปวิจัยเรียนไปนี่เอาหลักของพระพุทธเจ้าไปใช้ เป็นการตรัสรู้ครอบจักรวาล อันนี้กลับมาทฤษฎีเปรียบพวกนี้ เขาก็เริ่มรู้ว่าสมาคมสร้างรายได้เหมือนกับเงินตราที่เข้าไปซื้อ และก็จ้างคนงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันคุณไปขยายความละกันนะ มีช่างเยอะแยะคนที่อยู่ในอุตสาหกรรม มันเป็นหลักแสนกว่าล้าน เกิดการจ้างงานในระบบ ของในอุตสาหกรรม ซึ่งตลอดระยะเวลามา ๔๐ กว่าปีที่เขาทำ ระยะเวลายาวทำให้เป็นสินค้าส่งออก การปรับปรุงแก้ไขใช้กฎระเบียบอะไรต่าง ซึ่งปัจจุบันก็ทำอยู่ว่าให้มันสะดวก อุปกรณ์เยอะแยะอยากให้เข้ามาซื้อขายในประเทศและก็สามารถเอาออกไปได้อย่างสะดวกสบาย ไม่ต้องมาผ่านขั้นตอนอะไรมากมาย ขั้นตอนทางศุลกากรสำหรับที่จะนำไปใช้ทางอุตสาหกรรมและทางธุรกิจนั้น มันจำเป็นจะต้องเอาเข้ามา เข้ามาหลบเลี่ยงอะไรงานนี้เราไม่ต้องพูดถึง เพราะว่าเป็นเรื่องของเขาเรียกว่าอะไรละ วิธีปฏิบัติพอคำ นี้เราพูดถึงทางจริยธรรม ที่นี้ในส่วนแบบต่าง ๆ ก็คือว่าเราค่อย ๆ ปรับปรุงให้มันทัน ตามยุคตามสมัยเราก็จะพัฒนาต่อไปได้ เพราะว่าเราจะเห็นว่าการพัฒนาเรามันก็ต้องมีความก้าวหน้าเราค่อย ๆ ไปอย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นสิ่งพวกนี้มันก็มีอยู่บ้าง เพื่อบางที่เหมือนกับเราเดินทาง บางเส้นทางอาจขรุขระ แต่ว่าไม่ได้หมายความว่า ถนนมันจะไปไม่ได้นะ มันก็ไปได้แต่ว่ามันไปเร็วไม่ได้ค่อย ๆ ปรับปรุงค่อย ๆ วางแผน ตรงไหนที่ยังไม่ได้ลาดยางต่อไปเราก็กวาดยาง ให้สะดวกสบายเป็นอย่างนั้นได้เราต้องเตรียมความพร้อมอะไรต่าง ๆ พวกนี้ที่ต้องเตรียมไว้ ใช้โหมว่าอย่างสมมุติยกตัวอย่างว่า ตอนนี้เราก็มีเรื่องการเรียนการสอน ของการออกแบบเรื่องของการเรียนการสอนเด็ก ๆ ก็อาจจะสนใจ เขามองแล้วมันสร้างอาชีพได้ คนรุ่นใหม่ก็เข้ามาก็เหมือนกับเมื่อก่อนนี้ ถ้าบอกว่าเรียนแล้วจะไปเปิดร้านกาแฟ ผมว่าพอกับแม่คงไม่ยอม

วรรณทิพา แต่เดี๋ยวนี้อัปเดต

นายมนตรี เด็กรุ่นใหม่เขาไม่อยากเป็นลูกจ้าง เขาก็อยากทำของตัวเอง เพราะว่าเปิดร้านกาแฟหรือร้านต่าง ๆ เป็นธุรกิจ แท้จริง ๆ แล้วโดยส่วนตัวผมมองว่าเราอย่าไปตามกระแส อย่าไปทำอะไรแบบใหม่ ๆ ก็ได้ร้านกาแฟคนคงแห่กันเข้าไปใช้โหม เราอาจจะไปทำเรื่องอื่นก็ได้ใช้โหม อย่างเราเป็น

เจ้าของกิจการจิ๋วอย่างนี้เราอาจจะทำเป็นเล็ก ๆ น้อย ๆ รับของทางนี้มาแล้วไปขาย เราต้องคิดนอกกรอบ ในกระแสนี้ตลอด คือตรงนี้ไม่ทราบว่าคุณจะให้ขยายอะไรอีกไหมจะได้จบ

วรรณทิพา ท่านคิดว่ามีอะไรไหม

(พระนิสิตที่มาด้วย) สรุปแล้วมี ๒ อย่าง ๑. วัตถุดิบ ๒. แรงงาน

วรรณทิพา ช่างฝีมือ

นายมนตรี เดี่ยวเวลาหลวงพี่ไปเขียน

(พระนิสิตที่มาด้วย) ข้อที่ ๓ คือเรื่องของการเป็นอุปสรรคมองว่าเป็นอุปสรรคไม่ใช่เรื่องของปัญหา

นายมนตรี ทั้งหมดไม่ใช่ปัญหา

วรรณทิพา วิธีการแก้ไขคือเตรียมความพร้อม เกี่ยวกับปัญหา

นายมนตรี ผมลืมไปว่าบทที่ ๒ ปัญหาๆเยอะเลย คืออย่างนี้ เราต้องมองโลกให้สดใส เราต้องมองว่าแนวทางการพัฒนา อย่าไปบอกว่าเป็นอุปสรรค ถ้าบอกว่าเป็นอุปสรรคเราจะโหยหา ห่อเหี่ยว ไข้ไหมนี้ถ้าฉันจะไปหาสังสรรค์ได้อย่างไร ถ้าไม่ใช่ว่าจะไปดับทุกข์นะ ท่านจะไปหาสังสรรค์ กับไปดับทุกข์นี้เป็นคนละเรื่องนะ ผมจะไปหาสังสรรค์เพื่อ ไม่ให้มันมาเวียนว่ายตายเกิด ถูกปะนี้ก็แบบเดียวกัน สรุปใครมาพูดแบบนี้มันไม่เกิดการกระตุ้นเตือน

วรรณทิพา ค่ะเข้าใจค่ะ

นายมนตรี ผมพูดสั้น ๆ ว่าความเป็นมาอย่างไร

(พระนิสิตที่มาด้วย) คือเรื่องวัตถุดิบตะกั่ว ถ้าเกิดสมมุติว่ามันหมดไปแล้ว แล้วเรามีวิธีการหาใหม่อย่างไร

นายมนตรี คืออย่างนี้นะ มันเป็นเรื่องโชคคืออยู่ว่า สมมุติว่าเหมืองเพชร เหมืองอะไรต่าง อันนี้มันมีแค่แอฟริกาอย่างเดียว พอมันขาดราคามันก็จะเริ่มสูงขึ้น นักธุรกิจก็ต้องไปหาแหล่งใหม่ ก็ต้องไปหาแหล่งที่ใหม่ ยกตัวอย่างง่าย ๆ ว่าเหมือนกับไข่ไก่สมัยก่อนอาจจะเลี้ยงที่แปดริ้วอย่างเดียว ที่นี้คนมันกินมากขึ้น ๆ อย่างนี้เราผลิตไม่ทัน มีลูกหลานไปเปิดอยู่ที่นครปฐม เพชรพลอยก็เหมือนกันมันก็มีแหล่งธรรมชาติใหม่ อย่างจันทบุรีหมด นักธรณีวิทยา เขาจะหาแหล่งพลอยใหม่ เขาไปดูที่เขมร ไข้ไหมหรือบางคนเขาไปเจอโดยบังเอิญ ศรีลังกา ไปเจอที่มดากัสการ์ อะไรต่าง ๆ นี้ มันก็ต้องใช้วิธีสอดส่องไปเรื่อยนะเพราะว่าเป็นสายอาชีพเขา ผมคิดว่าในช่วงชีวิตเราไม่ต้องไปกังวล มันจะหมดอีก ๒๐ ชาติ อะไรอย่างนี้ แต่ว่าปริมาณมันอาจจะไม่ได้หาง่าย ไข้ไหมยกตัวอย่างว่า อย่างที่จันทบุรีเขาหาไม่เจอแล้วเขาก็ไปเจอที่กาญจนบุรี เขาก็ไปขุดอยู่ต้องหลายปี ถามว่ามันจะคุ้มกว่าการลงทุนไหม

มันก็ไม่คุ้ม เอาเครื่องจักรใหญ่ลงไหม มันก็ไม่คุ้ม ถามว่าวัตถุดิบมันยังมีอยู่หรือเปล่านั้นก็ยังมีอยู่ นึกออกไหมจากจันทบุรีสมัยก่อน คนที่จันทบุรี บางทีเดินไปไหนก็เห็นเลยแต่พลอยฝนตกมาบางทีก็เห็นละ ซึ่งบางที มันก็ยังดีกว่า ถามว่ามันได้ทุกปีไหมมันก็ได้ ที่นี้ก็อย่างที่บอกแนวทางการพัฒนาก็อย่างที่บอกปัญหาอุปสรรคอะไรเนี่ย เราต้องไปหา มันต้องเป็นระบบมีการศึกษาเป็นขั้น เป็นตอนเป็นระบบ คือว่าถ้ามันยังอยู่ บรรลุอยู่ในการเรียน การสอนแล้วเนี่ย มันก็เป็นระบบได้แล้วมันก็เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เหมือนกับ ทางพระก็เหมือนกันว่า ในอดีตตั้งแต่สมัย พุทธกาลก่อนที่พระพุทธเจ้าจะปรินิพพานมันก็ไม่มีการเรียบเรียงในพระไตรปิฎกหรือ เสียไปต้องก็ปีแล้วถึงจะมารวบรวม ตั้งก็ปีแล้วถึงจะมาแบบให้ ครั้งแรกที่เรียกก็เพราะ พระอานนท์ยังอยู่ พระมหากัสสปะยังอยู่ ก็ยังพอจำโน้นจำนี้ได้ เพราะว่าตอนนั้น พระสารีบุตร ท่านเสียไปแล้ว ก่อนพระพุทธเจ้า พระสารีบุตรเนี่ย รู้เยอะแต่ว่าไม่อยู่แล้ว พระอานนท์ความจำดี ไซ้ใหม่ มาจัดเป็นหมวด เป็นหมู่ อันนี้ก็แบบเดียวกันมาก ก็เหมือนอย่างที่ท่านเรียน พอเข้าระบบแล้ว ก็มีการแตกแขนงไป ๑. แยกออกไป ๒. ข้างต้น ข้างกลาง และในที่สุด ที่นี้ของแนวทางอภิญญาเนี่ย เขาก็มีองค์ความรู้เขา ก็มาเรียบเรียง ก่อนที่จะมาเรียบเรียงเขามีความรู้อยู่แล้ว แต่มันไม่ได้เป็นระบบ เหมือนอย่างที่เราเปรียบเทียบ ท่านรู้เรื่องธรรม แต่ว่าไม่ได้มาจัดระบบระเบียบ ปีหนึ่งไปเรียนนั้นะ ประโยคหนึ่งต้องเรียนอะไรบ้าง ปีที่ ๒ – ๓ เรียนอะไรจนไปถึงที่ ๙ แต่ผมถามนิดหนึ่งทำไมไปจบที่ ๙ เพราะอะไรไม่ไปจบ ที่ ๑๐ – ๑๑ – ๑๒

พระมหาขวัณชัย คือเขาจะเรียนเป็น ๓ สเท็ป เปรียญตรี เปรียญโท เปรียญเอก อย่างละ ๓ ปี ก็เลยมีจบแค่ ๙

(พระนิสิตที่มาด้วย) มันเป็นข้อจำกัดของคัมภีร์ด้วย

นายมนตรี ก็คือว่ามันจะจัดเป็นหมวดหมู่ อย่างมีการเรียนการสอนที่เป็นขั้นเป็นตอน อันนี้เป็นการพัฒนาไปตามแนวของอนาคต และก็ปูพื้นฐานให้กับคนรุ่นใหม่ ไซ้ใหม่ เพราะทุกสาขาอาชีพที่เป็นแบบนี้ หรือว่าบางงานที่ยังไม่เป็น หรือว่ายังไม่มีการจัดระบบ เป็นการเรียนการสอน องค์ความรู้มีแต่ถามว่าให้ช่างหรือว่าให้เรียน บางทีเขาทำไม่ได้ไง เขาก็ต้องน่านักวิชาการไปจับ เป็นหมวด เป็นหมู่ จัดให้ และไปถามเป็นองค์ความรู้ว่า เป็นอย่างไร อะไรอย่างนี้ ที่นี้ของอภิญญามันมีการพัฒนาอยู่และรองรับ ซึ่งมันก็ต้องใช้และต้องปรับปรุงไปตามยุคสมัย บางทีมีเครื่องมือเครื่องมือตามเทคโนโลยีอย่างใหม่ ๆ อะไรอย่างนี้จะต้องใช้คอมพิวเตอร์อะไรอย่างนี้

วรรณทิพา คือใช้หลักธรรมะด้วยไซ้ใหม่คะในการพัฒนา

นายมนตรี หลักธรรมะนี้ มันเป็นเรื่องของ เป็นตัวบุคคลมากกว่า อย่างยกตัวอย่างว่า ที่เรามาคุยกันเนี่ย หลวงพี่ไปคุยกันนี้ อาจจะไม่ค่อยเหมือนกับที่มีองค์ความรู้เรื่องธรรมะก็ได้ แต่หมายถึงว่าผมสามารถ ปะติดปะต่อ เรื่องพวกนี้ ผู้ประกอบการบางรายเนี่ยก่อนที่คุณจะมาสัมผัสคุณอาจจะ ไม่รู้ว่าพอพูดคำพวกนี้ทุกคน นึกออกไหม คุณเอาแค่ธุรกิจอย่างเดียว แต่จริงๆแล้วถามว่าต้องใช้ไหม ตอบว่าต้องใช้

วรรณทิพา ใช้ธรรมะส่งเสริมอย่างไร

นายมนตรี คือการค้าขายทุกชนิดอันนี้นั้นอยู่ในมรรคองค์ ๘ อยู่ในการประกอบอาชีพ ที่ชอบโดยชอบ มีจรรยาบรรณ ไม่โกงเขา ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตัวเอง ต่อลูกค้า ต่อพนักงานต่อที่ผู้ประกอบการด้วยกัน ผู้ที่ประกอบการเขาสำเร็จไหม ผลว่า ๑๐๐ ละ ๑๐๐ ไม่มากก็น้อย คนที่ทำธุรกิจใช้หลักธรรมะใหม่ จริงๆ เขามีอยู่แล้วมีแต่ว่าจะรู้ตัวไม่รู้ตัว เขาต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง ถ้าเขาไม่ซื่อสัตย์ต่อตัวเอง เช่นธุรกิจมีต้นทุน เขาก็ต้องรู้ว่าต้นทุนเขาเท่าไร ถ้าน้อยกว่า ๗๐ จะบอกว่า ๗๐ ไม่ได้ เขาต้องรู้ตัวเอง ความซื่อสัตย์ในระยะเวลา ๕ ถึง ๑๐ ปี มีคนเปิดร้านปิดร้านขายเพชร เข้าออก ๆ ถามว่าอยู่ได้เพราะอะไรและอยู่ไม่ได้เพราะอะไร? ก็ความซื่อสัตย์ จรรยาบรรณ ศีลธรรมนั่นล่ะ

วรรณทิพา ใช่ค่ะ การรู้จักธรรมะคือการรู้จักต้นทุนของเราเอง

สัมภาษณ์ นายสุรียน ศรีอรรถกุล, ธุรกิจอัญมณีขนาดใหญ่, วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑.

วรรณทิพา มาทำเรื่องอัญมณีเพราะที่บ้านทำเกี่ยวกับอัญมณีแต่ไม่ใหญ่นานนี้ พาร์มาเรียนศาสนา อ่านบทสัมภาษณ์ที่คุณหนึ่งเป็นสเกเตอร์และเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จ วันนั้นได้มาสัมภาษณ์อุปนายกคุณมนตรี เนรกันฐิ์ แล้ว

ดิฉันวรรณทิพา สังขสูตร มาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขออนุญาตสัมภาษณ์คุณสุรียน ศรีอรรถกุล เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา ปัญหา ข้อ ๑ - ๒ คงไปด้วยกันได้ค่ะ อยากทราบว่าปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าธุรกิจอัญมณีและวิธีแก้ไขคืออะไรบ้าง

นายสุรียน กิจคือภารกิจที่ต้องทำ ธุรกิจก็คือธุรกิจที่ต้องทำ มันก็จะค่อนข้างที่จะเป็นอะไรที่ซับซ้อน เพราะการทำรัตนชาติที่มีราคาสูงเนี่ย ต้องได้รับความไว้วางใจ ผู้ประกอบการต้องมีความชำนาญ เชี่ยวชาญในระดับสูงในการทำตรงนี้และจัดจำหน่าย การจัดจำหน่ายบางครั้งเป็นปัญหาที่เราต้องเหนื่อย คำว่า Business ย่อมาจาก Busy บวก S เข้าไปอีกมันค่อนข้างที่จะยุ่ง ถ้าอยากสุขสบายต้องอยู่บ้านไม่ต้องทำงาน ธุรกิจทำแล้วต้องมีความสุข อุตสาหกรรมอัญมณีกำลังเติบโตมาเป็นอันดับที่ ๓ เพราะรายได้ส่งออก ๔ แสนกว่าล้าน มีคนงานอยู่ ๒ ล้านกว่าคน ก็ทำให้ประเทศชาติตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำเจริญ ผมมีพนักงาน ๕,๐๐๐ กว่าคน ไม่ใช่ ๕๐ คน ต้องเดินสายธรรมะ ถูกหรือผิดก็อยู่สายแห่งความสดใส รัตนชาติซึ่งมีอยู่ในพื้นดิน มนุษย์ฉลาดนำมาเจียรไน ยังไงแหล่งผลิตก็อยู่ที่เมืองไทย ไม่ได้ว่าทั่วโลกผลิตไม่ได้ของเรา เพราะเราสั่งสมมา ๕๐ ปี เพื่อบ้านอยากได้หมด อยากได้ อุตสาหกรรม เราคนไทยสังเกตว่าเรามีพระพุทธศาสนา มีวัดวาอารามต่าง ๆ ด้วยนะ คล้าย ๆ กับ อิตาลี ไทยเราก็ทำอัญมณีเหมือนกัน เพราะเราเดินไป ๕ นาที เราเห็นศิลปวัฒนธรรม มีแต่ศาสนา เลี้ยวขวาก็วัดเลี้ยวซ้ายก็อาราม มันก็เลยสั่งสมอยู่ อุตสาหกรรมอัญมณีก็เหมือนกัน เป็นระดับประเทศ และอุตสาหกรรมเป็นสิ่งที่หวงแหน ปัญหาที่มีอะปัญหามีไว้แก้เพราะฉะนั้นเราคิดว่าถ้าไม่มีปัญหานี้ เราก็ต้องเผชิญปัญหา เพียงแต่ว่าเราจะแก้ยังไง เราจะต้องรู้หลักสูงสุดของชีวิตของพระพุทธศาสนาอย่างไร เกิดมา ตั้งอยู่ ดับไป ทั้งหมดที่เราเห็นเป็นหน้าที่ หน้าที่ที่เรา ยังมีลมหายใจ เข้าออกวันหนึ่งก็หมดไป เราอย่าไปยึดติดอะไร เรารู้ว่าเราเกิดมาในแผ่นดินนี้ พยายามจะสอนพนักงานให้เคารพตนเอง เงินที่เราได้มาอย่างบริสุทธิ์ อย่างเช่นเราได้เงินมา ๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท เราไม่ได้โกงใครมา เราทำอาชีพที่บริสุทธิ์ แล้วก็จ่ายภาษีอย่างถูกต้อง เป็นอาชีพที่มีเกียรติภูมิให้กับประเทศชาติ และที่ภูมิใจมากคือผลงานของบริษัท คุณพ่อเป็นคนทำ ผมเป็นคนจัดทำพลอย เรา

ได้จัดสร้างเครื่องทรง ๓ ฤดูของพระแก้วมรกตเป็น ๓ ฤดู เข้าเครื่องทรง กันี่ละเป็นสิ่งที่อยากให้คนทั้งประเทศรับรู้ ว่าไม่ใช่ว่าเป็นเพราะสุริยนทำในการธุรกิจ เราบอกระไรก็เป็นไปตามนั้น ความซื่อสัตย์ต้องยึดถือ งบประมาณกำไรเป็นใหญ่ งบการสร้างแบรนด์ (Brand) สร้างแบบมาตรฐาน เพราะทุกคนทำธุรกิจเราบอกร้อยไรก็ต้องเป็นแบบนั้น ทำอย่างไรให้เขาประทับใจ สินค้าต้องถึงการบริการต้องถึง ความเข้าใจต่าง ๆ ตรงนี้ ก็ทำเองไม่ได้แล้วงานอยู่บนโต๊ะเซ็นเอกสารครึ่งชั่วโมง ผมเองเซ็นเสร็จระบบ พร้อมหมด แล้วที่เหลือก็จะเป็นการตลาดบ้าง ดูแลทุกแผนก พนักงานเราก่อนข้างที่จะมีประสบการณ์สูง เพราะฉะนั้นทุกคนมีความรับผิดชอบสูงมาก แต่ก็แบ่งเบา ภาระได้เยอะ

วรรณทิพา ต้องเลือกพนักงานที่มีธรรมะ แล้วใช้หลักธรรมะหรือไม่อย่างไรคะ

นายสุริย จริยธรรมสำคัญที่สุดในการดำเนินทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความซื่อสัตย์ ความจริงใจ และความรับผิดชอบ เป็นการไม่เอา راحتเอาเปรียบ ต้องเอื้อเฟื้อต่อสังคมและส่วนรวม เพราะฉะนั้นศาสตร์สำคัญที่สุดคือศาสตร์ของพระพุทธศาสนาที่จะทำให้ประเทศไทยนำชาวโลก เราจะนำความดีออกไปอย่างไรก็เช่นเดียวกับที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ และรัชกาลที่ ๑๐ มีพระบรมราโชวาทเป็นแนวทาง เพราะท่านแสดงให้เห็น ถ้ามว่าอย่างไร ผมจะตอบว่า ผมมีท่านเป็นแนวทางด้วย ท่านเป็นองค์ซึ่งเป็นแบบอย่างได้ทุกอย่างทุก ๆ ด้าน

วรรณทิพา รัชกาลที่ ๙ พาร์เซียนอยู่ในวิทยานิพนธ์ เข้าหลักกับธรรมะ อีกประการหนึ่ง คุณหนึ่งใช้หลักธรรมะส่งเสริมประกอบธุรกิจ แล้วใช้หลักธรรมะอะไรส่งเสริมคะ

นายสุริย ใช้ความซื่อสัตย์และความจริงใจต่อลูกค้า ผมบอกเลยถ้าผมมีเครื่องจับเพชรอยู่ข้าง ๆ ผมขายเพชรง่ายมาก ผมว่าตรงนี้มี ๒ เพอร์เซ็นต์ ถือว่าไม่มีอะไรขาดทุนแล้วครับ คราวนี้ก็จะขอกำไรบ้างกำไรจริง ๆ เราคิดอะไรก็ทำแบบนั้น เวลาที่เรามาประสบอยู่ตรงนี้ไม่ได้มีตลอด เราใช้เวลาไป ๔๖ ปี ละ อีกแปบก็ ๕๐ - ๕๕ - ๖๐ อีกสักพักก็เจ็บ แก่ และก็ตาย ๖ พันล้านคนทั่วโลก แต่เมืองไทยเป็นประเทศแห่งการผลิตก็ต้องฝากทุก ๆ ท่าน ผมฝากมาตลอดชีวิต เวลาไปประเทศอื่นอายุเขาจะตาย คนจีนเขาใช้แอปพลิเคชันหมดแล้ว การที่จะไปขึ้นจักรยานถึงมีเงิน ๑๐๐ ก็ซื้อไม่ได้ต้องใช้แอป เราไม่มีแอปเราใช้ไม่ได้ ไม่ใช่เงินเขย เป็นเงินเงิน กวางเจ้า หรือ อะไร อย่างตอนนี้ไทยเป็นชนบทและใหญ่กว่า ๑๐ เท่า เราจะขยายอย่างไรให้กับประเทศเรา ซึ่งตรงนี้อัณมณีช่วยได้ ก็ต้องไปแจ้งท่านรัฐมนตรีฝ่ายผลิต ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเกี่ยวกับอัญมณีผูกติดกันได้อย่างไร ต้องให้คนที่มาเที่ยวเมืองไทย ๕๐ ล้านคนซื้ออัญมณีกันไป เอาแค่ ๕% ๒๕๐,๐๐๐ คน อย่างเราไปฝรั่งเศสไปซื้อของมีหยัห่อ จริง ๆ แล้วควรจะเปิดเป็นพรีพอร์ตได้แล้ว เพราะว่าเราสามารถจะแข่งขันได้

วรรณทิพา ต้องคุยกับรัฐมนตรีกระทรวงการท่องเที่ยว

นายสุริยน แต่รัฐบาลซัพพอร์ตดีจริง ๆ เพราะรู้ดีกว่าตอนนี้เศรษฐกิจก็ดี หุ่นก็ดีทุกอย่างค่อย ๆ ดีขึ้น แต่มันจะเป็นอะไร ที่ดีข้ามคืนเลยมันเป็นไปไม่ได้ เพราะว่าเท่าที่มอง แผนของรัฐบาลคือพยายามมองในระยะยาว ๕ ปี ๑๐ ปี เราเน้นคุณธรรมเป็นหลัก เน้นจริยธรรม จะไม่มีคำพูดอะไรออกมาที่ทำให้ประชาชนต่างติดขัด ตะขวงใจต่าง ๆ นานา เป็นในลักษณะของธรรมะ ผู้นำก็ต้องพูดออกมาจากจิตใจ เพราะเด็ก ๆ คุยอยู่ทั้งหมด

วรรณทิพา คุณหนึ่งมีวิธีการปฏิบัติตนอย่างไรกับ ๑ ผู้ประกอบการค้าด้วยกัน ๒ ลูกจ้าง ๓ ผู้ซื้ออาศัยหลักธรรมอะไร แล้วใช้หลักธรรมนั้นไหมคะ เพราะอะไร

นายสุริยน ผู้ค้าด้วยกัน เห็นใจซึ่งกันและกันเพราะว่าเรารู้ว่าธุรกิจเราเป็นธุรกิจที่ยาก ไม่ได้ทำได้ง่าย ก่อนที่จะทำได้ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานการทำธุรกิจนี้นะครับ ในเรื่องของการลงทุน บางครั้งเราก็ซื้อของที่มีราคาสูง จากประสบการณ์ ถือว่าข้อแรกคือต้องเห็นใจซึ่งกันและกัน ถ้าไปมองแค่เงิน มองแต่สิ่งที่เรามีต่าง ๆ นานา ก็จะเป็นการอิจฉาริษยาซะเป็นส่วนใหญ่ ในสังคมน่าจะ去看ลึกกว่านั้นคือมองเม็ดเงิน แล้วมองว่าเขามีอณุมณีอันนี้ก็ไม่ใช่เขาไปโกงมา ธุรกิจเขามีมานานแล้ว แต่ที่นี้เหมือนกับเป็นเหยื่อ ว่าใครเป็นข่าว เดี่ยวข่าวก็จบไป และข่าวใหม่ก็จะมา อย่างน้ำท่วมสิงคโปร์ก็เป็นข่าว แต่มันก็แค่เป็นข่าว ส่วนลูกจ้างวิถีของเราควรจะดูในเรื่องของการศึกษา ควรฝึกคนรุ่นใหม่ ซึ่งภาคธุรกิจต้องการคน ให้เป็นระบบว่าเค้าควรเคารพตัวเขาเอง การที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นเรื่องดีแต่ประสบความสำเร็จในธุรกิจเป็นเรื่องดีกว่า

ดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างไร เพื่อแผ่อย่างไร สอนให้คนมีจิตใจไม่ฟุ้งซ่านอย่างไร เวลาเศร้าจะไม่ไปฆ่าตัวตาย พระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร จะกินยาเสพติด ทะเลาะกัน และพระพุทธศาสนาจะเข้ามาช่วยได้อย่างไร อันนี้ต้องมีอยู่ในวิชาเรียน แล้วก็สอนเป็นหลักสูตร มันมีอยู่ ๕ อย่าง ติดผู้หญิง ติดยาเสพติด ติดพนัน ติดเหล้า ติดบุหรื อบายมุข แล้วก็สอนตัวอย่างไป หาตัวอย่างให้ดู ทำให้เค้ารู้สึกภูมิใจว่าประเทศเค้าเป็นเมืองพระพุทธศาสนา

วรรณทิพา แล้วเครียดไหมคะ

นายสุริยน ช่วงนี้เครียดสิครับ นักธุรกิจก็ไม่ได้ใช้ มือก่ายหน้าผาก ช่วงนี้ทุกคนใช้อย่างอื่นก่าย ไม่ใช่ก่ายนะ การทำธุรกิจทุกอย่าง หหมดทุกสิ่ง

วรรณทิพา ต้องมีอุเบกขา มีไหมคะคุณหนึ่ง

นายสุรียน เราต้องมีความรับผิดชอบสูง เพราะฉะนั้นคือก็ต้องการกำลังใจจากภาครัฐ เรียกได้ว่าเรากำลังพัฒนาชาติบ้านเมือง ผลักดันไปอย่างเงี้ยนะครับ ก็มีสูตรตายตัวให้นักธุรกิจอ่าน ๑๐ ข้อ อ่านแล้วจะได้ดีขึ้น ตรงนี้ก็เป็นวิชา อย่างลูกค้าไม่จ่าย ๑๗ ล้าน แต่เราต้องจ่ายพนักงาน ๑๘ ล้าน ลูกค้าจ่ายมาหมดยังไม่มีอีก ๑ ล้าน ทำอย่างไรดี ก็ต้อง ๑ - ๒ - ๓ - ๔ - ๕ ทำนึ่งก่อน ประการที่สองทุกคนก็ต้องพึงธรรมะ เวลาเราป่วยใจไม่ได้ไปโรงพยาบาล รักษาทางด้านยา ร่างกายต้องการธรรมะรักษาใจได้ดีที่สุด ในส่วนของลูกค้า ผมบอกพนักงานตลอด ลูกค้าคือพระเจ้านะครับ ถ้าไม่มีลูกค้า เราก็คงไม่มีกิน ไม่มีใช้ พนักงานคือครอบครัว เพราะฉะนั้นตรงนี้เราคือครอบครัวใหม่ ดังนั้นเรามีอะไรก็ต้องพึ่งกันและกัน อย่างพนักงานทุกคนจะตื่นตื่น ปีนี้ยอดขายอัศจรรย์ขึ้น ผมก็ขอให้ทุกคนทำเท่าเดิม รักษาเอาไว้ สรุปปีนี้ยอดขายขึ้น ๑๕ % ทำเท่าเดิมอย่างเคยขายอยู่ ๑๗ ล้านต่อปี เพิ่มเป็น ๑๗.๕ และ ๑๗.๘

วรรณทิพา สรุป คุณหนึ่งวางอุเบกขากับผู้ประกอบการด้วยกัน ดูแลลูกค้าเหมือนกับลูกค้าเป็นพระเจ้า และคุณหนึ่งสอนธรรมะกับลูกน้องด้วย

ก็หมดคำถาม ๕ ข้อนะค่ะ ก็ได้เยอะเลย แล้วคุณหนึ่งก็เขียนเพิ่มเติมไว้ใน Paper sheet ด้วย ถ้าวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จ อยากจะดูไหมค่ะ

นายสุรียน ก็ขอขอบคุณก็ได้ครับ

Paper เพิ่มเติมบทสัมภาษณ์คุณสุรียน ศรีอรรถกุล

บทสัมภาษณ์และคำตอบ

1. ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีคืออะไรบ้าง?

คำตอบ ธุรกิจการค้าอัญมณีเป็นธุรกิจที่มีรายละเอียดเยอะมากต้องอาศัยปัจจัยและองค์ประกอบหลายๆ อย่างตั้งแต่เงินที่นำมาลงทุนต้องใช้เงินทุนค่อนข้างสูง และผู้ประกอบการต้องมีความเชี่ยวชาญในการดูอัญมณีเพชรพลอยและดีไซน์ของเครื่องประดับ และตลาดในการจำหน่ายที่มาจากทั้งในและต่างประเทศซึ่งถ้าขาดองค์ประกอบหลักๆ ที่กล่าวมาก็จะส่งผลกระทบต่อการทำธุรกิจการค้าอัญมณี รวมถึงปัจจัยภายนอกสถานะเศรษฐกิจในประเทศและต่างประเทศ ปัจจุบันหลายคนหันมาให้ความสนใจทำธุรกิจอัญมณีเพิ่มมากขึ้น จึงมีการแข่งขันกันสูง

2. ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร?

คำตอบ สำหรับ บ.บิวตี้เจมส์ เริ่มเป็นที่รู้จักตั้งแต่ปี 2507 จากการเปิดเป็นร้าน 2 คูหาซึ่งเป็นตึกแถวอยู่บนถนน เจริญกรุง 36 ปัจจุบันก็ยังเปิดดำเนินการอยู่ ซึ่งได้มีการถ่ายทอดประสบการณ์และมีการพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการหาแหล่งวัตถุดิบก็คือเพชร, พลอย ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญของธุรกิจอัญมณีและบุคลากรที่มีคุณภาพ, เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประเทศไทยถือว่าเป็นแหล่งผลิตจิวเวลรี่ที่สำคัญและมีช่างฝีมือเก่งๆ ระดับโลกค่อนข้างเยอะ ดังนั้นการที่เราได้แหล่งวัตถุดิบที่ดีและมีช่างที่มีทักษะและชำนาญในการผลิตจะช่วยให้เราทำงานได้ดียิ่งขึ้น บ.บิวตี้เจมส์ จึงให้ความสำคัญในการผลิตเครื่องประดับทุกชิ้นตอนและงานทุกชิ้น

3. ในการประกอบธุรกิจอัญมณี ท่านคิดว่าหลักการใดสำคัญที่สุดและได้ใช้หลักธรรมใด หรือ ไม่อย่างไร?

คำตอบ คือ 5 คือหลักปฏิบัติที่สำคัญเป็นพื้นฐานที่ทุกคนพึงปฏิบัติอยู่แล้ว การที่เรามีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและความจริงใจต่อลูกค้า, และมีความรับผิดชอบต่อการประกอบธุรกิจ การไม่เอาเปรียบลูกค้าหรือลูกค้า มีความเอื้อเฟื้อต่อสังคมและส่วนรวม

4. ท่านจะใช้หลักธรรมมาส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ท่านจะใช้หลักธรรมอะไร

คำตอบ ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต เพราะถ้าเราขาดความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว เราจะไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้ เพราะไม่ว่าเราจะประกอบธุรกิจอะไรก็ตามแต่หัวใจสำคัญก็คือความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ต่อตัวเราเองและผู้อื่น ในสถานะสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันสูงมากโดยเฉพาะธุรกิจการค้าอัญมณี ที่หลายคนต่างหันมา

ให้ความสนใจและทำธุรกิจประเภทนี้ ทำให้ทุกคนต่างคิดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อให้เป็นที่น่าสนใจ ดังนั้น
สิ่งที่คุณยึดมั่นคือความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า มีความซื่อสัตย์ต่อคู่แข่ง

5.ท่านมีวิธีการปฏิบัติตนอย่างไรต่อผู้ประกอบการค้าอัญมณี , ลูกจ้าง, ผู้อุปโภค โดยอาศัยหลักธรรม
อะไร? และท่านใช้หลักธรรมนั้นเพราะอะไร?

คำตอบ ต่อผู้ประกอบการคือ มีการแข่งขันบนความถูกต้อง, เป็นธรรม และมีความโปร่งใส

ต่อลูกจ้าง, ผู้อุปโภคคือ มีความยุติธรรม มีความจริงใจและซื่อสัตย์

ที่ใช้หลักธรรมความจริงใจและซื่อสัตย์ ก็เพื่อผลประโยชน์ที่ดีในระยะยาวของบริษัท เพื่อเพิ่ม
ผลประโยชน์และความเชื่อมั่นของผู้อุปโภค

Suriyon Sriorathaikul
Managing Director
สุริยณ ศรีอรรถัยกุล
กรรมการผู้จัดการ

Beauty Gems

31 Saladaeng Road, Silom Tel. (66) 0 2233 7630-4, 0 2237 5666-8
Bangkok 10500, Thailand. 0 2237 8680-99, 0 2636 3010-19
Email: suriyon@beautygems.co.th Mobile (66) 08 1825 5954
Fax. (66) 0 2236 6784, 0 2237 5664-5

สัมภาษณ์ นางอภิตี พาณิชย์อำนวยการ, เจ้าของร้านเจษฎาจิ๋วเวल्ली, โรงงานเจียรไนพลอย
ไพลิน จังหวัดกาญจนบุรี, วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

นางอภิตี เจ้าของร้านเจษฎา จิ๋วเวल्ली จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ประกอบธุรกิจการค้าขนาดกลาง และมี
พนักงานไม่เกิน ๕๐ คน

วรรณทิพา พี่มีโรงเจียรไนเองอะไรเองบ้างใช้ไหมคะ และส่งไปขายต่างประเทศบ้าง วันนี้พาร์จะขอ
อนุญาตถาม เกี่ยวกับหลักธรรมและการค้า คำถามแรกนะคะ ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญ
มณีคืออะไรและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

นางอภิตี มีปัญหาเกิดจากการมีการปลอมปนสินค้า

วรรณทิพา เกิดจากลูกค้าเราหรือเกิดจาก คนมาส่งของพลอย เพชรคะ

นางอภิตี มีทั้ง ๒ อย่าง ด้านลูกค้าข้างขาดความซื่อสัตย์ มีการเปลี่ยน พลอย แบบเช่นเรามี พลอยแท้
หรือว่าเกรดดีไป แล้วนำเกรดรองมาให้เรา

วรรณทิพา เกรดปี คือใกล้เคียงกัน

นางอภิตี เราอาจจะดูไม่ทั่วถึง แล้วได้ขายไปยังลูกค้า ก็มีบ้างคะลูกค้ามาต่อว่าเรา

วรรณทิพา ก็โดนบ้างถือว่าเขาไม่มีความซื่อสัตย์ ถ้าหากว่าไม่ซื่อสัตย์กับเรา เราก็เดือดร้อน มีวิธีการ
แก้ไขอย่างไร

นางอภิตี ต้องมีการอบรมตักเตือนก่อน

วรรณทิพา เคยไล่ออกไหมคะ

นางอภิตี ก็คือครั้งแรกก็จะไม่ไล่นะคะ แต่ว่ามีการตักเตือนก็คือว่า เราก็ให้ปรับปรุงตัวอะไรอย่างนี้

วรรณทิพา ใช้ความเมตตา ปราณี เป็นวิธีการแก้ และใส่ใจดูแลเขามากขึ้น การใช้ความเมตตา ปราณี
กรุณา ก็เป็นหลักธรรมนะค่ะ พี่ทำมากี่ปีแล้วคะ

นางอภิตี ๑๕ ปี แต่คุณพ่อคุณแม่พี่ทำมาก่อน

วรรณทิพา อีกคำถามหนึ่งนะคะ หลักการใดสำคัญที่สุดและใช้หลักธรรมใดหรือไม่อย่างไร ในการ
ประกอบธุรกิจอัญมณีของพี่

นางอภิตี หลักการที่สำคัญที่สุดคือความซื่อสัตย์ อยากให้ลูกค้ามีความซื่อสัตย์ สุจริตในการทำงาน
มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ส่วนตัวพี่ก็ต้องซื่อสัตย์สุจริตด้วย สินค้าที่ผลิตออกมาเป็นอย่างไรก็ให้บอก
ตามนั้น

วรรณทิพา ไม่ได้ขายเอากำไรเกินควรด้วยใช่ไหม

นางอภิตี ไม่ขายเอากำไรเกินควรคะไม่ตัดราคากัน

วรรณทิพา มีไหมคะ พี่เคยเจอไหมคะ

นางอภิตี การตัดราคากับพวกผู้ประกอบการด้วยกัน

วรรณทิพา ตัดราคาแบบไหนคะ

นางอภิตี ถ้าเราขายราคานี้เขาก็จะขายถูก ถูกกว่าเราเล็กน้อย บางทีขาดทุนก็ขาย

วรรณทิพา ปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง มีผลไหมคะ

นางอภิตี มีผลมากค่ะ

วรรณทิพา การเงินด้วยเพื่อร่วมงานด้วย ที่บอกแล้วก็ลูกจ้าง ไซ้ไหมคะแล้วกรณีคนที่มาส่ง เพชรพลอยเรา พี่เคยโดนความไม่ซื่อสัตย์สุจริตบ้างไหมคะ

นางอภิตี เคยโดนหลายรอบค่ะ เป็นแบบย้อมสีนะคะ เขาบอกว่าของแท้ แต่ว่าแบบฉีดสีค่ะ

วรรณทิพา เขาเรียก Modify คือ ฉีดสีเข้าไป ในฐานะที่ทำการค้าชนิดเดียวกัน เพราะถ้าไม่ซื่อสัตย์ก็จะเป็นประเภทปลอมเกเรตนะ ถ้าฉีดสีก็คือโกงเลยคะ ต้องเสียค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อนในการตรวจสอบสินค้า แล้วพี่บวกราคาขึ้นกับลูกค้าไหมคะ

นางอภิตี หากว่าเรารู้ว่าของไม่แท้หรือว่าฉีดสีอะไรอย่างงี้ จะเก็บแล้วก็ไม่ขายเลยคะ

วรรณทิพา แล้วอย่างกรณีที่พี่ส่งของไปขายต่างประเทศ เจอปัญหาอะไรบ้างไหมคะ

นางอภิตี เคย แต่เราเช็คเจอเสียก่อน ไม่ให้มันข้อผิดพลาดเพราะว่าเราไม่อยากเสียลูกค้าไป

วรรณทิพา สำคัญนะอันนี้ อย่างร้านที่เรานั่งสัมภาษณ์ จะมีการท่องเที่ยวมาซื้อบ้างไหมคะ

นางอภิตี มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศค่ะ

วรรณทิพา เคยมีปัญหาอะไรไหมคะ

นางอภิตี มีคะ เป็นชาวต่างชาติ ซื้อพลอยที่ฉีดสีไป แล้วลูกค้าเอาไปเช็ค การปลอมมีการปลอมหลายอย่าง Modify ให้สวยเพื่อที่จะส่งให้แพงกว่าราคาเป็นจริง แล้วเวลาพี่ไปขายก็เท่ากับว่าทุจริตโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ ลูกค้านำมาคืน เราคืนเงินให้ทุกอย่าง

วรรณทิพา ก็มีปัญหาดัตราคานะ แล้วก็เรื่องทัวร์ ลูกจ้างแล้วคนส่งเพชรพลอย หลายกรณีเหมือนกัน

นางอภิตี โดนทั้งเศรษฐกิจ การเมืองปัจจุบันด้วย

วรรณทิพา พี่คิดว่าหลักธรรมช่วยได้ไหมคะ

นางอภิตี ช่วยได้มากเลยคะ

วรรณทิพา หลักธรรมะทั้งการอยู่ร่วมกันและการดำเนินชีวิตไซ้ไหมคะ

นางอภิตี ไซ้คะ หลักธรรมะสำคัญที่สุด ทางการค้าขายอย่างที่พี่เห็น โดยมีความซื่อสัตย์ สุจริต ก็จะทำให้ค้าขายก็จะรุ่งเรืองขึ้น แล้วก็จะมีการเชื่อใจ ไว้วางใจกัน

วรรณทิพา ถ้าอย่างนั้น หลักธรรมที่จะช่วยส่งเสริม อย่างกรณีลูกน้องใช้หลักเมตตา ปราณีเขา เราใช้หลักธรรมะ อันนี้ที่เป็นความคิดเห็นส่วนตัวด้วยนะ ข้อสุดท้ายที่จะถาม พี่มีวิธีการปฏิบัติอย่างไรกับผู้ประกอบการค้าอัญมณี ลูกจ้าง ผู้ซื้อ โดยใช้หลักธรรม

นางอภิตี อยากให้ผู้ประกอบการมีคุณธรรม ไม่แย่งลูกค้า ดัตราคากันเอง ลูกจ้างมีความซื่อสัตย์ มีเมตตากับผู้ซื้อ เมื่อกี้ที่บอกว่า คนซื้อชาวต่างชาติมาต่อว่า ก็จะใช้วิธีคืนเงินและตกลงกันได้ โดยอาศัยหลักธรรมเป็นข้อคิด

วรรณทิพา แล้วเขาโกรธเราไหมคะ

นางอภิตี เขาไม่โกรธและเราก็สบายใจ

วรรณทิพา สรุปแล้วสิ่งที่พี่ต้องการคือความซื่อสัตย์สุจริต พี่โดนจุดใหญ่ก็คือลูกน้อง พี่ก็จะใช้ความเมตตา กรุณากับเขา เหมือนเราเป็นครอบครัวเดียวกัน ปัญหาที่บอกมาพี่ก็เจอทั้งการเมืองด้วย การตัดราคาของผู้ประกอบการ ลูกจ้างขาดความซื่อสัตย์ และคนที่ส่งเพชร พลอย ด้วยทำให้ราคาสินค้าสูง นักท่องเที่ยวก็มีปัญหา พี่มีอะไรแนะนำผู้ประกอบการด้วยกัน จากข้อที่ ๑ โดยรวมเอาที่ประสบความสำเร็จ อยากทราบว่าพี่ยึดอะไรเป็นหลัก ที่สำคัญสุดในการประสบความสำเร็จ

นางอภิตี ข้อที่สำคัญที่สุดที่มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า

วรรณทิพา ก็อยากให้คนอื่นเป็นแบบนี้

นางอภิตี อยากให้ผู้ประกอบการและผู้ค้าทุกคนนะค่ะ

วรรณทิพา พี่มีร้านอื่นที่กาญจนบุรีไหมคะ

นางอภิตี ตอนนี้มีร้านเดียว มีลูกจ้างประมาณ ๕๐ คน สามีก้ทำด้วยกัน ส่วนลูกก็เรียนออกแบบเครื่องประดับอยู่

วรรณทิพา ที่ไหนคะ

นางอภิตี ที่ศิลปากร

วรรณทิพา มหาลัยศิลปากรที่กรุงเทพหรือนครปฐมคะ

นางอภิตี กรุงเทพคะ ถ้าเรียนจบมาก็จะให้มาช่วยแต่ที่สำคัญคือพี่จะสอนหลักการของธรรมะควบคู่ไปจะบอกกับทุกคนว่า ใช้หลักธรรมจากขนาดเล็กदैยวก็ไ่เป็นขนาดใหญ่

วรรณทิพา ขอบคุนมากนะค่ะ ที่ให้สัมภาษณ์ในวันนี้

สัมภาษณ์ นางศิริพร แสงสุขตระกูล ผู้บริหารร้านตรงเจมส์ จังหวัดจันทบุรี

ธุรกิจอัญมณีขนาดเล็ก, วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

วรรณทิพา สวัสดิ์คะ

นางศิริพร สวัสดิ์คะ นางศิริพร แสงสุขตระกูล เจ้าของร้านตรงเจมส์ เป็นธุรกิจอัญมณีขนาดเล็ก

วรรณทิพา ขนาดเล็กมีพนักงานอย่างไรคะ

นางศิริพร มีไม่เกิน ๒๐ คน

วรรณทิพา มีอัญมณีประเภทไหนบ้างคะ

นางศิริพร บุษราคัม แล้วยัง กรีนแซปไฟร์ (Green Sapphires)

วรรณทิพา ที่นี้ก็คุยกับพี่ไว้คร่าวๆแล้วว่าจะถามปัญหา พาร์มาจากมหาลัยสงฆ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จะถามปัญหาอยู่ในเนื้อหาเรื่องแนวทางของผู้ประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ชื่อเรื่องของเราก็คือ “แนวทางการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่พึงประสงค์ตามหลักพระพุทธศาสนา” มีอะไรบ้าง ปัญหาแรก ในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีคืออะไรบ้าง

อันที่สองวิธีการแก้ปัญหาของการประกอบธุรกิจการค้า

นางศิริพร ข้อที่ ๑.ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีของที่ร้านทั่วไปก็คือทุกคนตอนนี้ปัจจัยแรก ก็มาจากเศรษฐกิจที่มากระทบอันดับต้นๆ คือ ผู้ซื้อน้อยลง คิดเยอะนิดนึง มีผลกระทบเพราะมีปัญหาทุกด้านเศรษฐกิจทางการเมือง ลูกค้าชะลอการซื้อ

วรรณทิพา มีปัญหาอื่น ๆ อีกไหมและมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไรคะ

นางศิริพร แนะนำเสนอสินค้า ส่วนมากที่จะมีแต่ลูกค้าประจำ ก็พยายามหาสิ่งที่ดี ๆ ให้เขา เตรียมความพร้อมเช็คสินค้า ๒ ชั้น ๑ เช็คด้วยตัวเอง ๒ นำไปทำใบรับประกันคุณภาพสินค้า (Certificate) กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

วรรณทิพา ข้อที่สามในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีที่มีหลักการใดสำคัญที่สุดคะ

นางศิริพร เราต้องซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้า เราให้สินค้าเขาใช้ เราต้องให้สินค้าดี ๆ เหมือนกับว่าเราเองยังอยากใช้ของดี ๆ เราก็ต้องให้ของดี ๆ

วรรณทิพา ก็มีความจริงใจและความซื่อสัตย์

นางศิริพร ถ้าไม่จริงใจ ไม่ซื่อสัตย์ต่อลูกค้ามีผลกระทบแน่นอน เราใช้หลักธรรมมาส่งเสริม

วรรณทิพา หลักธรรมที่จะมาส่งเสริมธุรกิจของพี่ พี่จะใช้หลักธรรมอะไรในปัจจุบันคะ

นางศิริพร ซื่อตรงต่อลูกค้าสินค้า ถ้าเราไม่มั่นใจเราต้องทำการ Certificate ให้กับลูกค้า คือเขาสามารถเอาไปให้คนอื่นดูได้ สินค้ามีตำหนิอะไร เราจะบอกลูกค้าก่อนที่ลูกค้าซื้อ ลูกค้ารับได้ คือ โอเค เราต้องบอกให้เคลียร์ ไม่ใช่ลูกค้าออกจากร้านไปแล้ว กลับมาต่อว่าเรา ให้ของไม่ดีกับเขา เขาก็จะกลับมาตำหนิเรา ลูกค้าออกไปแล้วต้องได้ของดี แล้วผลกระทบจะย้อนกลับมาแน่นอน

วรรณทิพา วิธีการปฏิบัติตนกับผู้ค้าอัญมณีมีอะไรบ้างคะ

นางศิริพร หมายถึง คือลิงค์ มาจากข้อ ๓ - ๔ เรามีความซื่อสัตย์เป็นอันดับหนึ่งและเป็นวิธีปฏิบัติตน เพราะส่วนมากเป็นลูกค้าระยะยาวเป็นลูกค้าประจำ สามารถขายตาม lien ออกบูธตามห้าง เช่นห้างเซ็นทรัลพระราม ๓ เมืองทองธานี หรือไบเทคบางนา ขาประจำมาจากย่านนั้น ๆ มาเยี่ยมเยือน เหมือนว่าเรามีตัวตนจริง ลูกค้าจะได้ไม่คิดว่าเราหายไปไหน

วรรณทิพา แล้วขอปฏิบัติตนเกี่ยวกับลูกจ้างล่ะคะ

นางศิริพร สอนเขาให้ซื่อสัตย์ เขาต้องเป็นเหมือนเรา

วรรณทิพา แล้วเคยเกิดปัญหาไหมคะ

นางศิริพร ก็มีบ้าง แต่ว่าเราก็แก้ได้ คือสอนเขา

วรรณทิพา แล้วผู้อุปโภค ในที่นี้หมายถึงผู้ซื้อ ฟังปฏิบัติอย่างไรคะ

นางศิริพร ก็ใช้ความซื่อสัตย์ต่อสินค้า สมมุติว่าอัญมณี หับทิมนำเข้ามาจากอัฟกานิสถานเราก็ต้องบอก ว่ามาจากอัฟกานิสถาน บอกสถานที่แหล่งกำเนิดให้ชัดเจนตามราคาความเป็นจริงก็ต้องบอกจากใจ คือมัน มาจากใจ สิ่งหนึ่งเราคิดอยู่อย่างงั้นนะ สิ่งใดที่เราทำไปกับลูกค้า ไม่รู้จะอันนี้เป็นที่ใจเราคิด ผลกระทบ กลับมา ย้อนกลับมาแน่นอนค่ะ

วรรณทิพา โดยรวมคือความซื่อสัตย์สุจริต ตอนนี้นำทำธุรกิจร่วมกับลูกสาวใช้ไหมคะ

น้องจอย (ลูกสาว) ก็จะทำต่อจากคุณแม่ค่ะ ก็จะใช้หลักธรรมที่คุณแม่ใช้

วรรณทิพา แล้วทั้งคู่ มีหลักธรรมแนะนำไหมคะ ในอนาคตต่อไป ถ้าเรายังยืนอยู่ตรงนี้

นางศิริพร ก็จริง ๆ ก็อยาก เพราะเขามีอายุกสมาคม เราก็อยากมีการพบปะเพื่อให้งานทั้งหมดของเราดูมีคุณภาพ ลูกค้าจะได้มั่นใจ

วรรณทิพา ถ้าเขามีการร่วมประชุมเกี่ยวกับอัญมณี พยายามให้มีปีละกี่ครั้งคะ

นางศิริพร ปีละครั้งก็ดีค่ะ และอยากให้ทำหนังสือเวียน ทางสมาคมทำวารสารแจ้งให้ทราบว่ามีกลไก อะไรเกิดขึ้นบ้างเพื่อเป็นข้อมูลให้ทราบ

วรรณทิพา สรุปรวมให้ฟังหน่อยค่ะ แนวคิดของพี่

นางศิริพร ปัญหาและการแก้ไขของพี่ในทุกกรณี คือการเตรียมความพร้อมตรวจเช็คเองขั้นตอนแรก และการนำไปทำ Certificate เพื่อยืนยัน เป็นจิตวิทยาทำให้การตัดสินใจอยากซื้อในช่วงเวลานั้นของลูกค้าซื้อทันทีที่ไม่คิดนาน การตอบโจทย์เศรษฐกิจการเมืองคือเตรียมความพร้อม ทำให้การขายเป็นไป อย่างรวดเร็วแม้ในเวลาเศรษฐกิจชะลอตัว สิ่งที่ยึดมั่นสูงสุดคือความซื่อสัตย์สุจริต ทำสิ่งใดจะได้สิ่ง นั้นกลับมา

สัมภาษณ์ นางสาวเพ็ญศรี ภู่มณเฑียรชัย, ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร,

ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก และ Made-to-order, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์นางวิรงค์รอง เชาว์พาณิชย์เจริญ, เจ้าของร้านชาทอง ตลาดบองมาเซ,

กรุงเทพมหานคร, ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

วรรณทิพา สวัสดิ์คะ วันนี้มาสัมภาษณ์พี่เพ็ญศรีและพี่วิรงค์รองให้พี่เพ็ญศรีมาด้วย

นางสาวเพ็ญศรี พี่เพ็ญศรีจากร้านเพชรสิริ เคยทำร้านเพชรสิริช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่ตอนนี้ได้

เปลี่ยนไปเพียงแค่งานออเดอร์ลูกค้าเก่า ๆ

วรรณทิพา เป็นธุรกิจค้าปลีกทั้ง ๒ คนใช้ไหมคะ

นางสาวเพ็ญศรี ใช่ค่ะ ค้าปลีก

นางวิรงค์รอง เริ่มแรกเริ่มจากการออกบูธ ตอนหลังพี่ก็เปลี่ยนมาตั้งร้านที่บองมาเซ ตอนนี้พี่มีร้านที่

บองมาเซที่พาร์มาสัมภาษณ์นะคะ พี่เพ็ญศรีทำ เมดทูออเดอร์ Made-to-order

วรรณทิพา พี่มีพนักงานกันกี่คนคะ

นางวิรงค์รอง ของพี่ทำคนเดียวค่ะ เว้นแต่ว่าเป็นช่วงที่แบบมีเทศกาล การช่วงที่พี่ยุ่งมาก ๆ มีคนเยอะ

พี่ก็เอาคนที่บ้านมาช่วย เช่น เสาร์ – อาทิตย์ อาจจะมีลูกหรือแฟนมาช่วย หรือบางทีก็อาจเอาเด็กที่บ้านมาช่วยดู

นางสาวเพ็ญศรี พี่เคยมีลูกน้องประจำเปิดอยู่ที่ห้างจัสโก้ ก็ประมาณ ๒ คนมาช่วยดูแลให้

วรรณทิพา พี่เพ็ญศรีมีหน้าร้านแล้วตอนนี้เลิกแล้ว พี่เลิกมาเกือบแล้วค่ะ

นางสาวเพ็ญศรี เลิกมา ๕ – ๖ ปีแล้ว

วรรณทิพา หนูมาทำวิจัยเกี่ยวกับหัวข้อปัญหาของผู้ประกอบการค้าอัญมณี แนะนำแนวทางการใช้

พระพุทธศาสนา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถ้าอย่างนั้นขออนุญาตถามคำถาม ๕

คำถาม จะตอบไปด้วยกันก็ได้ คำถามที่ ๑ พาร์อยากทราบว่า ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณีคืออะไรบ้างพี่เพ็ญศรีก่อนก็ได้ค่ะ

นางสาวเพ็ญศรี พี่ไม่ได้มีธุรกิจอย่างเดียว พี่ต้องหาคนมาช่วยขายหน้าร้าน ธุรกิจประเภทนี้เป็นสินค้า

ที่มีราคาแพง เพราะฉะนั้นความเชื่อถือเป็นสิ่งสำคัญ ตามที่เราเป็น (Retail) ค้าปลีก ปกติพี่จะเป็นคน

คัดเลือกเพชรเอง คนส่งนี่สำคัญ เคยโดนหลอก หมายถึงว่า ส่งของไม่ตรงตามที่ตกลงกันได้

มันทำให้เราเบื่อหน่ายแล้วก็ท้อ ด้วยสภาพเศรษฐกิจช่วง ๕-๖ ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไม่ดี ทำให้ผู้ประกอบการค้าปลีกมีปัญหา อาจมีการตัดราคาขายกันเอง

วรรณทิพา หมายถึงผู้ประกอบการด้วยกันหรือคะ

นางสาวเพ็ญศรี ไม่ทราบว่าร้านไหนนะคะ อันนี้คือลูกค้าเคยเล่าให้ฟังว่า เช่น ซื้อเพชร ๑ กระรัต สี่ ๙๕ ราคาแค่แสนเดียว ซึ่งในความเป็นจริงต้นทุนมันอาจเป็นสองแสน สามแสน บางครั้งก็เจอมิจฉาชีพขโมยของตอนเราไม่อยู่ ลูกจ้างเป็นคนขาย ไม่ทันเขา พี่โดน ๒ ครั้งแล้ว

วรรณทิพา อยู่ที่ไหนคะ

นางสาวเพ็ญศรี บูอยู่ทีจัสโก้ แต่งตัวดีมีฐานะหยิบไปเฉยเลย

วรรณทิพา พี่หาตระเวนลูกจ้างด้วยเปล่าคะ

นางสาวเพ็ญศรี ไม่ค่ะ พี่เชื่อว่าเขาเป็นคนดีแล้วก็สงสารเขา เขามีลูกต้องเลี้ยง พี่ให้ความเมตตากับเขา

นางวิรงค์รื่อง พี่ที่เคยเจอ ร้านเพื่อนกันตอนออกบูธที่เมืองทองธานีและกรมพาณิชย์สัมพันธ์ เหตุการณ์แบบนี้ พี่โดน พี่โดน เขามาขอดูแล้วเขาก็เปลี่ยน คือเขามาดูไว้ก่อนแล้วกลับไปทำของปลอมมาเปลี่ยน ถ้าเราตรวจสอบเจอก่อนก็ดี ถ้าเราไม่รู้ของไปถึงลูกค้า เราคือคนผิด

วรรณทิพา บางคนไม่มีศีลธรรม ไม่ใช่แต่เฉพาะร้านค้าด้วยกัน ลูกจ้างแต่ผู้ซื้อก็กลายเป็นผู้ซื้อปลอมด้วย

นางวิรงค์รื่อง อีกอย่างพี่ว่าคนปัจจุบัน lifestyle เปลี่ยนไป เขาไม่สนใจจะออมเงินด้วยการสะสมอัญมณี เขาอาจจะเอาเงินไปซื้อลงทุนของที่มันไฮเทค เช่น พวงโทรศัพท์มือถือ กระเป๋า เสื้อผ้า มียี่ห้อ Brands

นางสาวเพ็ญศรี แต่ระดับเศรษฐกิจ มหาเศรษฐกิจ เขายังต้องใช้เครื่องประดับ เขาจะซื้อกับธุรกิจขนาดใหญ่ ใช้แล้วเก็บไว้เหมือนเงินออม

วรรณทิพา เหตุการณ์ทั้งหมดนี้ พี่ทั้งสองมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไรคะ

นางสาวเพ็ญศรี พี่ใช้สิทธิบาท ๔ เลยนะ เพราะว่าฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

วรรณทิพา แล้วอดขายดีขึ้นไหมคะ

นางสาววิรงค์รื่อง ของพี่ จำนวนขายเยอะขึ้น

วรรณทิพา ก็จะต่างกับพี่เพ็ญศรีนิดหนึ่ง

นางวิรงค์รือง ก็ยังมีปัญหาบ้าง เกี่ยวกับคนเดินเพชรพลอยหรือคนส่งเพชรพลอย อย่างเพชรนี้ สมมุติว่าส่งน้ำ ๙๕ เอาน้ำ ๙๔ มาส่ง เราจ่ายราคาสูงกว่าคือน้ำ ๙๕ (น้ำหมายถึงสีของเพชรนะค่ะ) แล้วคนเดินพลอยบางคนค้าขายกันมา ๕ ถึง ๖ ปีขึ้นไป เปลี่ยนแปลงสภาพพลอย ฉีดสีเนื้อพลอยปลอมปนมา **วรรณทิพา** เหมือนเราโดนหลอกนะค่ะ แล้วเราแก้ปัญหาอย่างไร

นางสาวเพ็ญศรี พวกเราเราก็เอาไป Certificate ทุกเม็ด ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมของเรา

วรรณทิพา เรารับผิดชอบของเราไว้ แต่เราไม่ปล่อยไปให้ลูกค้า

นางสาวเพ็ญศรี ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้ตั้งใจ มันจะเป็นภาพลักษณ์ที่เสียมาก

วรรณทิพา ยอมคืนเงินนะค่ะ

นางสาวเพ็ญศรี แล้วลูกค้าจะซื้อเราไหมละ มันเสียเวลา

นางวิรงค์รือง แล้วอย่างเช่นเรื่องแหล่งที่มาของเพชรพลอย เช่น พลอยอาบรังสี เราจะไม่มีการรู้เลย เขาบอกเราอย่างไรเราก็เชื่อตามนั้นโยง เช่น พวกสีฟ้า เพทาย ลูกค้าใช้ไปหลายปีสีมันถอย อย่างเช่นเป็นพวกนพเก้า ซึ่งมีหลาย ๆ สี ลูกค้าก็อยากได้ไปใส่ ไปใส่เพื่อแก้เคล็ด ใส่ไปแล้วสีถอย หรือว่าไม่ใช่เป็นของแท้

วรรณทิพา อัญมณีนอกจากความสวยงามทางสังคมหน้าตาและความเชื่อเกี่ยวกับโชคลางเครื่องประดับยังเป็นอีกอย่างหนึ่งที่บ่งบอกสถานะของบุคคลที่มาซื้อด้วยว่าจุดประสงค์เขาต้องการอะไร

นางสาวเพ็ญศรี หัวใจสำคัญของลูกค้า

วรรณทิพา เป็นปลื้มย่อยแต่ตรงนี้สำคัญ

นางวิรงค์รือง คือน้อยอดขายก็อยู่ได้เพราะเราเป็นร้านเล็ก ๆ ยอดขายอาจจะน้อยลงแต่เราก็มีลูกค้าประจำของเรา แนะนำกันมาอาจจะเป็นครอบครัวต่อครอบครัวหรือเพื่อนต่อเพื่อน อาจทำให้เราอยู่ได้แต่ที่รายได้น้อยลงคือสภาวะเศรษฐกิจแล้วก็สภาพสังคมที่เปลี่ยนไป แต่ถามว่ายังอยู่ได้ไหม ยังอยู่ได้เพราะว่าเราต้องมีคุณธรรมต่อโลก ให้แค่พออยู่พอได้ก็เพียงพอค่ะ อีกเรื่องหนึ่งเช่นอันนี้คือมันเป็นเรื่องปัญหาของการทำงานของพี เวลาไปขยายไซส์ (Size) แหวนลูกค้า ร้านที่ทำให้ใช้ทองที่เปอร์เซ็นต์ต่ำมาเติมมาขยายให้ลูกค้าพี ที่นี้พอลูกค้าใส่ไปสีไม่เหมือนกัน เราก็ไม่ทราบเพราะว่ามันจะซุบมาแล้วลูกค้าเอามาให้ดูและต่อว่า เราก็ต้องขอโทษแล้วก็คืนเงินให้ลูกค้าไปเพื่อรักษาชื่อเสียงไว้

วรรณทิพา คำถามที่ได้ถามพีทั้ง ๒ คนว่าในการประกอบธุรกิจอัญมณี หลักการสำคัญที่สุด คือหลักธรรมในข้อที่ว่าซื่อสัตย์สุจริต แต่ส่วนของพีเพ็ญศรีใช้หลักอิทธิบาท ๔ ด้วย

นางสาวเพ็ญศรี อันนี้ใช้ประกอบหลักธุรกิจของพี่ และพี่ยังใช้หลักกรรมเมตตาธรรมให้กับลูกน้องด้วย
วรรณทิพา และข้อที่ ๔ หลักธรรมะที่จะมาส่งเสริมในการประกอบธุรกิจของพี่ทั้ง ๒ ละคะ จะใช้หลัก
 ธรรมะอะไรเพราะอะไร เอาร้านพี่เพ็ญศรีก่อนนะค่ะ

นางสาวเพ็ญศรี สำหรับพี่จริง ๆ แล้วคือ ๕ สำคัญที่สุด และคุณธรรม จริยธรรม ถ้าเรามีชื่อนี้อยู่ในใจ
 เหมือนว่าครอบคลุมทุกอย่าง ในการขายอัญมณี พี่กับพี่วิรงค์มองเห็นด้วยเป็นหัวใจสูงสุด แล้วเราต้อง
 มีความรับผิดชอบ เหมือนน้องมีโรงงานขายต้องรับผิดชอบ ส่งไปให้ช่างแต่ถ้าเจอลูกน้องไม่ดีหรืออะไร
 เจตนาทำความผิดเพราะว่าเขาเดือดร้อนอะไรก็แล้วแต่ เราต้องรับผิดชอบต่อสินค้าที่มีราคาสูง
 รับผิดชอบต่อลูกค้าทุกอย่าง

วรรณทิพา เท่ากับว่าความไม่ซื่อสัตย์นั้น พี่กับพี่วิรงค์รับผิดชอบต่อแทนลูกค้า

นางวิรงค์ ต้องรับผิดชอบต่อเพราะว่าเราจะต้องเป็นคนตรวจสอบขั้นสุดท้าย แต่บางครั้งมันเกิดขึ้น
 เพราะว่าเรามีความไว้วางใจ เช่น เราส่งช่างประจำของเราแล้วหรือมีช่างใหม่เข้ามา ช่างเหล่านั้นเคย
 เป็นคนดีแต่เขาอาจจะมีความจำเป็นเราก็ไม่ทราบ

วรรณทิพา เท่ากับว่าที่หนูสรุปมีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์เป็นหลัก อันนี้พี่ใช้หลักธรรมนี้
 บริหารธุรกิจ ถึงแม้พี่ ๒ คนจะโดนอย่างไร ก็ยังใช้หลักธรรมอันนี้ ถ้าคนอื่นลืมนแต่เราไม่ลืมนึกไหมคะ
 ข้อสุดท้ายข้อที่ ๕ การปฏิบัติตนที่เรามีต่อ ๑. ผู้ประกอบการการค้าด้วยตัวเอง ๒. ลูกจ้าง ๓. ผู้ซื้อ

นางสาวเพ็ญศรี ถ้าผู้ประกอบการด้วยกัน เรารู้ว่าเขาไม่ดี เราก็ต้องวางแผน อุเบกขา เพราะเราไม่มี
 สิทธิที่จะตำหนิเขา กล่าวว่าเขาใช่หรือไม่ใช่ เป็นเรื่องส่วนบุคคล เพราะใจจริงเราก็ไม่อยากจะปัญหา
 ทำให้เป็นการดิสเครดิตพวกเรากันเอง มันเป็นการกระทำส่วนตัว แต่ถ้ามีโอกาสจริง ๆ ก็อยากแนะนำ
 นะ เพื่อทุกคนในวงการควรสร้างความน่าเชื่อถือให้ลูกค้าเสมอ ว่ามาซื้อร้านเล็ก ๆ แล้วไม่น่าเชื่อถือ
 ซื้อร้านใหญ่ ๆ ในห้างดีกว่า เขาทำลายชื่อเสียงของร้านเล็ก ๆ กันเอง อยากให้ทุกคนมองระยะยาวว่า
 เราทำมาหากินอันนี้ต้องอยู่ไปด้วยกันไม่ใช่มาตัดราคาของตนเองอะไรอย่างงี้

วรรณทิพา แล้วส่วนของพี่วิรงค์ต่างกันบ้างไหมคะ

นางวิรงค์ อย่างพี่เพ็ญศรีว่าเราต้องไม่เกิดความริษยา คือร้านไหนขายดีเราไปยุว่าเขาไม่ดี ควร
 ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี เป็นหลักธรรมะ ซึ่งเราจะทำธุรกิจได้อย่างมีความสุข

วรรณทิพา แล้วอย่างกรณีกับลูกจ้างละคะ พี่เพ็ญศรี

นางสาวเพ็ญศรี ก็อย่างลูกจ้างมีใช้หลักพรมิหาร ๔ ลูกน้องเราที่ดี ๆ เขาก็อยู่กับเรานาน แล้วเราไม่ต้องมานั่งหวาดระแวง ซึ่งเราใช้หลักเมตตาธรรมดูแลเอาใจใส่ เขาจะทำงานให้เต็มที่ ถ้าเราดูแลเขาไม่ดี เขาก็จะทำงานแบบไปวัน ๆ

นางวิรงค์รอง พี่ไม่มีลูกจ้าง พี่มีหลักความซื่อสัตย์ ใช้ทำธรรมะให้กับตัวเรา

วรรณทิพา แล้วผู้ซื้อล่ะคะ

นางสาวเพ็ญศรี เราก็รักษามาตรฐาน ถ้าคุณต้องการสีน้ำ ๙๕ เปอร์เซ็นต์ เราต้องให้ตรงสเปคที่ลูกค้าสั่งมา

วรรณทิพา พี่เพ็ญศรีเลิกออกบูธรับทำแต่ออเดอร์ลูกค้าประจำ

นางสาวเพ็ญศรี เอาจริง ๆ พี่ก็อยากให้ทุกคนก้าวหน้า เราก็ถือว่าเป็นเพื่อนร่วมรุ่น เพราะทุกคนมีสีล ๕ ข้อ และควรก้าวไปด้วยกันได้ ร้านเพชรพลอยเล็ก ๆ เท่าที่พี่สัมผัสมามันค่อนข้างยาก

วรรณทิพา พี่วิรงค์รองคิดอย่างไรคะ ใช้หลักธรรมอะไร

นางวิรงค์รอง ความซื่อสัตย์มาก่อน พี่จะเป็นคนขายที่ให้ Information ให้ข้อมูลกับลูกค้าจริง ๆ จะไม่พูดอะไรที่เกิน รักษามาตรฐาน ถ้าของชิ้นนี้ราคาถูกกว่าอีกชิ้น เหตุผลเพราะว่า เพชรสีน้ำมันต่ำกว่า หรือว่าอะไรอย่างที่ทำให้ลูกค้าเลือกตามความพอใจ

วรรณทิพา ลูกค้าก็จะชอบอย่างพี่พี่แนะนำ

นางสาวเพ็ญศรี มีความเสมอต้นเสมอปลายข้อนี้พี่ยังชมพี่วิรงค์รองเลยว่าเขามีและเรื่องปียวาจาพูดจาให้ดี เราอาจจะทำเรื่องไม่ได้ตั้งใจ เราก็ยอมให้ลูกค้าบ่นเขาจะได้สบายใจ

วรรณทิพา สมมุติว่าหนูได้คุยกับผู้ที่เขาประสบความสำเร็จ เช่น บิวตี้เจมส์ หรือนายกสมาคมพี่ทั้งสองคนจะฝากบอกอะไรไหมคะ

นางสาวเพ็ญศรี มีหนังสือเวียน ๓ เดือนครั้งน่าจะเป็นไปได้ เพราะว่าอะไรรู้ไหม ต่างคนต่างยุ่ง มีหนังสือสื่อสารสัมพันธ์ส่งให้ดู สมาคมผู้ค้าพลอย มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันหรืออะไรกัน รับฟังกันด้วยความคิดเห็นกัน เปิดใจให้กว้าง เขาน่าจะมีความคิดอะไรใหม่ ๆ เสนอเรา

วรรณทิพา ในฐานะตอนที่มาสัมภาษณ์วันนี้ คือมีธุรกิจขนาดใหญ่ กลาง เล็ก หรือค้าปลีก พี่มีอะไรจะแนะนำไหมคะ

นางวิรงค์รอง คงคล้ายกับพี่เพ็ญศรี มีการสัมมนาบ้าง ชักปีละ ๒ ครั้งน่าจะพอ แต่อีกอย่างที่พี่คิดว่ามันน่าจะมิก็คือ อาจจะให้มีการรวบรวมรายชื่อของคนที่น่าสนใจ มีวารสารในวงการเกี่ยวกับการแนะนำ

หารื้อ หาข้อดีข้อด้อย ส่งข่าวสารให้ข้อมูล เรื่องมิถุนาซีพีมีเยอะ มีเพชรที่ว่าเป็นสีน้ำตาล ไม่สวย แล้วเอามาใส่กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ใส่ความร้อนสูงสุดทำให้เพชรขาวเกินธรรมชาติ เพราะอยากได้ราคาสูง เป็นการให้ความรู้เพิ่มเติมนะคะ

วรรณทิพา โดยรวมแล้วทั้งคู่อยากให้มีการสัมมนานะคะ

สัมภาษณ์ นางบุญนำ บุภวงค์, ร้าน Bombay ดีก Jewelry Trade Center, ธุรกิจการค้าอัญมณีกับนักท่องเที่ยว, สยาม กรุงเทพมหานคร, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

วรรณทิพา มาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จะมาถามคำถาม ๕ คำถาม ๑ ปัญหาการประกอบการค้าอัญมณีของ คุณบุญนำ มีอะไรบ้าง คำถามที่ ๒ มีวิธีแก้ปัญหาอย่างไรคะ

นางบุญนำ ดิฉันชื่อบุญนำ บุภวงค์ มีร้านเครื่องประดับอัญมณี โดยมากจะเน้นไปทางพลอย บุตราคัมค้าขายให้กับทัวร์ในต่างประเทศ

วรรณทิพา ทัวร์ที่บอกจะเป็นประเทศไหนคะ

นางบุญนำ ทัว ๆ ไป ไม่ระบุประเทศคะ ช่วงนี้ก็มีทัวร์จีน ปัญหาคือ บางครั้งลูกค้าบอกว่าแพง จะมาตำหนิ แต่เราก็บอกว่าเราจะเน้นตรงที่ของดีมีคุณภาพมีระดับ แต่ว่าการค้าของเราเป็นแบบมีคุณธรรม มีธรรมะอยู่ในใจ ลูกค้าเป็นพระเจ้าเราจะเน้นไปตรงนั้นว่า จะไม่ทำให้ลูกค้าของเราผิดหวังลูกค้าที่มานี้จะต้องย้อนกลับมาอีกในคราวหน้า เพราะหลักธรรมและคุณธรรมของเรา เราไม่เอาเปรียบลูกค้า

วรรณทิพา มีปัญหาอะไรไหมคะในการประกอบการค้าอัญมณี

นางบุญนำ สำหรับร้านเราเน้นตรงที่ลูกค้าสอบถามว่า อันนี้เป็นเพชรแท้ หรือเป็นพลอยแท้ไหม เนื่องจากลูกค้าเล่าว่าเคยโดนโกงจากร้านอื่น บอกพลอยเทียมเป็นแท้เลยเช็คในประเทศไทยนี้ละ เราก็จะบอกว่าร้านเรารับประกันการันตี เรามีโรงงานที่จันทบุรีทั้งเผาเองและเจียระไนพลอยเอง ถ้าลูกค้าอยากจะไปชมโรงงานเราก็พาไป มีลูกชายคอยเทคแคร์อยู่ฝั่งโน้น จะแนะนำไปแบบนั้น

วรรณทิพา มีพนักงานหรือลูกจ้างกี่คนคะ

นางบุญนำ ที่ว่าโรงงานเจียระไน แล้วก็เผาพลอยด้วย คนงานไม่ต่ำกว่ากว่าสัก ๑๐ กว่าคนขึ้นไป

วรรณทิพา หมายถึงไม่เกิน ๒๐ คนนะคะ แล้วข้อที่ ๓ นะคะ ในการประกอบธุรกิจการค้าอัญมณี ท่านคิดว่าใช้หลักการใดสำคัญที่สุด แล้วใช้หลักพุทธธรรมใด

นางบุญนำ ลองย้อนคำถามใหม่นะคะ

วรรณทิพา หมายถึงว่าในการประกอบธุรกิจการค้าของคุณบุญนำมีหลักการใดที่สำคัญที่สุดในการทำธุรกิจ

นางบุญนำ เราจะเน้นไปทางลูกค้ามากกว่า คิดว่าถ้าเราไม่มีลูกค้าเราก็ไม่มีของที่จะไปจำหน่ายให้กับลูกค้าได้

วรรณทิพา หลักการก็คือดูแลลูกค้า

นางบุญนำ ถ้าเราไม่มีคุณธรรมอยู่ในใจ ลูกค้าเขาจะผิดหวัง มาร้านนี้แล้วทำไมเอาเปรียบคดโกงเราจังเลย ทำให้ลูกค้าเกิดความเบื่อหน่ายไม่ยอมมาซื้อ ไม่ยอมมาเที่ยวเมืองไทย ไม่ยอมมาชมสินค้า อัญมณี ดินฉันอยากให้สินค้าอัญมณีเจริญรุ่งเรืองในประเทศไทย

วรรณทิพา หลักการสำคัญอยู่ที่ลูกค้า ใช้ความซื่อสัตย์ ข้อที่ ๔ หลักธรรมที่จะส่งเสริมธุรกิจของเราที่เราจะประกอบธุรกิจ มีหลักธรรมใดที่จะส่งเสริมค่ะ ใช้หลักพุทธธรรมอะไร เพราะอะไร

นางบุญนำ ซื่อตรง เราใช้ธรรมะเดินหน้าไปเลย ถ้าเราไม่ใช้ธรรมะ ใช้แบบการคดโกง เล่ห์เหลี่ยมเอาเปรียบลูกค้าคนนั้นก็อย่ามาแล้ว หรือแม้แต่ว่าจะเชิญชวน เขาก็ไม่อยากจะเข้าใกล้ จึงเน้นธรรมะเป็นหลัก

วรรณทิพา อันนี้หลักส่งเสริมคือใช้ธรรมะเป็นหลัก ทำความซื่อตรงของเราส่งเสริมธุรกิจเราใช้ไหมค่ะ คำถามต่อไปนี้มีวิธีปฏิบัติตนอย่างไร กับผู้ประกอบการค้าด้วยกัน

นางบุญนำ ไม่กล่าวร้ายให้กัน ถ้าลูกค้ามาร้านเรา เราก็ดูแลทักแครงเขาให้ดีขึ้น

วรรณทิพา ก็คือเน้นลูกค้า เสมือนว่าลูกค้าเป็นมิตรที่ดีกับเรา มีน้ำใจให้กัน แล้วคุณบุญนำมีวิธีปฏิบัติตนอย่างไรกับลูกจ้างบ้างค่ะ

นางบุญนำ ในส่วนนี้ถือว่าโอเคนะ ลูกจ้างเขารักเจ้านาย พอสิ้นปีก็เราก็จะมีโบนัสให้พวกเขาให้วันหยุดเขาตามสมควรกับที่เขาทำงานหนัก

วรรณทิพา วันนี้ขอบคุณ คุณบุญนำมากค่ะ

ภาพสัมภาษณ์ประกอบงานวิจัย

สัมภาษณ์ นายมนตรี เนรกันฐี, อุปนายกผู้ค้ำอัญมณีไทยและเครื่องประดับ,
วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายสุริยน ศรีอรทัยกุล, C E O ผู้บริหารของบริษัท Beauty Gems ประเทศไทย,
ธุรกิจอัญมณีดีเด่นอันดับหนึ่งของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย
วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ นางอภิรดี พาณิชย์อำนวยสุข, เจ้าของร้านเจษฎาจิ๋วเวลลี, โรงงานเจียระไนพลอย
ไพลิน จังหวัดกาญจนบุรี, วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางศิริพร แสนสุขตระกูล, ผู้บริหารร้านทองเจมส์ จังหวัดจันทบุรี,
ธุรกิจอัญมณีขนาดเล็ก, วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางสาวเพ็ญศรี ภูมณเฑียรชัย, ร้านเพชรสิริ กรุงเทพมหานคร,
ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก และ Made-to-order, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐. และ
สัมภาษณ์คุณวิรงค์รอง เขาว์พาณิชย์เจริญ, เจ้าของร้านหาทอง ตลาดบองมาเซ่,
กรุงเทพมหานคร, ธุรกิจอัญมณีค้าปลีก,

สัมภาษณ์ นางบุญนำ บุภาวะค์, ร้าน Bombay ดีก Jewelry Trade Center
สีลม กรุงเทพมหานคร, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐

การส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทย

ภาวะการส่งออกแยกตามรายการสินค้า

การส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทย

มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐ

สินค้า	2556	2557						อัตราการขยายตัว (%)					สัดส่วน (%)			
	(ม.ค.-ธ.ค.)	(ม.ค.-ธ.ค.)	(ม.ค.-ธ.ค.)	(ม.ค.-ธ.ค.)	2560	2557	2558	2559	2560	2557	2558	2559	2560			
3.2 อัญมณีและเครื่องประดับ	10,085.35	10,080.27	10,994.69	14,248.85	11,280.95	-0.05	9.07	29.60	-8.85	100.00	100.00	100.00	100.00			
3.2.1 อัญมณี	1,444.43	2,784.55	2,833.91	2,767.20	2,395.96	13.71	1.77	-2.35	-0.57	27.62	25.78	19.42	21.24			
(1) เพชร	1,675.39	1,852.93	1,777.42	1,671.64	1,332.25	10.60	-4.08	-5.95	-6.91	18.38	16.17	11.73	11.81			
(2) พลอย	757.02	917.18	1,041.88	1,067.03	1,051.73	21.16	13.60	2.41	10.61	9.10	9.48	7.49	9.32			
(3) ไข่มุก	16.31	14.44	14.61	28.53	11.96	-11.48	1.17	95.29	-56.64	0.14	0.13	0.20	0.11			
3.2.2 เครื่องประดับแท้	3,725.39	3,853.62	3,698.47	3,566.62	3,095.74	-1.11	-4.03	-3.56	2.14	38.23	33.64	25.03	27.44			
(1) ทำด้วยเงิน	1,603.67	1,693.99	1,585.80	1,560.40	1,458.48	5.63	-6.39	-1.60	13.54	16.81	14.42	10.95	12.93			
(2) ทำด้วยทอง	1,937.24	1,899.85	1,849.28	1,769.82	1,488.95	-1.93	-2.66	-4.30	-3.65	18.85	16.82	12.42	13.20			
(3) ทำด้วยโลหะมีค่าอื่นๆ	184.48	259.77	263.39	236.41	148.31	40.81	1.39	-10.24	-26.24	2.58	2.40	1.86	1.31			
3.2.3 เครื่องประดับอัญมณีเทียม	362.37	406.50	390.94	408.01	276.90	12.18	-3.83	4.37	-17.74	4.03	3.56	2.86	2.45			
3.2.4 อัญมณีสังเคราะห์	139.84	118.40	114.30	111.82	68.91	-15.33	-3.46	-2.17	-31.01	1.17	1.04	0.78	0.61			
3.2.5 ทองคำยังไม่ขึ้นรูป	3,272.51	2,779.66	3,807.24	7,279.06	5,257.28	-15.06	36.97	91.19	-17.84	27.58	34.63	51.09	46.60			
3.2.6 โลหะมีค่าและของที่พิมพ์ด้วย	136.52	137.54	149.82	116.14	186.15	0.75	8.88	-22.48	86.99	1.36	1.36	0.82	1.65			
รวมทั้งสิ้น	10,085.36	10,080.27	10,994.68	14,248.85	11,280.94	-0.05	9.07	29.60	-8.85	100.00	100.00	100.00	100.00			

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

หน้าที่ 1/1

สินค้าส่งออก 15 อันดับแรกของไทยรายประเทศ

หน้าที่ 1/1

โลก

ที่	ชื่อสินค้า	มูลค่า ล้านเหรียญ					อัตราการขยายตัว (%)					สัดส่วน (%)				
		2557	2558	2559	2559 ร.ร. - ร.ร.	2560 ร.ร. - ร.ร.	2557	2558	2559	2559 ร.ร. - ร.ร.	2560 ร.ร. - ร.ร.	2557	2558	2559	2559 ร.ร. - ร.ร.	2560 ร.ร. - ร.ร.
1	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	24,548.2	25,591.9	26,345.3	22,117.3	22,274.4	0.60	4.25	2.94	3.38	0.71	10.79	11.94	12.23	12.40	11.40
2	เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ	18,313.4	17,642.6	16,755.2	13,859.4	15,062.6	3.17	-3.66	-5.03	-5.39	8.68	8.05	8.23	7.78	7.77	7.71
3	อัญมณีและเครื่องประดับ	10,080.3	10,994.7	14,248.1	12,375.7	11,280.9	-0.05	9.07	29.59	29.67	-8.85	4.43	5.13	6.62	6.94	5.77
4	ผลิตภัณฑ์ยาง	8,000.3	6,843.1	6,579.9	5,430.5	8,404.4	-5.99	-14.47	-3.85	-6.49	54.76	3.52	3.19	3.05	3.05	4.30
5	เมล็ดพืชมงคล	9,678.1	8,261.1	7,716.7	6,306.2	7,115.8	8.06	-14.64	-6.59	-9.82	12.84	4.25	3.85	3.58	3.54	3.64
6	แผงวงจรไฟฟ้า	7,495.9	7,727.8	7,717.3	6,320.0	6,839.8	4.11	3.09	-0.14	-1.74	8.22	3.30	3.61	3.58	3.54	3.50
7	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของ	7,216.5	7,066.6	6,954.2	5,702.0	6,299.4	6.34	-2.08	-1.59	-1.44	10.48	3.17	3.30	3.23	3.20	3.22
8	เคมีภัณฑ์	8,594.6	6,397.4	6,095.9	5,018.4	6,064.1	-5.61	-25.57	-4.71	-6.90	20.84	3.78	2.99	2.83	2.81	3.10
9	น้ำมันสำเร็จรูป	11,310.0	8,060.6	5,520.5	4,289.3	5,761.5	-11.15	-28.73	-31.51	-38.06	34.32	4.97	3.76	2.56	2.41	2.95
10	ยางพารา	6,021.5	5,056.6	4,445.5	3,509.0	5,034.9	-26.87	-16.02	-12.09	-18.63	43.49	2.65	2.36	2.06	1.97	2.58
11	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	5,270.6	5,317.8	5,189.5	4,350.9	4,618.5	-16.98	0.89	-2.41	-1.75	6.15	2.32	2.48	2.41	2.44	2.36
12	เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	4,609.9	4,593.8	4,870.0	4,193.7	4,115.4	2.29	-0.35	6.01	5.94	-1.87	2.03	2.14	2.26	2.35	2.11
13	ข้าว	5,438.7	4,612.9	4,408.4	3,461.3	3,940.5	23.04	-15.18	-4.43	-6.91	13.85	2.39	2.15	2.05	1.94	2.02
14	เครื่องยนต์เส้นด้ายในแบบเสื้อ	3,386.6	3,176.4	3,655.3	3,071.6	3,581.0	1.17	-6.21	15.08	17.23	16.58	1.49	1.48	1.70	1.72	1.83
15	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	3,758.3	3,599.1	3,717.5	3,099.9	3,225.5	6.08	-4.23	3.29	3.06	4.05	1.65	1.68	1.73	1.74	1.65
รวม 15 อันดับแรก		133,723.2	124,942.2	124,219.1	103,105.4	113,618.8	-1.62	-6.57	-0.58	-1.77	10.20	58.79	58.30	57.67	57.82	58.16
อื่นๆ		93,738.9	89,367.4	91,168.4	75,201.3	81,722.9	1.26	-4.66	2.02	0.14	8.67	42.21	41.70	42.33	42.18	41.84
รวมทั้งสิ้น		227,462.0	214,309.6	215,387.5	178,306.7	195,341.7	-0.45	-5.78	0.50	-0.97	9.55	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาววรรณทิพา สังข์สูตร
วัน เดือน ปีเกิด	๔ พฤษภาคม ๒๕๒๓
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	B.B.A. Dhurakijpundit University Thailand Tourism Authority Kasetsart University Thailand B.E Frances King of London (Mini MBA.) B.E Princes College University of London Business English Certificate Gemological Sciences Bangkok
ประวัติการทำงาน	
Group Leader	American Express Co, Ltd; Officer
Marketing	Citycorp Diners Club International, City Bank Standard Chartered Bank
๒๕๖๑ – ปัจจุบัน	
Present	C E O “T/W Gems Factory ” Namtip Jewelry OTOP Suphanburi
ที่อยู่ปัจจุบัน	97/70 ถนนประชาชื่น อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐